

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Vinayapiṭake

Pārājikapāli

Verañjakanḍam

1. Tena samayena buddho bhagavā verañjāyam viharati nañerupucimandamūle mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ pañcamattehi bhikkhusatehi. Assosi kho verañjo brāhmaṇo – “samaṇo khalu, bho, gotamo sakyaputto sakyakulā pabbajito verañjāyam viharati nañerupucimandamūle mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ pañcamattehi bhikkhusatehi. Tam kho pana bhavantam gotamam evam kalyāṇo kittisaddo abbhuggato – ‘itipi so bhagavā arahañ sammāsambuddho vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū anuttaro purisadammasārathi satthā devamanussānam buddho bhagavā [bhagavāti (syā.), dī. ni. 1.157, abbhuggatākārena pana sameti]. So imam lokam sadevakañ samārakam sabrahmakam sassamaṇabrahmaṇiñ pajam sadevamanussam sayam abhiññā sacchikatvā pavedeti. So dhammam deseti ādikalyāṇam majjhēkalyāṇam pariyoṣānakalyāṇam sāttham sabyañjanam; kevalaparipuṇñam parisuddham brahmacariyam pakāseti; sādhu kho pana tathārūpānam arahatam dassanam hotī”’ti.

2. [ito param yāva pārā. 15-16 padakkhiṇam katvā pakkāmīti pātho a. ni. 8.11] Atha kho verañjo brāhmaṇo yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho verañjo brāhmaṇo bhagavantam etadavoca – “sutam̄ metam̄, bho gotama – ‘na samaṇo gotamo brāhmaṇe jīne vuḍḍhe mahallake addhagate vayoanuppatte abhivādeti vā paccuṭṭheti vā āsanena vā nimantetī’ti. Tayidam, bho gotama, tatheva? Na hi bhavam̄ gotamo brāhmaṇe jīne vuḍḍhe mahallake addhagate vayoanuppatte abhivādeti vā paccuṭṭheti vā āsanena vā nimantetī? Tayidam, bho gotama, na sampannamevā”’ti.

“Nāham tam, brāhmaṇa, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiñā pajāya sadevamanussāya yamaham̄ abhivādeyyam̄ vā paccuṭṭheyyam̄ vā āsanena vā nimanteyyam̄. Yañhi, brāhmaṇa, tathāgato abhivādeyya vā paccuṭṭheyya vā āsanena vā nimanteyya, muddhāpi tassa vipateyyā”’ti.

3. “Arasarūpo bhavam̄ gotamo”’ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyoñyo yena mañ pariyoñayena sammā vadamāno vadeyya – ‘arasarūpo samaṇo gotamo’ti. Ye te, brāhmaṇa, rūparasā saddarasā gandharasā rasarasā phoṭṭhabbarasā te tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvam̄katā [anabhāvakatā (sī.) anabhāvam̄gatā (syā.)] āyatim̄ anuppādadhammā. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyoñyo yena mañ pariyoñayena sammā vadamāno vadeyya – ‘arasarūpo samaṇo gotamo’ti, no ca kho yañ tvam̄ sandhāya vadesī”’ti.

4. “Nibbhogo bhavam̄ gotamo”’ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyoñyo yena mañ pariyoñayena sammā vadamāno vadeyya – ‘nibbhogo samaṇo gotamo’ti. Ye te, brāhmaṇa, rūpabhogā saddabhogā gandhabhogā rasabhogā phoṭṭhabbabhogā te tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvam̄katā āyatim̄ anuppādadhammā. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyoñyo yena mañ pariyoñayena sammā vadamāno vadeyya – ‘nibbhogo samaṇo gotamo’ti, no ca kho yañ tvam̄ sandhāya vadesī”’ti.

5. “Akiriyavādo bhavam̄ gotamo”’ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyoñyo yena mañ pariyoñayena sammā vadamāno vadeyya – ‘akiriyavādo samaṇo gotamo’ti. Ahañhi, brāhmaṇa, akiriyam vadāmi kāyaduccaritassa vacīduccaritassa manoduccaritassa. Anekavihitānam pāpākānam akusalānam

dhammānam akiriyaṁ vadāmi. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘akiriyaṁ samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’ti.

6. “Ucchedavādo bhavaṁ gotamo”ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘ucchedavādo samāṇo gotamo’ti. Ahañhi, brāhmaṇa, ucchedaṁ vadāmi rāgassa dosassa mohassa. Anekavihitānam pāpakānam akusalānam dhammānam ucchedaṁ vadāmi. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘ucchedavādo samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’ti.

7. “Jegucchī bhavaṁ gotamo”ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘jegucchī samāṇo gotamo’ti. Ahañhi, brāhmaṇa, jigucchāmi kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena. Anekavihitānam pāpakānam akusalānam dhammānam samāpattiyaṁ jigucchāmi. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘jegucchī samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’ti.

8. “Venayiko bhavaṁ gotamo”ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘venayiko samāṇo gotamo’ti. Ahañhi, brāhmaṇa, vinayāya dhammaṁ desemi rāgassa dosassa mohassa. Anekavihitānam pāpakānam akusalānam dhammānam vinayāya dhammaṁ desemi. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘venayiko samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’ti.

9. “Tapassī bhavaṁ gotamo”ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘tapassī samāṇo gotamo’ti. Tapanīyāham, brāhmaṇa, pāpake akusale dhamme vadāmi, kāyaduccaritam vacīduccaritam manoduccaritam. Yassa kho, brāhmaṇa, tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhammā tamaham tapassīti vadāmi. Tathāgatassa kho, brāhmaṇa, tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhammā. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘tapassī samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’ti.

10. “Apagabbho bhavaṁ gotamo”ti? “Atthi khvesa, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘apagabbho samāṇo gotamo’ti. Yassa kho, brāhmaṇa, āyatim gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhammā tamaham apagabbhoti vadāmi. Tathāgatassa kho, brāhmaṇa, āyatim gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhammā. Ayam kho, brāhmaṇa, pariyāyo yena maṁ pariyāyena sammā vadāmāno vadeyya – ‘apagabbho samāṇo gotamo’ti, no ca kho yaṁ tvam sandhāya vadesī’.

11. “Seyyathāpi, brāhmaṇa, kukkuṭiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa vā dvādasa vā. Tānassu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni sammā pariseditāni sammā paribhāvitāni. Yo nu kho tesam kukkuṭacchāpākānam paṭhamataram pādanakkhasikhāya vā mukhatunḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibbrijjeyya, kinti svāssa vacanīyo – “jeṭṭho vā kaniṭṭho vā”ti? “Jeṭṭhotissa, bho gotama, vacanīyo. So hi nesam jeṭṭho hoti”ti. “Evameva kho aham, brāhmaṇa, avijjāgatāya pajāya aṇḍabhbūtāya pariyonaddhāya avijjanḍakosam padāletvā ekova loke anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho. Svāham, brāhmaṇa, jeṭṭho setṭho lokassa”.

“Āraddham kho pana me, brāhmaṇa, vīriyam [viriyam (sī. syā.)] ahosi asallīnam, upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā [appamuṭṭhā (sī. syā.)], passaddho kāyo asāraddho, samāhitam cittaṁ ekaggam. So kho aham, brāhmaṇa, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampaja vihāsim. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam

upasampajja vihāsim. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihāsim sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisamvedesim, yam tam ariyā ācikkhanti – ‘upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja vihāsim. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhiṁ catuttham jhānam upasampajja vihāsim.

12. “So evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte pubbenivāsānussatiñāñaya cittam abhininnāmesim. So anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi, seyyathidam – ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi, jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi samvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi samvaṭṭavivaṭṭakappe – ‘amutrāsim evamnāmo evamgutto evamvaṇṇo evamāhāro evamsukhadukkhappaṭisamvedī evamāyupariyanto; so tato cuto amutra udapādīm; tatrāpāsim evamnāmo evamgutto evamvaṇṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhappaṭisamvedī evamāyupariyanto; so tato cuto idhūpapannoti. Iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. Ayam kho me, brāhmaṇa, rattiya paṭhame yāme paṭhamā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno – yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayam kho me, brāhmaṇa, paṭhamābhinibbhidā ahosi kukkuṭacchāpakeseva aṇḍakosamhā.

13. “So evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte sattānam cutūpapātañāñaya cittam abhininnāmesim. So dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena [atikkantamānussakena (ka.)] satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne pañṭe suvaṇṇe dubbaṇṇe. Sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi – ‘ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapanā. Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapanā’ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne pañṭe suvaṇṇe dubbaṇṇe. Sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi. Ayam kho me, brāhmaṇa, rattiya majjhime yāme dutiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno – yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayam kho me, brāhmaṇa, dutiyābhinibbhidā ahosi kukkuṭacchāpakeseva aṇḍakosamhā.

14. “So evam samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgane vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānam khayañāñaya cittam abhininnāmesim. So ‘idam dukkha’nti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam abbhaññāsim; ‘ime āsavā’ti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam āsavasamudayo’ti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam āsavanirodho’ti yathābhūtam abbhaññāsim, ‘ayam āsavanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam abbhaññāsim. Tassa me evam jānato evam passato kāmāsavāpi cittam vimuccittha bhavāsavāpi cittam vimuccittha avijjāsavāpi cittam vimuccittha. Vimuttasmim vimuttamiti nānam ahosi. ‘Khīñā jāti, vusitañ brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti abbhaññāsim. Ayam kho me, brāhmaṇa, rattiya pacchime yāme tatiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno – yathā tam appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayam kho me, brāhmaṇa, tatiyābhinibbhidā ahosi – kukkuṭacchāpakeseva aṇḍakosamhā”ti.

15. Evam vutte, verañjo brāhmaṇo bhagavantam etadavoca – “jeṭṭho bhavam gotamo, seṭṭho bhavam gotamo! Abhikkantam, bho gotama, abhikkantam, bho gotama!! Seyyathāpi, bho gotama, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya – cakkhumanto rūpāni dakkhantīti, evamevam bhotā gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham bhavantam gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca.

Upāsakam̄ maṁ bhavam̄ gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetam̄ saraṇam̄ gataṁ. Adhivāsetu ca me bhavam̄ gotamo verañjāyam̄ vassāvāsam̄ saddhiṁ bhikkhusaṅghenā”ti. Adhivāsesi bhagavā tuñhībhāvena. Atha kho verañjo brāhmaṇo bhagavato adhivāsanam̄ viditvā uṭṭhayāsanā bhagavantam̄ abhivādetvā padakkhiṇam̄ katvā pakkāmi.

16. Tena kho pana samayena verañjā dubbhikkhā hoti dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā na sukarā uñchena paggahena yāpetum. Tena kho pana samayena uttarāpathakā [[uttarāhakā \(sī.\)](#)] assavānijā [[assavanijā \(ka.\)](#)] pañcamattehi assasatehi verañjam̄ vassāvāsam̄ upagatā honti. Tehi assamañḍalikāsu bhikkhūnam̄ patthapatthapulakam̄ [[patthapatthamūlakam̄ \(ka.\)](#)] paññattam̄ hoti. Bhikkhū pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya verañjam̄ piñḍāya pavisitvā piñḍam̄ alabhamānā assamañḍalikāsu piñḍāya caritvā patthapatthapulakam̄ ārāmam̄ āharitvā udukkhale koṭṭetvā koṭṭetvā paribhuñjanti. Āyasmā panānando patthapulakam̄ silāyam̄ pisitvā bhagavato upanāmeti. Tam̄ bhagavā paribhuñjati.

Assosi kho bhagavā udukkhalasaddam̄. Jānantāpi tathāgatā pucchanti, jānantāpi na pucchanti; kālam̄ viditvā pucchanti, kālam̄ viditvā na pucchanti; atthasam̄hitam̄ tathāgatā pucchanti, no anatthasam̄hitam̄. Anatthasam̄hite setughāto tathāgatānam̄. Dvīhi ākārehi buddhā bhagavanto bhikkhū paṭipucchanti – dhammadam̄ vā desessāma, sāvakānam̄ vā sikkhāpadam̄ paññapessāmāti [[paññāpessāmāti \(sī. syā.\)](#)]. Atha kho bhagavā āyasmantam̄ ānandam̄ āmantesi – “kim̄ nu kho so, ānanda, udukkhalasaddo”ti? Atha kho āyasmā ānando bhagavato etamattham̄ ārocesi. “Sādhu sādhu, ānanda! Tumhehi, ānanda sappurisehi vijitam̄. Pacchimā janatā sālimam̄sodanam̄ atimaññissatī”ti.

17. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno [[mahāmoggallāno \(ka.\)](#)] yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam̄ abhvādetvā ekamantam̄ nisīdi. Ekamantam̄ nisinno kho āyasmā mahāmoggallāno bhagavantam̄ etadavoca – “etarahi, bhante, verañjā dubbhikkhā dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā. Na sukarā uñchena paggahena yāpetum. Imissā, bhante, mahāpathaviyā hetṭhimatalam̄ sampannam̄ – seyyathāpi khuddamadhūm̄ anīlakam̄ evamassādam̄. Sādhāham̄, bhante, pathavim̄ parivatteyyam̄. Bhikkhū pappaṭakojam̄ paribhuñjissantī”ti. “Ye pana te, moggallāna, pathavinissitā pāñā te kathaṁ karissasi”ti? “Ekāhaṁ, bhante, pāñīm̄ abhinimminissāmi – seyyathāpi mahāpathavī. Ye pathavinissitā pāñā te tattha saṅkāmessāmi. Ekena hatthena pathavim̄ parivattessāmī”ti. “Alam̄, moggallāna, mā te rucci pathavim̄ parivattetum. Vipallāsampi sattā paṭilabheyu”nti. “Sādhu, bhante, sabbo bhikkhusaṅgo uttarakurum̄ piñḍāya gaccheyyā”ti. “Alam̄, moggallāna, mā te rucci sabbassa bhikkhusaṅghassa uttarakurum̄ piñḍāya gamana”nti.

18. Atha kho āyasmato sāriputtassa rahogatassa paṭisallīnassa evam̄ cetaso parivitakko udapādi – “katamesānam̄ kho buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ na ciraṭṭhitikam̄ ahosi; katamesānam̄ buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ ciraṭṭhitikam̄ ahosī”ti? Atha kho āyasmā sāriputto sāyanhasamayam̄ [[sāyanhasamayam̄ \(sī.\)](#)] paṭisallīnā vuṭṭhito yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam̄ abhvādetvā ekamantam̄ nisīdi. Ekamantam̄ nisinno kho āyasmā sāriputto bhagavantam̄ etadavoca – “idha mayham̄, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam̄ cetaso parivitakko udapādi – ‘katamesānam̄ kho buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ na ciraṭṭhitikam̄ ahosi, katamesānam̄ buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ ciraṭṭhitikam̄ ahosī’ti. ‘Katamesānam̄ nu kho, bhante, buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ na ciraṭṭhitikam̄ ahosi, katamesānam̄ buddhānam̄ bhagavantānam̄ brahmacariyam̄ ciraṭṭhitikam̄ ahosī’”ti?

“Bhagavato ca, sāriputta, vipassissa bhagavato ca sikhissa bhagavato ca vessabhussa brahmacariyam̄ na ciraṭṭhitikam̄ ahosi. Bhagavato ca, sāriputta, kakusandhassa bhagavato ca koṇāgamanassa bhagavato ca kassapassa brahmacariyam̄ ciraṭṭhitikam̄ ahosī”ti.

19. “Ko nu kho, bhante, hetu ko paccayo, yena bhagavato ca vipassissa bhagavato ca sikhissa bhagavato ca vessabhussa brahmacariyam̄ na ciraṭṭhitikam̄ ahosī”ti? “Bhagavā ca, sāriputta, vipassi

bhagavā ca sikhī bhagavā ca vessabhū kilāsuno ahesum sāvakānam vitthārena dhammam desetum. Appakañca nesam ahosi puttam geyyam veyyākaraṇam gāthā udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam. Apaññattam sāvakānam sikkhāpadam. Anuddittham pātimokkham. Tesam buddhānam bhagavantānam antaradhānena buddhānubuddhānam sāvakānam antaradhānena ye te pacchimā sāvakā nānānāmā nānāgottā nānājaccā nānākulā pabbajitā te tam brahmacariyam khippaññeva antaradhāpesum. Seyyathāpi, sāriputta, nānāpupphāni phalake nikkhittāni suttena asaṅgahitāni tāni vāto vikirati vidhamati viddhamseti. Tam kissa hetu? Yathā tam suttena asaṅgahitattā. Evameva kho, sāriputta, tesam buddhānam bhagavantānam antaradhānena buddhānubuddhānam sāvakānam antaradhānena ye te pacchimā sāvakā nānānāmā nānāgottā nānājaccā nānākulā pabbajitā te tam brahmacariyam khippaññeva antaradhāpesum.

“Akilāsuno ca te bhagavanto ahesum sāvake cetasā ceto paricca ovaditum. Bhūtapubbam, sāriputta, vessabhū bhagavā araham sammāsambuddho aññatarasmim bhimṣanake [bhīṣanake (ka.)] vanasañde sahassam bhikkhusaṅgham cetasā ceto paricca ovadati anusāsatī – ‘evam vitakketha, mā evam vitakkayittha; evam manasikarotha, mā evam manasākattha [manasākarittha (ka.)]; idam pajahatha, idam upasampajja viharathā’ti. Atha kho, sāriputta, tassa bhikkhusahassassa vessabhunā bhagavatā arahatā sammāsambuddhena evam ovadiyamānānam evam anusāsiyamānānam anupādāya āsavehi cittāni vimuccim̄su. Tatra sudaṁ, sāriputta, bhimṣanakassa vanasañḍassa bhimṣanakatasmim hoti – yo koci avītarāgo tam vanasañḍam pavisati, yebhuyyena lomāni haṁsanti. Ayam kho, sāriputta, hetu ayam paccayo yena bhagavato ca vipassissa bhagavato ca sikhissa bhagavato ca vessabhussa brahmacariyam na ciraṭṭhitikam ahosī”ti.

20. “Ko pana, bhante, hetu ko paccayo yena bhagavato ca kakusandhassa bhagavato ca koṇāgamanassa bhagavato ca kassapassa brahmacariyam ciraṭṭhitikam ahosī”ti? “Bhagavā ca, sāriputta, kakusandho bhagavā ca koṇāgamo bhagavā ca kassapo akilāsuno ahesum sāvakānam vitthārena dhammam desetum. Bahuñca nesam ahosi puttam geyyam veyyākaraṇam gāthā udānam itivuttakam jātakam abbhutadhammam vedallam, paññattam sāvakānam sikkhāpadam, uddittham pātimokkham. Tesam buddhānam bhagavantānam antaradhānena buddhānubuddhānam sāvakānam antaradhānena ye te pacchimā sāvakā nānānāmā nānāgottā nānājaccā nānākulā pabbajitā te tam brahmacariyam ciram dīghamaddhānam ṭhapesum. Seyyathāpi, sāriputta, nānāpupphāni phalake nikkhittāni suttena susaṅgahitāni tāni vāto na vikirati na vidhamati na viddhamseti. Tam kissa hetu? Yathā tam suttena susaṅgahitattā. Evameva kho, sāriputta, tesam buddhānam bhagavantānam antaradhānena buddhānubuddhānam sāvakānam antaradhānena ye te pacchimā sāvakā nānānāmā nānāgottā nānājaccā nānākulā pabbajitā te tam brahmacariyam ciram dīghamaddhānam ṭhapesum. Ayaṁ kho, sāriputta, hetu ayam paccayo yena bhagavato ca kakusandhassa bhagavato ca koṇāgamanassa bhagavato ca kassapassa brahmacariyam ciraṭṭhitikam ahosī”ti.

21. Atha kho āyasmā sāriputto utṭhayāsanā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā yena bhagavā tenañjalim pañāmetvā bhagavantam etadavoca – “etassa, bhagavā, kālo! Etassa, sugata, kālo! Yam bhagavā sāvakānam sikkhāpadam paññapeyya [paññapeyya (sī. syā.)], uddiseyya pātimokkham, yathayidam brahmacariyam addhaniyam assa ciraṭṭhitika”nti. “Āgamehi tvam, sāriputta! Āgamehi tvam, sāriputta! Tathāgatova tattha kālam jānissati. Na tāva, sāriputta, satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddisati [na uddisati (sī.)] pātimokkham yāva na idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti. Yato ca kho, sāriputta, idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddissati pātimokkham tesamyeva āsavaṭṭhānīyānam dhammānam paṭighātāya. Na tāva, sāriputta, idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti yāva na saṅgho rattañnumahattam patto hoti. Yato ca kho, sāriputta, saṅgho rattañnumahattam patto hoti atha idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, atha, satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddisati pātimokkham tesamyeva āsavaṭṭhānīyānam dhammānam paṭighātāya. Na tāva, sāriputta, idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe pātubhavanti, yāva na saṅgho vepullamahattam patto hoti. Yato ca kho, sāriputta, saṅgho vepullamahattam patto hoti, atha idhekacce āsavaṭṭhānīyā dhammā saṅghe

pātubhavanti, atha satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddisati pātimokkham tesamyeva āsavatthānīyānam dhammānam patighātāya. Na tāva, sāriputta, idhekarce āsavatthānīyā dhammā saṅge pātubhavanti, yāva na saṅgo lābhaggamahattam patto hoti. Yato ca kho, sāriputta, saṅgo lābhaggamahattam patto hoti, atha idhekarce āsavatthānīyā dhammā saṅge pātubhavanti, atha satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddisati pātimokkham tesamyeva āsavatthānīyānam dhammānam paññighātāya. Na tāva, sāriputta, idhekarce āsavatthānīyā dhammā saṅge pātubhavanti, yāva na saṅgo bāhusaccamahattam patto hoti. Yato ca kho, sāriputta, saṅgo bāhusaccamahattam patto hoti, atha idhekarce āsavatthānīyā dhammā saṅge pātubhavanti, atha satthā sāvakānam sikkhāpadam paññapeti uddisati pātimokkham tesamyeva āsavatthānīyānam dhammānam paññighātāya. Nirabbudo hi, sāriputta, bhikkhusaṅgo nirādīnavo apagatakālako suddho sāre patiṭṭhito. Imesañhi, sāriputta, pañcannam bhikkhusatānam yo pacchimako bhikkhu so sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti.

22. Atha kho bhagavā āyasmantam ānandam āmantesi – “āciṇṇam kho panetam, ānanda, tathāgatānam yehi nimantitā vassam vasanti, na te anapaloketvā janapadacārikam pakkamanti. Āyāmānanda, verañjam brāhmaṇam apalokessāmā”ti. “Evam bhante”ti kho āyasmā ānando bhagavato paccassosi. Atha kho bhagavā nivāsetvā pattacīvaramādāya āyasmatā ānandena pacchāsamaṇena yena verañjassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisidi. Atha kho verañjo brāhmaṇo yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho verañjam brāhmaṇam bhagavā etadavoca – “nimantitamha tayā, brāhmaṇa, vassamvuṭṭhā [vassamvuṭṭhā (sī. syā. ka.)], apalokema tam, icchāma mayam janapadacārikam pakkamitu”nti. “Saccam, bho gotama, nimantitattha mayā vassamvuṭṭhā; api ca, yo deyyadhammo so na dinno. Tañca kho no asantam, nopi adātukamyatā, tam kutettha labbhā bahukiccā gharāvāsa bahukaraṇīyā. Adhivāsetu me bhavam gotamo svātanāya bhattam saddhim bhikkhusaṅghenā”ti. Adhivāsesi bhagavā tunhībhāvena. Atha kho bhagavā verañjam brāhmaṇam dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahamsetvā utṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho verañjo brāhmaṇo tassā rattiyan accayena sake nivesane pañtam khādanīyam bhojanīyam paṭiyādāpetvā bhagavato kālam ārocāpesi – “kālo, bho gotama, niṭṭhitam bhatta”nti.

23. Atha kho bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena verañjassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisidi saddhim bhikkhusaṅghena. Atha kho verañjo brāhmaṇo buddhappamukham bhikkhusaṅgham pañtena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappetvā sampavāretvā bhagavantam bhuttāvīm onītapattapāṇīm [onītapattapāṇī (ka.)] ticīvarena acchādesi, ekamekañca bhikkhum ekamekena dussayugena acchādesi. Atha kho bhagavā verañjam brāhmaṇam dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahamsetvā utṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho bhagavā verañjāyam yathābhīrantam viharitvā anupagamma soreyyam saṅkassam kaṇṇakujjam yena payāgapatiṭṭhānam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā payāgapatiṭṭhāne gaṅgam nadīm uttaritvā yena bārāṇasī tadavasari. Atha kho bhagavā bārāṇasiyam yathābhīrantam viharitvā yena vesālī tena cārikam pakkāmi. Anupubbena cārikam caramāno yena vesālī tadavasari. Tatra sudam bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūṭagārasālāyanti.

Verañjabhāṇavāro niṭṭhito.

1. Pārājikakanḍam

1. Paṭhamapārājikam

Sudinnabhāṇavāro

24. Tena kho pana samayena vesāliyā avidūre kalandagāmo nāma atthi [kalandagāmo nāma hoti (sī.), kalandagāmo hoti (syā.)]. Tattha sudinno nāma kalandaputto seṭṭhiputto hoti. Atha kho sudinno

kalandaputto sambahulehi [sampahūlehi (sī.)] sahāyakehi saddhim vesālim agamāsi kenacideva karaṇiyena. Tena kho pana samayena bhagavā mahatiyā parisāya parivuto dhammam desento nisinno hoti. Addasa kho sudinno kalandaputto bhagavantam mahatiyā parisāya parivutam dhammam desentam nisinnam. Disvānassa etadahosi – “yamnūnāhampi dhammam suṇeyya”nti. Atha kho sudinno kalandaputto yena sā parisā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnassa kho sudinnassa kalandaputtassa etadahosi – “yathā yathā kho aham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahmacariyam caritum; yamnūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyya”nti. Atha kho sā parisā bhagavatā dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejītā sampahaṁsitā utṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

25. Atha kho sudinno kalandaputto aciravuṭṭhitāya parisāya yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho sudinno kalandaputto bhagavantam etadavoca – “yathā yathāham, bhante, bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahmacariyam caritum; icchāmaham, bhante, kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. Pabbajetu maṁ bhagavā”ti. “Anuññātosi pana tvam, sudinna, mātāpitūhi agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti? ‘Na kho aham, bhante, anuññāto mātāpitūhi agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti. ‘Na kho, sudinna, tathāgatā ananuññātam mātāpitūhi puttam pabbājenti”ti. “Soham, bhante, tathā karissāmi yathā maṁ mātāpitaro anujānissanti agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti.

26. Atha kho sudinno kalandaputto vesāliyam tam karaṇiyam tīretvā yena kalandagāmo yena mātāpitaro tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mātāpitaro etadavoca – “ammatātā, yathā yathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahmacariyam caritum; icchāmaham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. Anujānātha maṁ agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti. Evam vutte sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, tāta sudinna, amhākaṁ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, tāta sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Maraṇenapi mayam te akāmakā vinā bhavissāma, kiṁ pana mayam tam jīvantam anujānissāma agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti. Dutiyampi kho sudinno kalandaputto mātāpitaro etadavoca – “ammatātā, yathā yathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahmacariyam caritum; icchāmaham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. Anujānātha maṁ agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti. Dutiyampi kho sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, tāta sudinna, amhākaṁ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, tāta sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Maraṇenapi mayam te akāmakā vinā bhavissāma, kiṁ pana mayam tam jīvantam anujānissāma agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti! Tatiyampi kho sudinno kalandaputto mātāpitaro etadavoca – “ammatātā, yathā yathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahmacariyam caritum; icchāmaham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajitum. Anujānātha maṁ agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti. Tatiyampi kho sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, tāta sudinna, amhākaṁ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, tāta sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Maraṇenapi mayam te akāmakā vinā bhavissāma, kiṁ pana mayam tam jīvantam anujānissāma agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti!

27. Atha kho sudinno kalandaputto – “na maṁ mātāpitaro anujānanti agārasmā anagāriyam pabbajjāyā”ti, tattheva anantarahitāya bhūmiyā nipajji – idheva me maraṇam bhavissati pabbajjā vāti. Atha kho sudinno kalandaputto ekampi bhattam na bhuñji, dvepi bhattāni na bhuñji, tīnipi bhattāni na bhuñji, cattāripi bhattāni na bhuñji, pañcapi bhattāni na bhuñji, chapi bhattāni na bhuñji, sattapi bhattāni

na bhuñji.

28. Atha kho sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, tāta sudinna, amhākam̄ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, tāta sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Marañenapi mayam te akāmakā vinā bhavissāma, kiṁ pana mayam tam jīvantam anujānissāma agārasmā anagāriyam pabbajjaya? Ut̄thehi, tāta sudinna, bhuñja ca piva ca paricārehi ca, bhuñjanto pivanto paricārento kāme paribhuñjanto puññāni karonto abhiramassu. Na tam mayam anujānāma agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti. Evam vutte sudinno kalandaputto tuñhī ahosi. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, tāta sudinna, amhākam̄ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, tāta sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Marañenapi mayam te akāmakā vinā bhavissāma, kiṁ pana mayam tam jīvantam anujānissāma agārasmā anagāriyam pabbajjaya! Ut̄thehi, tāta sudinna, bhuñja ca piva ca paricārehi ca, bhuñjanto pivanto paricārento kāme paribhuñjanto puññāni karonto abhiramassu. Na tam mayam anujānāma agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti. Tatiyampi kho sudinno kalandaputto tuñhī ahosi.

Atha kho sudinnassa kalandaputtassa sahāyakā yena sudinno kalandaputto tenupasañkamim̄su; upasañkamitvā sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, samma sudinna, mātāpitūnam̄ ekaputtako piyo manāpo sukhedhito sukhaparihato. Na tvam, samma sudinna, kiñci dukkhassa jānāsi. Marañenapi te mātāpitaro akāmakā vinā bhavissanti, kiṁ pana tam jīvantam anujānissanti agārasmā anagāriyam pabbajjaya! Ut̄thehi, samma sudinna, bhuñja ca piva ca paricārehi ca, bhuñjanto pivanto paricārento kāme paribhuñjanto puññāni karonto abhiramassu, na tam mātāpitaro anujānissanti agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti. Evam vutte, sudinno kalandaputto tuñhī ahosi. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho sudinnassa kalandaputtassa sahāyakā sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “tvam khosi, samma sudinna...pe... tatiyampi kho sudinno kalandaputto tuñhī ahosi.

29. Atha kho sudinnassa kalandaputtassa sahāyakā yena sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro tenupasañkamim̄su; upasañkamitvā sudinnassa kalandaputtassa mātāpitaro etadavocum – “ammatātā, eso sudinno anantarahitāya bhūmiyā nipanno – ‘idheva me maraṇam bhavissati pabbajjā vā’ti. Sace tumhe sudinnaṁ nānujānissatha agārasmā anagāriyam pabbajjaya, tatheva maraṇam āgamissati. Sace pana tumhe sudinnaṁ anujānissatha agārasmā anagāriyam pabbajjaya, pabbajitampi naṁ dakkhissatha. Sace sudinno nābhiramissati agārasmā anagāriyam pabbajjaya, kā tassa aññā gati bhavissati, idheva paccāgamissati. Anujānātha sudinnaṁ agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti. “Anujānāma, tātā, sudinnaṁ agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti. Atha kho sudinnassa kalandaputtassa sahāyakā yena sudinno kalandaputto tenupasañkamim̄su; upasañkamitvā sudinnaṁ kalandaputtam etadavocum – “ut̄thehi, samma sudinna, anuññātosi mātāpitūhi agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti.

30. Atha kho sudinno kalandaputto – “anuññātomhi kira mātāpitūhi agārasmā anagāriyam pabbajjaya”ti, haṭho udaggo pāñinā gattāni paripuñchanto vuñthāsi. Atha kho sudinno kalandaputto katipāhaṁ balam gāhetvā yena bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisanno kho sudinno kalandaputto bhagavantam etadavoca – “anuññāto [anuññātomhi (sī. syā.)] aham, bhante, mātāpitūhi agārasmā anagāriyam pabbajjaya. Pabbājetu maṁ bhagavā”ti. Alattha kho sudinno kalandaputto bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. Acirūpasampanno ca panāyasmā sudinno evarūpe dhutaguṇe samādāya vattati, āraññiko hoti piñḍapātiko pañṣukūliko sapadānacāriko, aññataram vajjigāmam upanissāya viharati.

Tena kho pana samayena vajjī dubbhikkhā hoti dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā, na sukarā uñchenā paggahena yāpetum. Atha kho āyasmato sudinnassa etadahosi – “etarahi kho vajjī dubbhikkhā dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā, na sukarā uñchenā paggahena yāpetum. Bahū kho pana me vesāliyam ñātī adñhā mahaddhanā mahābhogā pahūtajātarūparajatā pahūtavittūpakarañā pahūtadhanadhaññā. Yaññūnāham ñātī upanissāya vihareyyam! Ñātī maṁ [ñātakāpi maṁ (syā.)] nissāya dānāni dassanti puññāni

karissanti, bhikkhū ca lābhām lacchanti, ahañca piñḍakena na kilamissāmī”ti. Atha kho āyasmā sudinno senāsanam saṃsāmetvā pattacīvaramādāya yena vesālī tena pakkāmi. Anupubbena yena vesālī tadavasari. Tatra sudam̄ āyasmā sudinno vesāliyam viharati mahāvane kūṭāgārasālāyam. Assosum kho āyasmato sudinnassa nātakā – “sudinno kira kalandaputto vesālim anuppatto”ti. Te āyasmato sudinnassa saṭṭhimatte thālipāke bhattābhīhāram abhihariṁsu. Atha kho āyasmā sudinno te saṭṭhimatte thālipāke bhikkhūnam vissajjetvā pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya kalandagāmam piñḍāya pāvisi. Kalandagāme sapadānam piñḍāya caramāno yena sakapitu nivesanam tenupasaṅkami.

31. Tena kho pana samayena āyasmato sudinnassa nātidāsī ābhidosikam kummāsam chaddetukāmā [chaṭṭetukāmā (ka.)] hoti. Atha kho āyasmā sudinno tam nātidāsim etadavoca – “sace tam, bhagini, chaddanīyadhammaṁ, idha me patte ākirā”ti. Atha kho āyasmato sudinnassa nātidāsī tam ābhidosikam kummāsam āyasmato sudinnassa patte ākirantī hatthānañca pādānañca sarassa ca nimittam aggahesi. Atha kho āyasmato sudinnassa nātidāsī yenāyasmato sudinnassa mātā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmato sudinnassa mātarām etadavoca – “yaggheyye, jāneyyāsi, ayyaputto sudinno anuppatto”ti. “Sace, je, tvam saccam bhaṇasi, adāsim tam karomī”ti.

32. Tena kho pana samayena āyasmā sudinno tam ābhidosikam kummāsam aññataram kuṭṭamūlam [kuḍḍamūlam (sī. syā.)] nissāya paribhuñjati. Pitāpi kho āyasmato sudinnassa kammantā āgacchanto addasa āyasmantañ sudinnañ tam ābhidosikam kummāsam aññataram kuṭṭamūlam nissāya paribhuñjantam. Disvāna yenāyasmā sudinno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantañ sudinnañ etadavoca – “atthi nāma, tāta sudinna, ābhidosikam kummāsam paribhuñjissasi! Nanu nāma, tāta sudinna, sakam geham gantabba”nti? “Agamimha [agamamhā (ka.)] kho te gahapati, geham. Tatoyam ābhidosiko kummāso”ti. Atha kho āyasmato sudinnassa pitā āyasmato sudinnassa bāhāyam gahetvā āyasmantañ sudinnañ etadavoca – “ehi, tāta sudinna, gharam gamissāmā”ti. Atha kho āyasmā sudinno yena sakapitu nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho āyasmato sudinnassa pitā āyasmantañ sudinnañ etadavoca – “bhuñja, tāta sudinnā”ti. “Alam, gahapati, katam me ajja bhattakicca”nti. “Adhivāsehi, tāta sudinna, svātanāya bhatta”nti. Adhivāsesi kho āyasmā sudinno tuṇhībhāvena. Atha kho āyasmā sudinno utthāyāsanā pakkāmi.

33. Atha kho āyasmato sudinnassa mātā tassā rattiya accayena haritenā gomayena pathavim opuñjāpetvā [opucchāpetvā (sī. syā.)] dve puñje kārāpesi – ekam hiraññassa, ekam suvaññassa. Tāva mahantā puñjā ahesum, orato ṭhito puriso pārato ṭhitam purisam na passati; pārato ṭhito puriso orato ṭhitam purisam na passati. Te puñje kilañjehi paṭicchādāpetvā majjhe āsanam paññāpetvā tirokaraṇīyam parikkhipitvā āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikam āmantesi – “tena hi, vadhu, yena alaṅkārena alaṅkatā puttassa me sudinnassa piyā ahosi manāpā tena alaṅkārena alaṅkarā”ti. “Evam, ayye”ti, kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā āyasmato sudinnassa mātuyā paccassosi.

34. Atha kho āyasmā sudinno pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena sakapitu nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho āyasmato sudinnassa pitā yenāyasmā sudinno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te puñje vivarāpetvā āyasmantañ sudinnañ etadavoca – “idam te, tāta sudinna, mātu mattikam itthikāya itthidhanam, aññam pettikam aññam pitāmaham. Labbhā, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhogā ca bhuñjitum puññāni ca kātum. Ehi tvam, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu puññāni ca karohī”ti. “Tāta, na ussahāmi na visahāmi, abhirato aham brahmacariyam carāmī”ti. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho āyasmato sudinnassa pitā āyasmantañ sudinnañ etadavoca – “idam te, tāta sudinna, mātu mattikam, itthikāya itthidhanam, aññam pettikam, aññam pitāmaham. Labbhā, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhogā ca bhuñjitum puññāni ca kātum. Ehi tvam, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu puññāni ca karohī”ti. “Vadeyyāma kho tam, gahapati, sace tvam nātikaḍḍheyyāsi”ti. “Vadehi, tāta sudinnā”ti. Tena hi tvam, gahapati, mahante mahante sāṇipasibbake kārāpetvā hiraññasuvaññassa pūrāpetvā sakaṭehi nibbāhāpetvā majjhe gaṅgāya sote opātehi [osādehi (sī. syā.)]. Tam kissa hetu? Yañhi te, gahapati, bhavissati tatonidānam bhayam vā chambhitattam vā lomahaṁso vā ārakkho vā so te na bhavissati”ti. Evam vutte, āyasmato

sudinnassa pitā anattamano ahosi – “kathañhi nāma putto sudinno evam vakkhatī”ti!

35. Atha kho āyasmato sudinnassa pitā āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikām āmantesi – “tena hi, vadhu, tvam piyā ca manāpā ca [tvampi yāca (sī.)]. Appeva nāma putto sudinno tuyhampi vacanam kareyyā”ti! Atha kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā āyasmato sudinnassa pādesu gahetvā āyasmantam sudinnam etadavoca – “kīdisā nāma tā, ayyaputta, accharāyo yāsam tvam hetu brahmacariyām carasī”ti? “Na kho aham, bhagini, accharānam hetu brahmacariyām carāmī”ti. Atha kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā – “ajjatagge mam ayyaputto sudinno bhaginivādena samudācaratī”ti, tattheva mucchitā papatā.

Atha kho āyasmā sudinno pitaram etadavoca – “sace, gahapati, bhojanam dātabbam detha, mā no viheṭhayitthā”ti. “Bhūja, tāta sudinnā”ti. Atha kho āyasmato sudinnassa mātā ca pitā ca āyasmantam sudinnam paññetenā khādanīyena bhojanīyena sahaththā santappesum sampavāresum. Atha kho āyasmato sudinnassa mātā āyasmantam sudinnam bhuttāvīm onītapattapāñīm etadavoca – “idam, tāta sudinna, kulam adhām mahaddhanam mahābhogam pahūtajātarūparajataṁ pahūtavittūpakaraṇam pahūtadhanadhaññam. Labbhā, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhogā ca bhuñjitum puññāni ca kātum. Ehi tvam, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu puññāni ca karohī”ti. “Amma, na ussahāmi na visahāmi, abhirato aham brahmacariyām carāmī”ti. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho āyasmato sudinnassa mātā āyasmantam sudinnam etadavoca – “idam, tāta sudinna, kulam adhām mahaddhanam mahābhogam pahūtajātarūparajataṁ pahūtavittūpakaraṇam pahūtadhanadhaññam [pahūtadhanadhaññam (pa. carāmīti) itipātho sabbattha natthi, uno maññe]. Tena hi, tāta sudinna, bījakampi dehi – mā no aputtakam sāpateyyam licchavayo atiharāpesu”nti. “Etam kho me, amma, sakkā kātu”nti. “Kahañ pana, tāta sudinna, etarahi viharasī”ti? “Mahāvane, ammā”ti. Atha kho āyasmā sudinno uṭṭhāyāsanā pakkāmi.

36. Atha kho āyasmato sudinnassa mātā āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikām āmantesi – “tena hi, vadhu, yadā utunī hosi, puppham te uppānam hoti, atha me āroceyyāsī”ti. “Evam ayye”ti kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā āyasmato sudinnassa mātuyā paccassosi. Atha kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā nacirasseva utunī ahosi, pupphamsā uppajji. Atha kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā āyasmato sudinnassa mātarām etadavoca – “utunīmhi, ayye, puppham me uppāna”nti. “Tena hi, vadhu, yena alaṅkārena alaṅkātā puttassa sudinnassa piyā ahosi manāpā tena alaṅkārena alaṅkarā”ti. “Evam ayye”ti kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā āyasmato sudinnassa mātuyā paccassosi. Atha kho āyasmato sudinnassa mātā āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikām ādāya yena mahāvanam yenāyasmā sudinno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam sudinnam etadavoca – “idam, tāta sudinna, kulam adhām mahaddhanam mahābhogam pahūtajātarūparajataṁ pahūtavittūpakaraṇam pahūtadhanadhaññam. Labbhā, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhogā ca bhuñjitum puññāni ca kātum. Ehi tvam, tāta sudinna, hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu puññāni ca karohī”ti. “Amma, na ussahāmi na visahāmi, abhirato aham brahmacariyām carāmī”ti. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho āyasmato sudinnassa mātā āyasmantam sudinnam etadavoca – “idam, tāta sudinna, kulam adhām mahaddhanam mahābhogam pahūtajātarūparajataṁ pahūtavittūpakaraṇam pahūtadhanadhaññam. Tena hi, tāta sudinna, bījakampi dehi – mā no aputtakam sāpateyyam licchavayo atiharāpesu”nti. “Etam kho me, amma, sakkā kātu”nti, purāṇadutiyikāya bāhāyam gahetvā mahāvanam ajjhogāhetvā apaññatte sikkhāpade anādīnavadasso purāṇadutiyikāya tikkhattum methunaṁ dhammam abhiviññāpesi. Sā tena gabbham gaṇhi. Bhummā devā saddamanussāvesum – “nirabbudo vata, bho, bhikkhusaṅgo nirādīnavo; sudinnena kalandaputtē abbudam uppāditam, ādīnavo uppādito”ti. Itiha tena khaṇena tena muhuttena yāva brahmañkā saddo abbhuggacchi.

Atha kho āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikā tassa gabbhassa paripākamanvāya puttam vijāyi. Atha kho āyasmato sudinnassa sahāyakā tassa dārakassa ‘bijako’ti nāmam akāmsu. Āyasmato sudinnassa purāṇadutiyikāya bijakamātāti nāmam akāmsu. Āyasmato sudinnassa bijakapitāti nāmam akāmsu. Te aparena samayena ubho agārasmā anagāriyam pabbajitvā arahattam sacchākāmsu.

37. Atha kho āyasmato sudinnassa ahudeva kukkuccam, ahu vippatisāro – “alābhā vata me, na vata me lābhā! Dulladdham vata me, na vata me suladdham! Yoham evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā nāsakkhiṁ yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritu”ti. So teneva kukkuccena tena vippatisārena kiso ahosi lūkho dubbaṇo uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto antomano līnamano dukkhī dummano vippatisārī pajjhāyi.

38. Atha kho āyasmato sudinnassa sahāyakā bhikkhū āyasmantam sudinnam etadavocum – “pubbe kho tvam, āvuso sudinna, vaṇṇavā ahosi piṇindriyo pasannamukhavaṇṇo vippasannachavivaṇṇo; so dāni tvam etarahi kiso lūkho dubbaṇo uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto antomano līnamano dukkhī dummano vippatisārī pajjhāyasi. Kacci no tvam, āvuso sudinna, anabhirato brahmacariyam carasi”ti? “Na kho aham, āvuso, anabhirato brahmacariyam carāmi. Atthi me pāpakammaṁ kataṁ; purāṇadutiyikāya methuno dhammo paṭisevito; tassa mayham, āvuso, ahudeva kukkuccam ahu vippatisāro – ‘alābhā vata me, na vata me lābhā; dulladdham vata me, na vata me suladdham; yoham evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā nāsakkhiṁ yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritu”ti. “Alañhi te, āvuso sudinna, kukkuccāya alam vippatisārāya yam tvam evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā na sakkhissasi yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritum. Nanu, āvuso, bhagavatā anekapariyāyena virāgāya dhammo desito, no sarāgāya; visamyoगāya dhammo desito, no samyoगāya; anupādānāya dhammo desito, no saupādānāya. Tattha nāma tvam, āvuso, bhagavatā virāgāya dhamme desite sarāgāya cetessasi, visamyoगāya dhamme desite samyoगāya cetessasi, anupādānāya dhamme desite saupādānāya cetessasi! Nanu, āvuso, bhagavatā anekapariyāyena rāgavirāgāya dhammo desito, madanimmadanāya pipāsavinayāya ālayasamugghātāya vatṭupacchedāya taṇhākkhayāya virāgāya nirodhāya nibbānāya dhammo desito! Nanu, āvuso, bhagavatā anekapariyāyena kāmānam pahānam akkhātam, kāmasaññānam pariññā akkhātā, kāmapipāsānam paṭivinayo akkhāto, kāmavitakkānam samugghāto akkhāto, kāmapariññāhānam vūpasamo akkhāto! Netam, āvuso, appasannānam vā pasādāya, pasannānam vā bhiyyobhāvāya. Atha khvetam, āvuso, appasannānañceva appasādāya pasannānañca ekaccānam aññathattāya”ti.

39. Atha te bhikkhū āyasmantam sudinnam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha te bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam sudinnam paṭipucchi – “saccam kira tvam, sudinna, purāṇadutiyikāya methunaṁ dhammam paṭisevī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam [ananucchaviyam (sī.)], moghapurisa, ananulomikam appaṭirūpam assāmañakam akappiyam akaraṇīyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā na sakkhissasi yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritum! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito, no sarāgāya; visamyoगāya dhammo desito, no samyoगāya; anupādānāya dhammo desito, no saupādānāya! Tattha nāma tvam, moghapurisa, mayā virāgāya dhamme desite sarāgāya cetessasi, visamyoगāya dhamme desite samyoगāya cetessasi, anupādānāya dhamme desite saupādānāya cetessasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena rāgavirāgāya dhammo desito! Madanimmadanāya pipāsavinayāya ālayasamugghātāya vatṭupacchedāya taṇhākkhayāya virāgāya nirodhāya nibbānāya dhammo desito! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena kāmānam pahānam akkhātam, kāmasaññānam pariññā akkhātā, kāmapipāsānam paṭivinayo akkhāto, kāmavitakkānam samugghāto akkhāto, kāmapariññāhānam vūpasamo akkhāto! Varam te, moghapurisa, āśivisassa [āśivisassa (sī. syā.)] ghoravisassa mukhe aṅgajātam pakkhittam, na tveva mātugāmassa aṅgajāte aṅgajātam pakkhittam. Varam te, moghapurisa, kañhasappassa mukhe aṅgajātam pakkhittam, na tveva mātugāmassa aṅgajāte aṅgajātam pakkhittam. Varam te, moghapurisa, aṅgārakāsuyā ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya aṅgajātam pakkhittam, na tveva mātugāmassa aṅgajāte aṅgajātam

pakkhittam. Tam kissa hetu? Tatonidānañhi, moghapurisa, marañam vā nigaccheyya marañamattam vā dukkham, na tveva tappaccayā kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjeyya. Itonidānañca kho, moghapurisa, kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjeyya. Tattha nāma tvam, moghapurisa, yaṁ tvam asaddhammam gāmadhammañ vasaladhammañ duṭṭhullam odakantikam rahassam dvayamdvayasamāpattim samāpajjissasi, bahūnam kho tvam, moghapurisa, akusalānam dharmānam ādikattā pubbaṅgamo. Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya, pasannānam vā bhiyyobhāvāya; atha khvetam, moghapurisa, appasannānañceva appasādāya, pasannānañca ekaccānam aññathattāyā”ti.

Atha kho bhagavā āyasmantañ sudinnañ anekapariyāyena vigarahitvā dubbharatāya dupposatāya mahicchatāya asantuṭhitāya [asantuṭhitāya (syā.)] saṅgañikāya kosajjassa avaṇñam bhāsitvā anekapariyāyena subharatāya suposatāya appicchassa santuṭthassa sallekhabhāsi tadanucchavikam apacayassa vīriyārambhassa [vīriyārabbhassa (ka.)] vaṇñam bhāsitvā bhikkhūnam tadanucchavikam tadanulomikam dharmim katham katvā bhikkhū āmantesi – “tena hi, bhikkhave, bhikkhūnam sikkhāpadam paññapessāmi [paññapessāmi (sī. syā.)] dasa atthavase paṭicca – saṅghasuṭṭhitāya, saṅghaphāsutāya, dummañkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, diṭṭhadhammikānam āsavānam saṃvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭighātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭhitiyā, vinayānuggahāya. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

“Yo pana bhikkhu methunam dhammad paṭiseveyya, pārājiko hoti asamvāso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

Sudinnabhāṇavāro niṭṭhito.

Makkaṭīvatthu

40. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vesāliyam mahāvane makkaṭim āmisena upalāpetvā tassā methunañ dhammad paṭisevati. Atha kho so bhikkhu pubbañhasamayañ nivāsetvā pattacīvarañ ādāya vesālim piṇḍāya pāvisi. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū senāsanacārikam āhiṇḍantā yena tassa bhikkhuno vihāro tenupasañkamim. Addasa kho sā makkaṭī te bhikkhū dūratova āgacchante. Disvāna yena te bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā tesam bhikkhūnam purato kaṭimpi cālesi cheppampi cālesi, kaṭimpi oḍdi, nimittampi akāsi. Atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi – “nissamsayam kho so bhikkhu imissā makkaṭiyā methunañ dhammad paṭisevati”ti. Ekamantam niliyim. Atha kho so bhikkhu vesāliyam piṇḍāya caritvā piṇḍapātam ādāya paṭikkami.

41. Atha kho sā makkaṭī yena so bhikkhu tenupasañkami. Atha kho so bhikkhu tam piṇḍapātam ekadesam bhuñjitvā ekadesam tassā makkaṭiyā adāsi. Atha kho sā makkaṭī tam piṇḍapātam bhuñjitvā tassa bhikkhuno kaṭim oḍdi. Atha kho so bhikkhu tassā makkaṭiyā methunañ dhammad paṭisevati. Atha kho te bhikkhū tam bhikkhum etadavocum – “nanu, āvuso, bhagavatā sikkhāpadam paññattam; kissa tvam, āvuso, makkaṭiyā methunañ dhammad paṭisevasi”ti? “Saccam, āvuso, bhagavatā sikkhāpadam paññattam; tañca kho manussitthiyā, no tiracchānagatāyā”ti. “Nanu, āvuso, tatheva tam hoti. Ananuccchavikam, āvuso, ananulomikam appaṭirūpam assāmañakam akappiyam akaranīyam. Kathañhi nāma tvam, āvuso, evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā na sakkhissasi yāvajīvam paripuṇṇam parisuddhañ brahmacariyam caritum! Nanu, āvuso, bhagavatā anekapariyāyena virāgāya dhammo desito, no sarāgāya...pe... kāmaparijāhānam vūpasamo akkhāto! Netam, āvuso, appasannānam vā pasādāya pasannānam vā bhiyyobhāvāya. Atha khvetam, āvuso, appasannānañceva appasādāya, pasannānañca ekaccānam aññathattāyā”ti. Atha kho te bhikkhū tam bhikkhum anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham arocesum.

42. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā tam bhikkhum paṭipucchi – “saccam kira tvam, bhikkhu, makkatiyā methunam dhammanam paṭisevī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananuccavikam, moghapurisa, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā na sakkhissasi yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritum! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito, no sarāgāya …pe… kāmaparijāhānam vūpasamo akkhāto! Varam te, moghapurisa, āsīvisassa ghoravisassa mukhe aṅgajātam pakkhittam, na tveva makkatiyā aṅgajāte aṅgajātam pakkhittam. Varam te, moghapurisa, kañhasappassa mukhe aṅgajātam pakkhittam, na tveva makkatiyā aṅgajāte aṅgajātam pakkhittam. Varam te, moghapurisa, aṅgārakāsuyā ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya aṅgajātam pakkhittam, na tveva makkatiyā aṅgajāte aṅgajātam pakkhittam. Tam kissa hetu? Tatonidānañhi, moghapurisa, maraṇam vā nigaccheyya maraṇamattam vā dukkham; na tveva tappaccayā kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjeyya. Itonidānañca kho, moghapurisa, kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjeyya. Tattha nāma tvam, moghapurisa, yam tvam asaddhammam gāmadhammam vasaladhammam duṭṭhullam odakantikam rahassam dvayamdvayasamāpattim samāpajjissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya…pe… evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

“Yo pana bhikkhu methunam dhammam paṭiseveyya antamaso tiracchānagatāyapi, pārājiko hoti asamvāso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

Makkaṭīvatthu niṭṭhitam.

Santhatabhāṇavāro

43. Tena kho pana samayena sambahulā vesālikā vajjiputtakā bhikkhū yāvadattham bhuñjimsu, yāvadattham supimsu, yāvadattham nhāyiṁsu. Yāvadattham bhuñjītvā yāvadattham supitvā yāvadattham nhāyitvā ayoniso manasi karitvā sikkham apaccakkhāya dubbalyam anāvikatvā methunam dhammam paṭisevimsu. Te aparena samayena fiṭibyanenapi phuṭṭhā bhogabyasanenapi phuṭṭhā rogabyasanenapi phuṭṭhā āyasmantam ānandaṁ upasaṅkamitvā evam vadanti – “na mayam, bhante ānanda, buddhagarahino na dhammadgarahino na saṅghagarahino; attagarahino mayam, bhante ānanda, anaññagarahino. Mayamevamhā alakkhikā mayam appapuññā, ye mayam evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitvā nāsakkhimhā yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caritum. Idāni cepi [idānipi ce (syā.)] mayam, bhante ānanda, labheyāma bhagavato santike pabbajjam labheyāma upasampadam, idānipi mayam vipassakā kusalānam dhammānam pubbarattāpararattam bodhipakkhikānam dhammānam bhāvanānuyogamanuyuttā vihareyyāma. Sādhū, bhante ānanda, bhagavato etamattham ārocehī”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā ānando vesālikānam vajjiputtakānam paṭissuṇitvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavato etamattham ārocesi.

“Aṭṭhānametam, ānanda, anavakāso yam tathāgato vajjīnam vā vajjiputtakānam vā kāraṇā sāvakānam pārājikam sikkhāpadam paññattam samūhaneyya”ti.

Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe dhammīm katham katvā bhikkhū āmantesi – “yo, bhikkhave [yo pana bhikkhave bhikkhu (sī.) yo kho bhikkhave bhikkhu (syā.)], sikkham apaccakkhāya dubbalyam anāvikatvā methunam dhammam paṭisevati so āgato na upasampādetabbo; yo ca kho, bhikkhave [yo ca kho bhikkhave bhikkhu (sī. syā.)], sikkham paccakkhāya dubbalyam āvikatvā methunam dhammam paṭisevati so āgato upasampādetabbo. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

44. “Yo pana bhikkhu bhikkhūnam sikkhāsājīvasamāpanno sikkham apaccakkhāya dubbalyam anāvikatvā methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya antamaso tiracchānagatāyapi, pārājiko hoti asamvāso”ti.

45. Yo panāti yo yādiso yathāyutto yathājacco yathānāmo yathāgotto yathāsīlo yathāvihārī yathāgocaro therō vā navo vā majjhimo vā. Eso vuccati ‘yo panā’ti.

[vibha. 510, jhānavibhaṅgepi] **Bhikkhūti** bhikkhakoti bhikkhu, bhikkhācariyam ajjhupagatoti bhikkhu, bhinnapaṭadharoti bhikkhu, samaññāya bhikkhu, paṭiññāya bhikkhu, ehi bhikkhūti bhikkhu, tīhi saraṇagamanehi upasampannoti bhikkhu, bhadro bhikkhu, sāro bhikkhu, sekho bhikkhu, asekho bhikkhu, samaggena saṅghena ñatticatutthena kammena akuppena ṭhānārahena upasampannoti bhikkhu. Tatra yvāyam bhikkhu samaggena saṅghena ñatticatutthena kammena akuppena ṭhānārahena upasampanno, ayaṁ imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

[dī. ni. 3.305] **Sikkhāti** tisso sikkhā – adhisīlasikkhā, adhicittasikkhā, adhipaññāsikkhā. Tatra yāyam adhisīlasikkhā, ayaṁ imasmiṁ atthe adhippetā sikkhāti.

Sājīvam nāma yaṁ bhagavatā paññattam sikkhāpadam, etam sājīvam nāma. Tasmīm sikkhati, tena vuccati sājīvasamāpannoti.

Sikkham apaccakkhāya dubbalyam anāvikatvāti atthi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā; atthi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā.

“Kathañca, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā. Idha, bhikkhave, bhikkhu ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭīyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno upāsakabhāvam patthayamāno ārāmikabhāvam patthayamāno sāmañerabhāvam patthayamāno titthiyabhāvam patthayamāno titthiyasāvakabhāvam patthayamāno assamañabhāvam patthayamāno asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘yamnūnāham buddham paccakkheyā’nti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

“Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭīyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘yamnūnāham dhammam paccakkheyā’nti vadati viññāpeti...pe... yamnūnāham saṅgham... yamnūnāham sikkham... yamnūnāham vinayam... yamnūnāham pātimokkham... yamnūnāham uddesam... yamnūnāham upajjhāyam... yamnūnāham ācariyam... yamnūnāham saddhivihārikam... yamnūnāham antevāsikam... yamnūnāham samānupajjhāyakam... yamnūnāham samānācariyakam yamnūnāham sabrahmacāriṁ paccakkheyā’nti vadati viññāpeti. ‘Yamnūnāham gihī assa’nti vadati viññāpeti. ‘Yamnūnāham upāsako assa’nti... ‘yamnūnāham ārāmiko assa’nti... ‘yamnūnāham sāmañero assa’nti... ‘yamnūnāham titthiyassāvako assa’nti... ‘yamnūnāham assamañño assa’nti... ‘yamnūnāham asakyaputtiyo assa’nti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

46. “Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭīyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘yadi panāham buddham paccakkheyā’nti vadati viññāpeti...pe... ‘yadi panāham asakyaputtiyo assa’nti vadati viññāpeti...pe... ‘apāham buddham paccakkheyā’nti vadati viññāpeti...pe... ‘apāham asakyaputtiyo assa’nti vadati viññāpeti...pe... ‘handāham buddham paccakkheyā’nti vadati viññāpeti...pe... ‘handāham asakyaputtiyo assa’nti vadati viññāpeti...pe... ‘hoti me buddham paccakkheyā’nti vadati viññāpeti...pe... ‘hoti me asakyaputtiyo assa’nti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

47. “Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno ‘mātaram sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘pitaram sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘bhātarām sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘bhaginiṁ sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘puttam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘dhītarām sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘pajāpatim sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘ñātake sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘mitte sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘gāmam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘nigamam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘khettaṁ sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘vatthum sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘hiraññam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘suvaṇṇam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘sippam sarāmī’ti vadati viññāpeti... ‘pubbe hasitaṁ lapitaṁ kīlitam samanussarāmī’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

48. “Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘mātā me atthi, sā mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti... ‘pitā me atthi, so mayā posetabbo’ti vadati viññāpeti... ‘bhātā me atthi, so mayā posetabbo’ti vadati viññāpeti... ‘bhaginī me atthi, sā mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti... ‘putto me atthi, so mayā posetabbo’ti vadati viññāpeti... ‘dhītā me atthi, sā mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti... ‘pajāpati me atthi, sā mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti ... ‘ñātakā me atthi, te mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti... ‘mittā me atthi, te mayā posetabbā’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

49. “Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘mātā me atthi, sā maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘pitā me atthi, so maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘bhātā me atthi, so maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘bhaginī me atthi, sā maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘putto me atthi, so maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘dhītā me atthi, sā maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘pajāpati me atthi, sā maṁ posessatī’ti vadati viññāpeti... ‘ñātakā me atthi, te maṁ posessantī’ti vadati viññāpeti... ‘mittā me atthi, te maṁ posessantī’ti vadati viññāpeti... ‘gāmo me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘nigamo me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘khettaṁ me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘vatthu me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘hiraññam me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘suvaṇṇam me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti... ‘sippam me atthi, tenāham jīvissāmī’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

50. “Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno ‘dukkara’nti vadati viññāpeti... ‘na sukara’nti vadati viññāpeti... ‘duccara’nti vadati viññāpeti... ‘na sucara’nti vadati viññāpeti... ‘na ussahāmī’ti vadati viññāpeti... ‘na visahāmī’ti vadati viññāpeti... ‘na ramāmī’ti vadati viññāpeti... ‘nābhiramāmī’ti vadati viññāpeti. Evampi kho, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca apaccakkhātā.

51. “Kathañca, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā? Idha, bhikkhave, bhikkhu ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘buddham paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā.

“Atha vā pana ukkaṇṭhito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘dhammam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘saṅgham paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘sikkham paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘vinayam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘pātimokkhaṇ paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘uddesam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘upajjhāyam

paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘acariyam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘saddhivihārikam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘antevāsikam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘samānupajjhāyakam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘samānācariyakam paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘sabrahmacārīm paccakkhāmī’ti vadati viññāpeti... ‘gihīti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘upāsakoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘ārāmikoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘sāmañeroti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘titthiyoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘titthiyasāvakoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘assamañoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti... ‘asakyaputtiyoti mam dhārehī’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā.

52. “Atha vā pana ukkañthito anabhirato sāmaññā cavitukāmo bhikkhubhāvam aṭṭiyamāno harāyamāno jigucchamāno gihibhāvam patthayamāno...pe... asakyaputtiyabhāvam patthayamāno – ‘alam me buddhenā’ti vadati viññāpeti...pe... ‘alam me sabrahmacārīhī’ti vadati viññāpeti. Evampi... pe... atha vā pana...pe... ‘kiṁ nu me buddhenā’ti vadati viññāpeti...pe... ‘kiṁ nu me sabrahmacārīhī’ti vadati viññāpeti... ‘na mamañtho buddhenā’ti vadati viññāpeti...pe... ‘na mamañtho sabrahmacārīhī’ti vadati viññāpeti... ‘sumuttāham buddhenā’ti vadati viññāpeti...pe... ‘sumuttāham sabrahmacārīhī’ti vadati viññāpeti. Evampi, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā.

53. “Yāni vā panaññānipi atthi buddhavevacanāni vā dhammavevacanāni vā saṅghavevacanāni vā sikkhāvevacanāni vā vinayavevacanāni vā pātimokkhavevacanāni vā uddesavevacanāni vā upajjhāyavevacanāni vā ācariyavevacanāni vā saddhivihārikavevacanāni vā antevāsikavevacanāni vā samānupajjhāyakevacanāni vā samānācariyakevacanāni vā sabrahmacārīvevacanāni vā gihivevacanāni vā upāsakavevacanāni vā ārāmikavevacanāni vā sāmañeravevacanāni vā titthiyavevacanāni vā titthiyasāvakavevacanāni vā assamañavevacanāni vā asakyaputtiyavevacanāni vā, tehi ākārehi tehi liñgehi tehi nimittehi vadati viññāpeti. Evam kho, bhikkhave, dubbalyāvikammañceva hoti sikkhā ca paccakkhātā.

54. “Kathañca, bhikkhave, apaccakkhātā hoti sikkhā? Idha, bhikkhave, yehi ākārehi yehi liñgehi yehi nimittehi sikkhā paccakkhātā hoti tehi ākārehi tehi liñgehi tehi nimittehi ummattako sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Ummattakassa santike sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Khittacitto sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Khittacittassa santike sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Vedanātṭo sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Devatāya santike sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Tiracchānagatassa santike sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Ariyakena milakkhassa [milakkhakassa (sī. syā.) milakkhussa (ka.)] santike sikkham paccakkhātī, so ca na pañivijānāti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Milakkhakena ariyakassa santike sikkham paccakkhātī, so ca na pañivijānāti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Ariyakena ariyassa santike sikkham paccakkhātī, so ca na pañivijānāti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Milakkhakena milakkhassa santike sikkham paccakkhātī, so ca na pañivijānāti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Davāya sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Ravāya sikkham paccakkhātī, apaccakkhātā hoti sikkhā. Asāvetukāmo sāveti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Sāvetukāmo na sāveti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Aviññussa na sāveti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Viññussa na sāveti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Sabbaso vā pana na sāveti, apaccakkhātā hoti sikkhā. Evam kho, bhikkhave, apaccakkhātā hoti sikkhā”.

55. [mahāni. 49, 50, 51] **Methunadhammo** nāma yo so asaddhammo gāmadhammo vasaladhammo dutṭhullam odakantikam rahassam dvayamdvayasamāpatti, eso methunadhammo nāma.

Patiṣevati nāma yo nimittañna nimittañna aṅgajātēna aṅgajātēna antamaso tilaphalamattampi paveseti, eso patisevati nāma.

Antamaso tiracchānagatāyapīti tiracchānagatitthiyāpi methunañ dhammañ patisevitvā assamañ

hoti asakyaputtiyo, pageva manussitthiyā. Tena vuccati – ‘antamaso tiracchānagatāyapī’ti.

Pārājiko hotīti seyyathāpi nāma puriso sīsacchinno abhabbo tena sarīrabandhanena jīvitum, evameva bhikkhu methunam dhammam paṭisevitvā assamaṇo hoti asakyaputtiyo. Tena vuccati – ‘pārājiko hotī’ti.

Asam̄vāsoti samvāso nāma ekakammaṇ ekuddeso samasikkhatā – eso samvāso nāma. So tena saddhim natthi. Tena vuccati – ‘asamvāso’ti.

56. Tisso itthiyo – manussitthī, amanussitthī, tiracchānagatithī. Tayo ubhatobyāñjanakā – manussubhatobyāñjanako, amanussubhatobyāñjanako, tiracchānagatubhatobyāñjanako. Tayo pañdakā – manussapañdako, amanussapañdako, tiracchānagatapañdako. Tayo purisā – manussapuriso, amanussapuriso, tiracchānagatapuriso.

Manussitthiyā tayo magge methunam dhammam paṭisevantassa āpatti pārājikassa – vaccamagge, passāvamagge, mukhe. Amanussitthiyā...pe... tiracchānagatithiyā tayo magge methunam dhammam paṭisevantassa āpatti pārājikassa – vaccamagge, passāvamagge, mukhe. Manussubhatobyāñjanakassa... amanussubhatobyāñjanakassa... tiracchānagatubhatobyāñjanakassa tayo magge methunam dhammam paṭisevantassa āpatti pārājikassa – vaccamagge, passāvamagge, mukhe. Manussapañdakassa dve magge methunam dhammam paṭisevantassa āpatti pārājikassa – vaccamagge, mukhe. Amanussapañdakassa... tiracchānagatapañdakassa... manussapurisassa... amanussapurisassa... tiracchānagatapurisassa dve magge methunam dhammam paṭisevantassa āpatti pārājikassa – vaccamagge, mukhe.

57. Bhikkhussa sevanacittam upaṭṭhite manussitthiyā vaccamaggam aṅgajātam pavesentassa āpatti pārājikassa. Bhikkhussa sevanacittam upaṭṭhite manussitthiyā passāvamaggam... mukham aṅgajātam pavesentassa āpatti pārājikassa. Bhikkhussa sevanacittam upaṭṭhite amanussitthiyā... tiracchānagatithiyā... manussubhatobyāñjanakassa... amanussubhatobyāñjanakassa... tiracchānagatubhatobyāñjanakassa... vaccamaggam passāvamaggam mukham aṅgajātam pavesentassa āpatti pārājikassa. Bhikkhussa sevanacittam upaṭṭhite manussapañdakassa vaccamaggam mukham aṅgajātam pavesentassa āpatti pārājikassa. Bhikkhussa sevanacittam upaṭṭhite amanussapañdakassa... tiracchānagatapañdakassa... manussapurisassa... amanussapurisassa... tiracchānagatapurisassa vaccamaggam mukham aṅgajātam pavesentassa āpatti pārājikassa.

58. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati [pavisanam sādayati (ka.)], paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam na sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam na sādiyati, paviṭṭham na sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam na sādiyati, paviṭṭham na sādiyati, ṭhitam na sādiyati, uddharanam sādiyati āpatti pārājikassa. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam na sādiyati, paviṭṭham na sādiyati, ṭhitam na sādiyati, uddharanam sādiyati na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

59. Bhikkhupaccatthikā manussitthim jāgaranti... suttam... mattam... ummattam... pamattam... matam akkhāyitam... matam yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Matam yebhuyyena

khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā amanussitthim... tiracchānagatithim... manussubhatobyañjanakam... amanussubhatobyañjanakam... tiracchānagatubhatobyañjanakam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā tiracchānagatubhatobyañjanakam jāgarantam... suttam... mattam... ummattam... pamattam... mataṁ akkhāyitam... mataṁ yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā manussapaṇḍakam... amanussapaṇḍakam... tiracchānagatapaṇḍakam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā tiracchānagatapaṇḍakam jāgarantam... suttam... mattam... ummattam... pamattam... mataṁ akkhāyitam... mataṁ yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

60. Bhikkhupaccatthikā manussapurisam... amanussapurisam... tiracchānagatapurisam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā tiracchānagatapurisam jāgarantam... suttam... mattam... ummattam... pamattam... mataṁ akkhāyitam... mataṁ yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

61. Bhikkhupaccatthikā manussitthim bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti santhatāya asanthatassa, asanthatāya santhatassa, santhatāya santhatassa, asanthatāya asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā manussitthim jāgarantim... suttam... mattam... ummattam... pamattam... mataṁ akkhāyitam... mataṁ yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti, santhatāya asanthatassa, asanthatāya santhatassa, santhatāya santhatassa, asanthatāya asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā amanussitthim... tiracchānagatithim... manussubhatobyañjanakam... amanussubhatobyañjanakam... tiracchānagatubhatobyañjanakam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti santhatassa asanthatassa,

asanthatassa santhatassa, santhatassa santhatassa, asanthatassa asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā tiracchānagatubhatobyāñjanakam jāgarantam... suttam... mattam... ummattam... pamattam... matam akkhāyitam... matam yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... passāvamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti, santhatassa asanthatassa, asanthatassa santhatassa, santhatassa santhatassa, asanthatassa asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

62. Bhikkhupaccatthikā manussapaṇḍakam... amanussapaṇḍakam... tiracchānagatapaṇḍakam... manussapurisam... amanussapurisam... tiracchānagatapurisam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti santhatassa asanthatassa, asanthatassa santhatassa, santhatassa santhatassa, asanthatassa asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā tiracchānagatapurisam jāgarantam... suttam... mattam... ummattam... pamattam... matam akkhāyitam... matam yebhuyyena akkhāyitam...pe... āpatti pārājikassa. Mataṁ yebhuyyena khāyitam bhikkhussa santike ānetvā vaccamaggena... mukhena aṅgajātam abhinisīdenti, santhatassa asanthatassa, asanthatassa santhatassa, santhatassa asanthatassa. So ca pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

63. Bhikkhupaccatthikā bhikkhum manussitthiyā santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... passāvamaggam... mukham abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā bhikkhum manussitthiyā jāgarantiyā... suttāya... mattāya... ummattāya... pamattāya ... matāya akkhāyitāya... matāya yebhuyyena akkhāyitāya...pe... āpatti pārājikassa. Matāya yebhuyyena khāyitāya santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... passāvamaggam... mukham abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā bhikkhum amanussitthiyā... tiracchānagatithiyā... manussubhatobyāñjanakassa... amanussubhatobyāñjanakassa... tiracchānagatubhatobyāñjanakassa... manussapaṇḍakassa... amanussapaṇḍakassa... tiracchānagatapaṇḍakassa... manussapurisassa... amanussapurisassa... tiracchānagatapurisassa santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... mukham abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā bhikkhum tiracchānagatapurisassa jāgarantassa... suttassa... mattassa... ummattassa... pamattassa... matassa akkhāyitassa... matassa yebhuyyena akkhāyitassa...pe... āpatti pārājikassa. Matassa yebhuyyena khāyitassa santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... mukham abhinisīdenti. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

64. Bhikkhupaccatthikā bhikkhum manussitthiyā santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... passāvamaggam... mukham abhinisīdenti santhatassa asanthatāya, asanthatassa santhatāya, santhatassa santhatāya, asanthatassa asanthatāya. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā bhikkhum manussitthiyā jāgarantiyā... suttāya... mattāya... ummattāya... pamattāya... matāya akkhāyitāya... matāya yebhuyena akkhāyitāya...pe... āpatti pārājikassa. Matāya yebhuyena khāyitāya santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... passāvamaggam... mukham abhinisīdenti santhatassa asanthatāya, asanthatassa santhatāya, santhatassa santhatāya, asanthatassa asanthatāya. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Bhikkhupaccatthikā bhikkhum amanussitthiyā... tiracchānagatitthiyā... manussubhatobyañjanakassa... amanussubhatobyañjanakassa... tiracchānagatubhatobyañjanakassa... manussapañḍakassa... amanussapañḍakassa... tiracchānagatapañḍakassa... manussapurisassa... amanussapurisassa... tiracchānagatapurisassa santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... mukham abhinisīdenti santhatassa asanthatassa, asanthatassa santhatassa, santhatassa santhatassa, asanthatassa asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti pārājikassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

65. Bhikkhupaccatthikā bhikkhum tiracchānagatapurisassa jāgarantassa... suttassa... mattassa... ummattassa... pamattassa... matassa akkhāyitassa... matassa yebhuyena akkhāyitassa...pe... āpatti pārājikassa. Matassa yebhuyena khāyitassa santike ānetvā aṅgajātena vaccamaggam... mukham abhinisīdenti santhatassa asanthatassa, asanthatassa santhatassa, santhatassa santhatassa, asanthatassa asanthatassa. So ce pavesanam sādiyati, paviṭṭham sādiyati, ṭhitam sādiyati, uddharanam sādiyati, āpatti thullaccayassa...pe... na sādiyati, anāpatti.

Yathā bhikkhupaccatthikā vitthāritā, evam vitthāretabbā.

Rājapaccatthikā... corapaccatthikā... dhuttapaccatthikā... uppalagandhapaccatthikā. Samkhittam.

66. Maggena maggam paveseti, āpatti pārājikassa. Maggena amaggam paveseti, āpatti pārājikassa. Amaggena maggam paveseti, āpatti pārājikassa. Amaggena amaggam paveseti, āpatti thullaccayassa.

Bhikkhu suttabhikkhumhi vippaṭipajjati; paṭibuddho sādiyati, ubho nāsetabbā. Paṭibuddho na sādiyati, dūsako nāsetabbo. Bhikkhu suttasāmañeramhi vippaṭipajjati; paṭibuddho sādiyati, ubho nāsetabbā. Paṭibuddho na sādiyati, dūsako nāsetabbo. Sāmañero suttabhikkhumhi vippaṭipajjati; paṭibuddho sādiyati, ubho nāsetabbā. Paṭibuddho na sādiyati, dūsako nāsetabbo. Sāmañero suttasāmañeramhi vippaṭipajjati; paṭibuddho sādiyati, ubho nāsetabbā. Paṭibuddho na sādiyati, dūsako nāsetabbo.

Anāpatti ajānantassa, asādiyantassa, ummatakassa, khittacittassa, vedanāṭṭassa, ādikammikassāti.

Santhatabhāṇavāro niṭṭhito.

Vinītavatthuuddānagāthā

Makkaṭī vajjiputtā ca, gihī naggo ca titthiyā;
Dārikuppalavaṇṇā ca, byañjanehipare duve.

Mātā dhītā bhaginī ca, jāyā ca mudu lambinā;
Dve vanā lepacittañca, dārudhītalikāya ca.

Sundarena saha pañca, pañca sivathikaṭṭhikā;
Nāgī yakkhī ca petī ca, pañḍakopahato chupe.

Bhaddiye arahaṁutto, sāvatthiyā caturo pare;
Vesāliyā tayo mālā, supine bhārukacchako.

Supabbā saddhā bhikkhunī, sikkhamānā sāmañerī ca;
Vesiyā pañḍako gihī, aññamaññam vuḍḍhapabbajito migoti.

Vinītavatthu

67. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu makkatiyā methunam dhammam paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho ahaṁ pārājikam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamattham ārocesi. “Āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena sambahulā vesālikā vajjiputtakā bhikkhū sikkham apaccakkhāya dubbalyam anāvikatvā methunam dhammam paṭiseviṁsu. Tesam kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho mayam pārājikam āpattim āpannā”ti? Bhagavato etamattham ārocesum. “Āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu – ‘evam me anāpatti bhavissatī’ti, gihiliṅgena methunam dhammam paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho ahaṁ pārājikam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamattham ārocesi. “Āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu – ‘evam me anāpatti bhavissatī’ti, naggo hutvā methunam dhammam paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu – ‘evam me anāpatti bhavissatī’ti, kusacīram nivāsetvā... vākacīram nivāsetvā... phalakacīram nivāsetvā... kesakambalam nivāsetvā... vālakambalam nivāsetvā... ulūkapakkhikam nivāsetvā... ajinakkhipam nivāsetvā methunam dhammam paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro piṇḍacāriko bhikkhu pīṭhake nipannam dārikam passitvā sāratto aṅguṭham aṅgajātam pavesesi. Sā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti saṅghādisesassā”ti.

68. Tena kho pana samayena aññataro māṇavako uppalaṇṇaya bhikkhuniyā paṭibaddhacitto hoti. Atha kho so māṇavako uppalaṇṇaya bhikkhuniyā gāmam piṇḍāya paviṭṭhāya kuṭikam pavisitvā nilīno acchi. Uppalaṇṇā bhikkhunī pacchābhattam piṇḍapātaṭikkantā pāde pakkhāletvā kuṭikam pavisitvā mañcake nisīdi. Atha kho so māṇavako uppalaṇṇam bhikkhuniṁ uggahetvā dūsesi. Uppalaṇṇā bhikkhunī bhikkhunīnam etamattham ārocesi. Bhikkhuniyo bhikkhūnam etamattham ārocesum. Bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, asādiyantiyā”ti.

69. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno ithiliṅgam pātubhūtam hoti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Anujānāmi, bhikkhave, tamyeva upajjhātam tameva upasampadam tāniyeva [tāni (sī. syā.)] vassāni bhikkhunīhi saṅgamitum [saṅkamitum (sī. syā.)]. Yā āpattiyo bhikkhūnam bhikkhunīhi sādhāraṇā tā āpattiyo bhikkhunīnam santike vuṭṭhātum. Yā āpattiyo bhikkhūnam bhikkhunīhi asādhāraṇā tāhi āpattīhi anāpattī”ti.

Tena kho pana samayena aññatarissā bhikkhuniyā purisaliṅgam pātubhūtam hoti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Anujānāmi, bhikkhave, tamyeva upajjhātam tameva upasampadam tāniyeva [tāni (sī. syā.)] vassāni bhikkhūhi saṅgamitum [saṅkamitum (sī. syā.)]. Yā āpattiyo bhikkhunīnam bhikkhūhi

sādhāraṇā tā āpattiyo bhikkhūnam santike vuṭṭhātum. Yā āpattiyo bhikkhunīnam bhikkhūhi asādhāraṇā tāhi āpattīhi anāpatti”ti.

70. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu – ‘evam me anāpatti bhavissatīti, mātuyā methunam dhammam paṭisevi... dhītuyā methunam dhammam paṭisevi... bhaginiyā methunam dhammam paṭisevi... tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu purāṇadutiyikāya methunam dhammam paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

71. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu mudupiṭṭhiko hoti. So anabhiratiyā pīlito attano aṅgajātam mukhena aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu lambī hoti. So anabhiratiyā pīlito attano aṅgajātam attano vaccamaggam pavesesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu matasarīram passi. Tasmiñca sarīre aṅgajātasāmantā vano hoti. So – ‘evam me anāpatti bhavissatīti, aṅgajāte aṅgajātam pavesetvā vaṇena nīhari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu matasarīram passi. Tasmiñca sarīre aṅgajātasāmantā vano hoti. So – ‘evam me anāpatti bhavissatīti, vane aṅgajātam pavesetvā aṅgajātena nīhari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto lepacittassa nimittam aṅgajātena chupi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkataṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto dārudhītalikāya nimittam aṅgajātena chupi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkataṭassā”ti.

72. Tena kho pana samayena sundaro nāma bhikkhu rājagahā pabbajito rathikāya [rathiyāya (ka.)] gacchati. Aññatarā itthī – ‘muhuttam [itthī tam passitvā etadavoca muhuttam (syā.)], bhante, āgamehi, vandissāmī’ti sā vandantī antaravāsakam ukkhipitvā mukhena aṅgajātam aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, sādiyi”nti. “Anāpatti, bhikkhu, asādiyatassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī bhikkhum passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunam dhammam paṭisevā”ti. “Alam, bhagini, netam kappatī”ti. “Ehi, bhante, aham vāyamissāmi, tvam mā vāyami, evam te anāpatti bhavissatī”ti. So bhikkhu tathā akāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī bhikkhum passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunam dhammam paṭisevā”ti. “Alam, bhagini, netam kappatī”ti. “Ehi, bhante, tvam vāyama, aham na vāyamissāmi, evam te anāpatti bhavissatī”ti. So bhikkhu tathā akāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī bhikkhum passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunam dhammam paṭisevā”ti. “Alam, bhagini, netam kappatī”ti. “Ehi, bhante, abbhantaram ghaṭṭetvā bahi mocehi...pe... bahi ghaṭṭetvā abbhantaram mocehi, evam te anāpatti bhavissatī”ti. So bhikkhu tathā

akāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

73. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sivathikam gantvā akkhāyitam sarīram passitvā tasmin methunam dhammad paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sivathikam gantvā yebhuuyena akkhāyitam sarīram passitvā tasmin methunam dhammad paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sivathikam gantvā yebhuuyena khāyitam sarīram passitvā tasmin methunam dhammad paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sivathikam gantvā chinnasīsam passitvā vattakate mukhe chupantam aṅgajātam pavesesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sivathikam gantvā chinnasīsam passitvā vattakate mukhe accupantam aṅgajātam pavesesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññatarissā itthiyā paṭibaddhacitto hoti. Sā kālaṅkatā [kālakatā (sī. syā.)] susāne chaḍditā. Aṭṭhikāni vippakiṇṇāni honti. Atha kho so bhikkhu sivathikam gantvā aṭṭhikāni saṅkaḍdhitvā nimitte aṅgajātam paṭipādesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu nāgiyā methunam dhammad paṭisevi... yakkhiniyā methunam dhammad paṭisevi... petiyā methunam dhammad paṭisevi ... pañḍakassa methunam dhammad paṭisevi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu upahatindriyo hoti. So – ‘nāham vediyāmi [vedayāmi (ka.)] sukham vā dukkham vā, anāpatti me bhavissatī’ti, methunam dhammad paṭisevi. Bhagavato etamattham ārocesum. “Vedayi vā so, bhikkhave, moghapuriso na vā vedayi, āpatti pārājikassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu – ‘itthiyā methunam dhammad paṭisevissāmī’ti, chupitamatte vippaṭisārī ahosi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti saṅghādisesassā”ti.

74. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu bhaddiye jātiyāvane divāvihāragato nipanno hoti. Tassa aṅgamaṅgāni vātūpaththaddhāni honti. Aññatarā itthī passitvā aṅgajāte abhinisiditvā yāvadattham katvā pakkāmi. Bhikkhū kilinnam passitvā bhagavato etamattham ārocesum. ‘Pañcahi, bhikkhave, ākārehi aṅgajātam kammaniyan hoti – rāgena, vaccena, passāvena, vātena, uccāliṅgapāṇakadaṭṭhena. Imehi kho, bhikkhave, pañcahākārehi aṅgajātam kammaniyan hoti. Aṭṭhānametam, bhikkhave, anavakāso yaṁ tassa bhikkhuno rāgena aṅgajātam kammaniyan assa. Araham so, bhikkhave, bhikkhu. Anāpatti, bhikkhave, tassa bhikkhuno”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāvatthiyā andhavane divāvihāragato nipanno hoti. Aññatarā gopālikā passitvā aṅgajāte abhinisidi. So bhikkhu pavesanam sādiyi, paviṭṭham sādiyi, ṭhitam sādiyi, uddharanam sādiyi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāvatthiyā andhavane divāvihāragato nipanno hoti. Aññatarā ajapālikā passitvā... aññatarā kaṭṭhahārikā passitvā... aññatarā gomayahārikā passitvā aṅgajāte abhinisīdi. So bhikkhu pavesanam sādiyi, paviṭṭham sādiyi, ṭhitam sādiyi, uddharaṇam sādiyi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

75. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vesāliyam mahāvane divāvihāragato nipanno hoti. Aññatarā itthī passitvā aṅgajāte abhinisīditvā yāvadattham katvā sāmantā hasamānā ṭhitā hoti. So bhikkhu paṭibujjhītvā tam itthim etadavoca – “tuyhidam kamma”nti? “Āma, mayham kamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, jānāmī”ti. “Anāpatti, bhikkhu, ajānantassā”ti.

76. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vesāliyam mahāvane divāvihāragato rukkham apassāya nipanno hoti. Aññatarā itthī passitvā aṅgajāte abhinisīdi. So bhikkhu sahasā vuṭṭhāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, sādiyi”nti. “Anāpatti, bhikkhu, asādiyantassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vesāliyam mahāvane divāvihāragato rukkham apassāya nipanno hoti. Aññatarā itthī passitvā aṅgajāte abhinisīdi. So bhikkhu akkamitvā pavattesi [pavaṭṭesi (sī. syā.)]. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, sādiyi”nti. “Anāpatti, bhikkhu, asādiyantassā”ti.

77. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vesāliyam mahāvane kūṭagārasālāyam divāvihāragato dvāram vivaritvā nipanno hoti. Tassa aṅgamaṅgāni vātūpatthaddhāni honti. Tena kho pana samayena sambahulā itthiyo gandhañca mālañca ādāya ārāmam āgamaṇsu vihārapekkhikāyo. Atha kho tā itthiyo tam bhikkhum passitvā aṅgajāte abhinisīditvā yāvadattham katvā, purisūsabho vatāyanti vatvā gandhañca mālañca āropetvā pakkamīṣu. Bhikkhū kilinnaṇam passitvā bhagavato etamattham ārocesum. “Pañcahi, bhikkhave, ākārehi aṅgajātam kammaniyyam hoti – rāgena, vaccena, passāvena, vātena, uccālingapānakadaṭṭhena. Imehi kho, bhikkhave, pañcahākārehi aṅgajātam kammaniyyam hoti. Aṭṭhānametam, bhikkhave, anavakāso, yaṁ tassa bhikkhuno rāgena aṅgajātam kammaniyyam assa. Arahaṁ so, bhikkhave, bhikkhu. Anāpatti, bhikkhave, tassa bhikkhuno. Anujānāmi, bhikkhave, divā paṭisallīyantena dvāram saṃvaritvā paṭisallīyitu”nti.

78. Tena kho pana samayena aññataro bhārukacchako bhikkhu supinante [supinantena (sī. syā.)] purāṇadutiyikāya methunam dhammaṇ paṭisevitvā – ‘assamaṇo aham, vibbhamissāmī’ti, bhārukaccham gacchanto antarāmagge āyasmantam upāliṁ passitvā etamattham ārocesi. Āyasmā upāli evamāha – “anāpatti, āvuso, supinantenā”ti.

Tena kho pana samayena rājagahe supabbā nāma upāsikā mudhappasannā [muddhappasannā (sī.)] hoti. Sā evamdiṭṭhikā hoti – “yā methunam dhammaṇ deti sā aggadānam deti”ti. Sā bhikkhum passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunam dhammaṇ paṭisevā”ti. “Alam, bhagini, netam kappati”ti. “Ehi, bhante, ūruntarikāya [ūrantarikāya (sī.)] ghaṭṭehi, evam te anāpatti bhavissatī”ti...pe... ehi, bhante, nābhīyam ghaṭṭehi... ehi, bhante, udaravatṭiyam ghaṭṭehi... ehi, bhante, upakacchake ghaṭṭehi... ehi, bhante, gīvāyam ghaṭṭehi... ehi, bhante, kaṇṇacchidde ghaṭṭehi... ehi, bhante, kesavatṭiyam ghaṭṭehi... ehi, bhante, aṅgulantarikāya ghaṭṭehi... “ehi, bhante, hatthena upakkamitvā mocessāmi, evam te anāpatti bhavissatī”ti. So bhikkhu tathā akāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti saṅghādisesassā”ti.

79. Tena kho pana samayena sāvatthiyam saddhā nāma upāsikā mudhappasannā hoti. Sā evamdiṭṭhikā hoti – “yā methunam dhammaṇ deti sā aggadānam detī”ti. Sā bhikkhum passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunam dhammaṇ paṭisevā”ti. “Alam, bhagini, netam kappati”ti. “Ehi, bhante, ūruntarikāya ghaṭṭehi...pe... ehi, bhante, hatthena upakkamitvā mocessāmi, evam te anāpatti

bhavissatī”ti. So bhikkhu tathā akāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti saṅghādisesassā”ti.

80. Tena kho pana samayena vesāliyam licchavikumārakā bhikkhum gahetvā bhikkhuniyā vippaṭipādesum... sikkhamānāya vippaṭipādesum... sāmañeriyā vippaṭipādesum. Ubho sādiyimṣu. Ubho nāsetabbā. Ubho na sādiyimṣu. Ubhinnam anāpatti.

81. Tena kho pana samayena vesāliyam licchavikumārakā bhikkhum gahetvā vesiyā vippaṭipādesum... pañdake vippaṭipādesum... gihiniyā vippaṭipādesum. Bhikkhu sādiyi. Bhikkhu nāsetabbo. Bhikkhu na sādiyi. Bhikkhussa anāpatti.

Tena kho pana samayena vesāliyam licchavikumārakā bhikkhū gahetvā aññamaññam vippaṭipādesum. Ubho sādiyimṣu. Ubho nāsetabbā. Ubho na sādiyimṣu. Ubhinnam anāpatti.

82. Tena kho pana samayena aññataro vuḍḍhapabbajito bhikkhu purāṇadutiyikāya dassanam agamāsi. Sā – ‘ehi, bhante, vibbhamā’ti aggahesi. So bhikkhu paṭikkamanto uttāno paripati. Sā ubbhajitvā [ubbhujitvā (sī. syā.)] aṅgajāte [aṅgajātena (sī.)] abhinisīdi. Tassa kukkuccam ahosi ...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, sādiyi”nti. “Anāpatti, bhikkhu, asādiyantassā”ti.

83. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu araññe viharati. Migapotako tassa passāvatthānam āgantvā passāvaṁ pivanto mukhena aṅgajātaṁ aggahesi. So bhikkhu sādiyi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Paṭhamapārājikam samattam.

2. Dutiyapārājikam

84. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati gjjhakūṭe pabbate. Tena kho pana samayena sambahulā sandiṭṭhā sambhattā bhikkhū isigilipasse tiṇakuṭīyo karitvā vassam upagacchiimṣu. Āyasmāpi dhaniyo kumbhakāraputto tiṇakuṭikam karitvā vassam upagacchi. Atha kho te bhikkhū vassamvuṭṭhā temāsaccayena tiṇakuṭīyo bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca paṭisāmetvā janapadacārikam pakkamiimṣu. Āyasmā pana dhaniyo kumbhakāraputto tattheva vassam vasi, tattha hemantam, tattha gimhaṁ. Atha kho āyasmato dhaniyassa kumbhakāraputtassa gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭhassa tiṇahāriyo kaṭṭhahāriyo tiṇakuṭikam bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca ādāya agamamṣu. Dutiyampi kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto tiṇañca kaṭṭhañca saṃkaḍḍhitvā tiṇakuṭikam akāsi. Dutiyampi kho āyasmato dhaniyassa kumbhakāraputtassa gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭhassa tiṇahāriyo kaṭṭhahāriyo tiṇakuṭikam bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca saṃkaḍḍhitvā tiṇakuṭikam akāsi. Tatiyampi kho āyasmato dhaniyassa kumbhakāraputto tiṇañca kaṭṭhañca saṃkaḍḍhitvā tam kuṭikam paci. Sā ahosi kuṭikā abhirūpā dassanīyā pāsādikā lohitikā [lohitakā (syā.)], seyyathāpi indagopako. Seyyathāpi nāma kiñkaṇikasaddo [kiñkiṇikasaddo (sī. syā.)] evamevaṁ tassā kuṭikāya saddo ahosi.

Atha kho āyasmato dhaniyassa kumbhakāraputtassa etadahosi – “yāvatatiyakam kho me gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭhassa tiṇahāriyo kaṭṭhahāriyo tiṇakuṭikam bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca ādāya agamamṣu. Aham kho pana susikkhito anavayo sake ācariyake kumbhakārakamme pariyodātasippo. Yaṁnūnāham sāmam cikkhallaṁ madditvā sabbamattikāmayam kuṭikam kareyya”nti! Atha kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto sāmam cikkhallaṁ madditvā sabbamattikāmayam kuṭikam karitvā tiṇañca kaṭṭhañca gomayañca saṃkaḍḍhitvā tam kuṭikam paci. Sā ahosi kuṭikā abhirūpā dassanīyā pāsādikā lohitikā [lohitakā (syā.)], seyyathāpi indagopako. Seyyathāpi nāma kiñkaṇikasaddo [kiñkiṇikasaddo (sī. syā.)] evamevaṁ tassā kuṭikāya saddo ahosi.

85. Atha kho bhagavā sambahulehi bhikkhūhi saddhiṁ gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasa tam

kuṭikam abhirūpaṁ dassanīyam pāsādikam lohitikam. Disvāna bhikkhū āmantesi – “kim etam, bhikkhave, abhirūpaṁ dassanīyam pāsādikam lohitikam, seyyathāpi indagopako”ti? Atha kho te bhikkhū bhagavato etamatthaṁ ārocesuṁ. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, bhikkhave, tassa moghapurisassa ananulomikam appatirūpaṁ assāmaṇakam akappiyam akaraṇīyam. Kathañhi nāma so, bhikkhave, moghapuriso sabbamattikāmayam kuṭikam karissati! Na hi nāma, bhikkhave, tassa moghapurisassa pāñesu anuddayā anukampā avihesā bhavissati! Gacchathetam, bhikkhave, kuṭikam bhindatha. Mā pacchimā janatā pāñesu pātabyataṁ āpajji. Na ca, bhikkhave, sabbamattikāmayā kuṭikā kātabbā. Yo kareyya, āpatti dukkaṭassā”ti. “Evam, bhante”ti, kho te bhikkhū bhagavato paṭissuṇitvā yena sā kuṭikā tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā tam kuṭikam bhindīsu. Atha kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto te bhikkhū etadavoca – “kissa me tumhe, āvuso, kuṭikam bhindathā”ti? “Bhagavā, āvuso, bhedāpeti”ti. “Bhindathāvuso, sace dhammassāmī bhedāpeti”ti.

86. Atha kho āyasmato dhaniyassa kumbhakāraputtassa etadahosi – “yāvatatiyakam kho me gāmaṁ piṇḍaya paviṭṭhassa tiṇahāriyo kaṭṭhahāriyo tiṇakuṭikam bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca ādāya agamañsu. Yāpi mayā sabbamattikāmayā kuṭikā katā sāpi bhagavatā bhedāpitā. Atthi ca me dārugahe gaṇako sandiṭṭho. Yaṁnūnāhaṁ dārugahe gaṇakam dārūni yācītvā dārukuṭikam kareyya”nti. Atha kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto yena dārugahe gaṇako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā dārugahe gaṇakam etadavoca – “yāvatatiyakam kho me, āvuso, gāmaṁ piṇḍaya paviṭṭhassa tiṇahāriyo kaṭṭhahāriyo tiṇakuṭikam bhinditvā tiṇañca kaṭṭhañca ādāya agamañsu. Yāpi mayā sabbamattikāmayā kuṭikā katā sāpi bhagavatā bhedāpitā. Dehi me, āvuso, dārūni. Icchāmi dārukuṭikam [dārukuḍḍikam kuṭikam (sī.)] kātu”nti. “Natthi, bhante, tādisāni dārūni yānāhaṁ ayyassa dadeyyam. Atthi, bhante, devagahadārūni nagarapaṭisaṅkhārikāni āpadatthāya nikkhittāni. Sace tāni dārūni rājā dāpeti harāpetha, bhante”ti. “Dinnāni, āvuso, raññā”ti. Atha kho dārugahe gaṇakassa etadahosi – “ime kho samañā sakyaputtiyā dhammacārino samacārino [sammacārino (ka.)] brahmacārino saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā. Rājāpimesaṁ abhippasanno. Nārahati adinnaṁ dinnanti vattu”nti. Atha kho dārugahe gaṇako āyasmantam dhaniyam kumbhakāraputtam etadavoca – “harāpetha, bhante”ti. Atha kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto tāni dārūni khaṇḍākhaṇḍikam chedāpetvā sakatehi nibbāhāpetvā dārukuṭikam akāsi.

87. Atha kho vassakāro brāhmaṇo magadhamahāmatto rājagahe kammante anusaññayamāno yena dārugahe gaṇako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā dārugahe gaṇakam etadavoca – “yāni tāni, bhaṇe, devagahadārūni nagarapaṭisaṅkhārikāni āpadatthāya nikkhittāni kahaṇ tāni dārūnī”ti? “Tāni, sāmi, dārūni devena ayyassa dhaniyassa kumbhakāraputtassa dinnānī”ti. Atha kho vassakāro brāhmaṇo magadhamahāmatto anattamano ahosi – “kathañhi nāma devo devagahadārūni nagarapaṭisaṅkhārikāni āpadatthāya nikkhittāni dhaniyassa kumbhakāraputtassa dassatī”ti! Atha kho vassakāro brāhmaṇo magadhamahāmatto yena rājā māgadho seniyo bimbisāro tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā rājānam māgadham seniyam bimbisāram etadavoca – “saccam kira, devena [saccam kira deva devena (sī.)] devagahadārūni nagarapaṭisaṅkhārikāni āpadatthāya nikkhittāni dhaniyassa kumbhakāraputtassa dinnānī”ti? “Ko evamāhā”ti? “Dārugahe gaṇako, devā”ti. “Tena hi, brāhmaṇa, dārugahe gaṇakam āñāpehī”ti. Atha kho vassakāro brāhmaṇo magadhamahāmatto dārugahe gaṇakam bandham [baddham (sī.)] āñāpesi. Addasa kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto dārugahe gaṇakam bandham niyyamānam. Disvāna dārugahe gaṇakam etadavoca – “kissa tvam, āvuso, bandho niyyāsī”ti? “Tesam, bhante, dārūnam kicca”ti. “Gacchāvuso, ahampi āgacchāmī”ti. “Eyyāsi, bhante, purāham haññāmī”ti.

88. Atha kho āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto yena rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro yenāyasmā dhaniyo kumbhakāraputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam dhaniyam kumbhakāraputtam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho rājā māgadho seniyo bimbisāro āyasmantam dhaniyam kumbhakāraputtam etadavoca – “saccam kira mayā, bhante, devagahadārūni nagarapaṭisaṅkhārikāni āpadatthāya nikkhittāni ayyassa dinnānī”ti? “Evam, mahārāja”ti. “Mayam kho, bhante, rājāno nāma bahukiccā bahukaraṇīyā, datvāpi na sareyyāma; ingha,

bhante, sarāpehi”ti. “Sarasi tvam, mahārāja, paṭhamābhisisitto evarūpiṃ vācaṃ bhāsitā – “dinnaññeva samaṇabrahmaṇānam tiṇakaṭṭhodakam paribhuñjantū”ti. “Sarāmahaṃ, bhante. Santi, bhante, samaṇabrahmaṇā lajjino kukkuccakā sikkhākāmā. Tesam appamattakepi kukkuccam uppajjati. Tesam mayā sandhāya bhāsitam, tañca kho araññe apariggahitam. So tvam, bhante, tena lesena dārūni adinnaṃ haritum maññasi! Kathañhi nāma mādiso samaṇam vā brāhmaṇam vā vijite vasantaṃ haneyya vā bandheyya vā pabbājeyya vā! Gaccha, bhante, lomena tvam muttosi. Māssu punapi evarūpam akāsi”ti. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussilā musāvādino. Ime hi nāma dhammadcārino samacārino brāhmaṇam saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā paṭijānissanti! Natthi imesam sāmaññam, natthi imesam brahmaññam. Naṭṭham imesam sāmaññam, naṭṭham imesam brahmaññam. Kuto imesam sāmaññam, kuto imesam brahmaññam! Apagatā ime sāmaññā, apagatā ime brahmaññā. Rājānampi ime vañcenti, kiñ panaññe manusse”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā santuṭṭhā lajjino kukkuccakā sikkhākāmā te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā dhaniyo kumbhakāraputto rañño dārūni adinnaṃ ādiyissatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantaṃ dhaniyam kumbhakāraputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmiṃ nidāne etasmiṃ pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantaṃ dhaniyam kumbhakāraputtam paṭipucchi – “saccam kira tvam, dhaniya, rañño dārūni adinnaṃ ādiyī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisa, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, rañño dārūni adinnaṃ ādiyissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya pasannānam vā bhiyyobhāvāya; athakhvetam, moghapurisa, appasannānañceva appasādāya pasannānañca ekaccānam aññathattāyā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro purāṇavohāriko mahāmatto bhikkhūsu pabbajito bhagavato avidūre nisinno hoti. Atha kho bhagavā tam bhikkhum etadavoca – “kittakena kho bhikkhu rājā māgadho seniyo bimbisāro coram gahetvā hanati vā bandhati vā pabbājeti vā”ti? “Pādena vā, bhagavā, pādārahenā vā”ti [pādārahenavā atirekapādenavāti (syā.)]. Tena kho pana samayena rājagahe pañcamāsako pādo hoti. Atha kho bhagavā āyasmantaṃ dhaniyam kumbhakāraputtam anekapariyāyena vigarahitvā dubbharatāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imaṃ sikkhāpadam uddiseyyātha –

89. “Yo pana bhikkhu adinnaṃ theyyasankhātam ādiyeyya, yathārūpe adinnādāne rājāno coram gahetvā haneyyum vā bandheyyum vā pabbājeyyum vā – ‘corosi bālosi mūlhosī thenosī’ti, tathārūpam bhikkhu adinnaṃ ādiyamāno ayampi pārājiko hoti asaṃvāso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

90. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū rajakattharaṇam gantvā rajakabhaṇḍikam avaharitvā ārāmaṃ haritvā bhājesum. Bhikkhū evamāhaṃsu – “mahāpuññattha tumhe, āvuso. Bahum tumhākam cīvaraṃ uppanna”nti. “Kuto āvuso, amhākaṃ puññam, idāni mayam rajakattharaṇam gantvā rajakabhaṇḍikam avaharimhā”ti. “Nanu, āvuso, bhagavatā sikkhāpadam paññattam. Kissa tumhe, āvuso, rajakabhaṇḍikam avaharitthā”ti? “Saccam, āvuso, bhagavatā sikkhāpadam paññattam. Tañca kho gāme, no araññe”ti. “Nanu, āvuso, tathevetam hoti. Ananucchavikam, āvuso, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tumhe, āvuso, rajakabhaṇḍikam avaharissatha! Netam, āvuso, appasannānam vā pasādāya pasannānam vā bhiyyobhāvāya; athakhvetam, āvuso, appasannānañceva appasādāya pasannānañca ekaccānam aññathattāyā”ti. Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmiṃ nidāne etasmiṃ pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā chabbaggiye bhikkhū paṭipucchi – “saccam kira tumhe, bhikkhave, rajakattharaṇam gantvā rajakabhaṇḍikam avaharitthā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisā, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, rajakabhaṇḍikam avaharissatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya pasannānam vā bhiyyobhāvāya; atha

khvetam, moghapurisā, appasannānañceva appasādāya pasannānañca ekaccānam aññathattāyā”ti.
Atha kho bhagavā chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā dubbharatāya...pe...
vīriyārambhassa vaññam bhāsitvā bhikkhūnam tadanucchavikam tadanulomikam dhammim katham
katvā bhikkhū āmantesi...pe... “evañca pana, bhikkhave, imañ sikkhāpadam uddiseyyātha –

91. “Yo pana bhikkhu gāmā vā araññā vā adinnam theyyasāñkhātam ādiyeyya, yathārūpe adinnādāne rājāno coram gahetvā haneyyum vā bandheyyum vā pabbājeyyum vā – ‘corosi bālosi mūlhosī thenosī’ti, tathārūpam bhikkhu adinnam ādiyamāno ayampi pārājiko hoti asamvāso”ti.

92. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Gāmo nāma ekakuṭikopi gāmo, dvikuṭikopi gāmo, tikuṭikopi gāmo, catukuṭikopi gāmo, samanussopī gāmo, amanussopī gāmo, parikkhittopī gāmo, aparikkhittopī gāmo, gonisādinivīṭhopī gāmo, yopi sattho atirekacatumāsanivīṭho sopi vuccati gāmo.

Gāmūpacāro nāma parikkhittassa gāmassa indakhile [indakhile (ka.)] ṭhitassa majjhimassa purisassa leḍḍupāto, aparikkhittassa gāmassa gharūpacāre ṭhitassa majjhimassa purisassa leḍḍupāto.

Araññam nāma ṭhapetvā gāmañca gāmūpacārañca avasesam araññam nāma.

Adinnam nāmam yam adinnam anissaṭṭham apariccattam rakkhitam gopitam mamāyitam parapariggahitam. Etam adinnam nāma.

Theyyasāñkhātanti theyyacitto avaharaṇacitto.

Ādiyeyyāti ādiyeyya hareyya avahareyya iriyāpatham vikopeyya ṭhānā cāveyya saṅketam vītināmeyya.

Yathārūpam nāma pādam vā pādārahañ vā atirekapādam vā.

Rājāno nāma pathabyārājā padesarājā mañḍalikā antarabhogikā akkhadassā mahāmattā, ye vā pana chejjabhejjam karontā anusāsanti. Ete rājāno nāma.

Coro nāma yo pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakañ adinnam theyyasāñkhātam ādiyati. Eso coro nāma.

Haneyyum vāti hatthena vā pādena vā kasāya vā vettena vā adḍhadāñdakena vā chejjāya vā haneyyum.

Bandheyyum vāti rajjubandhanena vā andubandhanena vā saṅkhalikabandhanena vā gharabandhanena vā nagarabandhanena vā gāmabandhanena vā nigamabandhanena vā bandheyyum, purisaguttim vā kareyyum.

Pabbājeyyum vāti gāmā vā nigamā vā nagarā vā janapadā vā janapadapadesā vā pabbājeyyum.

Corosi bālosi mūlhosī thenosīti paribhāso eso.

Tathārūpam nāma pādam vā pādārahañ vā atirekapādam vā.

Ādiyamānoti ādiyamāno haramāno avaharamāno iriyāpatham vikopayamāno ṭhānā cāvayamāno

saṅketam vītināmayamāno.

Ayampīti purimam upādāya vuccati.

Pārājiko hotīti seyyathāpi nāma pañḍupalāso bandhanā pavutto [[harittāya \(sī. syā.\)](#)] abhabbo haritathāya [[harittāya \(sī. syā.\)](#)], evameva bhikkhu pādaṁ vā pādārahaṁ vā atirekapādaṁ vā adinnam theyyasaṅkhātaṁ ādiyitvā assamaṇo hoti asakyaputtiyo. Tena vuccati – ‘pārājiko hotī’ti.

Asamvāsoti samvāso nāma ekakammam ekuddeso samasikkhatā. Eso samvāso nāma. So tena saddhiṁ natthi. Tena vuccati – ‘asamvāso’ti.

93. Bhūmaṭṭham thalaṭṭham ākāsaṭṭham vehāsaṭṭham udakaṭṭham nāvaṭṭham yānaṭṭham bhāraṭṭham ārāmaṭṭham vihāraṭṭham khettaṭṭham vatthuṭṭham gāmaṭṭham araññaṭṭham udakaṁ dantaponam [[dantaponam \(sī. ka.\)](#)] vanappati harañakam upanidhi suṅkaghātaṁ pāṇo apadaṁ dvipadaṁ catuppadaṁ bahuppadaṁ ocarako onirakkho sañvidāvahāro saṅketakammaṁ nimittakammanti.

94. Bhūmaṭṭham nāma bhaṇḍam bhūmiyam nikkhittam hoti nikħātaṁ paṭicchannam. Bhūmaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati kudālam vā piṭakam vā pariyesati gacchatī vā, āpatti dukkaṭassa. Tattha jātakam kaṭṭham vā lataṁ vā chindati, āpatti dukkaṭassa. Tattha pañṣum khaṇati vā byūhati [[viyūhati \(syā.\)](#)] vā uddharati vā, āpatti dukkaṭassa. Kumbhiṁ āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Attano bhājanam pavesetvā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Attano bhājanagatam vā karoti muṭṭhiṇ vā chindati, āpatti pārājikassa. Suttāruḷhaṁ bhaṇḍam pāmaṅgam vā kaṇṭhasuttakam vā kaṭisuttakam vā sāṭakam vā veṭhanam vā theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Koṭiyam gahetvā uccāreti, āpatti thullaccayassa. Ghāmsanto nīharati, āpatti thullaccayassa. Antamaso kesaggamattampi kumbhimukhā moceti, āpatti pārājikassa. Sappim vā telam vā madhuṁ vā phāṇitam vā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto ekena payogena pivati, āpatti pārājikassa. Tattheva bhindati vā chaḍdeti vā jhāpeti vā aparibhogam vā karoti, āpatti dukkaṭassa.

95. Thalaṭṭham nāma bhaṇḍam thale nikkhittam hoti. Thalaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchatī vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

96. Ākāsaṭṭham nāma bhaṇḍam ākāsagatam hoti. Moro vā kapiñjaro vā tittiro vā vaṭṭako vā, sāṭakam vā veṭhanam vā hiraññam vā suvaṇṇam vā chijjamānam patati. Ākāsaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchatī vā, āpatti dukkaṭassa. Gamanam upacchindati, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

97. Vehāsaṭṭham nāma bhaṇḍam vehāsagatam hoti. Mañce vā piṭhe vā cīvaravamse vā cīvararajjuyā vā bhittikhile vā nāgadante vā rukkhe vā laggitaṁ hoti, antamaso pattādhārakepi. Vehāsaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchatī vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

98. Udaṭṭham nāma bhaṇḍam udate nikkhittam hoti. Udaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchatī vā, āpatti dukkaṭassa. Nimujjati vā ummujjati vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Tattha jātakam uppalam vā padumaṁ vā puṇḍarīkaṁ vā bhisaṁ vā macchaṁ vā kacchapam vā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

99. Nāvā nāma yāya tarati. **Nāvatṭham** nāma bhaṇḍam nāvāya nikkhittam hoti. “Nāvatṭham bhaṇḍam avaharissāmī”ti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Nāvam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Bandhanam moceti, āpatti dukkatassa. Bandhanam mocetvā āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Uddham vā adho vā tiryam vā antamaso kesaggamattampi saṅkāmeti, āpatti pārājikassa.

100. Yānam nāma vayham ratho sakatam sandamānikā. **Yānatṭham** nāma bhaṇḍam yāne nikkhittam hoti. Yānatṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Yānam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa.

101. Bhāro nāma sīsabhāro khandhabhāro kaṭibhāro olambako. Sīse bhāram theyyacitto āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Khandham oropeti, āpatti pārājikassa. Khandhe bhāram theyyacitto āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Kaṭim oropeti, āpatti pārājikassa. Kaṭiyā bhāram theyyacitto āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Hatthena gaṇhāti, āpatti pārājikassa. Hatthe bhāram theyyacitto bhūmiyam nikhipati, āpatti pārājikassa. Theyyacitto bhūmito gaṇhāti, āpatti pārājikassa.

102. Ārāmo nāma pupphārāmo phalārāmo. **Ārāmatṭham** nāma bhaṇḍam ārāme catūhi ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Ārāmaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Tattha jātakam mūlam vā tacam vā pattam vā puppham vā phalam vā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Ārāmaṭṭham abhiyuñjati, āpatti dukkatassa. Sāmikassa vimati uppādeti, āpatti thullaccayassa. Sāmiko na mayham bhavissatīti dhuram nikhipati, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto sāmikam parājeti, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto parajjati, āpatti thullaccayassa.

103. Vihāratṭham nāma bhaṇḍam vihāre catūhi ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham, thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Vihāratṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Vihāram abhiyuñjati, āpatti dukkatassa. Sāmikassa vimati uppādeti, āpatti thullaccayassa. Sāmiko na mayham bhavissatīti dhuram nikhipati, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto sāmikam parājeti, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto parajjati, āpatti thullaccayassa.

104. Khettam nāma yattha pubbaṇṇam vā aparaṇṇam vā jāyati. **Khettaṭṭham** nāma bhaṇḍam khette catūhi ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham, thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Khettaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti, dukkatassa. Āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Tattha jātakam pubbaṇṇam vā aparaṇṇam vā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkatassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa. Khettam abhiyuñjati, āpatti dukkatassa. Sāmikassa vimati uppādeti, āpatti thullaccayassa. Sāmiko na mayham bhavissatīti dhuram nikhipati, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto sāmikam parājeti, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto parajjati, āpatti thullaccayassa. Khilam vā rajjum vā vatim vā mariyādām vā saṅkāmeti, āpatti dukkatassa. Ekam payogam anāgate, āpatti thullaccayassa. Tasmiṁ payoge āgate, āpatti pārājikassa.

105. Vatthu nāma ārāmavatthu vihāravatthu. **Vatthuṭṭham** nāma bhaṇḍam vatthusmim catūhi

ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham, thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Vatthuṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Vatthum abhiyuñjati, āpatti dukkaṭassa. Sāmikassa vimatiṁ uppādeti, āpatti thullaccayassa. Sāmiko na mayham bhavissatīti dhuram nikhipati, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto sāmikam parajeti, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto parajjati, āpatti thullaccayassa. Khīlam vā rajjuṁ vā vatim vā pākāram vā saṅkāmeti, āpatti dukkaṭassa. Ekam payogam anāgate āpatti thullaccayassa. Tasmim payoge āgate āpatti pārājikassa.

106. Gāmaṭṭham nāma bhaṇḍam gāme catūhi ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham, thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Gāmaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

107. Araññam nāma yam manussānam pariggahitam hoti, tam araññam. **Araññaṭṭham** nāma bhaṇḍam araññe catūhi ṭhānehi nikkhittam hoti – bhūmaṭṭham, thalaṭṭham, ākāsaṭṭham, veḥāsaṭṭham. Araññaṭṭham bhaṇḍam avaharissāmīti theyyacitto dutiyam vā pariyesati gacchati vā, āpatti dukkaṭassa. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Tattha jātakam kaṭṭham vā latam vā tiṇam vā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

108. Udakam nāma bhājanagataṁ vā hoti pokkharaṇiyā vā taṭake vā. Theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Attano bhājanam pavesetvā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam udakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Attano bhājanagataṁ karoti, āpatti pārājikassa. Mariyādaṁ bhindati, āpatti dukkaṭassa. Mariyādaṁ bhinditvā pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam udakam nikkhāmeti, āpatti pārājikassa. Atirekamāsakam vā ūnapañcamāsakam vā agghanakam udakam nikkhāmeti, āpatti thullaccayassa. Māsakam vā ūnamāsakam vā agghanakam udakam nikkhāmeti, āpatti dukkaṭassa.

109. Dantapoṇam nāma chinnam vā acchinnaṁ vā. Pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

110. Vanappati nāma yo manussānam pariggahito hoti rukkho paribhogo. Theyyacitto chindati, pahāre pahāre āpatti dukkaṭassa. Ekam pahāram anāgate, āpatti thullaccayassa. Tasmim pahāre āgate, āpatti pārājikassa.

111. Haraṇakam nāma aññassa haraṇakam bhaṇḍam. Theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Sahabhaṇḍahārakam padasā nessāmīti paṭhamam pādām saṅkāmeti, āpatti thullaccayassa. Dutiyam pādām saṅkāmeti, āpatti pārājikassa. Patitam bhaṇḍam gaheśāmīti pātāpeti, āpatti dukkaṭassa. Patitam bhaṇḍam pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

112. Upanidhi nāma upanikkhittam bhaṇḍam. Dehi me bhaṇḍanti vuccamāno nāhaṁ gaṇhāmīti bhaṇati, āpatti dukkaṭassa. Sāmikassa vimatiṁ uppādeti, āpatti thullaccayassa. Sāmiko na mayham dassatīti dhuram nikhipati, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto sāmikam parajeti, āpatti pārājikassa. Dhammam caranto parajjati, āpatti thullaccayassa.

113. Suṅkaghātam nāma raññā ṭhapitam hoti pabbatakhaṇde vā nadītitthe vā gāmadvāre vā – ‘atra paviṭṭhassa suṅkam gaṇhantu’ti. Tatra pavisitvā rājaggaṇ [rājaggham (sī. syā.)] bhaṇḍam pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Paṭhamam pādaṇ suṅkaghātam atikkāmeti, āpatti thullaccayassa. Dutiyam pādaṇ atikkāmeti, āpatti pārājikassa. Antosuṅkaghāte ṭhito bahisuṅkaghātam pāteti, āpatti pārājikassa. Suṅkam pariharati, āpatti dukkaṭassa.

114. Pāṇo nāma manussapāṇo vuccati. Theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Padasā nessāmīti paṭhamam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti thullaccayassa. Dutiyam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti pārājikassa.

Apadam nāma ahi macchā. Pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

115. Dvipadam nāma manussā, pakkhajatā. Theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Padasā nessāmīti paṭhamam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti thullaccayassa. Dutiyam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti pārājikassa.

116. Catuppadam nāma – hatthī assā oṭṭhā goṇā gadrabhā pasukā. Theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Padasā nessāmīti paṭhamam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti thullaccayassa. Dutiyam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti thullaccayassa. Catutthaṇ pādaṇ saṅkāmeti, āpatti pārājikassa.

117. Bahuppadam nāma – vicchikā satapadī uccaliṅgapāṇakā. Pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa. Padasā nessāmīti saṅkāmeti, pade pade āpatti thullaccayassa. Pacchimam pādaṇ saṅkāmeti, āpatti pārājikassa.

118. Ocarako nāma bhaṇḍam ocaritvā ācikkhati – “itthannāmaṇ bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam bhaṇḍam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Onirakkho nāma āhaṭam bhaṇḍam gopento pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam theyyacitto āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

Samvidāvahāro nāma sambahulā samvidahitvā eko bhaṇḍam avaharati, āpatti sabbesam pārājikassa.

119. Saṅketakammam nāma saṅketam karoti – “purebhattam vā pacchābhattam vā rattim vā divā vā tena saṅketena tam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. Tena saṅketena tam bhaṇḍam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa. Tam saṅketam pure vā pacchā vā tam bhaṇḍam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Avahārakassa āpatti pārājikassa.

120. Nimittakammam nāma nimittam karoti. Akkhiṇ vā nikhaṇissāmi bhamukam vā ukkhipissāmi sisam vā ukkhipissāmi, tena nimittena tam bhaṇḍam avaharāti, āpatti dukkaṭassa. Tena nimittena tam bhaṇḍam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa. Tam nimittam pure vā pacchā vā tam bhaṇḍam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Avahārakassa āpatti pārājikassa.

121. Bhikkhu bhikkhum āṇāpeti – “itthannāmaṇ bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam maññamāno tam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam maññamāno aññam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Avahārakassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam maññamāno tam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam maññamāno aññam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Avahārakassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmassa pāvada – itthannāmo itthannāmassa pāvadatu – itthannāmo itthannāmañ bhaṇḍam avaharatū”ti, āpatti dukkaṭassa. So itarassa āroceti, āpatti dukkaṭassa. Avahārako paṭigganhāti, mūlaṭṭhassa āpatti thullaccayassa. So tam bhaṇḍam avaharati, āpatti sabbesam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmassa pāvada – itthannāmo itthannāmassa pāvadatu – itthannāmo itthannāmañ bhaṇḍam avaharatū”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Avahārako paṭigganhāti, āpatti dukkaṭassa. So tam bhaṇḍam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Āñāpakassa ca avahārakassa ca āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So gantvā puna paccāgacchati – “nāham sakkomi tam bhaṇḍam avaharitu”nti. So puna āñāpeti – “yadā sakkosi tadā tam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam bhaṇḍam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī na sāveti – “mā avaharī”ti. So tam bhaṇḍam avaharati, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī sāveti – “mā avahari”ti. So “āñatto aham tayā”ti, tam bhaṇḍam avaharati, mūlaṭṭhassa anāpatti. Avahārakassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam bhaṇḍam avaharā”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī sāveti – “mā avaharī”ti. So “sādhū”ti [suṭṭhūti (ka.)]? Oramati, ubhinnam anāpatti.

122. Pañcahi ākārehi adinnañ ādiyatassa āpatti pārājikassa – parapariggahitañca hoti, parapariggahitasaññī ca, garuko ca hoti parikkhāro, pañcamāsako vā atirekapañcamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Thānā cāveti, āpatti pārājikassa.

123. Pañcahi ākārehi adinnañ ādiyatassa āpatti thullaccayassa – parapariggahitañca hoti, parapariggahitasaññī ca, lahuko ca hoti parikkhāro, atirekamāsako vā ūnamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Thānā cāveti, āpatti thullaccayassa.

124. Pañcahi ākārehi adinnañ ādiyatassa āpatti dukkaṭassa. Parapariggahitañca hoti, parapariggahitasaññī ca, lahuko ca hoti parikkhāro, māsako vā ūnamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Thānā cāveti, āpatti dukkaṭassa.

125. Chahi ākārehi adinnañ ādiyatassa āpatti pārājikassa. Na ca sakasaññī, na ca vissāsaggāhī, na ca tāvakālikam, garuko ca hoti parikkhāro, pañcamāsako vā atirekapañcamāsako vā, theyyacittañca

paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭasa. Phandāpeti, āpatti thullaccayassa. Ṭhānā cāveti, āpatti pārājikassa.

126. Chahi ākārehi adinnam ādiyatassa āpatti thullaccayassa. Na ca sakasaññī, na ca vissāsaggāhī, na ca tāvakālikam, lahuko ca hoti parikkhāro atirekamāsako vā ūnapañcamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ṭhānā cāveti, āpatti thullaccayassa.

127. Chahi ākārehi adinnam ādiyatassa āpatti dukkaṭassa. Na ca sakasaññī, na ca vissāsaggāhī, na ca tāvakālikam, lahuko ca hoti parikkhāro, māsako vā ūnamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ṭhānā cāveti, āpatti dukkaṭassa.

128. Pañcahi ākārehi adinnam ādiyatassa āpatti dukkaṭassa. Na ca parapariggahitam hoti, parapariggahitasaññī ca, garuko ca hoti parikkhāro, pañcamāsako vā atirekapañcamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ṭhānā cāveti, āpatti dukkaṭassa.

129. Pañcahi ākārehi adinnam ādiyatassa āpatti dukkaṭassa. Na ca parapariggahitam hoti, parapariggahitasaññī ca, lahuko ca hoti parikkhāro, atirekamāsako vā ūnapañcamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ṭhānā cāveti, āpatti dukkaṭassa.

130. Pañcahi ākārehi adinnam ādiyatassa āpatti dukkaṭassa. Na ca parapariggahitam hoti, parapariggahitasaññī ca, lahuko ca hoti parikkhāro, māsako vā ūnamāsako vā, theyyacittañca paccupaṭṭhitam hoti. Āmasati, āpatti dukkaṭassa. Phandāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ṭhānā cāveti, āpatti dukkaṭassa.

131. Anāpatti sasaññissa, vissāsaggāhe, tāvakālike, petapariggahe, tiracchānagatapariggahe, pañsukūlasaññissa, ummattakassa, (khittacittassa vedanāṭṭassa) [[\(khittacittassa vedanāṭṭassa\)](#) katthaci natthi] ādikammikassāti.

Adinnādānamhi paṭhamabhāṇavāro niṭṭhito.

Vinītavatthuuddānagāthā

Rajakehi pañca akkhātā, caturo attharaṇehi ca;
Andhakārena ve pañca, pañca hāraṇakena ca.

Niruttiyā pañca akkhātā, vātehi apare duve;
Asambhinne kusāpāto, jantaggena [[jantāgharena \(syā.\)](#)] sahā dasa.

Vighāsehi pañca akkhātā, pañca ceva amūlakā;
Dubbhikkhe kuramañsañca [[kūramamañsañca \(syā.\)](#)], pūvasakkhalimodakā.

Chaparikkhārathavikā, bhisivamṣā na nikkhame;
Khādanīyañca vissāsam, sasaññāyapare duve.

Satta nāvaharāmāti, satta ceva avāharum;

Saṅghassa avaharum satta, pupphehi apare duve.

Tayo ca vuttavādino, maṇi tīṇi atikkame;
Sūkarā ca migā macchā, yānañcāpi pavattayi.

Duve pesī duve dārū, paṁsukūlam duve dakā;
Anupubbavidhānena, tadañño na paripūrayi.

Sāvatthiyā caturo muṭṭhī, dve vighāsā duve tiṇā;
Saṅghassa bhājayum satta, satta ceva assāmikā.

Dārudakā mattikā dve tiṇāni;
Saṅghassa satta avahāsi seyyam;
Sassāmikam na cāpi nīhareyya;
Hareyya sassāmikam tāvakālikam.

Campā rājagahe ceva, vesāliyā ca ajuko;
Bārāṇasī ca kosambī, sāgalā daḷhikena cāti.

Vinītavatthu

132. Tena kho pana samayena chabbaggyā bhikkhū rajakattharaṇam gantvā rajakabhaṇḍikam avahariṁsu. Tesam kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam. Kacci nu kho mayam pārājikam āpattim āpannā”ti. Bhagavato etamatthaṁ ārocesum. “Āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rajakattharaṇam gantvā mahagham dussam passitvā theyyacittam uppādesi. Tassa kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho aham pārājikam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, cittuppāde”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rajakattharaṇam gantvā mahagham dussam passitvā theyyacitto āmasi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rajakattharaṇam gantvā mahagham dussam passitvā theyyacitto phandāpesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rajakattharaṇam gantvā mahagham dussam passitvā theyyacitto ṭhānā cāvesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

133. Tena kho pana samayena aññataro piṇḍacāriko bhikkhu mahagham uttaratharaṇam passitvā theyyacittam uppādesi...pe... theyyacitto āmasi...pe... theyyacitto phandāpesi...pe... theyyacitto ṭhānā cāvesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

134. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu divā bhaṇḍam passitvā nimittam akāsi – ‘rattim avaharissāmī’ti. So tam maññamāno tam avahari...pe... tam maññamāno aññam avahari...pe... aññam maññamāno tam avahari...pe... aññam maññamāno aññam avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu divā bhaṇḍam passitvā nimittam akāsi – “rattim avaharissāmī”ti. So tam maññamāno attano bhaṇḍam avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññassa bhañdam haranto sīse bhāram theyyacitto āmasi...pe... theyyacitto phandāpesi...pe... theyyacitto khandham oropesi...pe... khandhe bhāram theyyacitto āmasi...pe... theyyacitto phandāpesi...pe... theyyacitto kaṭim oropesi...pe... kaṭiyā bhāram theyyacitto āmasi...pe... theyyacitto phandāpesi...pe... theyyacitto hatthena aggahesi...pe... hatthe bhāram theyyacitto bhūmiyam nikhipi...pe... theyyacitto bhūmito aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

135. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu ajjhokāse cīvaraṁ pattharitvā vihāram pāvisi. Aññataro bhikkhu – ‘māyidam cīvaraṁ nassī’ti, paṭisāmesi. So nikhamitvā tam bhikkhum pucchi – “āvuso, mayham cīvaraṁ kena avahaṭa”nti? So evamāha – “mayā avahaṭa”nti. “So tam ādiyi, assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe.... Bhagavato etamattham ārocesi. “Kiṁcitto tvam, bhikkhū”ti? “Niruttipatho aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, niruttipathe”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pīthe cīvaraṁ nikhipitvā. Pīthe nisīdanam nikhipitvā... hetṭhāpīthe pattam nikhipitvā vihāram pāvisi. Aññataro bhikkhu – “māyam patto nassī”ti paṭisāmesi. So nikhamitvā tam bhikkhum pucchi – “āvuso, mayham patto kena avahaṭo”ti? So evamāha – “mayā avahaṭo”ti. “So tam ādiyi, assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, niruttipathe”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā bhikkhunī vatiyā cīvaraṁ pattharitvā vihāram pāvisi. Aññatarā bhikkhunī – ‘māyidam cīvaraṁ nassī’ti paṭisāmesi. Sā nikhamitvā tam bhikkhuniṁ pucchi – “ayye, mayham cīvaraṁ kena avahaṭa”nti? Sā evamāha – “mayā avahaṭa”nti. “Sā tam ādiyi, assamaṇīsi tva”nti. Tassā kukkuccam ahosi. Atha kho sā bhikkhunī bhikkhunīnam etamattham ārocesi. Bhikkhuniyo bhikkhūnam etamattham ārocesum. Bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum...pe... “anāpatti, bhikkhave, niruttipathe”ti.

136. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vātamaṇḍalikāya ukhittam sāṭakam passitvā sāmikānam dassāmīti, aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṁcitto tvam bhikkhū”ti? “Atheyyacitto aham, bhagavā”ti. Anāpatti, bhikkhu, atheyyacittassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vātamaṇḍalikāya ukhittam veṭhanam passitvā ‘pure sāmikā passantī’ti theyyacitto aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

137. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu susānam gantvā abhinne sarīre paṁsukūlam aggahesi. Tasmīnca sarīre peto adhivattho hoti. Atha kho so peto tam bhikkhum etadavoca – “mā, bhante, mayham sāṭakam aggahesi”ti. So bhikkhu anādiyanto agamāsi. Atha kho tam sarīram uṭṭhahitvā tassa bhikkhuno piṭhitō piṭhitō anubandhi. Atha kho so bhikkhu vihāram pavisitvā dvāram thakesi. Atha kho tam sarīram tattheva paripati. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, abhinne sarīre paṁsukūlam gahetabbam. So gaṇheyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

138. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa cīvare bhājīyamāne theyyacitto kusam saṅkāmetvā cīvaraṁ aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

139. Tena kho pana samayena āyasmā ānando jantāghare aññatarassa bhikkhuno antaravāsakam attano maññamāno nivāsesi. Atha kho so bhikkhu āyasmantam ānandaṁ etadavoca – “kissa me tvam, āvuso ānanda, antaravāsakam nivāsesī”ti? “Sakasaññī aham, āvuso”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, sakasaññissā”ti.

140. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū gijjhakūṭā pabbatā orohantā sīhavighāsam passitvā pacāpetvā paribhuñjim̄su. Tesam kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, sīhavighāse”ti.

Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū gijjhakūṭā pabbatā orohantā byagghavighāsam passitvā... dīpivighāsam passitvā... taracchavighāsam passitvā... kokavighāsam passitvā pacāpetvā paribhuñjim̄su. Tesam kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, tiracchānagatapariggahe”ti.

141. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa odane bhājīyamāne – ‘aparassa bhāgam dehī’ti amūlakam̄ aggahesi. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti sampajānamusāvāde pācittiyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa khādanīye bhājīyamāne... saṅghassa pūve bhājīyamāne... saṅghassa ucchumhi bhājīyamāne... saṅghassa timbarūsake bhājīyamāne – ‘aparassa bhāgam dehī’ti amūlakam̄ aggahesi. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe.... “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti sampajānamusāvāde pācittiyassā”ti.

142. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu dubbhikkhe odanīyagharam pavisitvā pattapūram odanam̄ theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu dubbhikkhe sūnagharam̄ [sūnāgharam̄ (sī. syā)] pavisitvā pattapūram̄ maṁsam̄ theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu dubbhikkhe pūvagharam̄ pavisitvā pattapūram̄ pūvam̄ theyyacitto avahari...pe... pattapūrā sakkhaliyo theyyacitto avahari...pe... pattapūre modake theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

143. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu divā parikkhāram̄ passitvā nimittam̄ akāsi – “rattim̄ avaharissāmī”ti. So tam̄ maññamāno tam̄ avahari...pe... tam̄ maññamāno aññam̄ avahari...pe... aññam̄ maññamāno tam̄ avahari...pe... aññam̄ maññamāno aññam̄ avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu divā parikkhāram̄ passitvā nimittam̄ akāsi – “rattim̄ avaharissāmī”ti. So tam̄ maññamāno attano parikkhāram̄ avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

144. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pīthe thavikam̄ passitvā – “ito gaṇhanto pārājiko bhavissāmī”ti saha pīthakena saṅkāmetvā aggahesi. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa bhisim̄ theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

145. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu cīvaravaṁse cīvaraṁ theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “āpattim̄ tvam̄, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vihāre cīvaraṁ avaharitvā – “ito nikhamanto pārājiko bhavissāmī”ti vihārā na nikhami...pe... bhagavato etamattham̄ ārocesum̄. “Nikkhami [nikkhameyya (sī. syā.)] vā so, bhikkhave, moghapuriso na vā nikhami [nikkhameyya (sī. syā.)], āpatti pārājikassā”ti.

146. Tena kho pana samayena dve bhikkhū sahāyakā honti. Eko bhikkhu gāmam piṇḍaya pāvisi. Dutiyo bhikkhu saṅghassa khādanīye bhājīyamāne sahāyakassa bhāgam gahetvā tassa vissasanto paribhuñji. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃ citto tvam, bhikkhū”ti? “Vissāsaggāho aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, vissāsaggāhe”ti.

147. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū cīvarakammam karonti. Saṅghassa khādanīye bhājīyamāne sabbesam paṭivisā āharityvā upanikkhittā honti. Aññataro bhikkhu aññatarassa bhikkhuno paṭivisam attano maññamāno paribhuñji. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Sakasaññī aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, sakasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū cīvarakammam karonti. Saṅghassa khādanīye bhājīyamāne aññatarassa bhikkhuno pattena aññatarassa bhikkhuno paṭiviso āharityvā upanikkhito hoti. Pattasāmiko bhikkhu attano maññamāno paribhuñji. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, sakasaññissā”ti.

148. Tena kho pana samayena ambacorakā ambam pātettvā bhaṇḍikam ādāya agamam̄su. Sāmikā te corake anubandhiṁsu. Corakā sāmike passitvā bhaṇḍikam pātettvā palāyim̄su. Bhikkhū paṁsukūlasaññino paṭiggahāpetvā paribhuñjiṁsu. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... bhagavato etamattham ārocesum. “Kiṃcittā tumhe, bhikkhave”ti? “Paṁsukūlasaññino mayam, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhave, paṁsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena jambucorakā... labujacorakā... panasacorakā... tālapakkacorakā... ucchucorakā... timbarūsakacorakā timbarūsake uccinitvā bhaṇḍikam ādāya agamam̄su. Sāmikā te corake anubandhiṁsu. Corakā sāmike passitvā bhaṇḍikam pātettvā palāyim̄su. Bhikkhū paṁsukūlasaññino paṭiggahāpetvā paribhuñjiṁsu. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, paṁsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena ambacorakā ambam pātettvā bhaṇḍikam ādāya agamam̄su. Sāmikā te corake anubandhiṁsu. Corakā sāmike passitvā bhaṇḍikam pātettvā palāyim̄su. Bhikkhū – ‘pure sāmikā passantī’ti, theyyacittā paribhuñjiṁsu. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena jambucorakā... labujacorakā... panasacorakā... tālapakkacorakā... ucchucorakā... timbarūsakacorakā timbarūsake uccinitvā bhaṇḍikam ādāya agamam̄su. Sāmikā te corake anubandhiṁsu. Corakā sāmike passitvā bhaṇḍikam pātettvā palāyim̄su. Bhikkhū – ‘pure sāmikā passantī’ti, theyyacittā paribhuñjiṁsu. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa ambam theyyacitto avahari... saṅghassa jambum... saṅghassa labujam... saṅghassa panasam... saṅghassa tālapakkam... saṅghassa ucchum... saṅghassa timbarūsakanam theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

149. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pupphārāmam gantvā ocitam puppham pañcamāsagghanakam theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pupphārāmam gantvā puppham ocinitvā pañcamāsagghanakam theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

150. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gāmakam gacchanto aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, tuyham upaṭṭhākakulaṁ vutto vajjemī”ti. So gantvā ekaṁ sātakam āharāpetvā attanā paribhuñji. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, vutto vajjemīti vattabbo. Yo vadeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gāmakam gacchati. Aññataro bhikkhu tam bhikkhum etadavoca – “āvuso, mayham upaṭṭhākakulaṁ vutto vajjehī”ti. So gantvā yugasātakam āharāpetvā ekaṁ attanā paribhuñji, ekaṁ tassa bhikkhuno adāsi. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, vutto vajjehīti vattabbo. Yo vadeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gāmakam gacchanto aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, tuyham upaṭṭhākakulaṁ vutto vajjemī”ti. Sopi evamāha – “vutto vajjehī”ti. So gantvā ālhakam sappim tulam gulam donam taṇḍulam āharāpetvā attanā paribhuñji. So jānitvā tam codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, vutto vajjemīti vattabbo, na ca vutto vajjehīti vattabbo. Yo vadeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

151. Tena kho pana samayena aññataro puriso mahaggham maṇim ādāya aññatarena bhikkhunā saddhim addhānamaggappaṭipanno hoti. Atha kho so puriso suṅkaṭṭhānam passitvā tassa bhikkhuno ajānantassa thavikāya maṇim pakkhipitvā suṅkaṭṭhānam atikkamitvā aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, jānāmī”ti. “Anāpatti, bhikkhu, ajānantassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro puriso mahaggham maṇim ādāya aññatarena bhikkhunā saddhim addhānamaggappaṭipanno hoti. Atha kho so puriso suṅkaṭṭhānam passitvā gilānālayam karitvā attano bhanḍikam tassa bhikkhuno adāsi. Atha kho so puriso suṅkaṭṭhānam atikkamitvā tam bhikkhum etadavoca – “āhara me, bhante, bhanḍikam; nāham akallako”ti. “Kissa pana tvam, āvuso, evarūpam akāśī”ti? Atha kho so puriso tassa bhikkhuno etamattham ārocesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, jānāmī”ti. “Anāpatti, bhikkhu, ajānantassā”ti.

152. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu satthena saddhim addhānamaggappaṭipanno hoti. Aññataro puriso tam bhikkhum āmisena upalāpetvā suṅkaṭṭhānam passitvā mahaggham maṇim tassa bhikkhuno adāsi – “imam, bhante, maṇim suṅkaṭṭhānam atikkāmehī”ti. Atha kho so bhikkhu tam maṇim suṅkaṭṭhānam atikkāmesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

153. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pāse bandham sūkaram kāruññena muñci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Kāruññādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, kāruññādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pāse bandham sūkaram – “pure sāmikā passantī”ti, theyyacitto muñci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pāse bandham migam kāruññena muñci... pāse bandham migam – “pure sāmikā passantī”ti, theyyacitto muñci ... kumine bandhe macche kāruññena muñci... kumine bandhe macche – “pure sāmikā passantī”ti theyyacitto muñci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu yāne bhanḍam passitvā – “ito gaṇhanto pārājiko bhavissāmī”ti, atikkamitvā pavaṭṭetvā [pavattetvā (ka.)] aggahesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe...

“āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kulalena ukkhittam maṁsapesiṁ – “sāmikānam dassāmī”ti aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, atheyyacittassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kulalena ukkhittam maṁsapesiṁ – “pure sāmikā passanti”ti, theyyacitto aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

154. Tena kho pana samayena manussā ulumpam bandhitvā aciravatiyā nadiyā osārenti. Bandhane chinne kaṭṭhāni vippakinṇāni agamamsu. Bhikkhū paṁsukūlasaññino uttāresum. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, paṁsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena manussā ulumpam bandhitvā aciravatiyā nadiyā osārenti. Bandhane chinne kaṭṭhāni vippakinṇāni agamamsu. Bhikkhū – “pure sāmikā passanti”ti, theyyacittā uttāresum. Sāmikā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro gopālako rukkhe sāṭakam ālaggetvā uccāram agamāsi. Aññataro bhikkhu paṁsukūlasaññī aggahesi. Atha kho so gopālako tam bhikkhum codesi – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, paṁsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno nadim tarantassa rajakānam hatthato muttam sāṭakam pāde laggam hoti. So bhikkhu – “sāmikānam dassāmī”ti aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, atheyyacittassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno nadim tarantassa rajakānam hatthato muttam sāṭakam pāde laggam hoti. So bhikkhu – “pure sāmikā passanti”ti, theyyacitto aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

155. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sappikumbhim passitvā thokam thokam paribhuñji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū saṁvidahitvā agamamsu – “bhaṇḍam avaharissāmā”ti. Eko bhaṇḍam avahari. Te evamāhamṣu – “na mayam pārājikā. Yo avahaṭo so pārājiko”ti. Bhagavato etamattham ārocesum... “āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū saṁvidahitvā bhaṇḍam avaharitvā bhājesum. Tehi bhājīyamāne ekamekassa paṭiviso na pañcamāsako pūri. Te evamāhamṣu – “na mayam pārājikā”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāvatthiyam dubbhikkhe āpaṇikassa tanḍulamuṭṭhim theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāvatthiyam dubbhikkhe āpaṇikassa muggamuṭṭhim... māsamuṭṭhim... tilamuṭṭhim theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena sāvatthiyam andhavane corakā gāvīm hantvā māṃsam khāditvā sesakam paṭisāmetvā agamaṃsu. Bhikkhū pamsukūlasaññino paṭiggahāpetvā paribhuñjimsu. Corakā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pamsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena sāvatthiyam andhavane corakā sūkaram hantvā māṃsam khāditvā sesakam paṭisāmetvā agamaṃsu. Bhikkhū pamsukūlasaññino paṭiggahāpetvā paribhuñjimsu. Corakā te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pamsukūlasaññissā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu tiṇakkhettaṃ gantvā lūtam tiṇam pañcamāsagghanakam theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi ...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu tiṇakkhettaṃ gantvā tiṇam lāyitvā pañcamāsagghanakam theyyacitto avahari. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

156. Tena kho pana samayena āgantukā bhikkhū saṅghassa ambam bhājāpetvā paribhuñjimsu. Āvāsikā bhikkhū te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... bhagavato etamatthaṃ ārocesum. “Kiṃcittā tumhe, bhikkhave”ti? “Paribhogatthāya [paribhogatthā (sī.)] mayam bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhave, paribhogatthāyā”ti.

Tena kho pana samayena āgantukā bhikkhū saṅghassa jambum... saṅghassa labujam... saṅghassa panasam... saṅghassa tālapakkam... saṅghassa ucchum... saṅghassa timbarūsakam bhājāpetvā paribhuñjimsu. Āvāsikā bhikkhū te bhikkhū codesum – “assamaṇāttha, tumhe”ti. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, paribhogatthāyā”ti.

Tena kho pana samayena ambapālakā bhikkhūnaṃ ambaphalam denti. Bhikkhū – “gopetum ime issarā, nayime dātu”nti, kukkuccāyantā na paṭiggaṇhanti. Bhagavato etamatthaṃ ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, gopakassa dāne”ti.

Tena kho pana samayena jambupālakā... labujapālakā... panaspālakā... tālapakkapālakā... ucchupālakā... timbarūsakapālakā bhikkhūnaṃ timbarūsakam denti. Bhikkhū – “gopetum ime issarā, nayime dātu”nti, kukkuccāyantā na paṭiggaṇhanti. Bhagavato etamatthaṃ ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, gopakassa dāne”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa dārum tāvakālikam haritvā attano vihārassa kuṭṭam upatthambhesi. Bhikkhū tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tassa kukkuccam ahosi. Bhagavato etamatthaṃ ārocesi. “Kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Tāvakāliko aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, tāvakālike”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa udakaṃ theyyacitto avahari... saṅghassa mattikam theyyacitto avahari... saṅghassa puñjakitaṃ tiṇam theyyacitto avahari... tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa puñjakitaṃ tiṇam theyyacitto jhāpesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa mañcam theyyacitto avahari... tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu saṅghassa pīṭham... saṅghassa bhisim... saṅghassa bibbohanam [bimbohanam (sī. syā.)] ... saṅghassa kavāṭam... saṅghassa ālokasandhim... saṅghassa gopānasim theyyacitto avahari... tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

157. [cūlava. 324] Tena kho pana samayena bhikkhū aññatarassa upāsakassa vihāraparibhogam senāsanam aññatra paribhuñjanti. Atha kho so upāsako ujjhāyati khiyyati vipāceti – “kathañhi nāma bhadantā aññatra paribhogam aññatra paribhuñjissanti”ti! Bhagavato etamattham ārocesum. “Na, bhikkhave, aññatra paribhogo aññatra paribhuñjtabbo. Yo paribhuñjeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

[cūlava. 324] Tena kho pana samayena bhikkhū uposathaggampi sannisajjampi haritum kukkuccāyantā chamāyam nisidanti. Gattānipi cīvarānipi paṃsukitāni honti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Anujānāmi, bhikkhave, tāvakālikam haritu”nti.

Tena kho pana samayena campāyam thullanandāya bhikkhuniyā antevāsinī bhikkhunī thullanandāya bhikkhuniyā upaṭṭhākakulam gantvā – “ayyā icchattekaṭulayāgum pātu”nti, pacāpetvā haritvā attanā paribhuñji. Sā jānitvā tam codesi – “assamanīsi tva”nti. Tassā kukkuccam ahosi. Atha kho sā bhikkhunī bhikkhunīnam etamattham ārocesi. Bhikkhuniyo bhikkhūnam etamattham ārocesum. Bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti sampajānamusāvāde pācittiyassā”ti.

Tena kho pana samayena rājagahe thullanandāya bhikkhuniyā antevāsinī bhikkhunī thullanandāya bhikkhuniyā upaṭṭhākakulam gantvā – “ayyā icchatte madhugolakam khāditu”nti, pacāpetvā haritvā attanā paribhuñji. Sā jānitvā tam codesi – “assamanīsi tva”nti. Tassā kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti sampajānamusāvāde pācittiyassā”ti.

158. Tena kho pana samayena vesāliyam āyasmato ajjukassa upaṭṭhākassa gahapatino dve dārakā honti –utto ca bhāgineyyo ca. Atha kho so gahapati āyasmantam ajjukam etadavoca – “imam, bhante, okāsam yo imesañ dvinnam dārakānam saddho hoti pasanno tassa ācikkheyāsi”ti [ācikkheyāsi so kālamakāsi (syā.)]. Tena kho pana samayena tassa gahapatino bhāgineyyo saddho hoti pasanno. Atha kho āyasmā ajjuko tam okāsam tassa dārakassa ācikkhi. So tena sāpateyyena kuṭumbañca santhapesi dānañca paṭṭhapesi. Atha kho tassa gahapatinoutto āyasmantam ānandañ etadavoca – “ko nu kho, bhante ānanda, pituno dāyajjo –utto vā bhāgineyyo vā”ti? “Putto kho, āvuso, pituno dāyajjo”ti. “Ayam, bhante, ayyo ajjuko amhākam sāpateyyam amhākam methunakassa ācikkhī”ti. “Assamaño, āvuso, āyasmā ajjuko”ti. Atha kho āyasmā ajjuko āyasmantam ānandañ etadavoca – “dehi me, āvuso ānanda, vinicchaya”nti. Tena kho pana samayena āyasmā upāli āyasmato ajjukassa pakkho hoti. Atha kho āyasmā upāli āyasmantam ānandañ etadavoca – “yo nu kho, āvuso ānanda, sāmikena ‘imam okāsam itthannāmassa ācikkheyāsi’ti vutto tassa ācikkhati, kiñ so āpajjati”ti? “Na, bhante, kiñci āpajjati, antamaso dukkaṭamattampī”ti. “Ayam, āvuso, āyasmā ajjuko sāmikena – ‘imam okāsam itthannāmassa ācikkhā’ti vutto tassa ācikkhati; anāpatti, āvuso, āyasmato ajjukassā”ti.

159. Tena kho pana samayena bārāṇasiyam āyasmato pilindavacchassa upaṭṭhākakulam corehi uppaddutam hoti. Dve ca dārakā nītā honti. Atha kho āyasmā pilindavaccho te dārake iddhiyā ānetvā pāsade thapesi. Manussā te dārake passitvā – “ayyassāyam pilindavacchassa iddhānubhāvo”ti, āyasmante pilindavacche abhippasīdimsu. Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā pilindavaccho corehi nīte dārake ānessatī”ti! Bhagavato etamattham ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave [iddhimato (sī), iddhimantassa (syā.)], iddhimassa iddhivisaye”ti.

160. Tena kho pana samayena dve bhikkhū sahāyakā honti – pañḍuko ca kapilo ca. Eko gāmake viharati, eko kosambiyam. Atha kho tassa bhikkhuno gāmakā kosambim gacchantassa antarāmagge nadim tarantassa sūkarikānam hatthato muttā medavaṭṭi pāde laggā hoti. So bhikkhu – “sāmikānam

dassāmī”ti aggahesi. Sāmikā tam bhikkhum codesum – “assamaṇosi tva”nti. Tam uttiṇṇam gopālikā [aññatarā gopālikā (sī. syā.)] passitvā etadavoca – “ehi, bhante, methunaṁ dhammaṁ paṭisevā”ti. So – “pakatiyāpāham assamaṇo”ti tassā methunaṁ dhammaṁ paṭisevitvā kosambīm gantvā bhikkhūnaṁ etamattham ārocesi. Bhikkhū bhagavato etamattham orocesum. “Anāpatti, bhikkhave, adinnādāne pārājikassa; āpatti methunadhammasamāyoge pārājikassā”ti.

161. Tena kho pana samayena sāgalāyam āyasmato daļhikassa saddhivihāriko bhikkhu anabhiratiyā pīlito āpaṇikassa veṭhanam avaharitvā āyasmantam daļhikam etadavoca – “assamaṇo ahaṁ, bhante, vibbhāmissāmī”ti. “Kim tayā, āvuso, kata”nti? So tamattham ārocesi. Āharāpetvā agghāpesi. Tam agghāpentam na pañcamāsake agghati. “Anāpatti, āvuso, pārājikassā”ti. Dhammadatham akāsi. So bhikkhu abhiramatīti [abhiramīti (sī. syā.)].

Dutiyapārājikam samattam.

3. Tatiyapārājikam

162. [idam vatthu sam. ni. 5.985] Tena samayena buddho bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūṭagārasālāyam. Tena kho pana samayena bhagavā bhikkhūnaṁ anekapariyāyena asubhakatham katheti, asubhāya vanṇam bhāsatī, asubhabhāvanāya vanṇam bhāsatī, ādissa ādissa asubhasamāpattiyā vanṇam bhāsatī. Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “icchāmaham, bhikkhave, addhamāsam paṭisallīyitum. Namhi kenaci upasaṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakenā”ti. “Evam, bhante”ti, kho te bhikkhū bhagavato paṭissuṇītvā nāssudha koci bhagavantam upasaṅkamati, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena. Bhikkhū – “bhagavā kho anekapariyāyena asubhakatham katheti, asubhāya vanṇam bhāsatī, asubhabhāvanāya vanṇam bhāsatī, ādissa ādissa asubhasamāpattiyā vanṇam bhāsatī”ti (te) [( ) (?) evamuparipi īdesu ṭhānesu] anekākāravokāram asubhabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti. Te sakena kāyena atṭīyanti harāyanti jīgucchanti. Seyyathāpi nāma itthī vā puriso vā daharo yuvā manḍanakajātiko sīsaṁnhāto ahikuṇapena vā kukkurakuṇapena vā manussakuṇapena vā kaṇṭhe āsattena atṭīyeyya harāyeyya jīguccheyya, evameva te bhikkhū sakena kāyena atṭīyantā harāyantā jīgucchantā attanāpi attanam jīvitā voropenti, aññamaññampi jīvitā voropenti, migalaṇḍikampi samaṇakuttakam upasaṅkamitvā evam vadanti – “sādhu no, āvuso, jīvitā voropehi. Idam te pattacīvaraṁ bhavissati”ti. Atha kho migalandiko samaṇakuttako pattacīvarehi bhaṭo sambahule bhikkhū jīvitā voropetvā lohitakam [lohitagataṁ (ka.)] asim ādāya yena vaggamudā nadī tenupasaṅkami.

163. Atha kho migalaṇḍikassa samaṇakuttakassa lohitakam tam asim dhovantassa ahudeva kukkuccaṁ ahu vippaṭisāro – “alābhā vata me, na vata me lābhā; dulladdham vata me, na vata me suladdham. Bahum vata mayā apuññam pasutam, yoham bhikkhū sīlavante kalyāṇadhamme jīvitā voropesi”nti. Atha kho aññatarā mārakāyikā devatā abhijjamāne udake āgantvā migalaṇḍikam samaṇakuttakam etadavoca – “sādhu sādhu sappurisa, lābhā te sappurisa, suladdham te sappurisa. Bahum tayā sappurisa puññam pasutam, yaṁ tvam atinne tāresī”ti. Atha kho migalandiko samaṇakuttako – “lābhā kira me, suladdham kira me, bahum kira mayā puññam pasutam, atiṇṇo kirāham tāremī”ti tiṇham asim ādāya vihārena vihāram pariveṇena pariveṇam upasaṅkamitvā evam vadeti – “ko atiṇṇo, kam tāremī”ti? Tattha ye te bhikkhū avītarāgā tesam tasmiṁ samaye hotiyeva bhayaṁ hoti chambhitattam hoti lomahamso. Ye pana te bhikkhū vītarāgā tesam tasmiṁ samaye na hoti bhayaṁ na hoti chambhitattam na hoti lomahamso. Atha kho migalandiko samaṇakuttako ekampi bhikkhum ekāhena jīvitā voropesi, dvepi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, tayopi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, cattāropi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, pañcapi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, dasapi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, vīsampi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, timśampi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, cattālīsampi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, paññāsampi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi, saṭṭhimpi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi.

164. Atha kho bhagavā tassa addhamāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito āyasmantam ānandam

āmantesi – “kim nu kho, ānanda, tanubhūto viya bhikkhusaṅgho”ti? “Tathā hi pana, bhante, bhagavā bhikkhūnaṁ anekapariyāyena asubhakathaṁ katheti, asubhāya vaṇṇam̄ bhāsatī, asubhabhāvanāya vaṇṇam̄ bhāsatī, ādissa ādissa asubhasamāpattiyaṁ vaṇṇam̄ bhāsatī. Te ca, bhante, bhikkhū – ‘bhagavā kho anekapariyāyena asubhakathaṁ katheti, asubhāya vaṇṇam̄ bhāsatī, asubhabhāvanāya vaṇṇam̄ bhāsatī, ādissa ādissa asubhasamāpattiyaṁ vaṇṇam̄ bhāsatī’ti, te anekākāravokāram̄ asubhabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti. Te sakena kāyena atṭīyanti harāyanti jīgucchanti. Seyyathāpi nāma itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko sīsaṁnhāto ahikuṇapena vā kukkurakuṇapena vā manussakuṇapena vā kanṭhe āsattena atṭīyeyya harāyeyya jīguccheyya, evameva te bhikkhū sakena kāyena atṭīyantā harāyantā jīgucchantā attānāpi attānāpi jīvitā voropenti, aññamaññampi jīvitā voropenti, migalaṇḍikampi samaṇakuttakam̄ upasaṅkamitvā evam vadanti – ‘sādhu no, āvuso, jīvitā voropehi. Idam te pattacīvaraṁ bhavissati’ti. Atha kho, bhante, migalaṇḍiko samaṇakuttako pattacīvarehi bhaṭo ekampi bhikkhūm̄ ekāhena jīvitā voropesi...pe... saṭṭhimpi bhikkhū ekāhena jīvitā voropesi. Sādhu, bhante, bhagavā aññam̄ pariyāyam̄ ācikkhatu yathāyam̄ bhikkhusaṅgho aññāya saṇṭhaheyyā’ti. “Tenahānanda, yāvatikā bhikkhū vesālim̄ upanissāya viharanti te sabbe upaṭṭhānasālāyam̄ sannipātehi”ti. “Evam, bhante”ti, kho āyasmā ānando bhagavato paṭissuṇitvā yāvatikā bhikkhū vesālim̄ upanissāya viharanti te sabbe upaṭṭhānasālāyam̄ sannipātētvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam̄ etadavoca – “sannipatito, bhante bhikkhusaṅgho; yassa dāni, bhante, bhagavā kālam̄ maññatī”ti.

165. Atha kho bhagavā yena upaṭṭhānasālā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “ayampi kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato santo ceva paññito ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti. Seyyathāpi, bhikkhave, gimhānam̄ pacchime māse uhataṁ [ūhataṁ (ka.)] rajojallam̄ tamenam̄ mahā akālamegho ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti, evameva kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato santo ceva paññito ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti. Katham bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi katham bahulīkato santo ceva paññito ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam̄ ābhujitvā ujum kāyam panidhāya parimukham̄ satim̄ upaṭṭhapetvā. So satova assasati sato passasati. Dīgham̄ vā assasanto dīgham̄ assasāmīti pajānāti, dīgham̄ vā passasanto dīgham̄ passasāmīti pajānāti. Rassam̄ vā assasanto rassam̄ assasāmīti pajānāti, rassam̄ vā passasanto rassam̄ passasāmīti pajānāti. Sabbakāyappaṭisamvēdī assasissāmīti sikkhati. Sabbakāyappaṭisamvēdī passasissāmīti sikkhati. Passambhayam̄ kāyasāṅkhāram̄ assasissāmīti sikkhati. Passambhayam̄ kāyasāṅkhāram̄ passasissāmīti sikkhati. Pītippaṭisamvēdī assasissāmīti sikkhati. Sukhappaṭisamvēdī assasissāmīti sikkhati. Cittasaṅkhārappaṭisamvēdī assasissāmīti sikkhati. Cittasaṅkhārappaṭisamvēdī passasissāmīti sikkhati. Passambhayam̄ cittasaṅkhāram̄ assasissāmīti sikkhati. Passambhayam̄ cittasaṅkhāram̄ passasissāmīti sikkhati. Cittappaṭisamvēdī assasissāmīti sikkhati. Cittappaṭisamvēdī passasissāmīti sikkhati. Abhippamodayam̄ cittam...pe... samādahaṁ cittam...pe... vimocayam̄ cittam...pe... aniccānupassī...pe... virāgānupassī...pe... nirodhānupassī...pe... paṭinissaggānupassī assasissāmīti sikkhati. Paṭinissaggānupassī passasissāmīti sikkhati. Evam bhāvito kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi evam bahulīkato santo ceva paññito ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti”ti.

166. Atha kho bhagavā etasmīm̄ nidāne etasmīm̄ pakaraṇe bhikkhusaṅgham̄ sannipātēpetvā bhikkhū paṭipucchi – “saccam̄ kira, bhikkhave, bhikkhū attānāpi attānāpi jīvitā voropenti, aññamaññampi jīvitā voropenti migalaṇḍikampi samaṇakuttakam̄ upasaṅkamitvā evam vadanti – ‘sādhu no, āvuso, jīvitā voropehi, idam te pattacīvaraṁ bhavissati’”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam̄, bhikkhave, tesam̄ bhikkhūnaṁ ananulomikam̄ appaṭirūpam̄ assāmaṇakam̄ akappiyam̄ akaraṇīyam̄. Kathañhi nāma te, bhikkhave, bhikkhū attānāpi attānāpi jīvitā voropessanti, aññamaññampi jīvitā voropessanti, migalaṇḍikampi samaṇakuttakam̄ upasaṅkamitvā evam vakkhanti –

‘sādhu no, āvuso, jīvitā voropehi, idam te pattacīvaraṇam bhavissatīti. Netam, bhikkhave, appasannānaṁ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

167. “Yo pana bhikkhu sañcicca manussaviggaham jīvitā voropeyya satthahārakam vāssa pariyeseyya, ayampi pārājiko hoti asamvāso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnaṁ sikkhāpadam paññattam hoti.

168. Tena kho pana samayena aññataro upāsako gilāno hoti. Tassa pajāpati abhirūpā hoti dassanīyā pāsādikā. Chabbaggiyā bhikkhū tassā itthiyā paṭibaddhacittā honti. Atha kho chabbaggiyānaṁ bhikkhūnaṁ etadahosi – “sace kho so, āvuso, upāsako jīvissati na mayam tam itthim labhissāma. Handa mayam, āvuso, tassa upāsakassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇemā”ti. Atha kho chabbaggiyā bhikkhū yena so upāsako tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā tam upāsakam etadavocum – ‘tvam khosi, upāsaka, katakalyāṇo katakusalo katabhīruttāṇo akatapāpo akataluddo akatakibbiso. Kataṁ tayā kalyāṇam, akataṁ tayā pāpam. Kim tuyhiminā pāpakena dujjīvitena! Mataṁ te jīvitā seyyo. Ito tvam kālaṅkato kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjissasi. Tattha dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgībhūto paricāressasī’ti.

169. Atha kho so upāsako – “saccaṁ kho ayyā āhamṣu. Ahañhi katakalyāṇo katakusalo katabhīruttāṇo akatapāpo akataluddo akatakibbiso. Kataṁ mayā kalyāṇam, akataṁ mayā pāpam. Kim mayhiminā pāpakena dujjīvitena! Mataṁ me jīvitā seyyo. Ito aham kālaṅkato kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjissami. Tattha dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgībhūto paricāressamī’ti, so asappāyāni ceva bhojanāni bhuñji asappāyāni ca khādanīyāni khādi asappāyāni ca sāyanīyāni sāyi asappāyāni ca pānāni pivi. Tassa asappāyāni ceva bhojanāni bhuñjato asappāyāni ca khādanīyāni khādato asappāyāni ca sāyanīyāni sāyato asappāyāni ca pānāni pivato kharo ābādho uppajji. So teneva ābādhena kālamakāsi. Tassa pajāpati ujjhāyati khiyyati vipāceti – ‘alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussīlā musāvādino. Ime hi nāma dhammadārino samadārino brahmādārino saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā paṭijānissanti! Natthi imesam sāmaññam natthi imesam brahmaññam, naṭham imesam sāmaññam naṭham imesam brahmaññam, kuto imesam sāmaññam kuto imesam brahmaññam, apagatā ime sāmaññā apagatā ime brahmaññā. Ime me sāmikassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇesum. Imehi me sāmiko mārito’ti. Aññepi manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussīlā musāvādino. Ime hi nāma dhammadārino samadārino brahmādārino saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā paṭijānissanti! Natthi imesam sāmaññam natthi imesam brahmaññam, naṭham imesam sāmaññam naṭham imesam brahmaññam, kuto imesam sāmaññam kuto imesam brahmaññam, apagatā ime sāmaññā apagatā ime brahmaññā. Ime upāsakassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇesum. Imehi upāsako mārito’ti. Assosum kho bhikkhū tesam manussānaṁ ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū upāsakassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇissanti’ti!

170. Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... ‘saccaṁ kira tumhe, bhikkhave, upāsakassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇethā’ti? ‘Saccam, bhagavā’ti. Vigarahi buddho bhagavā – ‘ananuccavikam, moghapurisā, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, upāsakassa maraṇavaṇṇam samvaṇṇissatha! Netam, moghapurisā, appasannānaṁ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

171. “Yo pana bhikkhu sañcicca manussaviggaham jīvitā voropeyya satthahārakam vāssa pariyeseyya maraṇavaṇṇam vā samvaṇṇeyya maraṇāya vā samādaapeyya – ‘ambho purisa, kim tuyhiminā pāpakena dujjīvitena, mataṁ te jīvitā seyyo’ti, iti cittamano cittasaṅkappo anekapariyāyena maraṇavaṇṇam vā samvaṇṇeyya, maraṇāya vā samādaapeyya, ayampi pārājiko hoti asamvāso”ti.

172. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Sañciccati jānanto sañjānanto cecca abhivitaritvā vītikkamo.

Manussaviggaho nāma yam mātukucchismim paṭhamam cittam uppannam paṭhamam viññānam pātubhūtam, yāva maraṇakālā ethantare eso manussaviggaho nāma.

Jīvitā voropeyyāti jīvitindriyam upacchindati uparodheti santatiṁ vikopeti.

Satthahārakam vāssa pariyeseyyāti asim vā sattim vā bheṇdim vā [bhendim vā (ka.)] lagulam vā [sūlamvā lagulamvā (syā.)] pāsānam vā sattham vā visam vā rajjum vā.

Maraṇavaṇṇam vā samvaṇṇeyyāti jīvite ādīnavam dasseti, maraṇe vaṇṇam bhaṇati.

Maraṇāya vā samādapeyyāti sattham vā āhara, visam vā khāda, rajjuyā vā ubbandhitvā kālaṅkarohīti.

Ambho purisāti ālapanādhivacanametam.

Kim tuyhiminā pāpakena dujjīvitēnāti pāpakaṁ nāma jīvitam addhānam jīvitam upādāya daliddānam jīvitam pāpakaṁ lāmakam, sadhanānam jīvitam upādāya adhanānam jīvitam pāpakaṁ, devānam jīvitam upādāya manussānam jīvitam pāpakaṁ.

Dujjīvitam nāma hatthacchinnassa pādacchinnassa hatthapādacchinnassa kaṇṇacchinnassa nāsacchinnassa kaṇṇanāsacchinnassa, iminā ca pāpakena iminā ca dujjīvitena mataṁ te jīvitā seyyoti.

Iti cittamanoti yam cittam tam mano, yam mano tam cittam.

Cittasaṅkappoti maraṇasaññī maraṇacetano maraṇādhippāyo.

Anekapariyāyenāti uccāvacehi ākārehi.

Maraṇavaṇṇam vā samvaṇṇeyyāti jīvite ādīnavam dasseti, maraṇe vaṇṇam bhaṇati – ‘ito tvam kālankato kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjissasi, tattha dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgībhuto paricāressasī’ti.

Maraṇāya vā samādapeyyāti sattham vā āhara, visam vā khāda, rajjuyā vā ubbandhitvā kālaṅkarohi, sobbe vā narake vā papāte vā papatāti.

Ayampīti purime upādāya vuccati.

Pārājiko hotīti seyyathāpi nāma puthusilā dvidhā bhinnā [dvedhā bhinnā (syā.)] appaṭisandhikā hoti, evameva bhikkhu sañcicca manussaviggahaṁ jīvitā voropetvā assamaṇo hoti asakyaputtiyo. Tena vuccati – ‘pārājiko hotī’ti.

Asamvāsoti samvāso nāma ekakammam ekuddeso samasikkhatā – eso samvāso nāma. So tena saddhiṁ natthi, tena vuccati asamvāsoti.

173. Sāmam, adhiṭṭhāya, dūtena, dūtaparamparāya, visakkijena dūtena, gatapaccāgatena dūtena, araho rahosaññī, raho arahosaññī, araho arahosaññī, raho rahosaññī kāyena samvaṇṇeti, vācāya

saṃvaṇṇeti, kāyena vācāya saṃvaṇṇeti, dūtena saṃvaṇṇeti, lekhāya saṃvaṇṇeti, opātam apassenam, upanikkhipanaṁ, bhesajjam, rūpūpahāro, saddūpahāro, gandhūpahāro, rasūpahāro, phoṭṭhabbūpahāro, dhammūpahāro, ācikkhanā, anusāsanī, sanketakammaṁ, nimittakammanti.

174. Sāmanti sayam hanati kāyena vā kāyapaṭibaddhena vā nissaggyena vā.

Adhiṭṭhayāti adhiṭṭhahitvā āñāpeti – “evam vijha, evam pahara, evam ghātehī”ti.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam maññamāno tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam maññamāno aññam jīvitā voropetti, mūlaṭṭhassa anāpatti. Vadhakassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam maññamāno tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam maññamāno aññam jīvitā voropeti; mūlaṭṭhassa anāpatti, vadākassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmassa pāvada – ‘itthannāmo itthannāmassa pāvadatu – itthannāmo itthannāmañ jīvitā voropetū’”ti, āpatti dukkaṭassa. So itarassa āroceti, āpatti dukkaṭassa. Vadhako paṭiggaṇhāti, mūlaṭṭhassa āpatti thullaccayassa. So tam jīvitā voropeti, āpatti sabbesam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmassa pāvada – ‘itthannāmo itthannāmassa pāvadatu – itthannāmo itthannāmañ jīvitā voropetū’”ti, āpatti dukkaṭassa. So aññam āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Vadhako paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa. So tam jīvitā voropeti, mūlaṭṭhassa anāpatti; āñāpakassa ca vadākassa ca āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So gantvā puna paccāgacchatī – “nāhaṁ sakkomi tam jīvitā voropetu”nti. So puna āñāpeti – “yadā sakkosi tadā tam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī sāveti – “mā ghātehī”ti. So tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī sāveti – “mā ghātehī”ti. So – “āñatto ahaṁ tayā”ti tam jīvitā voropeti, mūlaṭṭhassa anāpatti. Vadhakassa āpatti pārājikassa.

Bhikkhu bhikkhum āñāpeti – “itthannāmam jīvitā voropehī”ti, āpatti dukkaṭassa. So āñāpetvā vippaṭisārī sāveti – “mā ghātehī”ti. So sādhūti oramati, ubhinnam anāpatti.

175. Araho rahosaññī ullapati – “aho itthannāmo hato assā”ti, āpatti dukkaṭassa. Araho arahosaññī ullapati – “aho itthannāmo hato assā”ti, āpatti dukkaṭassa. Araho arahosaññī ullapati – “aho itthannāmo hato assā”ti, āpatti dukkaṭassa. Araho rahosaññī ullapati – “aho itthannāmo hato assā”ti, āpatti dukkaṭassa.

Kāyena saṃvaṇṇeti nāma kāyena vikāram karoti – “yo evam marati so dhanaṁ vā labhati yasam

vā labhati saggam vā gacchatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tāya samvaṇṇanāya marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Vācāya samvaṇṇeti nāma vācāya bhaṇati – “yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tāya samvaṇṇanāya marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Kāyena vācāya samvaṇṇeti nāma kāyena ca vikāram karoti, vācāya ca bhaṇati – “yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tāya samvaṇṇanāya marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Dūtena samvaṇṇeti nāma dūtassa sāsanam āroceti – “yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Dūtassa sāsanam sutvā marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

176. Lekhāya samvaṇṇeti nāma lekhām chindati – “yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī”ti, akkharakkharāya āpatti dukkaṭassa. Lekhām passitvā marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Opātam nāma manussam uddissa opātam khanati – “papatitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Anodissa opātam khanati – “yo koci papatitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Manusso tasmim papatati, āpatti dukkaṭassa. Papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Yakkho vā peto vā tiracchānagatamanussaviggaho vā tasmim papatati, āpatti dukkaṭassa. Papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti dukkaṭassa. Marati, āpatti thullaccayassa. Tiracchānagato tasmim papatati, āpatti dukkaṭassa. Papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti dukkaṭassa. Marati, āpatti pācittiyassa.

177. Apassenam nāma apassene sattham vā ṭhapeti visena vā makkheti dubbalam vā karoti sobbhe vā narake vā papāte vā ṭhapeti – “papatitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Satthena vā visena vā papatitenā vā dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Upanikkhipanam nāma asim vā sattim vā bheṇdim vā lagulam vā pāsānam vā sattham vā visam vā raijuṃ vā upanikkhipati – “iminā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. “Tena marissāmī”ti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Bhesajjam nāma sappim vā navanītam vā telam vā madhum vā phāṇitam vā deti – “imam sāyitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sāyite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

178. Rūpūpahāro nāma amanāpikam rūpam upasamharati bhayānakam bheravam – “imam passitvā uttasitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tam passitvā uttasati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Manāpikam rūpam upasamharati [upasamharati pemanīyam hadayaṅgamam (syā.)] – “imam passitvā alābhakena sussitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tam passitvā alābhakena sussati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Saddūpahāro nāma amanāpikam saddam upasamharati bhayānakam bheravam – “imam sutvā uttasitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sutvā uttasati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Manāpikam saddam upasamharati pemanīyam hadayaṅgamam – “imam sutvā alābhakena sussitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sutvā alābhakena sussati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Gandhūpahāro nāma amanāpikam gandham upasam̄harati jeguccham pātikulyam [pātikūlam (?)]

– “imam ghāyitvā jegucchatā pātikulyatā marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tam ghāyite jegucchatā pātikulyatā dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Manāpikam gandham upasam̄harati – “imam ghāyitvā alābhakena sussitvā marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tam ghāyitvā alābhakena sussati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Rasūpahāro nāma amanāpikam rasam upasam̄harati jeguccham pātikulyam [pātikūlam (?)] –

“imam sāyitvā jegucchatā pātikulyatā marissatī’ti, āpatti dukkataṭa. Tam sāyite jegucchatā pātikulyatā dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Manāpikam rasam upasam̄harati – “imam sāyitvā alābhakena sussitvā marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sāyitvā alābhakena sussati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Phoṭṭhabbūpahāro nāma amanāpikam phoṭṭhabbam upasam̄harati dukkhasamphassam kharasamphassam – “iminā phuṭṭho marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tena phuṭṭhassa dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Manāpikam phoṭṭhabbam upasam̄harati sukhasamphassam mudusamphassam – “iminā phuṭṭho alābhakena sussitvā marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tena phuṭṭho alābhakena sussati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Dhammūpahāro nāma nerayikassa nirayakatham katheti – “imam sutvā uttasitvā marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sutvā uttasati, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa. Kalyāṇakammassa saggakatham katheti – “imam sutvā adhimutto marissatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tam sutvā adhimutto marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

179. Ācikkhanā nāma puṭṭho bhaṇati – “evam marassu. Yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tāya ācikkhanāya marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Anusāsanī nāma apuṭṭho bhaṇati – “evam marassu. Yo evam marati so dhanam vā labhati yasam vā labhati saggam vā gacchatī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tāya anusāsanīya marissāmīti dukkham vedanam uppādeti, āpatti thullaccayassa. Marati, āpatti pārājikassa.

Saṅketakammam nāma saṅketam karoti purebhattam vā pacchābhattam vā rattim vā divā vā – “tena saṅketena tam jīvitā voropehī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tena saṅketena tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa. Tam saṅketam pure vā pacchā vā tam jīvitā voropeti, mūlaṭṭhassa anāpatti, vadakassa āpatti pārājikassa.

Nimittakammam nāma nimittaṁ karoti – “akkhim vā nikhanissāmi bhamukam vā ukkhipissāmi sīsam vā ukkhipissāmi, tena nimittaṁ tam jīvitā voropehī’ti, āpatti dukkaṭassa. Tena nimittaṁ tam jīvitā voropeti, āpatti ubhinnam pārājikassa. Tam nimittaṁ pure vā pacchā vā tam jīvitā voropeti, mūlaṭṭhassa anāpatti, vadakassa āpatti pārājikassa.

Anāpatti asañcicca ajānantassa namaraṇādhippāyassa ummattakassa [ummattakassa khittacittassa vedanāttassa (syā.)] ādikammikassāti.

Manussaviggahapārājikamhi paṭhamabhāṇavāro niṭṭhito.

Vinītavatthuuddānagāthā

Samvaṇṇanā nisīdanto, musalodukkhalena ca;
Vuḍḍhapabbajitābhisanno, aggavīmaṇsanāvisam.

Tayo ca vatthukammehi, iṭṭhakāhipare tayo;
Vāsī gopānasī ceva, aṭṭakotaraṇam pati.

Sedam natthuñca sambāho, nhāpanabbhañjanena ca;
Uṭṭhapento nipātentō, annapānena māraṇam.

Jāragabbho sapattī ca, mātā puttam ubho vadhi;
Ubho na miyyare maddā, tāpam vañjhā vijāyinī.

Patodam niggahe yakkho, vālāyakkhañca pāhiṇi;
Taṇ maññamāno pahari, saggañca nirayam bhaṇe.

Ālaviyā tayo rukkhā, dāyehi apare tayo;
Mā kilamesi na tuyham, takkam sovīrakena cāti.

Vinītavatthu

180. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tassa bhikkhū kāruññena maraṇavaṇṇam samvaṇṇesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho mayam pārājikam āpattim āpannā”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesum. “Āpattim tumhe, bhikkhave, āpannā pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro piṇḍacāriko bhikkhu pīṭhake pilotikāya paṭicchannam dārakam nisīdanto ottharitvā māresi. Tassa kukkuccam ahosi “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho aham pārājikam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, appaṭivekkhitvā āsane nisīditabbam; yo nisīdeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu bhattachage antaraghare āsanam paññapento musale ussite ekaṇ musalaṇ aggahesi. Dutiyo musalo paripatitvā aññatarassa dārakassa mathake avatthāsi. So kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Asañcicca aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, asañciccā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu bhattachage antaraghare āsanam paññapento udukkhalabhaṇḍikam akkamitvā pavat̄tesi. Aññataram dārakam ottharitvā māresi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, asañciccā”ti.

Tena kho pana samayena pitāputtā bhikkhūsu pabbajitā honti. Kāle ārociteutto pitaram etadavoca – “gaccha, bhante, saṅgo tam patimāneti”ti piṭṭhiyam gahetvā pañāmesi. So papatitvā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, maraṇādhippāyo”ti. “Anāpatti, bhikkhu, namaraṇādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena pitāputtā bhikkhūsu pabbajitā honti. Kāle ārociteutto pitaram etadavoca – “gaccha, bhante, saṅgo tam patimāneti”ti maraṇādhippāyo piṭṭhiyam gahetvā pañāmesi. So papatitvā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena pitāputtā bhikkhūsu pabbajitā honti. Kāle ārociteutto pitaram etadavoca – “gaccha, bhante, saṅgo tam patimāneti”ti maraṇādhippāyo piṭṭhiyam gahetvā pañāmesi. So papatitvā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

181. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno bhuñjantassa mamsam kanthe vilaggam hoti. Aññataro bhikkhu tassa bhikkhuno givāyam pahāram adāsi. Salohitam mamsam pati. So bhikkhu

kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno bhuñjantassa māmsam kāñthe vilaggam hoti. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo tassa bhikkhuno gīvāyam pahāram adāsi. Salohitam māmsam pati. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno bhuñjantassa māmsam kāñthe vilaggam hoti. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo tassa bhikkhuno gīvāyam pahāram adāsi. Salohitam māmsam pati. So bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro piññacāriko bhikkhu visagatam piññapātam labhitvā pañkkamanam haritvā bhikkhūnam aggakārikam adāsi. Te bhikkhū kālamakam su. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiñcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, jānāmī”ti. “Anāpatti, bhikkhu, ajānantassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vīmañsādhippāyo aññatarassa bhikkhuno visañ adāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiñcitto tvam, bhikkhū”ti? “Vīmañsādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

182. Tena kho pana samayena ālavakā [ālavikā (syā.)] bhikkhū vihāravatthum karonti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā silam uccāresi. Uparimena bhikkhunā duggahitā silā heṭṭhimassa bhikkhuno matthake avatthāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, asañcicca”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū vihārassa kuṭṭam utṭhāpenti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā silam uccāresi. Uparimo bhikkhu marañādhippāyo heṭṭhimassa bhikkhuno matthake silam muñci. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū vihārassa kuṭṭam utṭhāpenti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā itṭhakam uccāresi. Uparimena bhikkhunā duggahitā itṭhakā heṭṭhimassa bhikkhuno matthake avatthāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpati, bhikkhu, asañcicca”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū vihārassa kuṭṭam utṭhāpenti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā itṭhakam uccāresi. Uparimo bhikkhu marañādhippāyo heṭṭhimassa bhikkhuno matthake itṭhakam muñci. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

183. Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammam karonti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā vāsim uccāresi. Uparimena bhikkhunā duggahitā vāst heṭṭhimassa bhikkhuno matthake avatthāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, asañcicca”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammam karonti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā vāsim uccāresi. Uparimo bhikkhu marañādhippāyo heṭṭhimassa bhikkhuno matthake vāsim muñci. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammam karonti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā gopānasim uccāresi. Uparimena bhikkhunā duggahitā gopānasī heṭṭhimassa bhikkhuno matthake avatthāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, asañcicca”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammaṁ karonti. Aññataro bhikkhu heṭṭhā hutvā gopānasim uccāresi. Uparimo bhikkhu marañādhippāyo heṭṭhimassa bhikkhuno matthake gopānasim muñci. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammaṁ karontā aṭṭakam bandhanti. Aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, atratthito bandhāhi”ti. So tatraṭṭhito bandhanto paripativā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kimcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, marañādhippāyo”ti. “Anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammaṁ karontā aṭṭakam bandhanti. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, atratthito bandhāhi”ti. So tatraṭṭhito bandhanto paripativā kālamakāsi...pe... paripativā na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vihāram chādetvā otarati. Aññataro bhikkhu tam bhikkhum etadavoca – “āvuso, ito otarāhi”ti. So tena otaranto paripativā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu vihāram chādetvā otarati. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo tam bhikkhum etadavoca – “āvuso, ito otarāhi”ti. So tena otaranto paripativā kālamakāsi...pe... paripativā na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu anabhiratiyā pīlito gjjhakūṭam pabbataṁ abhiruhitvā papāte papatanto aññataram vilīvakāram ottharitvā māresi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, attānam pātetabbam. Yo pāteyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū gjjhakūṭam pabbataṁ abhiruhitvā davāya silam pavijjhimsu. Sā aññataram gopālakam ottharitvā māresi. Tesam kukkuccam ahosi ...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, davāya silā pavijjhitabbā. Yo pavijjheyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

184. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū sedesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā sedesum. So bhikkhu kālamakāsi....Pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno sīsābhitāpo hoti. Tassa bhikkhū natthum adamsu. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno sīsābhitāpo hoti. Tassa bhikkhū marañādhippāyā natthum adamsu. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū sambāhesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā sambāhesum. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhu nhāpesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā nhāpesum. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū telena abbhañjimsu. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā telena abbhañjimsu. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

185. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū uṭṭhāpesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā uṭṭhāpesum. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū nipātesum. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū marañādhippāyā nipātesum. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tassa bhikkhū annam adamsu. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tassa bhikkhū marañādhippāyā annam adamsu. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tassa bhikkhu pānam adamsu. So bhikkhu kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tassa bhikkhū marañādhippāyā pānam adamsu. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

186. Tena kho pana samayena aññatarā itthī pavutthapatikā jārena gabbhinī hoti. Sā kulūpakam bhikkhum etadavoca – “inghāyya gabbhapātanam jānāhi”ti. “Suṭṭhu, bhagini”ti tassā gabbhapātanam adāsi. Dārako kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarassa purisassa dve pajāpatiyo honti – ekā vañjhā, ekā vijāyinī. Vañjhā itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “sace sā, bhante, vijāyissati sabbassa kuṭumbassa issarā bhavissati. Inghāyya, tassā gabbhapātanam jānāhi”ti.“Suṭṭhu, bhaginī”ti tassā gabbhapātanam adāsi. Dārako kālamakāsi, mātā na kālamakāsi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarassa purisassa dve pajāpatiyo honti – ekā vañjhā, ekā vijāyinī. Vañjhā itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “sace sā, bhante, vijāyissati sabbassa kuṭumbassa issarā bhavissati. Inghāyya, tassā gabbhapātanam jānāhi”ti. “Suṭṭhu, bhaginī”ti tassā gabbhapātanam adāsi. Mātā kālamakāsi, dārako na kālamakāsi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa purisassa dve pajāpatiyo honti – ekā vañjhā, ekā vijāyinī. Vañjhā itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “sace sā, bhante, vijāyissati sabbassa kuṭumbassa issarā bhavissati. Inghāyya, tassā gabbhapātanam jānāhi”ti. “Suṭṭhu, bhaginī”ti tassā gabbhapātanam adāsi. Ubho kālamakāmsu...pe... ubho na kālamakāmsu. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

187. Tena kho pana samayena aññatarā gabbhinī itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “iñghāyya, gabbhapātanam jānāhi”ti. “Tena hi, bhagini, maddassū”ti. Sā maddāpetvā gabbham pātesi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā gabbhinī itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “iñghāyya, gabbhapātanam jānāhi”ti. “Tena hi, bhagini, tāpehi”ti. Sā tāpetvā gabbham pātesi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā vañjhā itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “iñghāyya, bhesajjam jānāhi yenāham vijāyeyya”nti. “Suṭṭhu, bhaginī”ti tassā bhesajjam adāsi. Sā kālamakāsi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā vijāyinī itthī kulūpakaṁ bhikkhum etadavoca – “iñghāyya, bhesajjam jānāhi yenāham na vijāyeyya”nti. “Suṭṭhu, bhaginī”ti tassā bhesajjam adāsi. Sā kālamakāsi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū sattarasavaggiyam bhikkhum aṅgulipatodakena hāsesum. So bhikkhu uttanto anassāsako kālamakāsi. Tesam kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassā”ti [**pārājikassa, āpatti pācittiyassāti (syā.)**].

Tena kho pana samayena sattarasavaggiyā bhikkhū chabbaggiyam bhikkhum kammaṁ karissāmāti ottharitvā māresum. Tesam kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhūtavejjako bhikkhu yakkham jīvitā voropesi. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum vālayakkhavihāram pāhesi. Tam yakkhā jīvitā voropesum. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namaraṇādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu maraṇādhippāyo aññataram bhikkhum vālayakkhavihāram pāhesi. Tam yakkhā jīvitā voropesum...pe... tam yakkhā jīvitā na voropesum. Tassa kukkuccaṁ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum vālakantāram pāhesi. Tam vālā jīvitā voropesum. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu marañādhippāyo aññataram bhikkhum vālakantāram pāhesi. Tam vālā jīvitā voropesum...pe... tam vālā jīvitā na voropesum. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum corakantāram pāhesi. Tam corā jīvitā voropesum. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu marañādhippāyo aññataram bhikkhum corakantāram pāhesi. Tam corā jīvitā voropesum...pe... tam corā jīvitā na voropesum. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

188. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu tam maññamāno tam jīvitā voropesi...pe... tam maññamāno aññam jīvitā voropesi...pe... aññam maññamāno tam jīvitā voropesi...pe... aññam maññamāno aññam jīvitā voropesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu amanussena gahito hoti. Aññataro bhikkhu tassa bhikkhuno pahāram adāsi. So bhikkhu kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu amanussena gahito hoti. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo tassa bhikkhuno pahāram adāsi. So bhikkhu kālamakāsi...pe... so bhikkhu na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kalyāṇakammassa saggakatham kathesi. So adhimutto kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu marañādhippāyo kalyāṇakammassa saggakatham kathesi. So adhimutto kālamakāsi...pe... so adhimutto na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu nerayikassa nirayakatham kathesi. So uttasitvā kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu marañādhippāyo nerayikassa nirayakatham kathesi. So uttasitvā kālamakāsi...pe... so uttasitvā na kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

189. Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammaṁ karontā rukkham chindanti. Aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, atratthito chindāhī”ti. Tam tatraṭhitam chindantam rukkho ottharitvā māresi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namarañādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū navakammaṁ karontā rukkham chindanti. Aññataro bhikkhu marañādhippāyo aññataram bhikkhum etadavoca – “āvuso, atratthito chindāhī”ti. Tam tatraṭhitam chindantam rukkho ottharitvā māresi...pe... rukkho ottharitvā na māresi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

190. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū dāyam ālimpesum [ālimpesum (syā. ka.)]; manussā daḍḍhā kālamakāmsu. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, namaraṇādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū maraṇādhippāyā dāyam ālimpesum. Manussā daḍḍhā kālamakāmsu...pe... manussā daḍḍhā na kālamakāmsu. Tesam kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhave, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

191. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu āghātanam gantvā coraghātam etadavoca – “āvuso, māyimam kilamesi. Ekena pahārena jīvitā voropehī”ti. “Suṭṭhu, bhante”ti ekena pahārena jīvitā voropesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu āghātanam gantvā coraghātam etadavoca – “āvuso, māyimam kilamesi. Ekena pahārena jīvitā voropehī”ti. So – “nāham tuyhaṇ vacanam karissāmī”ti tam jīvitā voropesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

192. Tena kho pana samayena aññataro puriso nātighare hatthapādacchino nātakehi samparikinno hoti. Aññataro bhikkhu te manusse etadavoca – “āvuso, icchatha imassa maraṇa”nti? “Āma, bhante, icchāmā”ti. “Tena hi takkaṇ pāyethā”ti. Te tam takkaṇ pāyesum. So kālamakāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro puriso kulaghare hatthapādacchino nātakehi samparikinno hoti. Aññatarā bhikkhunī te manusse etadavoca – “āvuso, icchatha imassa maraṇa”nti? “Āmayye, icchāmā”ti. “Tena hi loṇasovīrakam pāyethā”ti. Te tam loṇasovīrakam pāyesum. So kālamakāsi. Tassā kukkuccam ahosi. Atha kho sā bhikkhunī bhikkhunīnaṁ etamattham ārocesi. Bhikkhuniyo bhikkhūnaṁ etamattham ārocesum. Bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. “Āpattim sā, bhikkhave, bhikkhunī āpannā pārājika”nti.

Tatiyapārājikam samattam.

4. Catutthapārājikam

193. [idam vatthu pāci. 67] Tena samayena buddho bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūṭagārasālāyam. Tena kho pana samayena sambahulā sanditthā sambhattā bhikkhū vaggumudāya nadiyā tīre vassam upagacchiṁsu. Tena kho pana samayena vajjī dubbhikkhā hoti dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā, na sukarā uñchena paggahena yāpetum. Atha kho tesam bhikkhūnaṁ etadahosi – ‘etarahi kho vajjī dubbhikkhā dvīhitikā setaṭṭhikā salākāvuttā, na sukarā uñchena paggahena yāpetum. Kena nu kho mayam upāyena samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vaseyyāma, na ca piṇḍakena kilameyyāmā’ti? Ekacce evamāhaṁsu – “handā mayam, āvuso, gihīnam kammantam adhiṭṭhema, evam te amhākam dātum maññissanti. Evam mayam samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasissāma, na ca piṇḍakena kilamissāmā”ti. Ekacce evamāhaṁsu – “alam, āvuso, kiṁ gihīnam kammantam adhiṭṭhitena! Handā mayam, āvuso, gihīnam dūteyyam harāma, evam te amhākam dātum maññissanti. Evam mayam samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasissāma, na ca piṇḍakena kilamissāmā”ti. Ekacce evamāhaṁsu – “alam, āvuso, kiṁ gihīnam kammantam adhiṭṭhitena! Kiṁ gihīnam dūteyyam haṭena! Handā mayam, āvuso, gihīnam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇam bhāsissāma – ‘asuko bhikkhu paṭhamassa jhānassa lābhī, asuko bhikkhu dutiyassa jhānassa lābhī, asuko bhikkhu tatiyassa jhānassa lābhī, asuko bhikkhu catutthassa jhānassa lābhī, asuko bhikkhu sotāpanno, asuko bhikkhu sakadāgāmī, asuko bhikkhu anāgāmī, asuko bhikkhu arahā, asuko bhikkhu tevijjo, asuko bhikkhu chaṭabhiñño’ti. Evam te amhākam dātum maññissanti. Evam mayam samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasissāma, na ca piṇḍakena kilamissāmā”ti. “Esoyeva kho, āvuso, seyyo yo amhākam gihīnam aññamaññassa

uttarimanussadhammassa vaṇṇo bhāsito”ti.

194. Atha kho te bhikkhū gihīnam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇam bhāsiṁsu – “asuko bhikkhu paṭhamassa jhānassa lābhī...pe... asuko bhikkhu chaṭabhiñño”ti. Atha kho te manussā – “lābhā vata no, suladdhaṁ vata no, yesam vata no evarūpā bhikkhū vassam upagatā; na vata no ito pubbe evarūpā bhikkhū vassam upagatā yathayime bhikkhū sīlavanto kalyāṇadhammā”ti, te na tādisāni bhojanāni attanā paribhuñjanti mātāpitūnam denti puttadārassa denti dāsakammakaraporisassa denti mittāmaccānam denti nātisālohitānam denti, yādisāni bhikkhūnam denti. Te na tādisāni khādanīyāni sāyanīyāni pānāni attanā khādanti sāyanti pivanti mātāpitūnam denti puttadārassa denti dāsakammakaraporisassa denti mittāmaccānam denti nātisālohitānam denti, yādisāni bhikkhūnam denti. Atha kho te bhikkhū vaṇṇavā ahesum pīṇindriyā pasannamukhavaṇṇā vippasannachavivaṇṇā.

Āciṇṇam kho panetam vassamvuṭṭhānam bhikkhūnam bhagavantam dassanāya upasaṅkamitum. Atha kho te bhikkhū vassamvuṭṭhā temāsaccayena senāsanam saṃsāmetvā pattacīvaraṁ ādāya yena vesālī tena pakkamiṣu. Anupubbena yena vesālī mahāvanam kūṭagārasālā yena bhagavā tenupasaṅkamitum; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu.

Tena kho pana samayena disāsu vassamvuṭṭhā bhikkhū kisā honti lūkhā dubbaṇṇā uppāṇḍuppaṇḍukajātā dhamanisanthatagattā; vaggumudātīriyā pana bhikkhū vaṇṇavā honti pīṇindriyā pasannamukhavaṇṇā vippasannachavivaṇṇā. Āciṇṇam kho panetam buddhānam bhagavantānam āgantukehi bhikkhūhi saddhim paṭisammoditum. Atha kho bhagavā vaggumudātīriye bhikkhū etadavoca – “kacci, bhikkhave, khāmaniyyam kacci yāpanīyam kacci samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasittha na ca piṇḍakena kilamitthā”ti? “Khāmaniyyam, bhagavā, yāpanīyam, bhagavā. Samaggā ca mayam, bhante, sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasimhā, na ca piṇḍakena kilamimhā”ti. Jānantāpi tathāgatā pucchanti, jānantāpi na pucchanti...pe... dvīhākārehi buddhā bhagavanto bhikkhū paṭipucchanti – dhammaṁ vā desessāma, sāvakānam vā sikkhāpadam paññāpessāmāti. Atha kho bhagavā vaggumudātīriye bhikkhū etadavoca – “yathā kathaṁ pana tumhe, bhikkhave, samaggā sammodamānā avivadamānā phāsukam vassam vasittha na ca piṇḍakena kilamitthā”ti? Atha kho te bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum – “kacci pana vo, bhikkhave, bhūta”nti? “Abhūtam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisā, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇīyam. Kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, udarassa kāraṇā gihīnam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇam bhāsissatha! Varam tumhehi, moghapurisā, tīhena govikantanena [[govikattanena \(sī. ka.\)](#)] kucchiṁ parikanto, na tveva udarassa kāraṇā gihīnam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇo bhāsito! Tam kissa hetu? Tato nidānañhi, moghapurisā, maraṇam vā nigaccheyya maraṇamattam vā dukkham, na tveva tappaccayā kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatiṁ vinipātam nirayam upapajjeya. Ito nidānañca kho, moghapurisā, kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatiṁ vinipātam nirayam upapajjeyya. Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya”...pe... vigarahitvā dhammiṁ katham katvā bhikkhū āmantesi –

195. “Pañcime, bhikkhave, mahācorā santo samvijjamānā lokasmīm. Katame pañca? Idha, bhikkhave, ekaccassa mahācorassa evam hoti – ‘kudāssu nāmāham satena vā sahassena vā parivuto gāmanigamarājadhānīsu āhiṇḍissāmi hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācento’ti! So aparena samayena satena vā sahassena vā parivuto gāmanigamarājadhānīsu āhiṇdati hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācento. Evameva kho, bhikkhave, idhekaccassa pāpabhikkhuno evam hoti – ‘kudāssu nāmāham satena vā sahassena vā parivuto gāmanigamarājadhānīsu cārikam carissāmi sakkato garukato mānito pūjito apacito gahaṭṭhānīceva pabbajitānañca, lābhī cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārāna’nti! So aparena samayena satena vā sahassena vā parivuto gāmanigamarājadhānīsu cārikam carati sakkato garukato mānito pūjito apacito gahaṭṭhānīceva pabbajitānañca, lābhī cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānam. Ayam, bhikkhave, paṭhamo mahācoro santo samvijjamānā lokasmīm.

“Puna caparam, bhikkhave, idhekacco pāpabhikkhu tathāgatappaveditam dhammadvinayam pariyāpuṇitvā attano dahati. Ayaṁ, bhikkhave, dutiyo mahācoro santo samvijjamāno lokasmiṁ.

“Puna caparam, bhikkhave, idhekacco pāpabhikkhu suddham brahmacārim parisuddham brahmacariyam carantam amūlakena abrahmacariyena anuddhamseti. Ayaṁ, bhikkhave, tatiyo mahācoro santo samvijjamāno lokasmiṁ.

“Puna caparam, bhikkhave, idhekacco pāpabhikkhu yāni tāni saṅghassa garubhaṇḍāni garuparikkhārāni, seyyathidaṁ – ārāmo ārāmavatthu vihāro vihāravatthu mañco pīṭham bhisi bimbohanam [bimbohanam (sī. syā.)] lohakumbhī lohabhāṇakam lohavārako lohakaṭāham vāsī parasu [pharasu (sī. syā.)] kūṭhārī kudālo nikhādanam valli veļu muñjam pabbajam tiṇam mattikā dārubhaṇḍam mattikābhaṇḍam, tehi gihīm saṅgaṇhāti upalāpeti. Ayaṁ, bhikkhave, catuttho mahācoro santo samvijjamāno lokasmiṁ.

“Sadevake, bhikkhave, loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ayam aggo mahācoro yo asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullapati. Tam kissa hetu? Theyyāya vo, bhikkhave, rāṭṭhapinḍo bhutto”ti.

[sam. ni. 1.35] Aññathā santamattānam, aññathā yo pavedaye;
Nikacca kitavasseva, bhuttam theyyena tassa tam.

[dha. pa. 307 dhammapadepi] Kāsāvakanṭhā bahavo, pāpadhammā asaññatā;
Pāpā pāpehi kammehi, nirayam te upapajjare.

[dha. pa. 307 dhammapadepi] Seyyo ayogulo bhutto, tatto aggisikhūpamo;
Yañce bhuñjeyya dussilo, rāṭṭhapinḍam asaññatoti.

Atha kho bhagavā te vaggumudātīriye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā dubbharatāya dupposatāya... pe... evañca pana, bhikkhave, imaṁ sikkhāpadam uddiseyyātha –

“Yo pana bhikkhu anabhijānam uttarimanussadhammam attupanāyikam alamariyaññadassanam samudācareyya – ‘iti jānāmi iti passāmī’ti, tato aparena samayena samanuggāhīyamāno vā asamanuggāhīyamāno vā āpanno visuddhāpekkho evam vadeyya – ‘ajānamevam, āvuso, avacām jānāmi, apassam passāmi. Tuccham musā vilapi’nti, ayampi pārājiko hoti asamvāso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnaṁ sikkhāpadam paññattam hoti.

196. Tena pana samayena sambahulā bhikkhū adiṭṭhe diṭṭhasaññino apatte pattasaññino anadhigate adhigatasaññino asacchikate sacchikatasaññino adhimānena aññam byākarimṣu. Tesam aparena samayena rāgāyapi cittam namati dosāyapi cittam namati mohāyapi cittam namati. Tesam kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam. Mayañcamha adiṭṭhe diṭṭhasaññino apatte pattasaññino anadhigate adhigatasaññino asacchikate sacchikatasaññino, adhimānena aññam byākarimhā. Kacci nu kho mayam pārājikam āpattim āpannā”ti? Te āyasmato ānandassa etamattham ārocesum. Āyasmā ānando bhagavato etamattham ārocesi. “Honti ye te, ānanda [honti yevānanda (syā.), honti te ānanda (sī.)], bhikkhū adiṭṭhe diṭṭhasaññino apatte pattasaññino anadhigate adhigatasaññino asacchikate sacchikatasaññino adhimānena aññam byākaronti. Tañca kho etam abbohārika’nti.

“Evañca pana, bhikkhave, imaṁ sikkhāpadam uddiseyyātha –

197. “Yo pana bhikkhu anabhijānam uttarimanussadhammam attupanāyikam

alamariyañāṇadassanam̄ samudācareyya – ‘iti jānāmi iti passāmī’ti, tato aparena samayena samanuggāhīyamāno vā asamanuggāhīyamāno vā āpanno visuddhāpekkho evam̄ vadeyya – ‘ajānamevam̄, āvuso, avacam̄ jānāmi, apassam̄ passāmi. Tuccham̄ musā vilapi’nti, aññatra adhimānā, ayampi pārājiko hoti asamvāso’’ti.

198. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Anabhijānanti asantam̄ abhūtam̄ asamvijjamānam̄ ajānanto apassanto attani kusalam̄ dhammam̄ – atti me kusalo dhammoti.

[pāci. 70] **Uttarimanussadhammo** nāma jhānam vimokkho [vimokkham (sī. syā.)] samādhi samāpatti ñāṇadassanam̄ maggabhāvanā phalasacchikiriyā kilesappahānam̄ vinīvaraṇatā cittassa suññāgāre abhirati.

Attupanāyikanti te vā kusale dhamme attani upaneti attānam̄ vā tesu kusalesu dhammesu upaneti.

Ñāṇanti tisso vijjā. **Dassananti** yam̄ ñāṇam̄ tam̄ dassanam̄. Yam̄ dassanam̄ tam̄ ñāṇam̄.

Samudācareyyāti āroceyya itthiyā vā purisassa vā gahaṭṭhassa vā pabbajitassa vā.

Iti jānāmi iti passāmīti jānāmahaṁ ete dhamme, passāmahaṁ ete dhamme atti ca ete dhammā mayi, ahañca etesu dhammesu sandissāmīti.

Tato aparena samayenāti yasmiṁ khaṇe samudāciṇṇam̄ hoti tam̄ khaṇam̄ tam̄ layam̄ tam̄ muhuttam̄ vītivatte.

Samanuggāhīyamānoti yam̄ vatthu paṭiññātam̄ hoti tasmiṁ vatthusmiṁ samanuggāhīyamāno – ‘kinte adhigataṁ, kinti te adhigataṁ, kadā te adhigataṁ, kattha te adhigataṁ, katame te kilesā pahīnā, katamesam̄ tvam̄ dhammānam̄ lābhī’’ti.

Asamanuggāhīyamānoti na kenaci vuccamāno.

Āpannoti pāpiccho icchāpakato asantam̄ abhūtam̄ uttarimanussadhammam̄ ullapitvā pārājikam̄ āpattim̄ āpanno hoti.

Visuddhāpekkhoti gihī vā hotukāmo upāsako vā hotukāmo ārāmiko vā hotukāmo sāmanero vā hotukāmo.

Ajānamevam̄, āvuso, avacam̄ – jānāmi, apassam̄ passāmīti nāhaṁ ete dhamme jānāmi, nāhaṁ ete dhamme passāmi, natthi ca ete dhammā mayi, na cāhaṁ etesu dhammesu sandissāmīti.

Tuccham̄ musā vilapinti tucchakam̄ mayā bhaṇitam̄, musā mayā bhaṇitam̄, abhūtam̄ mayā bhanitam̄, ajānantena mayā bhaṇitam̄.

Aññatra adhimānāti ṭhapetvā adhimānam̄.

Ayampīti purime upādāya vuccati.

Pārājiko hotīti seyyathāpi nāma tālo matthakacchinno abhabbo puna virūḍhiyā, evameva bhikkhu pāpiccho icchāpakato asantam̄ abhūtam̄ uttarimanussadhammam̄ ullapitvā assamaño hoti asakyaputtiyo.

Tena vuccati – “pārājiko hotī”ti.

Asamvāsoti samvāso nāma ekakammam ekuddeso samasikkhatā – eso samvāso nāma. So tena saddhim natthi. Tena vuccati – “asamvāso”ti.

199. Uttarimanussadhammo nāma jhānam vimokkho samādhi samāpatti ñāṇadassananam maggabhāvanā phalasacchikiryā kilesappahānam vinīvaraṇatā cittassa suññāgāre abhirati.

[pāci. 70] **Jhānanti** paṭhamam jhānam dutiyam jhānam tatiyam jhānam catuttham jhānam.

[pāci. 70] **Vimokkhoti** suññato vimokkho animitto vimokkho appaṇihito vimokkho.

[pāci. 70] **Samādhīti** suññato samādhi animitto samādhi appaṇihito samādhi.

[pāci. 70] **Samāpattīti** suññatā samāpatti animittā samāpatti appaṇihitā samāpatti.

[pāci. 70] **Ñāṇadassananti** tisso vijjā.

[pāci. 70] **Maggabhāvanāti** cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro idhipādā, pañcindriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo.

[pāci. 70] **Phalasacchikiryāti** sotāpattiphalassa sacchikiryā, sakadāgāmiphalassa sacchikiryā, anāgāmiphalassa sacchikiryā, arahattassa [arahattaphalassa (syā.)] sacchikiryā.

[pāci. 70] **Kilesappahānanti** rāgassa pahānam dosassa pahānam mohassa pahānam.

[pāci. 70] **Vinīvaraṇatā cittassāti** rāgā cittam vinīvaraṇatā, dosā cittam vinīvaraṇatā, mohā cittam vinīvaraṇatā.

[pāci. 70] **Suññāgāre abhiratīti** paṭhamena jhānenā suññāgāre abhirati, dutiyena jhānenā suññāgāre abhirati, tatiyena jhānenā suññāgāre abhirati, catutthena jhānenā suññāgāre abhirati.

200. Tihākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa, pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti.

Catuhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim vinidhāya khantim.

Chahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim vinidhāya khantim, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā

bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

201. Tīhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjāmīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti.

Catūhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjāmīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjāmīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya khantiṁ.

Chahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjāmīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjāmīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

202. Tīhākārehi paṭhamam jhānam samāpannoti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti.

Catūhākārehi paṭhamam jhānam samāpannoti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamam jhānam samāpannoti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya khantiṁ.

Chahākārehi paṭhamam jhānam samāpannoti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamam jhānam samāpannoti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

203. Tīhākārehi paṭhamassa jhānassa lābhīmhīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti.

Catūhākārehi paṭhamassa jhānassa lābhīmhīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañāmīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamassa jhānassa lābhīmhīti sampajānamusā bhañantassa āpatti pārājikassa –

pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ.

Chahākārehi paṭhamassa jhānassa lābhīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamassa jhānassa lābhīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

204. Tīhākārehi paṭhamassa jhānassa vasīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti.

Catūhākārehi paṭhamassa jhānassa vasīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhanissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamassa jhānassa vasīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya khantiṁ.

Chahākārehi paṭhamassa jhānassa vasīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamassa jhānassa vasīmhīti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

205. Tīhākārehi paṭhamam jhānam sacchikatam mayāti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti.

Catūhākārehi paṭhamam jhānam sacchikatam mayāti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim.

Pañcahākārehi paṭhamam jhānam sacchikatam mayāti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ.

Chahākārehi paṭhamam jhānam sacchikatam mayāti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ.

Sattahākārehi paṭhamam jhānam sacchikatam mayāti sampajānamusā bhaṇantassa āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhanissanti, bhaṇantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

Yathā idam paṭhamam jhānam vitthāritam tam sabbampi vitthāretabbam.

206. Tīhākārehi...pe... sattahākārehi dutiyam jhānam...pe... tatiyam jhānam...pe... catuttham jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... catutthassa jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... catuttham jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa. Pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiṁ, vinidhāya ruciṁ, vinidhāya bhāvam.

207. Tīhākārehi suññataṁ vimokkham... animittam vimokkham... appaṇihitaṁ vimokkham... samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... appaṇihitassa vimokkhassa lābhīmhi... vasīmhi... appaṇihito vimokkho sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa...pe....

Tīhākārehi suññataṁ samādhiṁ... animittam samādhiṁ... appaṇihitaṁ samādhiṁ samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... appaṇihitassa samādhissa lābhīmhi... vasīmhi... appaṇihito samādhi sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi suññataṁ samāpattim... animittam samāpattim... appaṇihitam samāpattim samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... appaṇihitāya samāpattiyā lābhīmhi... vasīmhi... appaṇihitā samāpatti sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi tisso vijjā samāpajjim... samāpajjāmi samāpanno... tissannam vijjānam lābhīmhi... vasīmhi... tisso vijjā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi cattāro satipaṭṭhāne... cattāro sammappadhāne... cattāro iddhipāde samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... catunnam iddhipādānam lābhīmhi... vasīmhi... cattāro iddhipādā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi pañcindriyāni... pañca balāni samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno ... pañcannam balānam lābhīmhi... vasīmhi... pañcabalāni sacchikatāni mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi satta bojjhaṅge samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... sattannam bojjhaṅgānam lābhīmhi... vasīmhi... satta bojjhaṅgā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi ariyam atṭhaṅgikam maggām samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa lābhīmhi... vasīmhi... ariyo atṭhaṅgiko maggo sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi sotāpattiphalam... sakadāgāmiphalam... anāgāmiphalam... arahattam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... arahattassa lābhīmhi vasīmhi arahattam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi rāgo me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi doso me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi moho me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi rāgā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi dosā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi ...pe... sattahākārehi mohā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa – pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Suddhikam niṭṭhitam.

208. Tīhākārehi paṭhamañca jhānam dutiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam dutiyañca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa...pe....

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam tatiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam tatiyañca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam catutthañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... pathamañca jhānam catutthañca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam suññatañca vimokkhām... paṭhamañca jhānam animittañca vimokkhām... paṭhamañca jhānam appaṇihitañca vimokkhām samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa appaṇihitassa ca samādhissa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam appaṇihito ca vimokkho sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam suññatañca samādhiṁ... paṭhamañca jhānam animittañca samādhiṁ... paṭhamañca jhānam appaṇihitañca samādhiṁ samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno paṭhamassa ca jhānassa appaṇihitassa ca samādhissa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam appaṇihito ca samādhi sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam suññatañca samāpattim... paṭhamañca jhānam animittañca samāpattim... paṭhamañca jhānam appaṇihitañca samāpattim samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno paṭhamassa ca jhānassa appaṇihitāya ca samāpattiyā lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam appaṇihitā ca samāpatti sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam tisso ca vijjā samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa tissannañca vijjānam lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam tisso ca vijjā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam cattāro ca satipaṭṭhāne... paṭhamañca jhānam cattāro ca sammappadhāne... paṭhamañca jhānam cattāro ca iddhipāde samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa catunnañca iddhipādānam lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam cattāro ca iddhipādā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam pañca ca indriyāni... paṭhamañca jhānam pañca ca balāni samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa pañcannañca balānam lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam pañca ca balāni sacchikatāni mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

209. Tīhākārehi paṭhamañca jhānam satta ca bojjhaṅge samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa sattannañca bojjhaṅgānam lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam satta ca bojjhaṅgā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam ariyañca aṭṭhaṅgikam maggām samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa ariyassa ca aṭṭhaṅgikassa maggassa lābhīmhi vasīmhi... paṭhamañca jhānam ariyo ca aṭṭhaṅgiko maggo sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam sotāpattiphalañca... paṭhamañca jhānam sakadāgāmiphalañca... paṭhamañca jhānam anāgāmiphalañca... paṭhamañca jhānam arahattañca samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa arahattassa ca lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam arahattañca sacchikatañ mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi paṭhamañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam sacchikatañ mayā, rāgo ca me catto... doso ca me catto... moho ca me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi paṭhamañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... paṭhamassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... paṭhamañca jhānam sacchikatañ mayā, rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇam... mohā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa. Pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtantassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Khaṇḍacakkam niṭṭhitam.

210. Tīhākārehi dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam sacchikatañ mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi dutiyañca jhānam catutthañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... dutiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... dutiyañca jhānam catutthañca jhānam sacchikatañ mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi dutiyañca jhānam suññatañca vimokkham... animittañca vimokkham... appaṇihitañca vimokkham... suññatañca samādhim... animittañca samādhim... appaṇihitañca samādhiñ... suññatañca samāpattim... animittañca samāpattim... appaṇihitañca samāpattiñ... tisso ca vijjā... cattāro ca satipaṭṭhāne... cattāro ca sammappadhāne... cattāro ca idhipāde... pañca ca indriyāni... pañca ca balāni... satta ca bojjhaṅge... ariyañca aṭṭhaṅgikam maggām... sotāpattiphalañca... sakadāgāmiphalañca... anāgāmiphalañca... arahattañca samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... dutiyassa ca jhānassa arahattassa ca lābhīmhi... vasīmhi... dutiyañca jhānam arahattañca sacchikatañ mayāti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi dutiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... dutiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... dutiyañca jhānam sacchikatañ mayā, rāgo ca me catto... doso ca me catto... moho ca me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti. Rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇam... mohā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtantassa āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi ... pe... sattahākārehi dutiyañca jhānam paṭhamāñca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... dutiyassa ca jhānassa paṭhamassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... dutiyañca jhānam paṭhamāñca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa... pe... vinidhāya bhāvam.

Baddhacakkam.

Evam ekekam mūlam kātuna baddhacakkam parivattakam kattabbam.

Idam saṃkhittam.

211. Tīhākārehi tatiyañca jhānam catutthañca jhānam... pe... tatiyañca jhānam arahattañca samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... tatiyassa ca jhānassa arahattassā ca lābhīmhi... vasīmhi... tatiyañca jhānam arahattañca sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi tatiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... tatiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... tatiyañca jhānam sacchikataṁ mayā, rāgo ca me catto... doso ca me catto... moho ca me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkhetito samukkhetito. Rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇam... mohā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi tatiyañca jhānam paṭhamāñca jhānam... tatiyañca jhānam dutiyañca jhānam samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... tatiyassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... tatiyañca jhānam dutiyañca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīkārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam paṭhamāñca jhānam... pe... dutiyañca jhānam... tatiyañca jhānam... catutthañca jhānam samāpajjim samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam catutthassa ca jhānassa lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam catutthañca jhānam sacchikataṁ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

212. Tīhākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam suññatañca vimokkham... animittañca vimokkham... appaṇihitañca vimokkham samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihitassa ca vimokkhassa lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihito ca vimokkho sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam suññatañca samādhiṁ... animittañca samādhiṁ... appaṇihitañca samādhiṁ samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihitassa ca samādhissa lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihito ca samādhi sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam suññatañca samāpattim... animittañca samāpattim... appaṇihitañca samāpattim samāpajjim samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihitāya ca samāpattiyā lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam appaṇihitā ca samāpatti sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam tisso ca vijjā samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... ‘mohā ca me cittam vinīvaraṇam tissannañca vijjānam lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam tisso ca vijjā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tīhākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam cattāro ca satipaṭṭhāne... cattāro ca sammappadhāne...

cattāro ca iddhipāde samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam catunnañca iddhipādānam lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam cattāro ca iddhipādā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

213. Tihākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam pañca ca indriyāni... pañca ca balāni samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam pañcannañca balānam lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam pañca ca balāni sacchikatāni mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tihākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam satta ca bojjhaṅge samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam sattannañca bojjhaṅgānam lābhīmhi ... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam satta ca bojjhaṅgā sacchikatā mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tihākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam ariyañca aṭṭhaṅgikam maggām samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam ariyassa ca aṭṭhaṅgikassa maggassa lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam ariyo ca aṭṭhaṅgiko maggo sacchikato mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tihākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam sotāpattiphalañca... sakadāgāmiphalañca... anāgāmiphalañca... arahattañca samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno... mohā ca me cittam vinīvaraṇam arahattassa ca lābhīmhi... vasīmhi... mohā ca me cittam vinīvaraṇam arahattañca sacchikatañ mayāti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tihākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam, rāgo ca me catto... doso ca me catto... moho ca me catto vanto mutto pahīno pañinissañtho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa.

Tihākārehi...pe... sattahākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa pubbevassa hoti musā bhanissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiñ, vinidhāya ruciñ, vinidhāya bhāvam.

Ekamūlakam niṭṭhitam. [ekamūlakam saṅkhittam niṭṭhitam (syā.)]

Yathā ekamūlakam vitthāritam evameva dumūlakādipi vitthāretabbam.

Idam sabbamūlakam

214. Tihākārehi ...pe... sattahākārehi pañhamañca jhānam dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam catutthañca jhānam suññatañca vimokkham animittañca vimokkham appañihitañca vimokkham suññatañca samādhīm animittañca samādhīm appañihitañca samādhīm suññatañca samāpattim animittañca samāpattim appañihitañca samāpattim tisso ca vijjā cattāro ca satipaṭṭhāne cattāro ca sammappadhāne cattāro ca iddhipāde pañca ca indriyāni pañca ca balāni satta ca bojjhaṅge ariyañca aṭṭhaṅgikam maggām sotāpattiphalañca sakadāgāmiphalañca anāgāmiphalañca arahattañca samāpajjim... samāpajjāmi... samāpanno...pe... rāgo ca me catto, doso ca me catto, moho ca me catto vanto mutto pahīno pañinissañtho ukkheṭito samukkheṭito. Rāgā ca me cittam vinīvaraṇam, dosā ca me cittam vinīvaraṇam, mohā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā āpatti pārājikassa. Pubbevassa hoti musā bhanissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantiñ, vinidhāya ruciñ, vinidhāya bhāvam.

Sabbamūlakam niṭṭhitam.

Suddhikavārakathā niṭṭhitā.

215. Tīhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti vattukāmo dutiyam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti vattukāmo tatiyam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti vattukāmo catuttham jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi ...pe... sattahākārehi paṭhamam jhānam samāpajjinti vattukāmo suññataṁ vimokkhām... animittam vimokkhām... appaṇihitam vimokkhām... suññataṁ samādhiṁ... animittam samādhiṁ... appaṇihitam samādhiṁ... suññataṁ samāpattim... animittam samāpattim... appaṇihitam samāpattim... tisso vijjā... cattāro satipaṭṭhāne... cattāro sammappadhāne... cattāro iddhipāde... pañcindriyāni... pañca balāni... satta bojjhaṅge... ariyam aṭṭhaṅgikam maggam... sotāpattiphalam... sakadāgāmiphalam... anāgāmiphalam... arahattam samāpajjim...pe... rāgo me catto... doso me catto... moho me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭito. Rāgā me cittam vinīvaraṇam... dosā me cittam vinīvaraṇam... mohā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa. Pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtassa hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassa hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Vatthuvisārakassa ekamūlakassa khaṇḍacakkaṁ niṭṭhitam.

216. Tīhākārehi dutiyam jhānam samāpajjinti vattukāmo tatiyam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi dutiyam jhānam samāpajjinti vattukāmo catuttham jhānam samāpajjinti...pe... mohā ca me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi dutiyam jhānam samāpajjinti vattukāmo paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa...pe... vinidhāya bhāvam.

Vatthuvisārakassa ekamūlakassa baddhacakkaṁ.

Mūlam saṃkhittam.

217. Tīhākārehi mohā me cittam vinīvaraṇanti vattukāmo paṭhamam jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi mohā me cittam vinīvaraṇanti vattukāmo dosā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassa paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti

thullaccayassa...pe... vinidhāya bhāvam.

Vatthuvisārakassa ekamūlakam niṭhitam.

Yathā ekamūlakam vitthāritam evameva dumūlakādipi vitthāretabbam.

Idam sabbamūlakam

218. Tīhākārehi...pe... sattahākārehi paṭhamāñca jhānam dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam catutthañca jhānam suññatañca vimokkhām animittañca vimokkhām appaṇihitañca vimokkhām suññatañca samādhim animittañca samādhim appaṇihitañca samādhim suññatañca samāpattim animittañca samāpattim appaṇihitañca samāpattim tisso ca vijjā cattāro ca satipaṭṭhāne cattāro ca sammappadhāne cattāro ca idhipāde pañca ca indriyāni pañca ca balāni satta ca bojjhaṅge aryañca aṭṭhaṅgikam maggam sotāpattiphalañca sakadāgāmiphalañca anāgāmiphalañca arahattañca samāpajjim...pe... rāgo ca me catto... doso ca me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭito. Rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇanti vattukāmo mohā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa. [[ ] ethantare pāṭhā syāmapothake natthi]

219. Tīhākārehi dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam catutthañca jhānam suññatañca vimokkhām animittañca vimokkhām appaṇihitañca vimokkhām suññatañca samādhim animittañca samādhim appaṇihitañca samādhim suññatañca samāpattim animittañca samāpattim appaṇihitañca samāpattim tisso ca vijjā cattāro ca satipaṭṭhāne cattāro ca sammappadhāne cattāro ca idhipāde pañca ca indriyāni pañca ca balāni satta ca bojjhaṅge aryañca aṭṭhaṅgikam maggam sotāpattiphalañca sakadāgāmiphalañca anāgāmiphalañca arahattañca samāpajjim...pe... rāgo ca me catto... doso ca me catto... moho ca me catto vanto mutto pahīno paṭinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭito. Rāgā ca me cittam vinīvaraṇam... dosā ca me cittam vinīvaraṇam... mohā ca me cittam vinīvaraṇanti vattukāmo paṭhamāñca jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi tatiyañca jhānam catutthañca jhānam...pe... mohā ca me cittam vinīvaraṇam paṭhamāñca jhānam samāpajjinti vattukāmo dutiyāñca jhānam samāpajjinti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi mohā ca me cittam vinīvaraṇam paṭhamāñca jhānam dutiyañca jhānam tatiyañca jhānam catutthañca jhānam...pe... rāgā ca me cittam vinīvaraṇanti vattukāmo dosā me cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti pārājikassa; na paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa. Pubbevassa hoti musā bhaṇissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khanti, vinidhāya ruci, vinidhāya bhāvam.

Vatthuvisārakassa sabbamūlakam niṭhitam.

Vatthuvisārakassa cakkapeyyālam niṭhitam.

Vatthukāmavārakathā niṭhitā.

220. Tīhākārehi yo te vihāre vasi so bhikkhu paṭhamāñca jhānam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu paṭhamassa jhānassa lābhī... vasī... tena bhikkhunā paṭhamāñca jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; na paṭivijānantassa āpatti dukkaṭassa.

Catūhākārehi ... pañcahākārehi... chahākārehi... sattahākārehi yo te vihāre vasi so bhikkhu pañhamam jhānam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu pañhamassa jhānassa lābhī... vasi... tena bhikkhunā pañhamam jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa. Pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañamīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Tīhākārehi yo te vihāre vasi so bhikkhu dutiyam jhānam... tatiyam jhānam... catuttham jhānam... suññataṁ vimokkhām... animittam vimokkhām... appañihitam vimokkhām... suññataṁ samādhiṁ... animittam samādhiṁ... appañihitam samādhiṁ... suññataṁ samāpattim... animittam samāpattim... appañihitam samāpattim... tisso vijjā... cattāro satipaṭṭhāne... cattāro sammappadhāne... cattāro iddhipāde... pañca indriyāni... pañca balāni... satta bojjhaṅge... ariyam atthaṅgikam maggam... sotāpattiphalam... sakadāgāmiphalam... anāgāmiphalam... arahattam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu arahattassa lābhī... vasi... tena bhikkhunā arahattam sacchikatanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa.

Tīhākārehi yo te vihāre vasi, tassa bhikkhuno rāgo catto... doso catto... moho catto vanto mutto pahīno pañinissaṭṭho ukkheṭito samukkheṭitoti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi yo te vihāre vasi, tassa bhikkhuno rāgā cittam vinīvaraṇam... dosa cittam vinīvaraṇam... mohā cittam vinīvaraṇanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa...pe... pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañamīti, bhañitassa hoti musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi yo te vihāre vasi so bhikkhu suññāgāre pañhamam jhānam... dutiyam jhānam... tatiyam jhānam... catuttham jhānam samāpajji ... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu suññāgāre catutthassa jhānassa lābhī... vasi... tena bhikkhunā suññāgāre catuttham jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa. Pubbevassa hoti musā bhañissanti, bhañantassa hoti musā bhañamīti bhañitassa hoti, musā mayā bhañitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Yathā idam vitthāritam evameva sesānipi vitthāretabbāni.

221. Tīhākārehi...pe... sattahākārehi yo te cīvaraṁ paribhuñji... yo te piñdapātam paribhuñji... yo te senāsanam paribhuñji... yo te gilānappaccayabhesajjaparikkhāram paribhuñji so bhikkhu suññāgāre catuttham jhānam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu suññāgāre catuttham jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa...pe... vinidhāya bhāvam.

Tīhākārehi...pe... sattahākārehi yena te vihāro paribhutto... yena te cīvaraṁ paribhuttam... yena te piñdapāto paribhutto... yena te senāsanam paribhuttam... yena te gilānappaccayabhesajjaparikkhāro paribhutto... so bhikkhu suññāgāre catuttham jhānam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu suññāgāre catutthassa jhānassa lābhī... vasi... tena bhikkhunā suññāgāre catuttham jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhañantassa pañvijānantassa āpatti thullaccayassa; na pañvijānantassa āpatti dukkaṭassa...pe... vinidhāya bhāvam.

Tīhākārehi ...pe... sattahākārehi yam tvam āgamma vihāram adāsi... cīvaraṁ adāsi... piñdapātam adāsi... senāsanam adāsi... gilānappaccayabhesajjaparikkhāram adāsi so bhikkhu suññāgāre catuttham

jhānam samāpajji... samāpajjati... samāpanno... so bhikkhu suññāgāre catutthassa jhānassa lābhī... vasī... tena bhikkhunā suññāgāre catuttham jhānam sacchikatanti sampajānamusā bhaṇtassā paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; na paṭivijānantassa āpatti dukkaṭassa. Pubbevassa hoti musā bhanissanti, bhaṇtassā hoti musā bhaṇāmīti, bhaṇitassā hoti musā mayā bhaṇitanti, vinidhāya diṭṭhim, vinidhāya khantim, vinidhāya rucim, vinidhāya bhāvam.

Peyyālapannarasakam niṭhitam.

Paccayappaṭisamyyuttavārakathā niṭhitā.

Uttarimanussadhammacakkapeyyālam niṭhitam.

222. Anāpatti adhimānena, anullapanādhippāyassa, ummattakassa, khittacittassa, vedanāṭṭassa, ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Adhimāne [adhimānena (pī.)] araññamhi, pindopajjhāriyāpatho;
Samyojanā rahodhammā, vihāro paccupaṭthito.

Na dukkaram vīriyamathopi maccuno;
Bhāvavuso vippaṭisāri sammā;
Viriyena yogena ārādhanāya;
Atha vedanāya adhvāsanā duve.

Brāhmaṇe pañca vatthūni, aññam byākaraṇā tayo;
Agārāvaraṇā kāmā, rati cāpi apakkami.

Aṭṭhi pesi ubho gāvaghātakā;
Piṇḍo sākuṇiko nicchavi orabbhi;
Asi ca sūkariko satti māgavi;
Usu ca kāraṇiko sūci sārathi.

Yo ca sibbīyatī sūcako hi so;
Añḍabhāri ahu gāmakūṭako;
Kūpe nimuggo hi so pāradāriko;
Gūthakhādī ahu dutṭhabrāhmaṇo.

Nicchavitthī aticārinī ahu;
Maṅgulithī ahu ikkhaṇitthikā;
Okilinī hi sapattaṅgārokiri;
Sīsacchinno ahu coraghātako.

Bhikkhu bhikkhunī sikkhamānā;
Sāmaṇero atha sāmaṇerikā;
Kassapassa vinayasmiṁ pabbajam;
Pāpakammamakariṁsu tāvade.

Tapodā rājagahe yuddham, nāgānogāhanena ca;
Sobhito araham bhikkhu, pañcakappasatam sareti.

Vinītavatthu

223. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu adhimānena aññam byākāsi. Tassa kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam. Kacci nu kho aham pārājikam āpattiṁ āpanno”ti? Bhagavato etamattham ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, adhimānenā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pañidhāya araññe viharati – “evam mam janō sambhāvessati”ti. Tam janō sambhāvesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, pañidhāya araññe vatthabbam. Yo vaseyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pañidhāya piṇḍāya carati – “evam mam janō sambhāvessati”ti. Tam janō sambhāvesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, pañidhāya piṇḍāya caritabbam. Yo careyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum etadavoca – “ye, āvuso, amhākam upajjhāyassa saddhivihārikā sabbeva arahanto”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Ullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram bhikkhum etadavoca – “ye, āvuso, amhākam upajjhāyassa antevāsikā sabbeva mahiddhikā mahānubhāvā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Ullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pañidhāya cañkamati... pañidhāya tiṭṭhati... pañidhāya nisīdati... pañidhāya seyyam kappeti – “evam mam janō sambhāvessatī”ti. Tam janō sambhāvesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa. Na ca, bhikkhave, pañidhāya seyyā kappetabbā. Yo kappeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññatarassa bhikkhuno uttarimanussadhammam ullampati. Sopi evamāha – “mayhampi, āvuso, samyojanā pahīnā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvam, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

224. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rahogato uttarimanussadhammam ullampati. Paracittavidū bhikkhu tam bhikkhum apasādesi – “mā, āvuso, evarūpam abhaṇi. Nattheso tuyha”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu rahogato uttarimanussadhammaṁ ullampati. Devatā tam bhikkhum apasādesi – “mā, bhante, evarūpam abhaṇi. Nattheso tuyha”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram upāsakam etadavoca – “yo, āvuso, tuyham vihāre vasati so bhikkhu arahā”ti. So ca tassa vihāre vasati. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Ullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññataram upāsakam etadavoca – “yam tvam, āvuso, upaṭṭhesi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārena so bhikkhu arahā”ti. So ca tam upaṭṭheti cīvaraapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārena. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṃcitto tvam, bhikkhū”ti? “Ullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

225. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “atthāyasmato uttarimanussadhammo”ti? “Nāvuso, dukkaram aññam byākātu”nti. Tassa kukkuccam ahosi – “ye kho te bhagavato sāvakā te evam vadeyyum. Ahañcamhi na bhagavato sāvako. Kacci nu kho aham pārājikam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Kiñcitto tvam, bhikkhū”ti? “Anullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “atthāyasmato uttarimanussadhammo”ti? “Āradhanīyo kho, āvuso, dhammo āraddhvīriyenā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “mā kho, āvuso, bhāyī”ti. Nāham, āvuso, maccuno bhāyāmī”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “mā kho, āvuso, bhāyī”ti. “Yo nūnāvuso, vippatisārī assa so bhāyeyyā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “atthāyasmato uttarimanussadhammo”ti? “Āradhanīyo kho, āvuso, dhammo sammāpayuttenā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “atthāyasmato uttarimanussadhammo”ti? “Āradhanīyo kho, āvuso, dhammo āraddhvīriyenā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “atthāyasmato uttarimanussadhammo”ti? “Āradhanīyo kho, āvuso, dhammo yuttayogenā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “kaccāvuso, khamanīyam, kacci yāpanīya”nti? “Nāvuso, sakkā yena vā tena vā adhivāsetu”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu gilāno hoti. Tam bhikkhū etadavocum – “kaccāvuso khamanīyam, kacci yāpanīya”nti? “Nāvuso, sakkā puthujjanena adhivāsetu”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiñcitto tvam, bhikkhū”ti? “Ullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, pārājikassa; āpatti thullaccayassā”ti.

226. Tena kho pana samayena aññataro brāhmaṇo bhikkhū nimantetvā etadavoca – “āyantu, bhonto arahanto”ti. Tesam kukkuccam ahosi – “mayañcamha na arahanto [anarahanto (sī.)]. Ayañca brāhmaṇo amhe arahantavādena samudācarati. Katham nu kho amhehi pañipajjitabba”nti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, pasādabhaññe”ti.

Tena kho pana samayena aññataro brāhmaṇo bhikkhū nimantetvā etadavoca – “nisīdantu, bhonto arahanto”ti... “bhuñjantu, bhonto arahanto”ti... “tappentu, bhonto arahanto”ti... “gacchantu, bhonto arahanto”ti. Tesam kukkuccam ahosi – “mayañcamha na arahanto. Ayañca brāhmaṇo amhe arahantavādena samudācarati. Katham nu kho amhehi pañipajjitabba”nti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesum. “Anāpatti, bhikkhave, pasādabhaññe”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññatarassa bhikkhuno uttarimanussadhammam

ullapati. Sopi evamāha – “mayhampi, āvuso, āsavā pahīnā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvaṁ, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññatarassa bhikkhuno uttarimanussadhammam ullapati. Sopi evamāha – “mayhampi, āvuso, ete dhammā samvijjantī”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvaṁ, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu aññatarassa bhikkhuno uttarimanussadhammam ullapati. Sopi evamāha – “ahampāvuso, tesu dhammesu sandissāmī”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvaṁ, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

Tena kho pana samayena aññataram bhikkhum ñātakā etadavocum – “ehi, bhante, agāram ajjhāvasā”ti. “Abhabbo kho, āvuso, mādiso agāram ajjhāvasitu”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

227. Tena kho pana samayena aññataram bhikkhum ñātakā etadavocum – “ehi, bhante, kāme paribhuñjā”ti. “Āvatā me, āvuso, kāmā”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataram bhikkhum ñātakā etadavocum – “abhiramasi, bhante”ti? “Abhirato aham, āvuso, paramāya abhiratiyā”ti. Tassa kukkuccam ahosi. “Ye kho te bhagavato sāvakā te evam vadeyyum! Ahañcamhi na bhagavato sāvako. Kacci nu kho aham pārājikam āpattiṁ āpanno”ti? Bhagavato etamattham ārocesi. “Kiñcitto tvam, bhikkhū”ti? “Anullapanādhippāyo aham, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, anullapanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū katikam katvā aññatarasmiṁ āvāse vassam upagacchim̄su – “yo imamhā āvāsā paṭhamam pakkamissati tam mayam arahāti jānissāmā”ti. Aññataro bhikkhu – “mam arahāti jānantū”ti, tamhā āvāsā paṭhamam pakkāmi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvaṁ, bhikkhu, āpanno pārājika”nti.

228. [imāni vatthuni sam. ni. 2.202 āgatāni] Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā ca lakkhaṇo āyasmā ca mahāmoggallāno gijjhakūṭe pabbate viharanti. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁ ādāya yenāyasmā lakkhaṇo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam lakkhaṇam etadavoca – “āyāmāvuso lakkhaṇa, rājagahaṁ piṇḍāya pavisissāmā”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā lakkhaṇo āyasmato mahāmoggallānassa paccassosi. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno gijjhakūṭā pabbatā orohanto aññatarasmiṁ padese sitam pātvākāsi. Atha kho āyasmā lakkhaṇo āyasmantam mahāmoggallānam etadavoca – “ko nu kho, āvuso moggallāna, hetu ko paccayo sitassa pātukammāyā”ti? “Akālo kho, āvuso lakkhaṇa, etassa pañhassa [pañhassa byākaraṇāya (syā.)]. Bhagavato mam santike etam pañham pucchāti. Atha kho āyasmā ca lakkhaṇo āyasmā ca mahāmoggallāno rājagahe piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātaṇikkantā yena bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantam nisīdiṁsu. Ekamantam nisinno kho āyasmā lakkhaṇo āyasmantam mahāmoggallānam etadavoca – “idhāyasmā mahāmoggallāno gijjhakūṭā pabbatā orohanto aññatarasmiṁ padese sitam pātvākāsi. Ko nu kho, āvuso moggallāna, hetu ko paccayo sitassa pātukammāyā”ti? “Idhāham, āvuso, gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam aṭṭhikasāṅkhaliṇam vehāsam gacchantim̄. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā phāsulantarikāhi vituṇenti [vitudenti vitacchenti virājenti (syā.)]. Sā sudam aṭṭassaram karoti. Tassa mayham, āvuso, etadahosi – ‘acchariyam vata bho, abbhutaṁ vata bho, evarūpopi nāma satto bhavissati! Evarūpopi nāma yakkho bhavissati! Evarūpopi nāma attabhāvappaṭilābho bhavissati’”ti! Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “uttarimanussadhammam āyasmā mahāmoggallāno ullapati”ti. Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “cakkhubhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti.

Ñāṇabhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti. Yatra hi nāma sāvako evarūpam ñassati vā dakkhati vā sakkiṁ vā karissati. Pubbeva me so, bhikkhave, satto diṭṭho ahosi. Api cāham na byākāsim. Ahañcetam byākareyyam pare ca me na saddaheyyum. Ye me na saddaheyyum tesam tam assa dīgharattam ahitāya dukkhāya. Eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe goghātako ahosi. So tassa kammassa vipākena bahūni vassāni bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni bahūni vassasatasahassāni niraye paccitvā tasseva kammassa vipākāvasesena evarūpam attabhāvappaṭilābhām paṭisamvedeti. Saccam, bhikkhave, moggallāno āha. Anāpatti, bhikkhave, moggallānassā”ti.

229. “Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam māṃsapesiṁ vehāsam gacchantam. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti [vitudenti vitacchenti virājenti (syā.)]. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe goghātako ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam māṃsapindam vehāsam gacchantam. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe sākuṇiko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam nicchavim purisam vehāsam gacchantam. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe orabbhiko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam asilomam purisam vehāsam gacchantam. Tassa te asī uppatitvā uppatitvā tasseva kāye nipatanti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe sūkariko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam sattilomam purisam vehāsam gacchantam. Tassa tā sattiyo uppatitvā uppatitvā tasseva kāye nipatanti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe māgaviko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam usulomam purisam vehāsam gacchantam. Tassa te usū uppatitvā uppatitvā tasseva kāye nipatanti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe kāraṇiko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam sūcilmam purisam vehāsam gacchantam. Tassa tā sūciyo uppatitvā uppatitvā tasseva kāye nipatanti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe sārathiko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam sūcilmam purisam vehāsam gacchantam. Tassa tā sūciyo sīse pavisitvā mukhato nikhamanti; mukhe pavisitvā urato nikhamanti; ure pavisitvā udarato nikhamanti; udare pavisitvā ūrūhi nikhamanti; ūrūsu pavisitvā jaṅghāhi nikhamanti; jaṅghāsu pavisitvā pādehi nikhamanti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe sūcako ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam kumbhaṇḍam purisam vehāsam gacchantam. So gacchantopi teva aṇḍe khandhe āropetvā gacchat, nisīdantopi tesveva aṇdesu nisīdati. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe gāmakūṭo ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam purisam gūthakūpe sasīsakam nimuggam...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe pāradāriko ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam purisam gūthakūpe sasīsakam nimuggam ubhohi hatthehi gūtham khādantam... pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe duṭṭhabrāhmaṇo ahosi. So kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane bhikkhusaṅgam bhattena nimantetvā doniyo [doniyo (itipi)] gūthassa pūrāpetvā kālam ārocāpetvā etadavoca – ‘ato [ito (syā.) aho (itipi)], bhonto, yāvadattham bhuñjantu ceva harantu cā’”ti...pe....

230. “Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam nicchavim itthim vehāsam gacchantim. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi imasmimyeva rājagahe aticārinī ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam itthim duggandham maṅgulim vehāsam gacchantim. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi imasmimyeva rājagahe ikkhaṇikā ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam itthim uppakkam okilinim okirinim vehāsam gacchantim. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi kālingassa rañño aggamahesī ahosi. Sā issāpakanā sapatti aṅgārakaṭāhena okiri...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam asīsakam kabandham vehāsam gacchantaṁ. Tassa ure akkhīni ceva honti mukhañca. Tamenam gjjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti vibhajjenti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva rājagahe hāriko nāma coraghātako ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam bhikkhum vehāsam gacchantaṁ. Tassa saṅghātipi ādittā sampajjalitā sajotibhūtā, pattopi āditto sampajjalito sajotibhūto, kāyabandhanampi ādittam sampajjalitam sajotibhūtam, kāyopi āditto sampajjalito sajotibhūto. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, bhikkhu kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane pāpabhikkhu ahosi...pe....

“Idhāham, āvuso, gjjhakūṭā pabbatā orohanto addasam bhikkhuni... addasam sikkhamānam... addasam sāmaneram... addasam sāmanerim vehāsam gacchantim. Tassā saṅghātipi ādittā sampajjalitā sajotibhūtā, pattopi āditto sampajjalito sajotibhūto, kāyabandhanampi ādittam sampajjalitam sajotibhūtam, kāyopi āditto sampajjalito sajotibhūto. Sā sudam aṭṭassaram karoti. Tassa mayham, āvuso, etadahosi – ‘acchariyam vata bho, abbhutam vata bho, evarūpopi nāma satto bhavissati! Evarūpopi nāma yakkho bhavissati! Evarūpopi nāma attabhāvappaṭilābho bhavissati’”ti! Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “uttarimanussadhammam āyasmā mahāmoggallāno ullapati”ti.

Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “cakkhubhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti. Nānabhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti. Yatra hi nāma sāvako evarūpam ñassati vā dakkhati vā sakkhim vā karissati! Pubbeva me sā, bhikkhave, sāmanerī diṭṭhā ahosi. Api cāham na byākāsim. Ahañcetam byākareyyam pare ca me na saddaheyym. Ye me na saddaheyym tesam tam assa dīgharattam ahitāya dukkhāya. Esā, bhikkhave, sāmanerī kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane pāpasāmanerī ahosi. Sā tassa kammassa vipākena bahūni vassāni bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni bahūni vassasatasahassāni niraye paccitvā tasseva kammassa vipākāvasesena evarūpam attabhāvappaṭilābham paṭisamvedeti. Saccam, bhikkhave, moggallāno āha. Anāpatti, bhikkhave, moggallānassā’ti.

231. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi – “yatāyam, āvuso, tapodā sandati so daho accchodako sītodako sātodako setako suppatittho ramaṇīyo pahūtamacchakacchapo cakkamattāni ca padumāni pupphantī”ti. Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā mahāmoggallāno evam vakkhati – ‘yatāyam, āvuso, tapodā sandati so daho accchodako sītodako sātodako setako suppatittho ramaṇīyo pahūtamacchakacchapo cakkamattāni ca padumāni pupphantī’ti.

Atha ca panāyam tapodā kuthitā sandati. Uttarimanussadhammam āyasmā mahāmoggallāno ullapatī’ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Yatāyam, bhikkhave, tapodā sandati so daho acchodako sītodako sātodako setako suppatittho ramaṇīyo pahūtamacchakacchapo cakkamattāni ca padumāni pupphanti. Api cāyam, bhikkhave, tapodā dvinnaṁ mahānirayānam antarikāya āgacchati. Tenāyam tapodā kuthitā sandati. Saccam, bhikkhave, moggallāno āha. Anāpatti, bhikkhave, moggallānassā”ti.

Tena kho pana samayena rājā māgadho seniyo bimbisāro licchavīhi saddhiṁ saṅgāmento pabhaggo ahosi. Atha rājā pacchā senam saṅkaḍḍhitvā licchavayo parājesi. Saṅgāme ca nandi carati – “raññā licchavī pabhaggā”ti. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi – “rājā, āvuso, licchavīhi pabhaggo”ti. Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā mahāmoggallāno evam vakkhati – ‘rājā, āvuso, licchavīhi pabhaggo’ti! Saṅgāme ca nandim carati – ‘raññā licchavī pabhaggā’ti! Uttarimanussadhammam āyasmā mahāmoggallāno ullapatī’ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Paṭhamam, bhikkhave, rājā licchavīhi pabhaggo. Atha rājā pacchā senam saṅkaḍḍhitvā licchavayo parājesi. Saccam, bhikkhave, moggallāno āha. Anāpatti, bhikkhave, moggallānassā”ti.

232. Atha kho āyasmā mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi – “idhāhaṁ, āvuso, sappnikāya nadiyā tīre āneñjam samādhiṁ samāpanno nāgānam ogayha uttarantānam koñcam karontānam saddam assosi”nti. Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā mahāmoggallāno āneñjam samādhiṁ samāpanno saddam sossati! Uttarimanussadhammam āyasmā mahāmoggallāno ullapatī”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Attheso, bhikkhave, samādhi so ca kho aparisuddho. Saccam, bhikkhave, moggallāno āha. Anāpatti, bhikkhave, moggallānassā”ti.

Atha kho āyasmā sobhito bhikkhū āmantesi – “aham, āvuso, pañca kappasatāni anussarāmī”ti. Bhikkhū ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā sobhito evam vakkhati – ‘aham, āvuso, pañca kappasatāni anussarāmī’ti! Uttarimanussadhammam āyasmā sobhito ullapatī”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Atthesā, bhikkhave, sobhitassa. Sā ca kho ekāyeva jāti. Saccam, bhikkhave, sobhito āha. Anāpatti, bhikkhave, sobhitassāti.

Catutthapārājikam samattam.

233. Uddiṭṭhā kho āyasmanto cattāro pārājikā dharmā, yesam bhikkhu aññataram vā aññataram vā āpajjivitvā na labhati bhikkhūhi saddhiṁ samvāsam, yathā pure tathā pacchā, pārājiko hoti asamvāso. Tatthāyasmante pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Dutiyampi pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Tatiyampi pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Parisuddhetthāyasmanto, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmīti.

Pārājikam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Methunādinnādānañca, manussaviggahuttari;
Pārājikāni cattāri, chejjavatthū asam̄sayāti.

Pārājikakandam niṭṭhitam.

2. Saṅghādisesakaṇḍam

1. Sukkavissaṭṭhisikkhāpadam

Ime kho panāyasmanto terasa saṅghādisesā

Dhammā uddesam āgacchanti.

234. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā seyyasako anabhirato brahmacariyam carati. So tena kiso hoti lūkho dubbaṇo uppaṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto. Addasa kho āyasmā udāyī āyasmantam seyyasakam kisam lūkhaṇam dubbaṇṇam uppaṇḍuppaṇḍukajātam dhamanisanthatagattam. Disvāna āyasmantam seyyasakam etadavoca – “kissa tvam, āvuso seyyasaka, kiso lūkho dubbaṇo uppaṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto? Kacci no tvam, āvuso seyyasaka, anabhirato brahmacariyam carasi”ti? “Evamāvuso”ti. “Tena hi tvam, āvuso seyyasaka, yāvadattham bhuñja yāvadattham supa yāvadattham nhāya. Yāvadattham bhuñjitvā yāvadattham supitvā yāvadattham nhāyitvā yadā te anabhirati uppajjati rāgo cittam anuddhamseti tadā hatthena upakkamitvā asuciṁ mocehī”ti. “Kiṁ nu kho, āvuso, kappati evarūpam kātu”nti? “Āma, āvuso. Ahampi evam karomī”ti.

Atha kho āyasmā seyyasako yāvadattham bhuñji yāvadattham supi yāvadattham nhāyi. Yāvadattham bhuñjitvā yāvadattham supitvā yāvadattham nhāyitvā yadā anabhirati uppajjati rāgo cittam anuddhamseti tadā hatthena upakkamitvā asuciṁ mokesi. Atha kho āyasmā seyyasako aparena samayena vaṇṇavā ahosi pīṇindriyo pasannamukhavaṇṇo vippasannachavivāṇo. Atha kho āyasmato seyyasakassa sahāyakā bhikkhū āyasmantam seyyasakam etadavocum – “pubbe kho tvam, āvuso seyyasaka, kiso ahosi lūkho dubbaṇo uppaṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto. So dāni tvam etarahi vaṇṇavā pīṇindriyo pasannamukhavaṇṇo vippasannachavivāṇo. Kiṁ nu kho tvam, āvuso seyyasaka, bhesajjam karosi”ti? “Na kho aham, āvuso, bhesajjam karomi. Apicāham yāvadattham bhuñjāmi yāvadattham supāmi yāvadattham nhāyāmi. Yāvadattham bhuñjitvā yāvadattham supitvā yāvadattham nhāyitvā yadā me anabhirati uppajjati rāgo cittam anuddhamseti tadā hatthena upakkamitvā asuciṁ mocemī”ti. “Kiṁ pana tvam, āvuso seyyasaka, yeneva hatthena saddhādeyyam bhuñjasи teneva hatthena upakkamitvā asuciṁ mokesī”ti? “Evamāvuso”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā seyyasako hatthena upakkamitvā asuciṁ mocessatī”ti!

Atha kho te bhikkhū āyasmantam seyyasakam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam seyyasakam paṭipucchi – “saccaṁ kira tvam, seyyasaka, hatthena upakkamitvā asuciṁ mokesī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisa, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, hatthena upakkamitvā asuciṁ mocessasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito no sarāgāya, visaññogāya dhammo desito no saññogāya, anupādānāya dhammo desito no saupādānāya! Tattha nāma tvam, moghapurisa, mayā virāgāya dhamme desite sarāgāya cetessasi, visaññogāya dhamme desite saññogāya cetessasi, anupādānāya dhamme desite saupādānāya cetessasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena rāgavirāgāya dhammo desito, madanimmadanāya pipāsavinyāya ālayasamugghātāya vattupacchedāya tanhakkhayāya virāgāya nirodhāya nibbānāya dhammo desito? Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena kāmānam pahānam akkhātam, kāmasaññānam pariññā akkhātā, kāmapipāsānam paṭivinayo akkhāto, kāmavitakkānam samugghāto akkhāto, kāmapariłāhānam vūpasamo akkhāto? Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya, pasannānam vā bhiyyobhāvāya. Atha khvetam, moghapurisa, appasannānañceva appasādāya, pasannānañca ekaccānam aññathattāya”ti. Atha kho bhagavā āyasmantam seyyasakam anekapariyāyena vigarahitvā dubbharatāya...pe... “evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

“Sañcetanikā sukkavissaṭṭhi [visaṭṭhi (sī. syā.)] saṅghādiseso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

235. Tena kho pana samayena bhikkhū paññtabhojanāni bhuñjitvā muṭṭhassatī asampajānā niddam okkamanti. Tesam muṭṭhassatīnam asampajānānam niddam okkamantānam supinantena asuci muccati.

Tesam kukkancaṁ ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam – ‘sañcetanikā sukkavissaṭṭhi saṅghādiseso’ti. Amhākañca supinantena asuci muccati. Atthi cettha cetanā labbhati. Kacci nu kho mayam saṅghādisesam āpattiṁ āpannā”ti? Bhagavato etamattham ārocesum. “Atthesā, bhikkhave, cetanā; sā ca kho abbohārikāti. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

236. “Sañcetanikā sukkavissaṭṭhi aññatra supinantā saṅghādiseso”ti.

237. Sañcetanikāti jānanto sañjānanto cecca abhivitaritvā vītikkamo.

Sukkanti dasa sukkāni – nīlam pītakam lohitakam odātam takkavaṇṇam dakavaṇṇam telavaṇṇam khīravaṇṇam dadhivaṇṇam sappivaṇṇam.

Vissaṭṭhīti thānato cāvanā vuccati vissaṭṭhīti.

Aññatra supinantāti thapetvā supinantam.

Saṅghādisesoti saṅghova tassā āpattiyā parivāsam deti, mūlāya paṭikassati, mānattam deti, abbheti; na sambahulā, na ekapuggalo. Tena vuccati – “saṅghādiseso”ti. Tasseva āpattinikāyassa nāmakammam adhivacanam. Tenapi vuccati – “saṅghādiseso”ti.

Ajjhattarūpe moceti, bahiddhārūpe moceti, ajjhattabahiddhārūpe moceti, ākāse kaṭīm kampento moceti; rāgūpatthambhe moceti, vaccūpatthambhe moceti, passāvūpatthambhe moceti, vātūpatthambhe moceti, uccāliṅgapāṇakadaṭṭhūpatthambhe moceti; ārogyathāya moceti, sukhatthāya moceti, bhesajjatthāya moceti, dānatthāya moceti, puññatthāya moceti, yaññatthāya moceti, saggatthāya moceti, bījatthāya moceti, vīmamsatthāya moceti, davatthāya moceti; nīlam moceti, pītakam moceti, lohitakam moceti, odātam moceti, takkavaṇṇam moceti, dakavaṇṇam moceti, telavaṇṇam moceti, khīravaṇṇam moceti, dadhivaṇṇam moceti, sappivaṇṇam moceti.

238. Ajjhattarūpeti ajjhattam upādinne [upādiṇhe (sī. ka.)] rūpe.

Bahiddhārūpeti bahiddhā upādinne vā anupādinne vā.

Ajjhattabahiddhārūpeti tadubhaye.

Ākāse kaṭīm kampentoti ākāse vāyamantassa aṅgajātam kammaniyam hoti.

Rāgūpatthambheti rāgena pīlitassa aṅgajātam kammaniyam hoti.

Vaccūpatthambheti vaccena pīlitassa aṅgajātam kammaniyam hoti.

Passāvūpatthambheti passāvena pīlitassa aṅgajātam kammaniyam hoti.

Vātūpatthambheti vātena pīlitassa aṅgajātam kammaniyam hoti.

Uccāliṅgapāṇakadaṭṭhūpatthambheti uccāliṅgapāṇakadaṭṭhena aṅgajātam kammaniyam hoti.

239. Ārogyatthāyāti arogo bhavissāmi.

Sukhatthāyāti sukham vedanam uppādessāmi.

Bhesajjatthāyāti bhesajjam bhavissati.

Dānatthāyāti dānam dassāmi.

Puññatthāyāti puññam bhavissati.

Yaññatthāyāti yaññam yajissāmi.

Saggatthāyāti saggam gamissāmi.

Bijatthāyāti bijam bhavissati.

Vimamsatthāyāti nīlam bhavissati, pītakam bhavissati, lohitakam bhavissati, odātam bhavissati, takkavañnam bhavissati, dakavañnam bhavissati, telavañnam bhavissati, khīravañnam bhavissati, dadhivanñnam bhavissati, sappivañnam bhavissatī.

Davatthāyāti khippāyo.

240. Ajjhattarūpe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Bahiddhārūpe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ajjhattabahiddhārūpe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ākāse kaṭīm kampento ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Rāgūpatthambhe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Vaccūpatthambhe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Passāvūpatthambhe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Vātūpatthambhe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Uccālingapāṇakadaṭṭhūpatthambhe ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ārogyatthāya ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sukhatthāya...pe... bhesajjatthāya... dānatthāya... puññatthāya... yaññatthāya... saggatthāya... bijatthāya... vimamsatthāya... davatthāya ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Nīlam ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Pītakam... lohitakam... odātam... takkavañnam... dakavañnam... telavañnam... khīravañnam... dadhivanñnam... sappivañnam ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Suddhikam niṭṭhitam.

Ārogyatthañca sukhatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ārogyatthañca bhesajjatthañca...pe... ārogyatthañca dānatthañca... ārogyatthañca puññatthañca... ārogyatthañca yaññatthañca... ārogyatthañca saggatthañca... ārogyatthañca bijatthañca... ārogyatthañca vīmañsatthañca... ārogyatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakassa khaṇḍacakkaṁ niṭhitam.

241. Sukhatthañca bhesajjatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sukhatthañca dānatthañca...pe... sukhatthañca puññatthañca... sukhatthañca yaññatthañca... sukhatthañca saggatthañca... sukhatthañca bijatthañca... sukhatthañca vīmañsatthañca... sukhatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sukhatthañca ārogyatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

242. Bhesajjatthañca dānatthañca...pe... bhesajjatthañca puññatthañca... bhesajjatthañca yaññatthañca... bhesajjatthañca saggatthañca... bhesajjatthañca bijatthañca... bhesajjatthañca vīmañsatthañca... bhesajjatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Bhesajjatthañca ārogyatthañca...pe... bhesajjatthañca sukhatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dānatthañca puññatthañca...pe... dānatthañca yaññatthañca... dānatthañca saggatthañca... dānatthañca bijatthañca... dānatthañca vīmañsatthañca... dānatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dānatthañca ārogyatthañca...pe... dānatthañca sukhatthañca... dānatthañca bhesajjatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Puññatthañca yaññatthañca...pe... puññatthañca saggatthañca... puññatthañca bijatthañca... puññatthañca vīmañsatthañca... puññatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Puññatthañca ārogyatthañca...pe... puññatthañca sukhatthañca... puññatthañca bhesajjatthañca... puññatthañca dānatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Yaññatthañca saggatthañca...pe... yaññatthañca bijatthañca... yaññatthañca vīmañsatthañca ... yaññatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Yaññatthañca ārogyatthañca...pe... yaññatthañca sukhatthañca... yaññatthañca bhesajjatthañca... yaññatthañca dānatthañca... yaññatthañca puññatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Saggatthañca bijatthañca...pe... saggatthañca vīmañsatthañca... saggatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Saggatthañca ārogyatthañca...pe... saggatthañca sukhatthañca... saggatthañca bhesajjatthañca... saggatthañca dānatthañca... saggatthañca puññatthañca... saggatthañca yaññatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Bijatthañca vīmañsatthañca...pe... bijatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti

saṅghādisesassa.

Bījatthañca ārogyatthañca...pe... bījatthañca sukhatthañca... bījatthañca bhesajjatthañca... bījatthañca dānatthañca... bījatthañca puññatthañca... bījatthañca yaññatthañca... bījatthañca saggatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Vīmaṁsatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Vīmaṁsatthañca ārogyatthañca...pe... vīmaṁsatthañca sukhatthañca... vīmaṁsatthañca bhesajjatthañca... vīmaṁsatthañca dānatthañca... vīmaṁsatthañca puññatthañca... vīmaṁsatthañca yaññatthañca... vīmaṁsatthañca saggatthañca... vīmaṁsatthañca bījatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Davatthañca ārogyatthañca...pe... davatthañca sukhatthañca... davatthañca bhesajjatthañca... davatthañca dānatthañca... davatthañca puññatthañca... davatthañca yaññatthañca... davatthañca saggatthañca... davatthañca bījatthañca... davatthañca vīmaṁsatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

E kamūlakassa baddhacakkam niṭṭhitam.

Ārogyatthañca sukhatthañca bhesajjatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa... pe... ārogyatthañca sukhatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakassa khaṇḍacakkaṁ.

Sukhatthañca bhesajjatthañca dānatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa... pe... sukhatthañca bhesajjatthañca davatthañca... pe... sukhatthañca bhesajjatthañca ārogyatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakassa baddhacakkam saṁkhittam.

Vīmaṁsatthañca davatthañca ārogyatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa. Vīmaṁsatthañca davatthañca bījatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakam niṭṭhitam.

Timūlakampi catumūlakampi pañcamūlakampi chamūlakampi sattamūlakampi atṭhamūlakampi navamūlakampi evameva vitthāretabbam.

Idam sabbamūlakam.

243. Ārogyatthañca sukhatthañca bhesajjatthañca dānatthañca puññatthañca yaññatthañca saggatthañca bījatthañca vīmaṁsatthañca davatthañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sabbamūlakam niṭṭhitam.

244. Nīlañca pītakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Nīlañca lohitakañca... pe... nīlañca odātañca... nīlañca takkavaṇṇañca... nīlañca dakavaṇṇañca... nīlañca telavaṇṇañca... nīlañca khīravaṇṇañca... nīlañca dadhivaṇṇañca... nīlañca sappivaṇṇañca ceteti

upakkamati muccatti, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakassa khaṇḍacakkam niṭṭhitam.

245. Pītakañca lohitakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Pītakañca odātañca...pe... pītakañca takkavaṇṇañca... pītakañca dakavaṇṇañca... pītakañca telavaṇṇañca... pītakañca khīravaṇṇañca... pītakañca dadhivaṇṇañca... pītakañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Pītakañca nīlañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakassa baddhacakkam.

246. Lohitakañca odātañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Lohitakañca takkavaṇṇañca...pe... lohitakañca dakavaṇṇañca... lohitakañca telavaṇṇañca... lohitakañca khīravaṇṇañca... lohitakañca dadhivaṇṇañca... lohitakañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Lohitakañca nīlañca...pe... lohitakañca pītakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Odātañca takkavaṇṇañca...pe... odātañca dakavaṇṇañca... odātañca telavaṇṇañca... odātañca khīravaṇṇañca... odātañca dadhivaṇṇañca... odātañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Odātañca nīlañca...pe... odātañca pītakañca... odātañca lohitakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Takkavaṇṇañca dakavaṇṇañca...pe... takkavaṇṇañca telavaṇṇañca... takkavaṇṇañca khīravaṇṇañca... takkavaṇṇañca dadhivaṇṇañca... takkavaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Takkavaṇṇañca nīlañca...pe... takkavaṇṇañca pītakañca... takkavaṇṇañca lohitakañca... takkavaṇṇañca odātañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dakavaṇṇañca telavaṇṇañca...pe... dakavaṇṇañca khīravaṇṇañca... dakavaṇṇañca dadhivaṇṇañca... dakavaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dakavaṇṇañca nīlañca...pe... dakavaṇṇañca pītakañca... dakavaṇṇañca lohitakañca... dakavaṇṇañca odātañca... dakavaṇṇañca takkavaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Telavaṇṇañca khīravaṇṇañca...pe... telavaṇṇañca dadhivaṇṇañca... telavaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Telavaṇṇañca nīlañca...pe... telavaṇṇañca pītakañca... telavaṇṇañca lohitakañca... telavaṇṇañca odātañca... telavaṇṇañca takkavaṇṇañca... telavaṇṇañca dakavaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Khīravaṇṇañca dadhivaṇṇañca...pe... khīravaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Khīravaṇṇañca nīlañca...pe... khīravaṇṇañca pītakañca... khīravaṇṇañca lohitakañca... khīravaṇṇañca odātañca... khīravaṇṇañca takkavaṇṇañca... khīravaṇṇañca dakavaṇṇañca... khīravaṇṇañca telavaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dadhivaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dadhivaṇṇañca nīlañca...pe... dadhivaṇṇañca pītakañca... dadhivaṇṇañca lohitakañca... dadhivaṇṇañca odātañca... dadhivaṇṇañca takkavaṇṇañca... dadhivaṇṇañca dakavaṇṇañca... dadhivaṇṇañca telavaṇṇañca... dadhivaṇṇañca khīravaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sappivaṇṇañca nīlañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sappivaṇṇañca pītakañca...pe... sappivaṇṇañca lohitakañca... sappivaṇṇañca odātañca... sappivaṇṇañca takkavaṇṇañca... sappivaṇṇañca dakavaṇṇañca... sappivaṇṇañca telavaṇṇañca... sappivaṇṇañca khīravaṇṇañca ... sappivaṇṇañca dadhivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakassa baddhacakkam niṭṭhitam.

Nīlañca pītakañca lohitakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa...pe... nīlañca pītakañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakassa khaṇḍacakkam.

Pītakañca lohitakañca odātañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa...pe... pītakañca lohitakañca sappivaṇṇañca...pe... pītakañca lohitakañca nīlañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakassa baddhacakkam saṃkhittam.

Dadhivaṇṇañca sappivaṇṇañca nīlañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa...pe... dadhivaṇṇañca sappivaṇṇañca khīravaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dumūlakam niṭṭhitam.

Timūlakampi catumūlakampi pañcamūlakampi chamūlakampi sattamūlakampi aṭṭhamūlakampi navamūlakampi evameva vitthāretabbam.

Idam sabbamūlakam.

247. Nīlañca pītakañca lohitakañca odātañca takkavaṇṇañca dakavaṇṇañca telavaṇṇañca khīravaṇṇañca dadhivaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sabbamūlakam niṭṭhitam.

248. Ārogyatthañca nīlañca [ārogyattham nīlam (?)] ceteti upakkamati muccati, āpatti

saṅghādisesassa.

Ārogyatthañca sukhatthañca nīlañca pītakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ārogyatthañca sukhatthañca bhesajjatthañca nīlañca pītakañca lohitakañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ubhato vaḍḍhakam evameva vaḍḍhetabbam.

Ārogyatthañca sukhatthañca bhesajjatthañca dānatthañca puññatthañca yaññatthañca saggatthañca bījatthañca vīmaṇsattrthañca davatthañca nīlañca pītakañca lohitakañca odātañca takkavaṇṇañca dakavaṇṇañca telavaṇṇañca khīravaṇṇañca dadhivaṇṇañca sappivaṇṇañca ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Missakacakkam niṭṭhitam.

249. Nīlam mocessāmīti ceteti upakkamati pītakam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Nīlam mocessāmīti ceteti upakkamati lohitakam...pe... odātam ... takkavaṇṇam... dakavaṇṇam... telavaṇṇam... khīravaṇṇam... dadhivaṇṇam... sappivaṇṇam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam niṭṭhitam.

250. Pītakam mocessāmīti ceteti upakkamati lohitakam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Pītakam mocessāmīti ceteti upakkamati odātam...pe... takkavaṇṇam... dakavaṇṇam... telavaṇṇam... khīravaṇṇam... dadhivaṇṇam... sappivaṇṇam... nīlam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkamūlam saṃkhittam.

251. Sappivaṇṇam mocessāmīti ceteti upakkamati nīlam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sappivaṇṇam mocessāmīti ceteti upakkamati pītakam...pe... lohitakam... odātam ... takkavaṇṇam... dakavaṇṇam... telavaṇṇam... khīravaṇṇam... dadhivaṇṇam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Kucchicakkam niṭṭhitam.

252. Pītakam mocessāmīti ceteti upakkamati nīlam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Lohitakam...pe... odātam... takkavaṇṇam... dakavaṇṇam... telavaṇṇam... khīravaṇṇam... dadhivaṇṇam... sappivaṇṇam mocessāmīti ceteti upakkamati nīlam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭhicakkassa paṭhamam gamanam niṭṭhitam.

253. Lohitakam mocessāmīti ceteti upakkamati pītakam muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Odātam...pe... takkavaṇṇam... dakavaṇṇam... telavaṇṇam... khīravaṇṇam

... Dadhivaṇṇam... sappivaṇṇam... nīlam mocessāmīti ceteti upakkamati pītakam muccati, āpatti

saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa dutiyam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

254. Odātam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati lohitakam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Takkavaṇṇam̄...pe... dakavaṇṇam̄... telavaṇṇam̄... khīravaṇṇam̄... dadhivaṇṇam̄...

Sappivaṇṇam̄... nīlam̄ ... pītakam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati lohitakam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa tatiyam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

255. Takkavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati odātam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dakavaṇṇam̄...pe... telavaṇṇam̄... khīravaṇṇam̄... dadhivaṇṇam̄... sappivaṇṇam̄... nīlam̄... pītakam̄... lohitakam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati odātam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa catuttham̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

256. Dakavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati takkavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Telavaṇṇam̄ ...pe... khīravaṇṇam̄... dadhivaṇṇam̄... sappivaṇṇam̄... nīla...

Pītakam̄... lohitakam̄... odātam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati takkavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa pañcamam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

257. Telavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati dakavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Khīravaṇṇam̄...pe... dadhivaṇṇam̄... sappivaṇṇam̄... nīlam̄ ... pītakam̄... lohitakam̄...

Odātam̄... takkavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati dakavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa chaṭṭham̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

258. Khīravaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati telavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Dadhivaṇṇam̄...pe... sappivaṇṇam̄... nīlam̄... pītakam̄... lohitakam̄... odātam̄... takkavaṇṇam̄... dakavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati telavaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa sattamam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

259. Dadhivaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati khīravaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Sappivaṇṇam̄...pe... nīlam̄... pītakam̄... lohitakam̄... odātam̄... takkavaṇṇam̄... dakavaṇṇam̄... telavaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati khīravaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa aṭṭhamam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

260. Sappivaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati dadhivaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Nīlam̄...pe... pītakam̄... lohitakam̄... odātam̄... takkavaṇṇam̄... dakavaṇṇam̄... telavaṇṇam̄... khīravaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati dadhivaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa navamam̄ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

261. Nīlam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati sappivaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Pītakam̄ ...pe... lohitakam̄... odātam̄... takkavaṇṇam̄... dakavaṇṇam̄ ... telavaṇṇam̄... khīravaṇṇam̄... dadhivaṇṇam̄ mocessāmīti ceteti upakkamati sappivaṇṇam̄ muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Piṭṭhicakkassa dasamaṇ gamanam̄ niṭṭhitam̄.

Piṭṭhicakkam̄ niṭṭhitam̄.

262. Ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesassa.

Ceteti upakkamati na muccati, āpatti thullaccayassa.

Ceteti na upakkamati muccati, anāpatti.

Ceteti na upakkamati na muccati, anāpatti.

Na ceteti upakkamati muccati, anāpatti.

Na ceteti upakkamati na muccati, anāpatti.

Na ceteti na upakkamati muccati, anāpatti.

Na ceteti na upakkamati na muccati, anāpatti.

Anāpatti supinantena, namocanādhippāyassa, ummattakassa, khittacittassa, vedanāṭṭassa, ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Supinoccārapassāvo, vitakkuṇhodakena ca;
Bhesajjam̄ kanḍuvam̄ maggo, vatthi jantāgharupakkamo [jantaggupakkamo (sī.), jantāgharam̄ ūru (syā.)].

Sāmañero cautto ca, ūru muṭṭhinā pīlayi;
Ākāse thambham̄ nijjhāyi, chiddam̄ kaṭṭhena ghaṭṭayi.

Soto udañjalam̄ dhāvam̄, pupphāvaliyam̄ pokkharam̄;
Vālikā kaddamusseko [kaddamoseko (?)], sayanaṅguṭṭhakena cāti.

Vinītavatthu

263. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno supinantena asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho aham saṅghādisesam āpattiṁ āpanno”ti? Bhagavato etamattham ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, supinantenā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno uccāram karontassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṁcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, mocanādhippāyo”ti. “Anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno passāvam karontassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno kāmavitakkam vitakkentassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, vitakkentassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno uñhodakena nhāyantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “kiṁcitto tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, mocanādhippāyo”ti. “Anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassa”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa uñhodakena nhāyantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattiṁ tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa unhodakena nhāyantassa asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno aṅgajāte vaṇo hoti. Bhesajjena [tassa bhesajjena (?)] ālimpentassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno aṅgajāte vaṇo hoti. Mocanādhippāyassa [tassa mocanāmippāyassa (syā.)] bhesajjena ālimpentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno aṇḍam kaṇḍuvantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa aṇḍam kaṇḍuvantassa [kaṇḍūvantassa (sī.)] asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

264. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno maggām gacchantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa maggām gacchantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno vatthim gahetvā passāvam karontassa asuci mucci.

Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa vatthim gahetvā passāvam karontassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno jantāghare udaravat̄tim tāpentassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa jantāghare udaravat̄tim tāpentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno jantāghare upajjhāyassa piṭhiparikammam karontassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa jantāghare upajjhāyassa piṭhiparikammam karontassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

265. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno ūrum ghaṭṭāpentassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa ūrum ghaṭṭāpentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu mocanādhippāyo aññataram sāmaṇeram etadavoca – “ehi me tvam, āvuso sāmaṇera, aṅgajātam gaṇhāhi”ti. So tassa aṅgajātam aggahesi. Tasseva asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu puttassa sāmaṇerassa aṅgajātam aggahesi. Tasseva asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi ...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

266. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa ūrūhi aṅgajātam pīlentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa muṭṭhinā aṅgajātam pīlentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa ākāse kaṭim kampentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno kāyam thambhentassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa kāyam thambhentassa asuci

mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto mātugāmassa aṅgajātam upanijjhāyi. Tassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa. Na ca, bhikkhave, sārattena mātugāmassa aṅgajātam upanijjhāyitabbam. Yo upanijjhāyeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

267. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa tālacakchiddam aṅgajātam pavesentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa kaṭṭhena aṅgajātam ghaṭṭentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno paṭisote nhāyantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa paṭisote nhāyantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno udañjalam kīlantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa udañjalam kīlantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno udake dhāvantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa udake dhāvantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno pupphāvaliyam [pupphāvaliyam (syā. ka.)] kīlantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa pupphāvaliyam kīlantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

268. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno pokkharavane dhāvantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa pokkharavane dhāvantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa vālikam aṅgajātam̄ pavesentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa kaddamam̄ aṅgajātam̄ pavesentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno udakena aṅgajātam̄ osiñcantassa asuci mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, namocanādhippāyassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa udakena aṅgajātam̄ osiñcantassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa sayane aṅgajātam̄ ghaṭtentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno mocanādhippāyassa aṅguṭṭhena aṅgajātam̄ ghaṭtentassa asuci mucci...pe... asuci na mucci. Tassa kukkuccam̄ ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam̄ paññattam̄, kacci nu kho aham̄ saṅghādisesam̄ āpattim̄ āpanno”ti? Bhagavato etamattham̄ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Sukkavissaṭṭhisikkhāpadam̄ niṭṭhitam̄ paṭhamam̄.

2. Kāyasamsaggasikkhāpadam̄

269. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam̄ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī araññe viharati. Tassāyasmato vihāro abhirūpo hoti dassanīyo pāśādiko, majjhēgabbho, samantāpariyāgāro, supaññattam̄ mañcapīṭham̄ bhisibimbohanam̄, pānīyam̄ paribhojanīyam̄ supaṭṭhitam̄, pariveṇam̄ susammaṭṭham̄. Bahū manussā āyasmato udāyissa vihārapekkhakā āgacchanti. Aññataropi brāhmaṇo sapajāpatiko yenāyasmā udāyī tenupasaṅkami; upasankamitvā āyasmantaṁ udāyim̄ etadavoca – “icchāma mayam̄ bhoto udāyissa vihāram̄ pekkhitu”nti. “Tena hi, brāhmaṇa, pekkhassū”ti, avāpuraṇam̄ [apāpuraṇam̄ (syā.)] ādāya ghaṭikam̄ ugghātētvā kavāṭam̄ paññāmetvā vihāram̄ pāvisi. Sopi kho brāhmaṇo āyasmato udāyissa piṭṭhito pāvisi. Sāpi kho brāhmaṇī tassa brāhmaṇassa piṭṭhito pāvisi. Atha kho āyasmā udāyī ekacce vātāpāne vivaranto ekacce vātāpāne thakento gabbham̄ anuparigantvā piṭṭhito āgantvā tassā brāhmaṇīyā aṅgamaṅgāni parāmasi. Atha kho so brāhmaṇo āyasmaṭā udāyinā saddhiṁ paṭisammoditvā agamāsi. Atha kho so brāhmaṇo attamano attamanavācām̄ nicchāresi – “ulārā ime samaṇā sakyaputtiyā ye ime evarūpe araññe viharanti. Bhavampi udāyī ulāro yo evarūpe araññe viharati”ti.

Evam̄ vutte sā brāhmaṇī taṁ brāhmaṇam̄ etadavoca – “kuto tassa ulārattatā! Yatheva me tvam̄ aṅgamaṅgāni parāmasi evameva me samaṇo udāyī aṅgamaṅgāni parāmasi”ti. Atha kho so brāhmaṇo ujjhāyati khyiyati vipāceti – “alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussilā musāvādino. Ime hi nāma dhammadcārino samacārino brahmācārino saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā paṭijānissanti! Natthi imesam̄ sāmaññam̄ natthi imesam̄ brahmaññam̄, naṭṭham̄ imesam̄ sāmaññam̄ naṭṭham̄ imesam̄ brahmaññam̄, kuto imesam̄ sāmaññam̄ kuto imesam̄ brahmaññam̄, apagatā ime sāmaññā apagatā ime brahmaññā. Kathañhi nāma samaṇo udāyī mama bhariyāya aṅgamaṅgāni parāmasissati! Na hi sakkā kulitthīhi kuladhītāhi kulakumārīhi kulasuṇhāhi kuladāsīhi ārāmaṁ vā vihāram̄ vā gantum̄. Sace [sace hi (syā.)] kulitthiyo kuladhītarō [kuladhītāyo (sī. syā.)] kulakumāriyo kulasuṇhāyo kuladāsiyo ārāmaṁ vā

vihāram vā gaccheyyū, tāpi samañā sakyaputtiyā dūseyyu”nti!

Assosum kho bhikkhu tassa brāhmaṇassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī mātugāmena saddhiṁ kāyasam̄saggam̄ samāpajjissati”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam̄ udāyim̄ anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum. Atha kho bhagavā etasmiṁ nidāne etasmiṁ pakaraṇe bhikkhusaṅgham̄ sannipātāpetvā āyasmantam̄ udāyim̄ paṭipucchi – “saccam̄ kira tvañ, udāyi, mātugāmena saddhiṁ kāyasam̄saggam̄ samāpajjasi”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam̄, moghapurisa, ananulomikam̄ appatirūpañ assāmaṇakam̄ akappiyam̄ akaraṇiyam. Kathañhi nāma tvañ, moghapurisa, mātugāmena saddhiṁ kāyasam̄saggam̄ samāpajjissasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito no sarāgāya...pe... kāmaparilāhānam vūpasamo akkhāto. Netam̄, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

270. “Yo pana bhikkhu otiṇo vipariṇatena cittena mātugāmena saddhiṁ kāyasam̄saggam̄ samāpajjeyya hatthaggāham vā veṇiggāham vā aññatarassa vā aññatarassa vā aṅgassa parāmasanam̄, saṅghādiseso”ti.

271. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam̄ imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Otiṇo nāma sāratto apekkhavā paṭibaddhacitto.

Vipariṇatanti rattampi cittam̄ vipariṇataṁ. Duṭṭhampi cittam̄ vipariṇataṁ. Mūlhampi cittam̄ vipariṇataṁ. Apica, rattam̄ cittam̄ imasmiṁ atthe adhippetam̄ vipariṇatanti.

Mātugāmo nāma manussitthī, na yakkhī na petī, na tiracchānagatā. Antamaso tadahujātāpi dārikā, pageva mahattarī.

Saddhīnti ekato.

Kāyasam̄saggam̄ samāpajjeyyāti ajjhācāro vuccati.

Hattho nāma kappaṇam upādāyaṁ yāva agganakhā.

Veṇī nāma suddhakesā vā, suttamissā vā, mālāmissā vā, hiraññamissā vā, suvanṇamissā vā, muttāmissā vā, maṇimissā vā.

Aṅgam̄ nāma hatthañca veṇiñca ṭhapetvā avasesam̄ aṅgam̄ nāma.

272. Āmasanā, parāmasanā, omasanā, ummasanā, olañghanā, ullañghanā, ākaddhanā, patikadḍhanā, abhiniggañhanā, abhinippīlanā, gahaṇam̄, chupanam̄.

Āmasanā nāma āmaṭṭhamattā.

Parāmasanā nāma itocito ca saṃcopanā.

Omasanā nāma hetṭhā oropanā.

Ummasanā nāma uddham̄ uccāraṇā.

Olaṅghanā nāma heṭṭhā onamanā.

Ullaṅghanā nāma uddham uccāraṇā.

Ākaddhanā nāma āviñchanā [[āviñjanā \(sī. syā.\)](#)].

Patikadḍhanā nāma patippaṇāmanā.

Abhiniggaṇhanā nāma aṅgam gahetvā nippīlanā.

Abhinippīlanā nāma kenaci saha nippīlanā.

Gahaṇam nāma gahitamattam.

Chupanam nāma phuṭṭhamattam.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

273. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca bhikkhu ca. Nam itthiyā kāyena kāyam āmasati parāmasati omasati ummasati olaṅgheti ullaṅgheti ākaddhati patikadḍhati abhiniggaṇhāti abhinippīleti gaṇhāti chupati, āpatti saṅghādisesassa.

Itthī ca hoti vematiko sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa.

Itthī ca hoti paṇḍakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa.

Itthī ca hoti purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa.

Paṇḍako ca hoti paṇḍakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam paṇḍakassa kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa.

Paṇḍako ca hoti vematiko sāratto ca. Bhikkhu ca nam paṇḍakassa kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Paṇḍako ca hoti purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam paṇḍakassa kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Paṇḍako ca hoti tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam paṇḍakassa kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Paṇḍako ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam paṇḍakassa kāyena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Puriso ca hoti purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam purisassa kāyena kāyam āmasati

parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Puriso ca hoti vematiko...pe... puriso ca hoti tiracchānagatasaññī... puriso ca hoti itthisaññī... puriso ca hoti pañḍakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ purisassa kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati... pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Tiracchānagato ca hoti tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ tiracchānagatassa kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Tiracchānagato ca hoti vematiko...pe... tiracchānagato ca hoti itthisaññī... tiracchānagato ca hoti pañḍakasaññī... tiracchānagato ca hoti. Purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ tiracchānagatassa kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa.

Ekamūlakam̄ niṭṭhitam̄.

274. Dve itthiyo dvinnam̄ itthīnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ itthīnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesānam̄.

Dve itthiyo dvinnam̄ itthīnam̄ vematiko sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ itthīnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ thullaccayānam̄.

Dve itthiyo dvinnam̄ itthīnam̄ pañḍakasaññī...pe... purisasaññī... tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca dvinnam̄ itthīnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ thullaccayānam̄.

Dve pañḍakā dvinnam̄ pañḍakānam̄ pañḍakasaññī sāratto ca bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ pañḍakānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ thullaccayānam̄.

Dve pañḍakā dvinnam̄ pañḍakānam̄ vematiko...pe... purisasaññī... tiracchānagatasaññī... itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ pañḍakānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Dve purisā dvinnam̄ purisānam̄ purisasaññī sāratto ca bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ purisānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Dve purisā dvinnam̄ purisānam̄ vematiko...pe... tiracchānagatasaññī... itthisaññī... pañḍakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ purisānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Dve tiracchānagatā dvinnam̄ tiracchānagatānam̄ tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ tiracchānagatānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Dve tiracchānagatā dvinnam̄ tiracchānagatānam̄ vematiko...pe... itthisaññī... pañḍakasaññī ... purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ tiracchānagatānam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

275. Itthī ca pañḍako ca ubhinnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti saṅghādisena dukkaṭassa.

Itthī ca pañdako ca ubhinnam̄ vematiko sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Itthī ca pañdako ca ubhinnam̄ pañdakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ thullaccayānam̄.

Itthī ca pañdako ca ubhinnam̄ purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Itthī ca pañdako ca ubhinnam̄ tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Itthī ca puriso ca ubhinnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa.

Itthī ca puriso ca ubhinnam̄ vematiko...pe... pañdakasaññī... purisasaññī... tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Itthī ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa.

Pañdako ca puriso ca ubhinnam̄ pañdakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Pañdako ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ pañdakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Pañdako ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa.

Pañdako ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ vematiko...pe... purisasaññī... tiracchānagatasaññī... itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Puriso ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Puriso ca tiracchānagato ca ubhinnam̄ vematiko...pe... tiracchānagatasaññī... itthisaññī... pañdakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ kāyena kāyam̄ āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄.

Dumūlakam̄ niṭṭhitam̄.

276. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ itthiyā kāyena kāyapaṭibaddham̄ āmasati

parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam kāyena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam thullaccayānam ...pe....

Itthī ca paṇḍako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam kāyena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyapaṭibaddhena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam kāyapaṭibaddhena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam thullaccayānam...pe....

Itthī ca paṇḍako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam kāyapaṭibaddhena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti thullaccayena dukkaṭassa...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paṇḍako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā nissaggiyena kāyam āmasati āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam nissaggiyena kāyam āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paṇḍako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam nissaggiyena kāyam āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā nissaggiyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam nissaggiyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paṇḍako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam nissaggiyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā nissaggiyena nissaggiyam āmasati, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam nissaggiyena

nissaggiyam āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam nissaggiyena nissaggiyam āmasati, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Bhikkhupeyyālo niṭṭhito.

277. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa kāyena kāyam āmasati parāmasati omasati ummasati olaṅgheti ullaṅgheti ākaḍḍhati patikaḍḍhati abhinigganhāti abhinippīleti gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti saṅghādisesassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa kāyena kāyam āmasanti parāmasanti omasanti ummasanti olaṅghenti ullaṅghenti ākaḍḍhanti patikaḍḍhanti abhinigganhāti abhinippīleti gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti saṅghādisesānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa kāyena kāyam āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa kāyena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti thullaccayassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa kāyena kāyapaṭibaddham āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam thullaccayānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa kāyena kāyapaṭibaddham āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti thullaccayena dukkaṭassa...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyam āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti thullaccayassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyam āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam thullaccayānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyam āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa...pe....

278. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati parāmasati...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhāti chupati, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paññako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasanti parāmasanti...pe... gaṇhanti chupanti, sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyam āmasati. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyam āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paññako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyam āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyapaṭibaddham āmasati. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyapaṭibaddham āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paññako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa nissaggyena kāyapaṭibaddham āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Itthī ca nam bhikkhussa nissaggyena nissaggyam āmasati. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Itthiyo ca nam bhikkhussa nissaggyena nissaggyam āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca paññako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Ubho ca nam bhikkhussa nissaggyena nissaggyam āmasanti. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

279. Sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassam paṭivijānāti, āpatti saṅghādisesassa.

Sevanādhippāyo kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassa.

Sevanādhippāyo na ca kāyena vāyamati, phassam paṭivijānāti, anāpatti.

Sevanādhippāyo na ca kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, anāpatti.

Mokkhādhippāyo kāyena vāyamati, phassam paṭivijānāti, anāpatti.

Mokkhādhippāyo kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, anāpatti.

Mokkhādhippāyo na ca kāyena vāyamati, phassam paṭivijānāti, anāpatti.

Mokkhādhippāyo na ca kāyena vāyamati, na ca phassam paṭivijānāti, anāpatti.

280. Anāpatti asañcicca, asatiyā, ajānantassa, asādiyatassa, ummattakassa, khittacittassa, vedanātṭassa, ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Mātā dhītā bhaginī ca, jāyā yakkhī ca pañḍako;
Suttā matā tiracchānā, dārudhitalikāya ca.

Sampīle sañkamo maggo, rukkho nāvā ca raju ca;
Danḍo pattam pañāmesi, vande vāyami nacchupeti.

Vinītavatthu

281. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu mātuyā mātupemena āmasi. Tassa kukkuccam ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho aham saṅghādisesam āpattim āpanno”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu dhītuyā dhītupemena āmasi...pe... bhaginiyā bhaginipemena āmasi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu purāṇadutiyikāya kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu yakkhiniyā kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu suttitthiyā kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu matitthiyā kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu tiracchānagatitthiyā kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu dārudhītalikāya kāyasamsaggam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

282. Tena kho pana samayena sambahulā itthiyo aññataram bhikkhum sampīletvā bāhāparamparāya ānesum. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “sādiyi tvam, bhikkhū”ti? “Nāham, bhagavā, sādiyi”nti. “Anāpatti, bhikkhū, asādiyatassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu ithiyā abhirūlham sañkamam sāratto sañcālesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu ithim paṭipathe passitvā sāratto amṣakūṭena pahāram

adāsi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthiyā abhirūlhām rukkham sāratto sañcālesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthiyā abhirūlhām nāvam sāratto sañcālesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthiyā gahitam rajjuṁ sāratto āviñchi [āviñji (sī. syā.)]. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthiyā gahitam daṇḍam sāratto āviñchi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto itthim pattena pañāmesi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthiyā vandantiyā sāratto pādaṁ uccāresi. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu itthim gahessāmīti vāyamitvā na chupi.

Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Kāyasamsaggasikkhāpadam niṭhitam dutiyam.

3. Duṭṭhullavācāsikkhāpadam

283. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī araññe viharati. Tassāyasmato vihāro abhirūpo hoti dassanīyo pāsādiko. Tena kho pana samayena sambahulā itthiyo ārāmam āgamaṁsu vihārapekkhikāyo. Atha kho tā itthiyo yenāyasmā udāyī tenupasaṅkamītsu; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavocum – “icchāma mayam, bhante, ayyassa vihāram pekkhitu”nti. Atha kho āyasmā udāyī tā itthiyo vihāram pekkhāpetvā tāsam ithīnam vaccamaggam passāvamaggam adissa vaṇṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati yācatipi āyācatipi pucchatipi paṭipucchatipi ācikkhatipi anusāsatipi akkosatipi. Yā tā itthiyo chinnikā dhuttikā ahirikāyo tā āyasmatā udāyinā saddhiṁ uhasantipi ullapantipi ujjagghantipi uppāḍentipi. Yā pana tā itthiyo hirimanā tā nikhamitvā bhikkhū ujjhāpentī – “idam, bhante, nacchannam nappatirūpam. Sāmikenapi mayam evam vuttā na iccheyyāma, kim panāyyena udāyinā”ti. Ye te bhikkhū appicchā... pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsissatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam udāyim paṭipucchi – “saccam kira tvam, udāyi, mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsasi”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisa, ananulomikam appatirūpam assāmaṇakam akappiyam akaraṇīyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsissasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito no sarāgāya...pe... kāmaparijāhānam vūpasamo akkhāto. Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

284. “Yo pana bhikkhu otiṇo vipariṇatena cittena mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāseyya yathā tam yuvā yuvatim methunupasamhitāhi, saṅghādiseso”ti.

285. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Otiṇo nāma sāratto apekkhavā paṭibaddhacitto.

Vipariṇatanti rattampi cittam vipariṇataṁ, duṭṭhampi cittam vipariṇataṁ mūlhampi cittam vipariṇataṁ. Apica, rattam cittam imasmim atthe adhippetam vipariṇatanti.

Mātugāmo nāma manussithī, na yakkhī, na petī, na tiracchānagatā. Viññū paṭibalā subhāsitadubbhāsitam duṭṭhullāduṭṭhullam ājānitum.

Duṭṭhullā nāma **vācā** vaccamaggapassāvamaggamethunadhammappaṭisamyuttā vācā.

Obhāseyyāti ajjhācāro vuccati.

Yathā tam yuvā yuvatinti daharo daharim, taruṇo taruṇim, kāmabhogī kāmabhoginim.

Methunupasamhitāhīti methunadhammappaṭisamyuttāhī.

Saṅghādisesoti ...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

Dve magge ādissa vaṇṇampi bhaṇati, avanṇampi bhaṇati, yācatipi, āyācatipi, pucchatipi, paṭipucchatipi, ācikkhatipi, anusāsatipi, akkosatipi.

Vaṇṇam bhaṇati nāma dve magge thometi vaṇṇeti pasam̄sati.

Avaṇṇam bhaṇati nāma dve magge khumseti vambheti garahati.

Yācati nāma dehi me, arahasi me dātunti.

Āyācati nāma kadā te mātā pasīdissati, kadā te pitā pasīdissati, kadā te devatāyo pasīdissanti, kadā [kadā te (syā.)] sukhaṇo sulayo sumuhutto bhavissati, kadā te methunam dhammam labhissāmīti.

Pucchatī nāma katham tvam sāmikassa desi, katham jārassa desīti?

Paṭipucchatī nāma evam kira tvam sāmikassa desi, evam jārassa desīti.

Ācikkhatī nāma puṭṭho bhaṇati – “evam dehi. Evam dentā sāmikassa piyā bhavissasi manāpā cā”ti.

Anusāsatī nāma apuṭṭho bhaṇati – “evam dehi. Evam dentā sāmikassa piyā bhavissati manāpā cā”ti.

Akkosatī nāma animittāsi, nimittamattāsi, alohitāsi, dhuvalohitāsi, dhuvacolāsi, paggharantīsi, sikharaṇīsi, itthipanḍakāsi, veprurisikāsi, sambhinnāsi, ubhatobyañjanāsīti.

286. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā vaccamaggam passāvamaggam ādissa vaṇṇampi bhaṇati avanṇampi bhaṇati yācatipi āyācatipi pucchatipi paṭipucchatipi ācikkhatipi anusāsatipi akkosatipi, āpatti saṅghādisesassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam

vaccamaggam passāvamaggam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam saṅghādisesānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam vaccamaggam passāvamaggam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti thullaccayassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam thullaccayānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā ubbhakkhakam adhojāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam ubbhakkhakam adhojāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam ubbhakkhakam adhojāṇumāṇḍalam ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam itthiyā kāyapaṭibaddham ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dukkaṭassa...pe....

Dve itthiyo dvinnam itthīnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam dvinnam itthīnam kāyapaṭibaddham ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

Itthī ca pañdako ca ubhinnam itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam ubhinnam kāyapaṭibaddham ādissa vanṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati...pe... akkosatipi, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe....

287. Anāpatti atthapurekkhārassa, dhammapurekkhārassa, anusāsanipurekkhārassa, ummattakassa, ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Lohitam kakkasākiṇṇam, kharam dīghañca vāpitam;
Kacci samśīdati maggo, saddhā dānena kammunāti.

Vinītavatthu

288. Tena kho pana samayena aññatarā itthī navarattam kambalam pārutā hoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “lohitam kho te, bhaginī”ti. Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, navaratto kambalo”ti. Tassa kukkuccam ahosi “bhagavatā sikkhāpadam paññattam, kacci nu kho aham saṅghādisesam āpatti āpanno”ti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kharakambalam pārutā hoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “kakkasalomam kho te, bhaginī”ti. Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, kharakambalako”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī navāvutam kambalam pārutā hoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “ākiṇṇalomam kho te, bhaginī”ti. Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, navāvuto kambalo”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kharakambalam pārutā hoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “kharalomam kho te, bhaginī”ti. Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, kharakambalako”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī pāvaram [[dīghapāvāram \(syā.\)](#)] pārutā hoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “dīghalomam kho te, bhaginī”ti. Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, pāvāro” [[dīghapāvāro \(syā.\)](#)] ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

289. Tena kho pana samayena aññatarā itthī khettam vapāpetvā āgacchat. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “vāpitam kho te, bhaginī”ti? Sā na paṭivijāni. “Āmāyya, no ca kho paṭivutta”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu paribbājikam paṭipathe passitvā sāratto tam paribbājikam etadavoca – “kacci, bhagini, maggo saṃśīdati”ti? Sā na paṭivijāni. “Āma bhikkhu, paṭipajjissasī”ti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto aññataram itthim etadavoca – “saddhāsi tvam, bhagini. Apica, yam sāmikassa desi tam nāmhākam desi”ti. “Kim, bhante”ti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sāratto aññataram itthim etadavoca – “saddhāsi tvam, bhagini. Apica, yam aggadānam tam nāmhākam desi”ti. “Kim, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvam, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kammam karoti. Aññataro bhikkhu sāratto tam itthim etadavoca – “tiṭṭha, bhagini, aham karissāmīti...pe... nisīda, bhagini, aham karissāmīti...pe... nipajja, bhagini, aham karissāmī”ti. Sā na paṭivijāni. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Duttihullavācāsikkhāpadam niṭṭhitam tatiyam.

4. Attakāmapāricariyasikkhāpadam

290. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena

kho pana samayena āyasmā udāyī sāvatthiyam kulūpako hoti, bahukāni kulāni upasaṅkamati. Tena kho pana samayena aññatarā itthī matapatikā abhirūpā hoti dassanīyā pāsādikā. Atha kho āyasmā udāyī pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena tassā itthiyā nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho sā itthī yenāyasmā udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho tam itthim āyasmā udāyī dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampaham̄sesi. Atha kho sā itthī āyasmatā udāyinā dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejītā sampaham̄sitā āyasmantam udāyim etadavoca – “vadeyyātha, bhante, yena attho. Paṭibalā mayam ayyassa dātuṁ yadidam cīvarapīḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhāra”nti.

“Na kho te, bhagini, amhākam dullabhā yadidam cīvarapīḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārā. Apica, yo amhākam dullabho tam dehī”ti. “Kim, bhante”ti? “Methunadhamma”nti. “Attho, bhante”ti? “Attho, bhaginī”ti. “Ehi, bhante”ti, ovarakam pavisitvā sāṭakam nikhipitvā mañcake uttānā nipajji. Atha kho āyasmā udāyī yena sā itthī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā – “ko imam vasalam duggandham āmasissatī”ti, niṭṭhuhitvā pakkāmi. Atha kho sā itthī ujjhāyati khiyyati vipāceti – “alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussilā musāvādino. Ime hi nāma dhammadcārino samacārino brahmacārino saccavādino sīlavanto kalyāṇadhammā patījānissanti! Natthi imesam sāmaññam natthi imesam brahmaññam, naṭṭham imesam sāmaññam naṭṭham imesam brahmaññam, kuto imesam sāmaññam kuto imesam brahmaññam, apagatā ime sāmaññā apagatā ime brahmaññā. Kathañhi nāma samaṇo udāyī mañ sāmañ methunadhammam yācitvā, ‘ko imam vasalam duggandham āmasissatī’ti niṭṭhuhitvā pakkamissati! Kim me pāpakam kim me duggandham, kassāham kena hāyāmī”ti? Aññāpi itthiyo ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “alajjino ime samaṇā sakyaputtiyā dussilā musāvādino...pe... kathañhi nāma samaṇo udāyī imissā sāmañ methunadhammam yācitvā, ‘ko imam vasalam duggandham āmasissatī’ti niṭṭhuhitvā pakkamissati! Kim imissā pāpakam kim imissā duggandham, kassāyam kena hāyātī”ti? Assosum kho bhikkhū tāsam itthīnam ujjhāyantīnam khiyyantīnam vipācentīnam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsissatī”ti!

Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam udāyim patipucchi – “saccam kira tvam, udāyi, mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsasi”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā – “ananucchavikam, moghapurisa, ananulomikam appatirūpam assāmañakam akappiyam akaraṇiyam. Kathañhi nāma tvam, moghapurisa, mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsissasi! Nanu mayā, moghapurisa, anekapariyāyena virāgāya dhammo desito no sarāgāya...pe... kāmapariṭṭhānam vūpasamo akkhāto? Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imañ sikkhāpadam uddiseyyātha –

291. “Yo pana bhikkhu otiṇo vipariṇatena cittena mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāseyya – ‘etadaggam, bhagini, pāricariyānam yā mādisam sīlavantam kalyāṇadhammam brahmacārim etena dhammena paricareyyāti methunupasamhitena’, saṅghādeso”ti.

292. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Otiṇo nāma sāratto apekkhavā paṭibaddhacitto.

Vipariṇatanti rattampi cittam vipariṇattam, dutṭhampi cittam vipariṇatam, mūlhampi cittam vipariṇatam. Apica, rattam cittam imasmim atthe adhippetam vipariṇatanti.

Mātugāmo nāma manussithī, na yakkhī, na petī, na tiracchānagatā. Viññū paṭibalā subhāsitadubbhāsitaṁ duṭṭhallāduṭṭhullaṁ ājānitum.

Mātugāmassa santiketi mātugāmassa sāmantā, mātugāmassa avidūre.

Attakāmanti attano kāmam̄ attano hetum̄ attano adhippāyam̄ attano pāricariyam̄.

Etadagganti etam̄ aggam̄ etam̄ seṭṭham̄ etam̄ mokkham̄ etam̄ uttamam̄ etam̄ pavaram̄.

Yāti khattiyā [khattiyā (syā.)] vā brāhmaṇī vā vessī vā suddī vā.

Mādisanti khattiyam̄ vā brāhmaṇam̄ vā vessam̄ vā suddam̄ vā.

Sīlavantanti pāṇātipatā paṭivirataṁ, adinnādānā paṭivirataṁ, musāvādā paṭivirataṁ.

Brahmacārinti methunadhammā paṭivirataṁ.

Kalyāṇadhammo nāma tena ca sīlena tena ca brahmacariyena kalyāṇadhammo hoti.

Etena dhammenāti methunadhammena.

Paricareyyāti abhirameyya.

Methunupasamhitenāti methunadhammappaṭisamyuttena.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

293. Itthī ca hoti itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ itthiyā santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti saṅghādisesassa.

Itthī ca hoti vematiko...pe... pañḍakasaññī... purisasaññī... tiracchānagatasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ itthiyā santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti thullaccayassa.

Pañḍako ca hoti pañḍakasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ pañḍakassa santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti thullaccayassa.

Pañḍako ca hoti vematiko...pe... purisasaññī... tiracchānagatasaññī... itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ pañḍakassa santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti dukkaṭassa.

Puriso ca hoti...pe... tiracchānagato ca hoti tiracchānagatasaññī...pe... vematiko itthisaññī... pañḍakasaññī... purisasaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ tiracchānagatassa santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti dukkaṭassa.

Dve itthiyo dvinnam̄ itthīnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ dvinnam̄ itthīnam̄ santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesānam̄...pe....

Itthī ca pañḍako ca ubhinnam̄ itthisaññī sāratto ca. Bhikkhu ca nam̄ ubhinnam̄ santike attakāmapāricariyāya vanṇam̄ bhāsatī, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe....

294. Anāpatti “cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārena upaṭṭhahā”ti bhaṇati,

ummattakassa ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Kathām vañjhā labhe puttām, piyā ca subhagā siyām;
Kiṁ dajjam kenupaṭṭheyām, kathām gaccheyyām suggatinti.

Vinītavatthu

295. Tena kho pana samayena aññatarā vañjhā itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kathāham, bhante, vijāyeyya”nti? “Tena hi, bhagini, aggadānam dehi”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā vijāyinī itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kathāham, bhante, puttām labheyā”nti? “Tena hi, bhagini, aggadānam dehi”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kathāham, bhante, sāmikassa piyā assa”nti? “Tena hi, bhagini, aggadānam dehi”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kyāham, bhante, subhagā assa”nti? “Tena hi, bhagini, aggadānam dehi”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kenāham, bhante, ayyassa dajjāmī”ti? “Aggadānam, bhaginī”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī kulūpakam bhikkhum etadavoca – “kathāham,

Bhante, sugatiṁ gaccheyya”nti? “Tena hi, bhagini, aggadānam dehi”ti. “Kiṁ, bhante, aggadāna”nti? “Methunadhamma”nti. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “āpattim tvām, bhikkhu, āpanno saṅghādisesa”nti.

Attakāmapāricariyasikkhāpadam niṭṭhitam catuttham.

5. Sañcarittasikkhāpadam

296. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyām viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī sāvatthiyām kulūpako hoti. Bahukāni kulāni upasaṅkamati. Yattha passati kumārakam vā apajāpatikam, kumārikam vā apatikam, kumārakassa mātāpitūnam santike

kumārikāya vanṇam bhaṇati – “amukassa kulassa kumārikā abhirūpā dassanīyā pāsādikā paṇḍitā byattā medhāvinī dakkhā analasā. Channā sā kumārikā imassa kumārakassā”ti. Te evam vadanti – “ete kho, bhante, amhe na jānanti – ‘ke vā ime kassa vā’ti. Sace, bhante, ayyo dāpeyya āneyyāma mayam tam kumārikam imassa kumārakassā”ti. Kumārikāya mātāpitūnam santike kumārakassa vanṇam bhaṇati – “amukassa kulassa kumārako abhirūpo dassanīyo pāsādiko paṇḍito byatto medhāvī dakkho analaso. Channāyam kumārikā tassa kumārakassā”ti [channo so kumārako imissā kumārikāyāti (syā.)]. Te evam vadanti – “ete kho, bhante, amhe na jānanti – ‘ke vā ime kassa vā’ti, kismim viya kumārikāya vattum. Sace, bhante, ayyo yācāpeyya dajjeyyāma mayam imam kumārikam tassa kumārakassā”ti. Eteneva upāyena āvāhānipi kārāpeti, vivāhānipi kārāpeti, vāreyyānipi kārāpeti.

297. Tena kho pana samayena aññatarissā purāṇagaṇakiyā dhītā abhirūpā hoti dassanīyā pāsādikā. Tirogāmākā ājīvakasāvakā āgantvā tam gaṇakim etadavocum – “dehāyye, imam kumārikam amhākam kumārakassā”ti. Sā evamāha – “aham khvayyo [khvayyā (syā.), khvāyyo (ka.)] tumhe na jānāmi – ‘ke vā ime kassa vā’ti. Ayañca me ekadhītikā, tirogāmo ca gantabbo, nāham dassāmī”ti. Manussā te ājīvakasāvake etadavocum – “kissa tumhe, ayyo, āgatathā”ti? “Idha mayam, ayyo, amukam nāma gaṇakim dhītaram yācimhā amhākam kumārakassa. Sā evamāha – ‘aham, khvayyo tumhe na jānāmi – ke vā ime kassa vā’ti. Ayañca me ekadhītikā, tirogāmo ca gantabbo, nāham dassāmī”ti. “Kissa tumhe, ayyo, tam gaṇakim dhītaram yāciththa? Nanu ayyo udāyī vattabbo. Ayyo udāyī dāpessatī”ti.

Atha kho te ājīvakasāvakā yenāyasmā udāyī tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavocum – “idha mayam, bhante, amukam nāma gaṇakim dhītaram yācimhā amhākam kumārakassa. Sā evamāha – ‘aham khvayyo tumhe na jānāmi – ke vā ime kassa vā’ti. Ayañca me ekadhītikā, tirogāmo ca gantabbo, nāham dassāmī”ti. Sādhū, bhante, ayyo tam gaṇakim dhītaram dāpetu amhākam kumārakassā”ti. Atha kho āyasmā udāyī yena sā gaṇakī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam gaṇakim etadavoca – “kissimesam dhītaram na desī”ti? “Aham khvayya, ime na jānāmi – ‘ke vā ime kassa vā’ti. Ayañca me ekadhītikā, tirogāmo ca gantabbo, nāham dassāmī”ti. “Dehimesam. Aham ime jānāmī”ti. “Sace, bhante, ayyo jānāti, dassāmī”ti. Atha kho sā gaṇakī tesam ājīvakasāvakānam dhītaram adāsi. Atha kho te ājīvakasāvakā tam kumārikam netvā māsamyeva sunisabhogena bhuñjim̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti.

Atha kho sā kumārikā mātuyā santike dūtam pāhesi – “ahamhi duggatā dukkhitā, na sukham labhāmi. Māsamyeva mam sunisabhogena bhuñjim̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti. Āgacchatu me mātā, mam nessatū”ti. Atha kho sā gaṇakī yena te ājīvakasāvakā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te ājīvakasāvake etadavoca – “māyyo, imam kumārikam dāsibhogena bhuñjitha. Sunisabhogena imam kumārikam bhuñjathā”ti. Te evamāham̄su – “natthamhākam tayā saddhim āhārūpahāro, samanena saddhim amhākam āhārūpahāro. Gaccha tvam. Na mayam tam jānāmā”ti. Atha kho sā gaṇakī tehi ājīvakasāvakehi apasāditā punadeva sāvatthim paccāgañchi. Dutiyampi kho sā kumārikā mātuyā santike dūtam pāhesi – “ahamhi duggatā dukkhitā, na sukham labhāmi. Māsamyeva mam sunisabhogena bhuñjim̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti. Āgacchatu me mātā, mam nessatū”ti. Atha kho sā gaṇakī yenāyasmā udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavoca – “sā kira, bhante, kumārikā duggatā dukkhitā, na sukham labhati. Māsamyeva nam sunisabhogena bhuñjim̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti. Vadeyyātha, bhante – ‘māyyo, imam kumārikam dāsibhogena bhuñjitha. Sunisabhogena imam kumārikam bhuñjithā’”ti.

Atha kho āyasmā udāyī yena te ājīvakasāvakā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te ājīvakasāvake etadavoca – “māyyo, imam kumārikam dāsibhogena bhujjitha. Sunisabhogena imam kumārikam bhuñjathā”ti. Te evamāham̄su – “natthamhākam tayā saddhim āhārūpahāro, gaṇakiyā saddhim amhākam āhārūpahāro. Samanena bhavitabbam abyāvāṭena. Samanō assa susamaṇo, gaccha tvam, na mayam tam jānāmā”ti. Atha kho āyasmā udāyī tehi ājīvakasāvakehi apasādito punadeva sāvatthim paccāgañchi. Tatiyampi kho sā kumārikā mātuyā santike dūtam pāhesi – “ahamhi duggatā dukkhitā, na sukham labhāmi. Māsamyeva mam sunisabhogena bhuñjim̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti.

Āgacchatu me mātā, maṁ nessatū”ti. Dutiyampi kho sā gaṇakī yenāyasmā udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavoca – “sā kira, bhante, kumārikā duggatā dukkhitā, na sukham labhati. Māsamyeva naṁ sunisabhogena bhuñjīm̄su. Tato aparena dāsibhogena bhuñjanti. Vadeyyātha, bhante – ‘māyyo, imam kumārikam dāsibhogena bhuñjitha, sunisabhogena imam kumārikam bhuñjathā’”ti. “Paṭhamampāham tehi ajīvakasāvakehi apasādito. Gaccha tvam. Nāham gamissāmī”ti.

298. Atha kho sā gaṇakī ujjhāyati khiyyati vipāceti – “evam duggato hotu ayyo udāyī, evam dukkhito hotu ayyo udāyī, evam mā sukham labhatu ayyo udāyī, yathā me kumārikā duggatā dukkhitā na sukham labhati pāpikāya sassuyā pāpakena sasurena pāpakena sāmikenā”ti. Sāpi kho kumārikā ujjhāyati khiyyati vipāceti – “evam duggato hotu ayyo udāyī, evam dukkhito hotu ayyo udāyī, evam mā sukham labhatu ayyo udāyī, yathāham duggatā dukkhitā na sukham labhāmi pāpikāya sassuyā pāpakena sasurena pāpakena sāmikenā”ti. Aññāpi itthiyo asantuṭṭhā sassūhi vā sasurehi vā sāmikehi vā, tā evam oyācanti – “evam duggato hotu ayyo udāyī, evam dukkhito hotu ayyo udāyī, evam mā sukham labhatu ayyo udāyī, yathā mayam duggatā dukkhitā na sukham labhāmi pāpikāhi sassūhi pāpakehi sasurehi pāpakehi sāmikehi”ti. Yā pana tā itthiyo santuṭṭhā sassūhi vā sasurehi vā sāmikehi vā tā evam ayācanti – “evam sukhito hotu ayyo udāyī, evam sajjito hotu ayyo udāyī, evam sukhamedho [sukhamedhito (sī. ka.)] hotu ayyo udāyī, yathā mayam sukhitā sajjitā sukhamedhā bhaddikāhi sassūhi bhaddakehi sasurehi bhaddakehi sāmikehi”ti.

Assosum kho bhikkhū ekaccānam ithīnam oyācantīnam ekaccānam ithīnam ayācantīnam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘kathañhi nāma āyasmā udāyī sañcarittam samāpajjissatī’ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmiṁ nidāne etasmiṁ pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam udāyim paṭipucchi – “saccam kira tvam, udāyi, sañcarittam samāpajjasī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, sañcarittam samāpajjasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

299. “Yo pana bhikkhu sañcarittam samāpajjeyya, itthiyā vā purisamatī purisassa vā itthimatī, jāyattane vā jārattane vā, saṅghādiseso”ti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

300. Tena kho pana samayena sambahulā dhuttā uyyāne paricārentā aññatarissā vesiyā santike dūtam pāhesum – “āgacchatu uyyāne, paricāressāmā”ti. Sā evamāha – ‘aham khvayyo tumhe na jānāmi – ‘ke vā ime kassa vā’ti. Ahañcamhi bahubhaṇḍā bahuparikkhārā, bahinagarañca gantabbam. Nāham gamissāmī’ti. Atha kho so dūto tesam dhuttānam etamattham ārocesi. Evam vutte, aññataro puriso te dhutte etadavoca – ‘kissa tumhe ayyo etaṁ vesim yācittha? Nanu ayyo udāyī vattabbo! Ayyo udāyī uyyojessatī’ti. Evam vutte, aññataro upāsako tam purisaṁ etadavoca – ‘māyyo evam avaca. Na kappati samañānam sakyaputtiyānam evarūpam kātum. Nāyyo udāyī evam karissatī’ti. Evam vutte, ‘karissati na karissatī’ti abbhutamakaṁsu. Atha kho te dhuttā yenāyasmā udāyī tenupasaṅkamisū; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavocum – ‘idha mayam, bhante, uyyāne paricārentā asukāya nāma vesiyā santike dūtam pahinimhā – ‘āgacchatu uyyāne, paricāressāmā’ti. Sā evamāha – ‘aham khvayyo tumhe na jānāmi – ke vā ime kassa vāti, ahañcamhi bahubhaṇḍā bahuparikkhārā, bahinagarañca gantabbam. Nāham gamissāmī’ti. Sādhū, bhante, ayyo tam vasim uyyojetū’ti.

Atha kho āyasmā udāyī yena sā vesī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam vesim etadavoca – ‘kissimesam na gacchasi’ti? “Aham khvayya ime na jānāmi – ‘ke vā ime kassa vā’ti. Ahañcamhi bahubhaṇḍā bahuparikkhārā, bahinagarañca gantabbam. Nāham gamissāmī’ti. “Gacchimesam. Aham ime jānāmī’ti. “Sace, bhante, ayyo jānāti aham gamissāmī’ti. Atha kho te dhuttā tam vesim ādāya

uyyānam agamaṁsu. Atha kho so upāsako ujjhāyati khiyyati vipāceti – “kathañhi nāma ayyo udāyī taṅkhaṇikam sañcarittam samāpajjissatī”ti. Assosum kho bhikkhū tassa upāsakassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī taṅkhaṇikam sañcarittam samāpajjissatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthan ārocesum...pe... “saccam kira tvam, udāyi, taṅkhaṇikam sañcarittam samāpajjasi”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tvam, moghapurisa, taṅkhaṇikam sañcarittam samāpajjissasi? Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

301. “Yo pana bhikkhu sañcarittam samāpajjeyya, itthiyā vā purisamatim purisassa vā itthimatim, jāyattane vā jārattane vā, antamaso taṅkhaṇikāyapi, saṅghādiseso”ti.

302. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Sañcarittam samāpajjeyyāti itthiyā vā pahito purisassa santike gacchat, purisena vā pahito itthiyā santike gacchat.

Itthiyā vā purisamatinti purisassa matim itthiyā āroceti.

Purisassa vā itthimatinti itthiyā matim purisassa āroceti.

Jāyattane vāti jāyā bhavissasi.

Jārattane vāti jārī bhavissasi.

Antamaso taṅkhaṇikāyapīti muhuttikā bhavissasi.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

303. Dasa itthiyo – mātūrakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhātūrakkhitā bhaginirakkhitā nātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sārakkhā saparidandā.

Dasa bhariyāyo – dhanakkītā chandavāsinī bhogavāsinī paṭavāsinī odapattakinī obhaṭacumbaṭā dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā muhuttikā.

304. Mātūrakkhitā nāma mātā rakkhati gopeti issariyam kāreti vasam vatteti.

Piturakkhitā nāma pitā rakkhati gopeti issariyam kāreti vasam vatteti.

Mātāpiturakkhitā nāma mātāpitā rakkhati gopenti issariyam kārenti vasam vattenti.

Bhātūrakkhitā nāma bhātā rakkhati gopeti issariyam kāreti vasam vatteti.

Bhaginirakkhitā nāma bhaginī rakkhati gopeti issariyam kāreti vasam vatteti.

Nātirakkhitā nāma nātakā rakkhati gopenti issariyam kārenti vasam vattenti.

Gottarakkhitā nāma sagottā rakkhati gopenti issariyam kārenti vasam vattenti.

Dhammarakkhitā nāma sahadhammikā rakkhati gopenti issariyam kārenti vasam vattenti.

Sārakkhā nāma gabbhepi pariggahitā hoti – mayhaṁ esāti. Antamaso mālāguļaparikkhittāpi.

Saparidāṇḍā nāma kehici daṇḍo ṭhapito hoti – yo itthannāmam itthim gacchati ettako daṇḍoti.

Dhanakkītā nāma dhanena kiṇītvā vāseti.

Chandavāsinī nāma piyo piyam vāseti.

Bhogavāsinī nāma bhogam datvā vāseti.

Paṭavāsinī nāma paṭam datvā vāseti.

Odapattakinī nāma udakapattam āmasitvā vāseti.

Obhaṭacumbaṭā nāma cumbaṭam oropetvā vāseti.

Dāsī nāma dāsī ceva hoti bhariyā ca.

Kammakārī nāma kammakārī ceva hoti bhariyā ca.

Dhajāhaṭā nāma karamarānītā vuccati.

Muhuttikā nāma tañkhanikā vuccati.

305. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitam brūhi...pe... mātāpiturakkhitam brūhi... bhāturakkhitam brūhi... bhaginirakkhitam brūhi... nātirakkhitam brūhi... gottarakkhitam brūhi... dhammarakkhitam brūhi... sārakkham brūhi... saparidaṇḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

306. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca piturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca mātāpituraakhatañca... pe...

Māturakkhitañca bhāturakkhitañca... māturakkhitañca bhaginirakkhitañca... māturakkhitañca nātirakkhitañca... māturakkhitañca gottarakkhitañca... māturakkhitañca dhammarakkhitañca... māturakkhitañca sārakkhañca... māturakkhitañca saparidaṇḍañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam.

307. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti

vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca bhāturakkhitañca... pe... piturakkhitañca bhaginirakkhitañca... piturakkhitañca ñātirakkhitañca... piturakkhitañca gottarakkhitañca... piturakkhitañca dhammarakkhitañca... piturakkhitañca sārakkhañca... piturakkhitañca saparidañdañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca māturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkam mūlam saṃkhittam.

308. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam saparidañdañca māturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam saparidañdañca pituraakhatañca... pe...

Saparidañdañca mātāpiturakkhitañca... saparidañdañca bhāturakkhitañca... saparidañdañca bhaginirakkhitañca... saparidañdañca ñātirakkhitañca... saparidañdañca gottarakkhitañca... saparidañdañca dhammarakkhitañca... saparidañdañca sārakkhañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Evam dumūlakampi timūlakampi yāva navamūlakam kātabbam.

Idam dasamūlakam

309. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca bhāturakkhitañca bhaginirakkhitañca ñātirakkhitañca gottarakkhitañca dhammarakkhitañca sārakkhañca saparidañdañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhanakkītācakkam niṭṭhitam.

310. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinī... pe... bhogavāsinī... paṭavāsinī... odapattakinī... obhaṭacumbaṭā... dāsī ca bhariyā ca... kammakārī ca bhariyā ca... dhajāhaṭā... muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitam brūhi... pe... mātāpiturakkhitam brūhi... bhāturakkhitam brūhi... bhaginirakkhitam brūhi... ñātirakkhitam brūhi... gottarakkhitam brūhi... dhammarakkhitam brūhi... sārakkham brūhi... saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

311. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca piturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca mātāpiturakkhitañca... pe... māturakkhitañca saparidaṇḍañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam.

312. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca bhātūrakkhitañca... pe... piturakkhitañca saparidaṇḍañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitañca māturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkam mūlam samkhittam.

313. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam saparidaṇḍañca māturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam saparidaṇḍañca piturakkhitañca... pe... saparidaṇḍañca sārakkhañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakādīnīpi evameva kātabbāni.

Idam dasamūlakam

314. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitañca piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca bhātūrakkhitañca bhaginirakkhitañca nītīrakkhitañca gottarakkhitañca dhammarakkhitañca sārakkhañca saparidaṇḍañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Muhuttikācakkam niṭṭhitam.

315. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinī... pe... bhogavāsinī... paṭavāsinī... odapattakinī...’

obhaṭacumbaṭā... dāsī ca bhariyā ca... kammakārī ca bhariyā ca... dhajāhaṭā... muhuttikā””ti.
Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

316. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī cā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca bhogavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca paṭavāsinī ca... dhanakkītā ca odapattakinī ca... dhanakkītā ca obhaṭacumbaṭā ca... dhanakkītā ca dāsī ca bhariyā ca... dhanakkītā ca kammakārī ca bhariyā ca... dhanakkītā ca dhajāhaṭā ca... dhanakkītā ca muhuttikā cā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkaṇam.

317. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā ca... chandavāsinī ca dhanakkītā cā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkaṇam mūlam saṅkhittam.

318. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca chandavāsinī ca...pe... muhuttikā ca dhajāhaṭā cā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakādīnipi evameva kātabbāni.

Idam dasamūlakam

319. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Māturakkhitācakkam niṭṭhitam.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam piturakkhitam...pe... mātāpiturakkhitam... bhātūrakkhitam... bhaginirakkhitam ... nātirakkhitam... gottarakkhitam... dhammarakkhitam ... sārakkham... saparidaṇḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam saparidaṇḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinī...pe... bhogavāsinī, paṭavāsinī, odapattakinī, obhaṭacumbaṭā, dāsī ca bhariyā ca, kammakārī ca bhariyā ca, dhajāhaṭā, muhuttikā””ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepadāni.

320. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca bhogavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca muhuttikā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā ca, chandavāsinī ca dhanakkītā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkam mūlaṁ saṃkhittam.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca chandavāsinī ca, muhuttikā ca dhajāhaṭā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakampi timūlakampi yāva navamūlakam evameva kātabbam.

Idam dasamūlakam.

321. Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ saparidañḍam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Saparidañḍācakkam niṭṭhitam.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ māturakkhitam brūhi – ‘hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ māturakkhitañca piturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā ca chandavāsinī cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ māturakkhitañca piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Evaṁ ubhatovaḍḍhakam kātabbam.

Puriso bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṁ māturakkhitañca piturakkhitañca mātāpiturakkhitañca bhāturakkhitañca bhaginirakkhitañca nātirakkhitañca gottarakkhitāñca

dhammarakkhitañca sārakkhañca saparidañca brūhi – ‘hatha kira itthannāmassa bhariyāyo dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ubhatovadḍhakam niṭṭhitam.

Purisassa mātā bhikkhum pahiṇati...pe... purisassa pitā bhikkhum pahiṇati...pe... purisassa mātāpitaro bhikkhum pahiṇanti...pe... purisassa bhātā bhikkhum pahiṇati...pe... purisassa bhaginī bhikkhum pahiṇati...pe... purisassa fiṭṭakā bhikkhum pahiṇanti...pe... purisassa gottā bhikkhum pahiṇanti...pe... purisassa sahadhammikā bhikkhum pahiṇanti...pe....

Purisassa peyyālo vitthāretabbo.

Ubhatovadḍhakam yathā purimanayo tathēva vitthāretabbam.

322. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā chandavāsinī...pe... bhogavāsinī, paṭavāsinī, odapattakinī, obhaṭacumbaṭā, dāsī ca bhariyā ca, kammakārī ca bhariyā ca, dhajāhaṭā, muhuttikā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

323. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca bhogavāsinī ca, dhanakkītā ca muhuttikā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam.

324. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā ca, chandavāsinī ca dhanakkītā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkam mūlam saṃkhittam.

325. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca chandavāsinī ca...pe... muhuttikā ca dhajāhaṭā cā’’ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakampi timūlakampi yāva navamūlakam evameva kātabbam.

Idam dasamūlakam

326. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇi brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca

obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā”’ti.
Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Mātucakkam niṭṭhitam.

Piturakkhitāya pitā bhikkhum pahiṇati...pe... mātāpiturakkhitāya mātāpitaro bhikkhum
pahiṇanti... bhātūrakkhitāya bhātā bhikkhum pahiṇati... bhaginirakkhitāya bhaginī bhikkhum
pahiṇati... nātirakkhitāya nātakā bhikkhum pahiṇanti... gottarakkhitāya gottā [sagottā (?)] bhikkhum
pahiṇanti... dhammarakkhitāya sahadhammikā bhikkhum pahiṇanti... sārakkhāya yena pariggahitā hoti
so bhikkhum pahiṇati... saparidaṇḍāya yena daṇḍo ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha,
bhante, itthannāmam brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati
paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Saparidaṇḍāya yena daṇḍo ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam
brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā chandavāsinī...pe... bhogavāsinī... paṭavāsinī... odapattakinī...
obhaṭacumbaṭā... dāsī ca bhariyā ca... kammakārī ca bhariyā ca... dhajāhaṭā... muhuttikā’’ti.
Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

327. Saparidaṇḍāya yena daṇḍo ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam
brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca bhogavāsinī
ca... dhanakkītā ca muhuttikā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkaṇam.

328. Saparidaṇḍāya yena daṇḍo ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam
brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā
ca... chandavāsinī ca dhanakkītā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkaṇam mūlam saṃkhittam.

329. Saparidaṇḍāya yena daṇḍo, ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante,
itthannāmam brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca
chandavāsinī ca...pe... muhuttikā ca dhajāhaṭā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti
saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakampi timūlakampi yāva navamūlakam evameva kātabbam.

Idam dasamūlakam

330. Saparidaṇḍāya yena daṇḍo ṭhapito hoti so bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam
brūhi – ‘hotu itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca
odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā
cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Daṇḍaṭhapitacakkam niṭṭhitam.

Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā chandavāsinī...pe... bhogavāsinī... paṭavāsinī... odapattakinī... obhaṭacumbaṭā... dāsī ca bhariyā ca... kammakārī ca bhariyā ca... dhajāhaṭā... muhuttikā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

331. Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī cā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca bhogavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca paṭavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca muhuttikā cā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkaṇam.

332. Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā ca... chandavāsinī ca dhanakkītā cā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkaṇam mūlam samkhittam.

Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca chandavāsinī ca...pe... muhuttikā ca dhajāhaṭā cā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakādīnipi evameva kātabbāni.

Idam dasamūlakam

333. Mātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Aparam mātūrakkhitācakkam niṭṭhitam.

Pitūrakkhitā bhikkhum pahiṇati...pe... mātāpitūrakkhitā bhikkhum pahiṇati... bhātūrakkhitā bhikkhum pahiṇati... bhaginirakkhitā bhikkhum pahiṇati... nātirakkhitā bhikkhum pahiṇati... gottarakkhitā bhikkhum pahiṇati... dhammarakkhitā bhikkhum pahiṇati... sārakkhā bhikkhum pahiṇati... saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā’”ti. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmam brūhi – ‘homi itthannāmassa

bhariyā chandavāsinī...pe... bhogavāsinī... paṭavāsinī... odapattakinī... obhaṭacumbaṭā... dāsī ca bhariyā ca... kammakārī ca bhariyā ca... dhajāhaṭā... muhuttikā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Nikkhepapadāni.

334. Saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇ brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca...pe... dhanakkītā ca muhuttikā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Khaṇḍacakkam.

335. Saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇ brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā chandavāsinī ca bhogavāsinī ca...pe... chandavāsinī ca muhuttikā ca... chandavāsinī ca dhanakkītā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Baddhacakkam mūlaṇ saṃkhittam.

336. Saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇ brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā muhuttikā ca dhanakkītā ca...pe... muhuttikā ca chandavāsinī ca...pe... muhuttikā ca dhajāhaṭā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Ekamūlakam niṭṭhitam.

Dumūlakādīnipi evameva kātabbāni.

Idam dasamūlakam

337. Saparidaṇḍā bhikkhum pahiṇati – “gaccha, bhante, itthannāmaṇ brūhi – ‘homi itthannāmassa bhariyā dhanakkītā ca chandavāsinī ca bhogavāsinī ca paṭavāsinī ca odapattakinī ca obhaṭacumbaṭā ca dāsī ca bhariyā ca kammakārī ca bhariyā ca dhajāhaṭā ca muhuttikā cā”’ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Aparam saparidandācakkam niṭṭhitam.

Sabbam cakkapeyyālam niṭṭhitam.

338. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati na paccāharati, āpatti thullaccayassa. Paṭiggaṇhātī na vīmaṇsati paccāharati, āpatti thullaccayassa. Paṭiggaṇhātī na vīmaṇsati na paccāharati, āpatti dukkaṭassa. Na paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti thullaccayassa. Na paṭiggaṇhātī vīmaṇsati na paccāharati, āpatti dukkaṭassa. Na paṭiggaṇhātī na vīmaṇsati na paccāharati, anāpatti.

Puriso sambahule bhikkhū āṇāpeti – “gacchatha, bhante, itthannāmaṇ itthim vīmaṇsathā”’ti. Sabbe paṭiggaṇhanti sabbe vīmaṇsanti sabbe paccāharanti, āpatti sabbesam saṅghādisesassa.

Puriso sambahule bhikkhū āṇāpeti – “gacchatha, bhante, itthannāmaṇ itthim vīmaṇsathā”’ti. Sabbe paṭiggaṇhanti sabbe vīmaṇsanti ekam paccāharāpenti, āpatti sabbesam saṅghādisesassa.

Puriso sambahule bhikkhū āṇāpeti – “gacchatha, bhante, itthannāmaṇ itthim vīmaṇsathā”’ti.

Sabbe paṭiggaṇhanti, ekaṁ vīmaṇsāpetvā sabbe paccāharanti, āpatti sabbesam̄ saṅghādisesassa.

Puriso sambahule bhikkhū āñāpeti – “gacchatha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsathā”ti. Sabbe paṭiggaṇhanti, ekaṁ vīmaṇsāpetvā ekam̄ paccāharāpenti, āpatti sabbesam̄ saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum̄ āñāpeti – “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsā”ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum̄ āñāpeti – “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsā”ti. Paṭiggaṇhātī vīmaṇsati antevāsim̄ paccāharāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum̄ āñāpeti – “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsā”ti. Paṭiggaṇhātī antevāsim̄ vīmaṇsāpetvā attanā paccāharati āpatti saṅghādisesassa.

Puriso bhikkhum̄ āñāpeti – “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthi vimamsā”ti. Paṭiggaṇhātī antevāsim̄ vīmaṇsāpeti antevāsī vīmaṇsitvā bahiddhā paccāharati, āpatti ubhinnam̄ thullaccayassa.

339. Gacchanto sampādeti, āgacchanto visamvādeti, āpatti thullaccayassa.

Gacchanto visamvādeti, āgacchanto sampādeti, āpatti thullaccayassa.

Gacchanto sampādeti, āgacchanto sampādeti, āpatti saṅghādisesassa.

Gacchanto visamvādeti, āgacchanto visamvādeti, anāpatti.

340. Anāpatti saṅghassa vā cetiyassa vā gilānassa vā karaṇīyena gacchati, ummattakassa, ādikammikassāti.

Vinītavatthuuddānagāthā

Suttā matā ca nikkhantā, anithī itthipanḍakā;
Kalaham̄ katvāna sammodi, sañcarittañca paṇḍaketi.

Vinītavatthu

341. Tena kho pana samayena aññataro puriso aññataram̄ bhikkhum̄ āñāpesi – [āñāpeti (syā. ka.)] “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsā”ti. So gantvā manusse pucchi – “kaham̄ itthannāmā”ti? “Suttā, bhante”ti. Tassa kukkuccam̄ ahosi – “bhagavatā sikkhāpadam̄ paññattam̄, kacci nu kho aham̄ saṅghādisesam̄ āpattim̄ āpanno”ti? Bhagavato etamattham̄ ārocesi. “Anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro puriso aññataram̄ bhikkhum̄ āñāpesi – “gaccha, bhante, itthannāmam̄ itthim̄ vīmaṇsā”ti. So gantvā manusse pucchi – “kaham̄ itthannāmā”ti? “Matā, bhante”ti...pe... “nikkhantā, bhante”ti... “anithī, bhante”ti... “itthipanḍakā, bhante”ti. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti dukkaṭassā”ti.

Tena kho pana samayena aññatarā itthī sāmikena saha bhaṇḍitvā mātugharam̄ agamāsi. Kulūpako bhikkhu sammodanīyam̄ akāsi. Tassa kukkuccam̄ ahosi...pe... “alām̄vacanīyā, bhikkhū”ti? “Nālām̄vacanīyā, bhagavā”ti. “Anāpatti, bhikkhu, nālām̄vacanīyāyā”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu pañdake sañcarittam samāpajji. Tassa kukkuccam ahosi...pe... “anāpatti, bhikkhu, saṅghādisesassa; āpatti thullaccayassā”ti.

Sañcarittasikkhāpadam niṭṭhitam pañcamam.

6. Kuṭikārasikkhāpadam

342. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena ālavakā bhikkhū saññācikāyo kuṭiyo kārāpentī assāmikāyo attuddesikāyo appamāṇikāyo. Tāyo na niṭṭhānam gacchanti. Te yācanabahulā viññattibahulā viharanti – “purisam detha, purisatthakaram detha, goṇam detha, sakaṭam detha, vāsim detha, parasum detha, kuṭhārim detha, kudālam detha, nikhādanam detha, vallim detha, veļum detha, muñjam detha, pabbajam detha, tiṇam detha, mattikam dethā”ti. Manussā upaddutā yācanāya upaddutā viññattiyā bhikkhū disvā ubbijjantipi uttasantipi palāyantipi aññenapi gacchanti aññenapi mukham karonti dvārampi thakenti, gāvimpi disvā palāyanti bhikkhūti maññamānā.

Atha kho āyasmā mahākassapo rājagahe vassamvuṭṭho yena ālavī tena pakkāmi. Anupubbena yena ālavī tadavasari. Tatra sudam āyasmā mahākassapo ālaviyam viharati aggālave cetiye. Atha kho āyasmā mahākassapo pubbañhasamayam nivasetvā pattacīvaramādāya ālavim piṇḍāya pāvisi. Manussā āyasmantam mahākassapam passitvā ubbijjantipi uttasantipi palāyantipi aññenapi gacchanti aññenapi mukham karonti dvārampi thakenti. Atha kho āyasmā mahākassapo ālaviyam piṇḍāya caritvā pacchābhuttam piṇḍapātappaṭikkanto bhikkhū āmantesi – “pubbāyam, āvuso, ālavī subhikkhā ahosi sulabhaṇḍā sukarā uñchena paggahena yāpetum; etarahi panāyam ālavī dubbhikkhā dullabhaṇḍā, na sukarā uñchena paggahena yāpetum. Ko nu kho, āvuso, hetu ko paccayo, yenāyam ālavī dubbhikkhā dullabhaṇḍā, na sukarā uñchena paggahena yāpetu”nti? Atha kho te bhikkhū āyasmato mahākassapassa etamattham ārocesum.

343. Atha kho bhagavā rājagahe yathābhiraṇtam viharitvā yena ālavī tena cārikam pakkāmi. Anupubbena cārikaṁ caramāno yena ālavī tadavasari. Tatra sudam bhagavā ālaviyam viharati aggālave cetiye. Atha kho āyasmā mahākassapo yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā mahākassapo bhagavato etamattham ārocesi. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā ālavake bhikkhū paṭipucchi – “saccaṁ kira tumhe, bhikkhave, saññācikāyo kuṭiyo kārāpetha assāmikāyo attuddesikāyo appamāṇikāyo. Tāyo na niṭṭhānam gacchanti. Te tumhe yācanabahulā viññattibahulā viharatha – ‘purisam detha purisatthakaram detha...pe... tiṇam detha mattikam dethā’ti. Manussā upaddutā yācanāya upaddutā viññattiyā bhikkhū disvā ubbijjantipi uttasantipi palāyantipi aññenapi gacchanti aññenapi mukham karonti dvārampi thakenti, gāvimpi disvā palāyanti bhikkhūti maññamānā”ti? “Saccaṁ, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, samyācikāyo kuṭiyo kārāpessatha assāmikāyo attuddesikāyo appamāṇikāyo! Tāyo na niṭṭhānam gacchanti. Te tumhe yācanabahulā viññattibahulā viharissatha – ‘purisam detha purisatthakaram detha...pe... tiṇam detha mattikam dethā’ti! Netam moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe...” vigarahitvā dhammim kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi –

344. “Bhūtapubbam, bhikkhave, dve bhātaro isayo gaṅgam nadim upanissāya vihariṣsu. Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā gaṅgam nadim uttaritvā yena kaniṭṭho isi tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā kaniṭṭham isim sattakkhattum bhogehi parikkhipitvā uparimuddhani mahantam phaṇam karitvā atṭhāsi. Atha kho, bhikkhave, kaniṭṭho isi tassa nāgassa bhaya kiso ahosi lūkho dubbaṇo uppaṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto. Addasa kho, bhikkhave, jetṭho isi kaniṭṭham isim kisaṁ lūkham dubbaṇam uppaṇḍuppaṇḍukajātam dhamanisanthatagattam. Disvāna kaniṭṭham isim etadavoca – “kissa tvam, bho, kiso lūkho dubbaṇo uppaṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto”ti? “Idha, bho, maṇikanṭho nāgarājā gaṅgam nadim uttaritvā yenāham tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mam

sattakkhattum bhogehi parikkhipitvā uparimuddhani mahantam phaṇam karitvā atṭhāsi. Tassāham, bho, nāgassa bhayā [bhayāmhi (sī.)] kiso lūkho dubbaṇo uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto”ti. “Icchasi pana tvam, bho, tassa nāgassa anāgamana”nti? “Icchāmaham, bho, tassa nāgassa anāgamana”nti. “Api pana tvam, bho, tassa nāgassa kiñci passasī”ti? “Passāmaham, bho, maṇimassa [maṇissa (sī. ka.)] kaṇṭhe pilandhana”nti. “Tena hi tvam, bho, tam nāgam maṇim yāca – ‘maṇim me, bho, dehi; maṇinā me attho’”ti.

Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā gaṅgam nadim uttaritvā yena kaniṭho isi tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam atṭhāsi. Ekamantam ṛhitam kho, bhikkhave, maṇikanṭham nāgarājānam kaniṭho isi etadavoca – “maṇim me, bho, dehi; maṇinā me attho”ti. Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā – ‘bhikkhu maṇim yācati, bhikkhussa maṇinā attho’ti khippaññeva agamāsi. Dutiyampi kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā gaṅgam nadim uttaritvā yena kaniṭho isi tenupasaṅkami. Addasa kho, bhikkhave, kaniṭho isi maṇikanṭham nāgarājānam dūratova āgacchantam. Disvāna maṇikanṭham nāgarājānam etadavoca – “maṇim me, bho, dehi; maṇinā me attho”ti. Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā – “bhikkhu maṇim yācati, bhikkhussa maṇinā attho”ti tatova paṭinivatti. Tatiyampi kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā gaṅgam nadim uttarati. Addasa kho, bhikkhave, kaniṭho isi maṇikanṭham nāgarājānam gaṅgam nadim uttarantam. Disvāna maṇikanṭham nāgarājānam etadavoca – “maṇim me, bho, dehi; maṇinā me attho”ti. Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā kaniṭṭham isim gāthāhi ajjhabhāsi –

[jā. 1.3.7 maṇikanṭṭhajātakēpi] “Mamannapānam vipulam uḷāram,
Uppajjatīmassa maṇissa hetu;
Tam te na dassam atiyācakosi;
Na cāpi te assamamāgamissam.

[jā. 1.3.8 maṇikanṭṭhajātakēpi] “Susū yathā sakkharadhotapāṇī;
Tāsesi maṇ selamāyācamāno;
Tam te na dassam atiyācakosi;
Na cāpi te assamamāgamissa”ti.

Atha kho, bhikkhave, maṇikanṭho nāgarājā – “bhikkhu maṇim yācati, bhikkhussa maṇinā attho”ti pakkāmi. Tathā pakkantova [tadāpakkantova (ka.)] ahosi, na puna paccāgañchi. Atha kho, bhikkhave, kaniṭho isi tassa nāgassa dassanīyassa adassanena bhiyyosomattāya kiso ahosi lūkho dubbaṇo, uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto. Addasa kho, bhikkhave, jeṭṭho isi kaniṭṭham isim bhiyyosomattāya kisaṇ lūkham dubbaṇam uppāṇḍuppaṇḍukajātam dhamanisanthatagattam. Disvāna kaniṭṭham isim etadavoca – “kissa tvam, bho, bhiyyosomattāya kiso lūkho dubbaṇo uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto”ti? “Tassāham, bho, nāgassa dassanīyassa adassanena bhiyyosomattāya kiso lūkho dubbaṇo uppāṇḍuppaṇḍukajāto dhamanisanthatagatto”ti. Atha kho, bhikkhave, jeṭṭho isi kaniṭṭham isim gāthāya ajjhabhāsi –

[jā. 1.3.9 maṇikanṭṭhajātakēpi] “Na tam yāce yassa piyam jigīse,
Videsso [desso (sī.), desso ca (syā.)] hoti atiyācanāya;
Nāgo maṇim yācito brāhmaṇena;
Adassanaññeva tadajjhagamā”ti.

Tesañhi nāma, bhikkhave, tiracchānagatānam pāṇānam amanāpā bhavissati yācanā amanāpā viññatti. Kimaṅgam [kimaṅga (sī.)] pana manussabhūtānam!

345. “Bhūtapubbaṇ, bhikkhave, aññataro bhikkhu himavantapasse viharati aññatarasmiṁ vanasanę. Tassa kho, bhikkhave, vanasanędassa avidüre mahantam ninnam pallalam. Atha kho,

Vāsāya upagacchati. Atha kho, bhikkhave, so bhikkhu tassa sakuṇasaṅghassa saddena ubbālho yenāham tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mañ abhivādetvā ekamantañ nisīdi. Ekamantañ nisinnam kho ahañ, bhikkhave, tañ bhikkhuñ etadavoca – ‘kacci, bhikkhu, khamanīyam kacci yāpanīyam kaccisi appakilamathena addhānañ āgato? Kuto ca tvam, bhikkhu, āgacchasi’ti? ‘Khamanīyam, bhagavā, yāpanīyam, bhagavā. Appakilamathena cāhañ, bhante, addhānañ āgato. Atthi, bhante, himavantapasse mahāvanasāñdo. Tassa kho pana, bhante, vanasāñdassa avidūre mahantañ ninnam pallalam. Atha kho, bhante, mahāsakuṇasaṅgho tasmim pallale divasam gocaram caritvā sāyam tam vanasāñdam vāsāya upagacchati. Tato ahañ, bhagavā, āgacchāmi – tassa sakuṇasaṅghassa saddena ubbālho’ti. ‘Icchasi pana tvam, bhikkhu, tassa sakuṇasaṅghassa anāgamana’nti? ‘Icchāmahañ, bhagavā, tassa sakuṇasaṅghassa anāgamana’nti. ‘Tena hi tvam, bhikkhu, tattha gantvā tam vanasāñdam ajjhogāhetvā rattiya pathamam yāmañ tikkhattum saddamanussāvehi – suṇantu me, bhonto sakuṇā, yāvatikā imasmim vanasāñde vāsam upagatā, pattena me attho. Ekekam me, bhonto, pattam dadantū’ti. Rattiya majjhima yāmañ... rattiya pacchimam yāmañ tikkhattum saddamanussāvehi – ‘suṇantu me, bhonto sakuṇā, yāvatikā imasmim vanasāñde vāsam upagatā, pattena me attho. Ekekam me, bhonto, pattam dadantū’ti.

“Atha kho, bhikkhave, so bhikkhu tattha gantvā tam vanasāñdam ajjhogāhetvā rattiya pathamam yāmañ tikkhattum saddamanussāvesi – ‘suṇantu me, bhonto sakuṇā, yāvatikā imasmim vanasāñde vāsam upagatā, pattena me attho. Ekekam me, bhonto, pattam dadantū’ti. Rattiya majjhima yāmañ... rattiya pacchimam yāmañ tikkhattum saddamanussāvesi – ‘suṇantu me, bhonto sakuṇā, yāvatikā imasmim vanasāñde vāsam upagatā, pattena me attho. Ekekam me, bhonto, pattam dadantū’ti. Atha kho, bhikkhave, so sakuṇasaṅgho – ‘bhikkhu pattam yācati bhikkhussa pattena attho’ti tamhā vanasāñda pakkāmi. Tathā pakkantova ahosi na puna paccāgañchi. Tesañhi nāma, bhikkhave, tiracchānagatānam pāñānam amanāpā bhavissati yācanā amanāpā viññatti. Kimañgam pana manussabhūtānam”!

346. “Bhūtapubbam, bhikkhave, raṭṭhapālassa kulaputtassa pitā raṭṭhapālam kulaputtam gāthāya ajjhahbāsi –

‘Apāham te na jānāmi, raṭṭhapāla bahū janā;
[jā. 1.7.54] Te mañ saṅgamma yācanti, kasmā mañ tvam na yācasī’ti.

[jā. 1.7.55] ‘Yācako appiyo hoti, yācam adadamappiyo;
Tasmāham tam na yācāmi, mā me videssanā ahū’ti.

“So hi nāma, bhikkhave, raṭṭhapālo kulaputto sakam pitaram evam vakkhati. Kimañgam pana jano janañ!

347. “Gihīnam, bhikkhave, dussaṁharāni bhogāni sambhatānipi durakkhiyāni. Tattha nāma tumhe, moghapurisā, evam dussaṁharesu bhogesu sambhatesupi durakkhiyesu yācanabahulā viññattibahulā viharissatha – ‘purisañ detha, purisatthakaram detha, goṇam detha, sakaṭam detha, vāsim detha, parasum detha, kuthāriñ detha, kudālam detha, nikhādanam detha, vallim detha, veḍum detha, muñjam detha, pabbajam detha, tiṇam detha, mattikam dethā’ti! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imañ sikkhāpadam uddiseyyātha –

348. “Saññācikāya pana bhikkhunā kuṭīm kārayamānena assāmikam attuddesam pamāṇikā kāretabbā. Tatridam pamāṇam – dīghaso dvādasa vidatthiyo, sugatavidatthiyā; tiriyam sattantarā. Bhikkhū abhinetabbā vatthudesanāya. Tehi bhikkhūhi vatthu desetabbam – anārambham [anārabbhām (ka.)] saparikkamanam. Sārambhe [sārabhbhe (ka.)] ce bhikkhu vatthusim aparikkamane saññācikāya kuṭīm kāreyya, bhikkhū vā anabhineyya vatthudesanāya, pamāṇam vā atikkāmeyya, saṅghādiseso”ti.

349. Saññācikā nāma sayam yācitvā purisampi purisatthakarampi goṇampi sakaṭampi vāsimpi

parasumpi kuṭhārimpi kudālampi nikhādanampi vallimpi veļumpi muñjampi pabbajampi tiñampi mattikampi.

Kuṭi nāma ullittā vā hoti avalittā vā ullittāvalittā vā.

Kārayamānenāti karonto vā kārāpento vā.

Assāmikanti na añño koci sāmiko hoti, itthī vā puriso vā gahaṭho vā pabbajito vā.

Attuddesanti attano athāya.

Pamāṇikā kāretabbā. Tatridam pamāṇam – dīghaso dvādasa vidatthiyo, sugatavidatthiyāti
bāhirimena mānena.

Tiriyam sattantarāti abbhantarimena mānena.

Bhikkhū abhinetabbā vatthudesanāyāti tena kuṭikārakena bhikkhunā kuṭivatthum sodhetvā saṅgham upasaṅkamitvā ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikām nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, saññācikāya kuṭim kattukāmo assāmikām attuddesam. Soham, bhante, saṅgham kuṭivatthuolokanam yācāmī”ti. Dutiyampi yācitabbā. Tatiyampi yācitabbā. Sace sabbo saṅgho ussahati kuṭivatthum oloketum, sabbena saṅghena oloketabbam. No ce sabbo saṅgho ussahati kuṭivatthum oloketum, ye tattha honti bhikkhū byattā paṭibalā sārambham anārambham saparikkamanam aparikkamanam jānitum te yācitvā sammannitabbā. Evañca pana, bhikkhave, sammannitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho ñāpetabbo –

350. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saññācikāya kuṭim kattukāmo assāmikām attuddesam. So saṅgham kuṭivatthuolokanam yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū sammanneyya itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum oloketum. Esā ñatti.

“Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saññācikāya kuṭim kattukāmo assāmikām attuddesam. So saṅgham kuṭivatthuolokanam yācati. Saṅgho itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū sammannati itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum oloketum. Yassāyasmato khamati itthannāmassa ca itthannāmassa ca bhikkhūnam sammuti [sammati (syā.)] itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum oloketum, so tuñhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Sammatā saṅghena itthannāmo ca itthannāmo ca bhikkhū itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum oloketum. Khamati saṅghassa, tasmā tuñhī, evametam dhārayāmī”ti.

351. Tehi sammatehi bhikkhūhi tattha gantvā kuṭivatthu oloketabbam, sārambham anārambham saparikkamanam aparikkamanam jānitabbam. Sace sārambham hoti aparikkamanam, ‘mā idha kari’ti vattabbo. Sace anārambham hoti saparikkamanam, saṅghassa ārocetabbam – ‘anārambham saparikkamana’nti. Tena kuṭikārakena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikām nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, saññācikāya kuṭim kattukāmo assāmikām attuddesam. Soham, bhante, saṅgham kuṭivatthudesanam yācāmī”ti. Dutiyampi yācitabbā. Tatiyampi yācitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho ñāpetabbo –

352. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saññācikāya kuṭim kattukāmo assāmikām attuddesam. So saṅgham kuṭivatthudesanam yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum deseyya. Esā ñatti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saññācikāya kuṭīm kattukāmo assāmikam attuddesam. So saṅgham kuṭivathudesanam yācati. Saṅgho itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthum deseti. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthussa desanā, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Desitam saṅghena itthannāmassa bhikkhuno kuṭivatthu. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

353. Sārambham nāma kipillikānam vā āsayo hoti, upacikānam vā āsayo hoti, undurānam vā āsayo hoti, ahīnam vā āsayo hoti, vicchikānam vā āsayo hoti, satapadīnam vā āsayo hoti, hatthīnam vā āsayo hoti, assānam vā āsayo hoti, sīhānam vā āsayo hoti, byagghānam vā āsayo hoti, dīpīnam vā āsayo hoti, acchānam vā āsayo hoti, taracchānam vā āsayo hoti, yesam kesañci tiracchānagatānam pāṇānam āsayo hoti, pubbaṇṇanissitam vā hoti, aparāṇṇanissitam vā hoti, abbhāghātanissitam vā hoti, āghātanānanissitam vā hoti, susānanissitam vā hoti, uyyānanissitam vā hoti, rājavatthunissitam vā hoti, hatthisālānissitam vā hoti, assasālānissitam vā hoti, bandhanāgāranissitam vā hoti, pānāgāranissitam vā hoti, sūnanissitam vā hoti, racchānissitam vā hoti, caccaranissitam vā hoti, sabhānissitam vā hoti, saṃsaraṇanissitam vā [sañcaraṇanissitam vā (ka.)] hoti. Etam sārambham nāma.

Aparikkamanam nāma na sakkā hoti yathāyuttena sakāṭena anuparigantum samantā nisṣeniyā anuparigantum. Etam aparikkamanam nāma.

Anārambham nāma na kipillikānam vā āsayo hoti, na upacikānam vā āsayo hoti, na undurānam vā āsayo hoti, na ahīnam vā āsayo hoti, na vicchikānam vā āsayo hoti, na satapadīnam vā āsayo hoti...pe... na saṃsaraṇanissitam vā hoti. Etam anārambham nāma.

Saparikkamanam nāma sakkā hoti yathāyuttena sakāṭena anuparigantum, samantā nisṣeniyā anuparigantum. Etam saparikkamanam nāma.

Saññācikā nāma sayam yācitvā purisampi purisatthakarampi...pe... mattikampi.

Kuṭi nāma ullittā vā hoti vā avalittā vā ullittāvalittā vā.

Kāreyyāti karoti vā kārāpeti vā.

Bhikkhū vā anabhineyya, vatthudesanāya pamāṇam vā atikkāmeyyāti ñattidutiyena kammena kuṭivatthum na desāpetvā, āyāmato vā vitthārato vā antamaso kesaggamattampi atikkāmetvā karoti vā kārāpeti vā, payoge payoge dukkaṭam. Ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa. Tasmiṃ piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

354. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam sārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭasssa. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam anārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭasssa. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam anārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

355. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam sārambham saparikkamanam, āpatti dukkaṭasssa. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam anārambham aparikkamanam, āpatti dukkaṭasssa. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam anārambham saparikkamanam, anāpatti.

Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇātikkantam sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇātikkantam sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇātikkantam anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇātikkantam anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesassā.

Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇikam̄ sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇikam̄ anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti pamāṇikam̄ anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesānam̄.

Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu kuṭīm karoti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

356. Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesassā.

Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇātikkantam sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesassā.

Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesānam̄.

Bhikkhu samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

357. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukā sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukā sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikām sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikām sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanam, anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukām pamāṇikām sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti dvinnam saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti dvinnam saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti dvinnam saṅghādisesena dukkaṭassa ...pe... anārambhaṁ saparikkamanam, āpatti dvinnam saṅghādisesānam.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukām pamāṇikām sārambhaṁ aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ aparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanam, anāpatti.

358. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukām sārambhaṁ aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati adesitavatthukā sārambhā aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmaṁ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. No ce sāmaṁ vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukām sārambhaṁ saparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati adesitavatthukā sārambhā saparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmaṁ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthukā ca hotu anārambhā cā”ti. No ce sāmaṁ vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukām anārambhaṁ aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati adesitavatthukā anārambhā aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmaṁ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthukā ca hotu saparikkamanā cā”ti. No

ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam anārambham saparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati adesitavatthukā anārambhā saparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthukā hotū”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati desitavatthukā sārambha aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “anārambhā ca hotu saparikkamanā cā”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam sārambham saparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati desitavatthukā sārambha aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “anārambhā hotū”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam anārambham aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati desitavatthukā anārambhā aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “saparikkamanā hotū”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam anārambham saparikkamanam, anāpatti.

359. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇatikkantam sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati pamāṇatikkantā sārambha aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti...pe... “pamāṇikā ca hotu anārambhā cā”ti...pe... “pamāṇikā ca hotu saparikkamanā cā”ti...pe... “pamāṇikā hotū”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikanā sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati pamāṇikā sārambha aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “anārambhā ca hotu saparikkamanā cā”ti...pe... “anārambhā hotū”ti...pe... “saparikkamanā hotū”ti...pe... anāpatti.

360. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam pamāṇatikkantam sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati adesitavatthukā pamāṇatikkantā sārambha aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti...pe... “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā cā”ti...pe... “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca saparikkamanā cā”ti...pe... “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā cā”ti. No ce sāmam vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam pamāṇikam sārambhām aparikkamanam. So suṇāti – “kuṭī kira me kayirati desitavatthukā pamāṇikā sārambhā aparikkamanā”ti. Tena bhikkhunā sāmañ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “anārambhā ca hotu saparikkamanā cā”ti...pe... “anārambhā hotū”ti...pe... “saparikkamanā hotū”ti...pe... anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam tiṇṇam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dukkaṭānam...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām saparikkamanam, anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇātikkantam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam tiṇṇam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām saparikkamanam āpatti kārukānam dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “pamāṇikā ca hotu anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikanam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dukkaṭassa...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dukkaṭassa...pe... anārambhām saparikkamanam, anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam catunnam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam tiṇṇam dukkaṭānam...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam tiṇṇam dukkaṭānam...pe... anārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthukā ca hotu pamāṇikā ca anārambhā ca saparikkamanā cā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam pamāṇikam sārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhām saparikkamanam, āpatti kārukānam dukkaṭassa...pe... anārambhām aparikkamanam, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhām saparikkamanam, anāpatti.

361. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam sārambhām aparikkamanam. So ce vippakate āgacchat, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam sārambhām saparikkamanam. So ce vippakate āgacchat, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti saṅghādisesena

dukkatassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄...pe... āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄...pe... āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄. So ce vippakate āgacchatि, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

362. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇātikkantam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄. So ce vippakate āgacchatि, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄. So ce vippakate āgacchatि, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam̄ pamāṇātikkantam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄. So ce vippakate āgacchatि, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dvinnam̄ saṅghādisesānam̄.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ sārambham̄ aparikkamanam̄. So ce vippakate āgacchatि, tena bhikkhunā sā kuṭī aññassa vā dātabbā bhinditvā vā puna kātabbā. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti dvinnam̄ dukkaṭānam̄...pe... sārambham̄ saparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham̄ aparikkamanam̄, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti desitavatthukam̄ pamāṇikam̄ anārambham̄ saparikkamanam̄, anāpatti.

363. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Attanā vippakataṁ parehi pariyośāpeti [[pariyosāvāpeti \(ka.\)](#)], āpatti saṅghādisesassa.

Parehi vippakataṁ attanā pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Parehi vippakataṁ parehi pariyośāpeti [[pariyosāvāpeti \(ka.\)](#)], āpatti saṅghādisesassa.

364. Anāpatti leñe guhāya tīṇakutīkāya aññassatthāya vāsāgāram̄ ṭhapetvā sabbattha, anāpatti ummattakassa ādikammikassāti.

Kuṭīkarasikkhāpadam̄ niṭhitam̄ chaṭṭham̄.

7. Vihārakārasikkhāpadam

365. Tena samayena buddho bhagavā kosambiyam viharati ghositārāme. Tena kho pana samayena āyasmato channassa upaṭṭhāko gahapati āyasmantam channam etadavoca – “vihāravatthuṁ, bhante, jānāhi ayyassa vihāram kārāpessāmī”ti. Atha kho āyasmā channo vihāravatthuṁ sodhento aññataram cetiyarukkham chedāpesi gāmapūjitaṁ nigamapūjitaṁ nagarapūjitaṁ janapadapūjitaṁ ratthapūjitaṁ. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samaṇā sakyaputtiyā cetiyarukkham chedāpessanti gāmapūjitaṁ nigamapūjitaṁ nagarapūjitaṁ janapadapūjitaṁ ratthapūjitaṁ! Ekindriyam samaṇā sakyaputtiyā jīvam viheṭhenti” [viheṭhessanti (katthaci)] ti. Assosum kho bhikkhū tesam manussānaṁ ujjhāyantānaṁ khiyyantānaṁ vipācentānaṁ. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā channo cetiyarukkham chedāpessati gāmapūjitaṁ...pe... ratthapūjita”nti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam channam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira tvam, channa, cetiyarukkham chedāpesi gāmapūjitaṁ...pe... ratthapūjita”nti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tvam, moghapurisa, cetiyarukkham chedāpessasi gāmapūjitaṁ nigamapūjitaṁ nagarapūjitaṁ janapadapūjitaṁ ratthapūjitaṁ! Jīvasaññino hi, moghapurisa, manussā rukkhasmiṁ. Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

366. “Mahallakam pana bhikkhunā vihāram kārayamānenā sassāmikam attuddesam bhikkhū abhinetabbā vatthudesanāya. Tehi bhikkhūhi vatthu desetabbam anārambham saparikkamanam. Sārambhe ce bhikkhu vatthusmiṁ aparikkamane mahallakam vihāram kāreyya bhikkhū vā anabhineyya vatthudesanāya, saṅghādiseso”ti.

367. Mahallako nāma vihāro sassāmiko vuccati.

Vihāro nāma ullitto vā hoti avalitto vā ullittāvalitto vā.

Kārayamānenāti karonto vā kārāpento vā.

Sassāmikanti añño koci sāmiko hoti itthī vā puriso vā gahaṭṭho vā pabbajito vā.

Attuddesanti attano atthāya.

Bhikkhū abhinetabbā vatthudesanāyāti tena vihārakārakena bhikkhunā vihāravatthuṁ sodhetvā saṅgham upasaṅkamitvā ekaṁsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. Soham, bhante, saṅgham vihāravatthuolokanam yācāmī”ti. Dutiyampi yācitabbā. Tatiyampi yācitabbā. Sace sabbo saṅgho ussahati vihāravatthuṁ oloketum sabbena saṅghena oloketabbam. No ce sabbo saṅgho ussahati vihāravatthuṁ oloketum, ye tattha honti bhikkhū byattā paṭibalā sārambham anārambham saparikkamanam aparikkamanam jānitum te yācitvā sammannitabbā. Evañca pana, bhikkhave, sammannitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho ñāpetabbo –

368. “Suñātu me, bhante, saṅgho. Ayaṁ itthannāmo bhikkhu mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. So saṅgham vihāravatthuolokanam yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmañca itthannāmañca bhikkhu sammanneyya itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthuṁ oloketum. Esā ñatti.

“Suñātu me, bhante, saṅgho. Ayaṁ itthannāmo bhikkhu mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. So saṅgham vihāravatthuolokanam yācati. Saṅgho itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū sammannati itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthuṁ oloketum. Yassāyasmato

khamati itthannāmassa ca itthannāmassa ca bhikkhūnam sammuti itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthum oloketum, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Sammata saṅghena itthannāmo ca itthannāmo ca bhikkhū itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthum oloketum. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

369. Tehi sammatehi bhikkhūhi tattha gantvā vihāravatthu oloketabbam; sārambham anārambham saparikkamanam aparikkamanam jānitabbam. Sace sārambham hoti aparikkamanam, ‘māyidha karī’ti vattabbo. Sace anārambham hoti saparikkamanam, saṅghassa ārocetabbam – ‘anārambham saparikkamana’nti. Tena vihārakārakena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekaṁsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam niśiditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. Soham, bhante, saṅgham vihāravatthudesanam yācāmī”ti. Dutiyampi yācitabbā. Tatiyampi yācitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo nāpetabbo –

370. “Suṇātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. So saṅgham vihāravatthudesanam yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthum deseyya. Esā nātti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu mahallakam vihāram kattukāmo sassāmikam attuddesam. So saṅgham vihāravatthudesanam yācati. Saṅgho itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthum deseti. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthussa desanā, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Desitam saṅghena itthannāmassa bhikkhuno vihāravatthum. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

371. Sārambham nāma kipillikānam vā āsayo hoti, upacikānam vā āsayo hoti, undūrānam vā... pe... ahīnam vā vicchikānam vā satapadīnam vā hatthīnam vā assānam vā sīhānam vā byagghānam vā dīpīnam vā acchānam vā taracchānam vā āsayo hoti, yesam kesañci tiracchānagatānam pāṇānam āsayo hoti, pubbaṇṇanissitatam vā hoti, aparaṇṇanissitatam vā hoti, abbhāghātanissitatam vā hoti, āghātanānissitatam vā hoti, susānanissitatam vā hoti, uyyānanissitatam vā hoti, rājavatthunissitatam vā hoti, hatthisālānissitatam vā hoti, assasālānissitatam vā hoti, bandhanāgāranissitatam vā hoti, pānāgāranissitatam vā hoti, sūnanissitatam vā hoti, racchānissitatam vā hoti, caccaranissitatam vā hoti, sabhānissitatam vā hoti, samsaraṇanissitatam vā hoti. Etam sārambham nāma.

Aparikkamanam nāma na sakkā hoti yathāyuttena sakāṭena anuparigantum, samantā nisseeṇiyā anuparigantum. Etam aparikkamanam nāma.

Anārambham nāma na kipillikānam vā āsayo hoti...pe... na samsaraṇanissitatam vā hoti. Etam anārambham nāma.

Saparikkamanam nāma sakkā hoti yathāyuttena sakāṭena anuparigantum, samantā nisseeṇiyā anuparigantum. Etam saparikkamanam nāma.

Mahallako nāma vihāro sassāmiko vuccati.

Vihāro nāma ullitto vā hoti avalitto vā ullittāvalitto vā.

Kāreyyāti karoti vā kārāpeti vā.

Bhikkhū vā anabhineyya vatthudesanāyāti ñattidutiyena kammena vihāravatthum na desāpetvā karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkaṭam. Ekaṁ piṇḍam anāgate, āpatti thullaccayassa. Tasmīm piṇḍe āgate, āpatti saṅghādisesassa.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati – ‘saṅghādiseso’ti.

372. Bhikkhu vihāram karoti adesitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam. Bhikkhu vihāram karoti adesitavatthukam sārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu vihāram karoti adesitavatthukam anārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa. Bhikkhu vihāram karoti adesitavatthukam anārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu vihāram karoti desitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam. Bhikkhu vihāram karoti desitavatthukam sārambham saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu vihāram karoti desitavatthukam anārambham aparikkamanam, āpatti dukkaṭassa. Bhikkhu vihāram karoti desitavatthukam anārambham saparikkamanam, anāpatti.

373. Bhikkhu samādisati – “vihāram me karothā”ti. Tassa vihāram karonti adesitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisati – “vihāram me karothā”ti. Tassa vihāram karonti desitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambham saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, anāpatti.

374. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti adesitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Na ca samādisati – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti desitavatthukam sārambham aparikkamanam, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambham saparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham aparikkamanam, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambham saparikkamanam, anāpatti.

375. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti adesitavatthukam sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “vihāro kira me kayirati adesitavatthuko sārambho aparikkamano”ti. Tena bhikkhunā sāmaṁ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti ...pe... “desitavatthuko ca hotu anārambho cā”ti...pe... “desitavatthuko ca hotu saparikkamano cā”ti ...pe... “desitavatthuko hotū”ti. No ce sāmaṁ vā gaccheyya dūtam vā pahiṇeyya, āpatti dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti desitavatthukam sārambham aparikkamanam. So suṇāti – “vihāro kira me kayirati desitavatthuko sārambho aparikkamano”ti. Tena bhikkhunā sāmaṁ vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – “anārambho ca hotu saparikkamano cā”ti...pe... “anārambho hotū”ti “saparikkamano hotū”ti, anāpatti.

376. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti adesitavatthukam sārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti kārukānam tiṇḍam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... anārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dukkaṭassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Samādisati ca – “desitavatthuko ca hotu anārambho ca saparikkamano cā”ti. Tassa vihāram karonti desitavatthukam sārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti kārukānam dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanaṁ, anāpatti.

377. Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Tassa vihāram karonti adesitavatthukam sārambhaṁ aparikkamanaṁ. So ce vippakate āgacchat, tena bhikkhunā so vihāro aññassa vā dātabbo bhinditvā vā puna kātabbo. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti saṅghādisesena dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhu samādisitvā pakkamati – “vihāram me karothā”ti. Tassa vihāram karonti desitavatthukam sārambhaṁ aparikkamanaṁ. So ce vippakate āgacchat, tena bhikkhunā so vihāro aññassa vā dātabbo bhinditvā vā puna kātabbo. No ce aññassa vā dadeyya bhinditvā vā puna kāreyya, āpatti dvinnam dukkaṭānam...pe... sārambhaṁ saparikkamanaṁ, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ aparikkamanaṁ, āpatti dukkaṭassa...pe... anārambhaṁ saparikkamanaṁ, anāpatti.

378. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Attanā vippakataṁ parehi pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Parehi vippakataṁ attanā pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

Parehi vippakataṁ parehi pariyośāpeti, āpatti saṅghādisesassa.

379. Anāpatti leñe guhāya tiṇakuṭikāya aññassatthāya vāsāgāram ṭhapetvā sabbattha. Anāpatti ummattakassa, ādikammikassāti.

Vihārakārasikkhāpadam niṭṭhitam sattamaṁ.

8. Duṭṭhadosasikkhāpadam

380. [idam vatthu cūlava. 189] Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmatā dabbena mallaputtēna jātiyā sattavassena arahattam sacchikataṁ hoti. Yam kiñci [yañca kiñci (sī. ka.)] sāvakena pattabbaṁ sabbam tena anuppattam hoti. Natthi cassa kiñci uttari karaṇīyam, katassa vā paticayo. Atha kho āyasmato dabbassa mallaputtassa rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi – “mayā kho jātiyā sattavassena arahattam sacchikataṁ. Yam kiñci sāvakena pattabbaṁ sabbam mayā anuppattam. Natthi ca me kiñci uttari karaṇīyam, katassa vā paticayo. Kinnu kho aham saṅghassa veyyāvaccam kareyya”nti?

Atha kho āyasmato dabbassa mallaputtassa etadahosi – “yamnūnāham saṅghassa senāsanañca paññapeyyam bhattāni ca uddiseyya”nti. Atha kho āyasmā dabbo mallaputto sāyanhasamayaṁ

paṭisallānā vuṭṭhito yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisidi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā dabbo mallaputto bhagavantam etadavoca – “idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi mayā kho jātiyā sattavassena arahattaṁ sacchikataṁ, yam kiñci sāvakena patabbam, sabbaṁ mayā anupattam, natthi ca me kiñci uttari karaṇīyam, katassa vā paticayo, kim nu kho aham saṅghassa veyyāvaccaṁ kareyya”nti. Tassa mayham bhante, etadahosi yamnūnāham “saṅghassa senāsanañca paññapeyyam bhattāni ca uddiseyyanti. Icchāmaham, bhante, saṅghassa senāsanañca paññapetum bhattāni ca uddisitu”nti. “Sādhu sādhu, dabba. Tena hi tvam, dabba, saṅghassa senāsanañca paññapehi bhattāni ca uddisā”ti. “Evam, bhante”ti kho āyasmā dabbo mallaputto bhagavato paccassosi. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakarane dhammim katham kativā bhikkhū āmantesi – “tena hi, bhikkhave, saṅgho dabbam mallaputtam senāsanapaññāpakañca bhattuddesakañca sammannatu. Evañca pana, bhikkhave, sammannitabbo. Paṭhamam dabbo mallaputto yācitabbo. Yacitvā byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho ñāpetabbo –

381. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Yadi saṅghassa pattakallam saṅgho āyasmantam dabbam mallaputtam senāsanapaññāpakañca bhattuddesakañca sammanneyya. Esā ñatti.

“Sunātu me, bhante, saṅgho. Saṅgho āyasmantam dabbam mallaputtam senāsanapaññāpakañca bhattuddesakañca sammannati. Yassāyasmato khamati āyasmato dabbassa mallaputtassa senāsanapaññāpakkassa ca bhattuddesakassa ca sammuti, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Sammato saṅghena āyasmā dabbo mallaputto senāsanapaññāpako ca bhattuddesako ca. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

382. Sammato ca panāyasmā dabbo mallaputto sabhāgānam bhikkhūnam ekajjhām senāsanam paññapeti. Ye te bhikkhū suttantikā tesam ekajjhām senāsanam paññapeti – “te aññamaññam suttantam saṅgāyissanti”ti. Ye te bhikkhū vinayadharā tesam ekajjhām senāsanam paññapeti – “te aññamaññam vinayam vinicchinissanti”ti [vinicchissantī (ka.)]. Ye te bhikkhū dhammadhātikā tesam ekajjhām senāsanam paññapeti – “te aññamaññam dhammam sākacchissantī”ti. Ye te bhikkhū jhāyino tesam ekajjhām senāsanam paññapeti – “te aññamaññam na byābādhissantī”ti [na byābāhissantī (ka.)]. Ye te bhikkhū tiracchānakathikā kāyadalhibahulā [kāyadaddhibahulā (sī.)] viharanti tesampi ekajjhām senāsanam paññapeti – “imāyapime āyasmanto ratiyā acchissantī”ti. Yopi te bhikkhū vikāle āgacchanti tesampi tejodhātum samāpajjītvā teneva ālokena senāsanam paññapeti. Apisu bhikkhū sañcicca vikāle āgacchanti – “mayam āyasmato dabbassa mallaputtassa iddhipāṭīhāriyam passissāmā”ti.

Te āyasmantam dabbam mallaputtam upasaṅkamitvā evam vadanti – “amhākam, āvuso dabba, senāsanam paññapehī”ti. Te āyasmā dabbo mallaputto evam vadeti – “katthāyasmantā icchanti, kattha paññapemī”ti? Te sañcicca dūre apadisanti – “amhākam, āvuso dabba, gijjhakūte pabbate senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, corapapāte senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, isigilipasse kālaśilāyam senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, vebhārapasse sattapaññiguhāyam senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, sītavane sappasonḍikapabbhāre senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, gotamakakandarāyam senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, tindukakandarāyam senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, tapodakandarāyam senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, tapodārāme senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, jīvakambavane senāsanam paññapehi. Amhākam, āvuso, maddakucchismiṁ migadāye senāsanam paññapehī”ti.

Tesam āyasmā dabbo mallaputto tejodhātum samāpajjītvā aṅguliyā jalāmānāya purato purato gacchat. Tepi teneva ālokena āyasmato dabbassa mallaputtassa piṭṭhito piṭṭhito gacchanti. Tesam āyasmā dabbo mallaputto evam senāsanam paññapeti – “ayaṁ mañco, idam pīṭham, ayaṁ bhisi, idam bimbohanam, idam vaccaṭhānam, idam passāvāṭhānam, idam pāṇīyam, idam paribhojanīyam, ayaṁ kattaradaṇḍo, idam saṅghassa katikasāṇṭhānam, imaṁ kālam pavisitabbam, imaṁ kālam

nikkhamitabba”nti. Tesam āyasmā dabbo mallaputto evam senāsanam paññapetvā punadeva veļuvanam paccāgacchati.

383. Tena kho pana samayena mettiyabhūmajakā [bhummajakā (sī. syā.)] bhikkhū navakā ceva honti appapuññā ca. Yāni saṅghassa lāmakāni senāsanāni tāni tesam pāpuṇanti lāmakāni ca bhattāni. Tena kho pana samayena rājagahe manussā icchanti therānam bhikkhūnam abhisāñkhārikam piñḍapātam dātum sappimpi telampi uttaribhaṅgampi. Mettiyabhūmajakānaṁ pana bhikkhūnam pākatikam denti yathārandham kañājakam bilaṅgadutiyam. Te pacchābhattam piñḍapātappaṭikkantā there bhikkhū pucchanti – “tumhākam, āvuso, bhattagge kiṁ ahosi? Tumhākam, āvuso, bhattagge kiṁ ahosī”ti? Ekacce therā evam vadanti – “amhākam, āvuso, sappi ahosi telam ahosi uttaribhaṅgam ahosī”ti. Mettiyabhūmajakā pana bhikkhū evam vadanti – “amhākam, āvuso, na kiñci ahosi, pākatikam yathārandham kañājakam bilaṅgadutiya”nti.

Tena kho pana samayena kalyāṇabhāttiko gahapati saṅghassa catukkabhattam deti niccabhattam. So bhattagge saputtadāro upatiṭhitvā parivisati. Aññe odanena pucchanti, aññe sūpena pucchanti, aññe telena pucchanti, aññe uttaribhaṅgena pucchanti. Tena kho pana samayena kalyāṇabhāttikassa gahapatino bhattam svātanāya mettiyabhūmajakānaṁ bhikkhūnam uddiṭṭham hoti. Atha kho kalyāṇabhāttiko gahapati ārāmaṁ agamāsi kenacideva karaṇīyena. So yenāyasmā dabbo mallaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ dabbam mallaputtam abhivādetvā ekamantaṁ niśidi. Ekamantaṁ niśinnaṁ kho kalyāṇabhāttikam gahapatim āyasmā dabbo mallaputto dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahām̄sesi. Atha kho kalyāṇabhāttiko gahapati āyasmataṁ dabbena mallaputtena dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahām̄sito āyasmantaṁ dabbam mallaputtam etadavoca – “kassa, bhante, amhākam ghare svātanāya bhattam uddiṭṭha”nti. “Mettiyabhūmajakānaṁ kho, gahapati, bhikkhūnam tumhākam ghare svātanāya bhattam uddiṭṭha”nti. Atha kho kalyāṇabhāttiko gahapati anattamano ahosi – “kathañhi nāma pāpabhikkhū amhākam ghare bhuñjissanti”ti! Gharam gantvā dāsimi ḥāpēsi – “ye, je, sve bhāttikā āgacchanti te koṭṭhake āsanam paññapetvā kañājakena bilaṅgadutiyena parivisā”ti. “Evam ayyā”ti kho sā dāsī kalyāṇabhāttikassa gahapatino paccassosi.

Atha kho mettiyabhūmajakā bhikkhū – “hiyyo kho, āvuso, amhākam kalyāṇabhāttikassa gahapatino ghare bhattam uddiṭṭham, sve amhe kalyāṇabhāttiko gahapati saputtadāro upatiṭhitvā parivisissati; aññe odanena pucchissanti, aññe sūpena pucchissanti, aññe telena pucchissanti, aññe uttaribhaṅgena pucchissanti”ti. Te teneva somanassena na cittarūpam rattiyā supiṁsu. Atha kho mettiyabhūmajakā bhikkhū pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁ ādāya yena kalyāṇabhāttikassa gahapatino nivesanam tenupasaṅkamim̄su. Addasā kho sā dāsī mettiyabhūmajake bhikkhū dūratova āgacchante. Disvāna koṭṭhake āsanam paññapetvā mettiyabhūmajake bhikkhū etadavoca – “niśidatha, bhante”ti. Atha kho mettiyabhūmajakānaṁ bhikkhūnam etadahosi – “nissamsayam kho na tāva bhattam siddham bhavissati! Yathā [yāva (sī.)] mayam koṭṭhake niśideyyamā”ti [niśidāpīeyyāmāti (sī.), niśidāpīyāmāti (syā.)]. Atha kho sā dāsī kañājakena bilaṅgadutiyena upagacchi – “bhuñjatha, bhante”ti. “Mayam kho, bhagini, niccabhattikā”ti. “Jānāmi ayyā niccabhattikāttha. Apicāham hiyyova gahapatinā ḥāttā – ‘ye, je, sve bhāttikā āgacchanti te koṭṭhake āsanam paññapetvā kañājakena bilaṅgadutiyena parivisā’ti. Bhuñjatha, bhante”ti. Atha kho mettiyabhūmajakā bhikkhū – “hiyyo kho, āvuso, kalyāṇabhāttiko gahapati ārāmaṁ agamāsi dabbassa mallaputtassa santike. Nissamsayam kho mayam dabbena mallaputtena gahapatino antare [santike (syā. kam. ka.)] paribhinnā”ti. Te teneva domanassena na cittarūpam bhuñjim̄su. Atha kho mettiyabhūmajakā bhikkhū pacchābhattam piñḍapātappaṭikkantā ārāmaṁ gantvā pattacīvaraṁ paṭisāmetvā bahārāmakoṭṭhake saṅghātipallatthikāya niśidim̄su tuṇhībhūtā maṇkubhūtā pattakkhandhā adhomukhā pajjhāyantā appaṭibhānā.

Atha kho mettiyā bhikkhunī yena mettiyabhūmajakā bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mettiyabhūmajake bhikkhū etadavoca – “vandāmi, ayyā”ti. Evam vutte mettiyabhūmajakā bhikkhū nālapim̄su. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho mettiyā bhikkhunī mettiyabhūmajake bhikkhū

etadavoca – “vandāmi, ayyā”ti. Tatiyampi kho mettiyabhūmajakā bhikkhū nālapim̄su. “Kyāham ayyānam̄ aparajjhāmi? Kissā mam̄ ayyā nālapanti”ti? “Tathā hi pana tvam̄, bhagini, amhe dabbena mallaputtena vihēthiyamāne ajjhuekkhasī”ti? “Kyāham, ayyā, karomī”ti? “Sace kho tvam̄, bhagini, iccheyyāsi ajjeva bhagavā dabbam mallaputtam nāsāpeyyā”ti. “Kyāham, ayyā, karomi, kiṁ mayā sakkā kātu”nti? “Ehi tvam̄, bhagini, yena bhagavā tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā bhagavantam evam vadehi – ‘idam, bhante, nacchannam̄ nappatirūpam. Yāyam, bhante, disā abhayā anītikā anupaddavā sāyam̄ disā sabhayā saītikā saupaddavā. Yato nivātam tato savātam [pavātam (sī. syā.)]. Udakam maññe ādittam. Ayyenamhi dabbena mallaputtena dūsitā”ti. “Evam, ayyā”ti kho mettiyā bhikkhunī mettiyabhūmajakānam bhikkhūnam paṭissutvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thitā kho mettiyā bhikkhunī bhagavantam etadavoca – “idam, bhante, nacchannam̄ nappatirūpam. Yāyam, bhante, disā abhayā anītikā anupaddavā sāyam̄ disā sabhayā saītikā saupaddavā. Yato nivātam tato savātam. Udakam maññe ādittam! Ayyenamhi dabbena mallaputtena dūsitā”ti.

384. Atha kho bhagavā etasmim̄ nidāne etasmim̄ pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantaṁ dabbam̄ mallaputtam paṭipucchi – “sarasi tvam̄, dabba, evarūpam kattā yathāyam bhikkhunī ahā”ti? “Yathā mam̄, bhante, bhagavā jānāti”ti. Dutiyampi kho bhagavā...pe... tatiyampi kho bhagavā āyasmantaṁ dabbam̄ mallaputtam etadavoca – “sarasi tvam̄, dabba, evarūpam kattā yathāyam bhikkhunī ahā”ti? “Yathā mam̄, bhante, bhagavā jānāti”ti. “Na kho, dabba, dabbā evam nibbeṭhenti. Sace tayā kataṁ katanti vadehi, sace tayā akataṁ akatanti vadehī”ti. “Yato aham, bhante, jāto nābhijānāmi supinanterapi methunam̄ dhammena paṭisevitā, pageva jāgaro”ti! Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “tena hi, bhikkhave, mettiyam̄ bhikkhuniṁ nāsetha. Ime ca bhikkhū anuyuñjathā”ti. Idam vatvā bhagavā utṭhāyāsanā vihāram pāvisi.

Atha kho te bhikkhū mettiyam̄ bhikkhuniṁ nāsesum. Atha kho mettiyabhūmajakā bhikkhū te bhikkhū etadavocum – “māvuso, mettiyam̄ bhikkhuniṁ nāsetha. Na sā kiñci aparajjhati. Amhehi sā ussāhitā kupitehi anattamanehi cāvanādhippāyehī”ti. “Kiṁ pana tumhe, āvuso, āyasmantaṁ dabbam̄ mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti? “Evamāvuso”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti kхиyyanti vipācenti – “kathañhi nāma mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantaṁ dabbam̄ mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena anuddhamṣessantī”ti! Atha kho te bhikkhū mettiyabhūmajake bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum... pe... “saccam̄ kira tumhe, bhikkhave, dabbam̄ mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, dabbam̄ mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena anuddhamṣessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam̄ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam uddiseyyātha –

385. Yo pana bhikkhu bhikkhum duṭṭho doso appatīto amūlakena pārājikena dhammena anuddhamṣeyya – ‘appeva nāma nam̄ imamhā brahmacariyā cāveyya’nti, tato aparena samayena samanuggāhīyamāno vā asamanuggāhīyamāno vā amūlakañceva tam adhikaraṇam hoti bhikkhu ca dosam̄ patiṭṭhāti, saṅghādiseso”ti.

386. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim̄ atthe adhippeto bhikkhūti.

Bhikkhungi aññam̄ bhikkhum.

Duṭṭho dosoti kupito anattamano anabhiraddho āhatacitto khilajāto.

Appatītoti tena ca kopena tena ca dosena tāya ca anattamanatāya tāya ca anabhiraddhiyā appatīto hoti.

Amūlakam nāma adiṭṭham asutam aparisaṅkitam.

Pārājikena dhammenāti catunnam aññatarena.

Anuddhamseyyāti codeti vā codāpeti vā.

Appeva nāma nam imamhā brahmacariyā cāveyyanti bhikkhubhāvā cāveyyam, samanadhammā cāveyyam, sīlakkhandhā cāveyyam, tapoguṇā cāveyyam.

Tato aparena samayenāti yasmiñ khaṇe anuddhamśito hoti tam khaṇam tam layam tam muhuttam vītivatte.

Samanuggāhīyamānoti yena vatthunā anuddhamśito hoti tasmiñ vatthusmiñ samanuggāhīyamāno.

Asamanuggāhīyamānoti na kenaci vuccamāno.

Adhikaraṇam nāma cattāri adhikaraṇāni – vivādādhikaraṇam, anuvādādhikaraṇam, āpattādhikaraṇam, kiccādhikaraṇam.

Bhikkhu ca dosam patiṭṭhātī tucchakam mayā bhanitam, musā mayā bhanitam, abhūtam mayā bhanitam, ajānantena mayā bhanitam.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

387. Adiṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codeti – “diṭṭho mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Asutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “suto mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Aparisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “parisaṅkito mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Adiṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codeti – “diṭṭho mayā suto ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Adiṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codeti – “diṭṭho mayā parisaṅkito ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Asutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “suto mayā parisaṅkito ca... pe... suto mayā diṭṭho ca...pe... suto mayā parisaṅkito ca diṭṭho ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Aparisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “parisaṅkito mayā diṭṭho ca...pe... parisaṅkito mayā suto ca...pe... parisaṅkito mayā diṭṭho ca suto ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Diṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codeti – “suto mayā pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Diṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codeti – “parisaṅkito mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī”...pe... “suto mayā parisaṅkito ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Sutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “parisaṅkito mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī...pe... diṭṭho mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī...pe... parisaṅkito mayā diṭṭho ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Parisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codeti – “diṭṭho mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī...pe... suto mayā, pārājikam dhammam ajjhāpannosī...pe... diṭṭho mayā suto ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosi”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Diṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Diṭṭhe vematiko diṭṭham no kappeti diṭṭham nassarati diṭṭham pamuṭṭho hoti...pe... sute vematiko sutam no kappeti sutam nassarati sutam pamuṭṭho hoti...pe... parisaṅkite vematiko parisaṅkitam no kappeti parisaṅkitam nassarati parisaṅkitam pamuṭṭho hoti. Tañce codeti – “parisaṅkito mayā diṭṭho ca...pe... parisaṅkito mayā suto ca...pe... parisaṅkito mayā diṭṭho ca suto ca, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

388. Adiṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codāpeti – “diṭṭhosī, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Asutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti...pe... aparisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codāpeti – “parisaṅkitosi, pārājikam dhammam ajjhāpannosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Adiṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codāpeti – “diṭṭhosī sutosi...pe... diṭṭhosī parisaṅkitosi...pe... diṭṭhosī sutosi parisaṅkitosi, pārājikam dhammam ajjhāpannosī”...pe... asutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti...pe... aparisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce codāpeti – “parisaṅkitosi, diṭṭhosī...pe... parisaṅkitosi, sutosi...pe... parisaṅkitosi, diṭṭhosī, sutosi, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Diṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Tañce codāpeti – “sutosi”...pe... tañce codāpeti – “parisaṅkitosi”...pe... tañce codāpeti – “sutosi, parisaṅkitosi, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Sutassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti...pe... parisaṅkitassa hoti – “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti. Tañce “diṭṭhosī”...pe... tañce codāpeti – “sutosi”...pe... tañce codāpeti – “diṭṭhosī, sutosi, pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Dīṭṭhassa hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Dīṭṭhe vematiko dīṭṭham no kappeti dīṭṭham nassarati dīṭṭham pamuṭṭho hoti...pe... sute vematiko sutam no kappeti sutam nassarati sutam pamuṭṭho hoti...pe... parisankite vematiko parisankitam no kappeti parisankitam nassarati parisankitam pamuṭṭho hoti. Tañce codāpeti – “parisankitosi, dīṭṭhosī”...pe... parisankitam pamuṭṭho hoti, tañce codāpeti – “parisankitosi sutosi”...pe... parisankitam pamuṭṭho hoti, tañce codāpeti – “parisankitosi, dīṭṭhosī, sutosi, pārājikam dhammam ajjhāpanno, assamaṇosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhim uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

389. Asuddhe suddhadiṭṭhi, suddhe asuddhadiṭṭhi, asuddhe asuddhadiṭṭhi, suddhe suddhadiṭṭhi.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam anajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti dukkaṭassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam anajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, anāpatti.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam anajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti dukkaṭassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, anāpatti.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Asuddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam ajjhāpanno. Tañce asuddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam anajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammam anajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno

okāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammaṁ anajjhāpanno. Tañce suddhadiṭṭhi samāno anokāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādena dukkaṭassa.

Suddho hoti puggalo aññataram pārājikam dhammaṁ anajjhāpanno tañce suddhadiṭṭhi samāno okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

390. Anāpatti suddhe asuddhadiṭṭhissa, asuddhe asuddhadiṭṭhissa, ummattakassa, ādikammikassāti.

Duṭṭhadosasikkhāpadam niṭṭhitam atṭhamam.

9. Dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadam

391. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena mettiyabhūmajakā bhikkhū gijjhakūṭā pabbatā orohantā addasamsu chagalakam [chakalakam (syā.)] ajikāya vippaṭipajjantam. Disvāna evamāhamṣu – “handā mayam, āvuso, imam chagalakam dabbam mallaputtam nāma karoma. Imam ajikam mettiyam nāma bhikkhunim karoma. Evam mayam voharissāma. Pubbe mayam, āvuso, dabbam mallaputtam sutena avocumhā. Idāni pana amhehi sāmam diṭṭho mettiyāya bhikkhuniyā vippaṭipajjanto”ti. Te tam chagalakam dabbaṁ mallaputtam nāma akamṣu. Tam ajikam mettiyam nāma bhikkhunim akamṣu. Te bhikkhūnam ārocesum – “pubbe mayam, āvuso, dabbam mallaputtam sutena avocumhā. Idāni pana amhehi sāmam diṭṭho mettiyāya bhikkhuniyā vippaṭipajjanto”ti. Bhikkhū evamāhamṣu – “māvuso, evam avacuttha. Nāyasmā dabbo mallaputto evam karissatī”ti.

Atha kho te bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmin pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā āyasmantam dabbam mallaputtam paṭipucchi – “sarasi tvam, dabba, evarūpam kattā yathayime bhikkhū āhamṣu”ti? “Yathā maṁ, bhante, bhagavā jānātī”ti. Dutiyampi kho bhagavā...pe... tatiyampi kho bhagavā āyasmantam dabbam mallaputtam etadavoca – “sarasi tvam, dabba, evarūpam kattā yathayime bhikkhū āhamṣu”ti? “Yathā maṁ, bhante, bhagavā jānātī”ti. “Na kho, dabba, dabbā evam nibbethenti. Sace tayā kataṁ katanti vadehi, sace tayā akataṁ akatanti vadehī”ti. “Yato aham, bhante, jāto nābhijānāmi supinantenapi methunadhammaṁ paṭisevitā, pageva jāgaro”ti! Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “tena hi, bhikkhuve, ime bhikkhū anuyuñjathā”ti. Idam vatvā bhagavā utṭhāyāsanā vihāram pāvisi.

Atha kho te bhikkhū mettiyabhūmajake bhikkhū anuyuñjimṣu. Te bhikkhūhi anuyuñjīyamāna bhikkhūnam etamattham ārocesum – “kim pana tumhe, āvuso, āyasmantam dabbam mallaputtam aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñcidesam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti? “Evamāvuso”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti kхиyyanti vipācenti – “kathañhi nāma mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam dabbam mallaputtam aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti! Atha kho te bhikkhū mettiyabhūmajake bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum... pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, dabbam mallaputtam aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, dabbam mallaputtam aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsethā”ti? Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

392. “Yo pana bhikkhu bhikkhum duṭṭho doso appatito aññabhāgīyassa adhikaranassa kiñcidesam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamseyya – ‘appeva nāma nam

imamhā brahmacariyā cāveyya’nti. Tato aparena samayena samanuggāhīyamāno vā asamanuggāhīyamāno vā aññabhāgīyañceva tam adhikaraṇam hoti kocideso lesamatto upādino, bhikkhu ca dosam patiṭṭhāti, saṅghādiseso”ti.

393. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Bhikkhūti aññam bhikkhum.

Dutṭho dosoti kupito anattamano anabhiraddho āhatacitto khilajāto.

Appatītoti tena ca kopena, tena ca dosena, tāya ca anattamanatāya, tāya ca anabhiraddhiyā appatīto hoti.

Aññabhāgīyassa adhikaraṇassāti āpattaññabhāgīyam vā hoti adhikaraṇaññabhāgīyam vā. Katham adhikaraṇam adhikaraṇassa aññabhāgīyam? Vivādādhikaraṇam anuvādādhikaraṇassa āpattādhikaraṇassa kiccādhikaraṇassa aññabhāgīyam. Anuvādādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa kiccādhikaraṇassa vivādādhikaraṇassa aññabhāgīyam. Āpattādhikaraṇam kiccādhikaraṇassa vivādādhikaraṇassa anuvādādhikaraṇassa aññabhāgīyam. Kiccādhikaraṇam vivādādhikaraṇassa anuvādādhikaraṇassa āpattādhikaraṇassa aññabhāgīyam. Evam adhikaraṇam adhikaraṇassa aññabhāgīyam.

Katham adhikaraṇam adhikaraṇassa tabbhāgīyam? Vivādādhikaraṇam vivādādhikaraṇassa tabbhāgīyam. Anuvādādhikaraṇam anuvādādhikaraṇassa tabbhāgīyam. Āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa siyā tabbhāgīyam siyā aññabhāgīyam.

Katham āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa aññabhāgīyam? Methunadhammapārājikāpatti adinnādānapārājikāpatti�ā manussaviggahapārājikāpatti�ā uttarimanussadhammapārājikāpatti�ā aññabhāgīyā. Adinnādānapārājikāpatti manussaviggahapārājikāpatti�ā uttarimanussadhammapārājikāpatti�ā methunadhammapārājikāpatti�ā aññabhāgīyā. Manussaviggahapārājikāpatti uttarimanussadhammapārājikāpatti�ā methunadhammapārājikāpatti�ā adinnādānapārājikāpatti�ā aññabhāgīyā. Uttarimanussadhammapārājikāpatti methunadhammapārājikāpatti�ā adinnādānapārājikāpatti�ā manussaviggahapārājikāpatti�ā aññabhāgīyā. Evam āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa aññabhāgīyam.

Katham āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa tabbhāgīyam? Methunadhammapārājikāpatti methunadhammapārājikāpatti�ā tabbhāgīyā. Adinnādānapārājikāpatti adinnādānapārājikāpatti�ā tabbhāgīyā. Manussaviggahapārājikāpatti manussaviggahapārājikāpatti�ā tabbhāgīyā. Uttarimanussadhammapārājikāpatti uttarimanussadhammapārājikāpatti�ā tabbhāgīyā. Evam āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa tabbhāgīyam.

Kiccādhikaraṇam kiccādhikaraṇassa tabbhāgīyam. Evam adhikaraṇam adhikaraṇassa tabbhāgīyam.

394. Kiñci desam lesamattam upādāyāti leso nāma dasa lesā – jātileso, nāmaleso, gottaleso, liṅgaleso, āpattileso, pattaleso, cīvaralessō, upajjhāyaleso, ācariyaleso, senāsanaleso.

395. Jātileso nāma khattiyo diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam khattiyaṁ passitvā codeti – “khattiyo mayā diṭṭho [ettha “pārājikam dhammam ajjhāpajjanto”ti pāṭho ūno maññe, atṭhakathāyam hi “khattiyo mayā diṭṭho pārājikam dhammam ajjhāpajjanto”ti dissati]. Pārājikam dhammam ajjhāpannosi, assamanosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammaṁ vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Brāhmaṇo diṭṭho hoti...pe... vesso diṭṭho hoti...pe... suddo diṭṭho hoti pārājikam dhammam

ajjhāpajjanto. Aññam suddam passitvā codeti – “suddo mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

396. Nāmaleso nāma buddharakkhito diṭṭho hoti...pe... dhammarakkhito diṭṭho hoti...pe... saṅgharakkhito diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam saṅgharakkhitam passitvā codeti – “saṅgharakkhito mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

397. Gottaleso nāma gotamo diṭṭho hoti...pe... moggallāno diṭṭho hoti...pe... kaccāyano diṭṭho hoti...pe... vāsiṭṭho diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam vāsiṭṭham passitvā codeti – “vāsiṭṭho mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

398. Liṅgaleso nāma dīgho diṭṭho hoti...pe... rasso diṭṭho hoti...pe... kaṇho diṭṭho hoti...pe... odāto diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam odātam passitvā codeti – “odāto mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

399. Āpattileso nāma lahukam āpattiṁ āpajjanto diṭṭho hoti. Tañce pārājikena codeti – “assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

400. Pattaleso nāma lohapattadharo diṭṭho hoti...pe... sāṭakapattadharo diṭṭho hoti...pe... sumbhakapattadharo diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam sumbhakapattadharan passitvā codeti – “sumbhakapattadharo mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

401. Cīvaraleso nāma paṃsukūliko diṭṭho hoti...pe... gahapaticīvaradharo diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam gahapaticīvaradharan passitvā codeti – “gahapaticīvaradharo mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

402. Upajjhāyaleso nāma itthannāmassa saddhivihāriko diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam itthannāmassa saddhivihārikam passitvā codeti – “itthannāmassa saddhivihāriko mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

403. Ācariyaleso nāma itthannāmassa antevāsiko diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam itthannāmassa antevāsikam passitvā codeti – “itthannāmassa antevāsiko mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī”...pe... āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

404. Senāsanaleso nāma itthannāmasenāsanavāsiko diṭṭho hoti pārājikam dhammam ajjhāpajjanto. Aññam itthannāmasenāsanavāsikam passitvā codeti – “itthannāmasenāsanavāsiko mayā diṭṭho. Pārājikam dhammam ajjhāpannosī, assamaṇosī, asakyaputtiyosī, natthi tayā saddhiṁ uposathō vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

405. Pārājikena dhammenāti catunnam aññatarena.

Anuddhamseyyāti codeti vā codāpeti vā.

Appeva nāma nam imamhā brahmacariyācāveyyanti bhikkhubhāvā cāveyyam, samaṇadhammā cāveyyam, sīlakkhandhā cāveyyam, tapoguṇā cāveyyam.

Tato aparena samayenāti yasmiṁ khaṇe anuddhamśito hoti, tam khaṇam tam layam tam muhuttam vītivatte.

Samanuggāhīyamānoti yena vatthunā anuddhamśito hoti tasmim vatthusmim samanuggāhīyamāno.

Asamanuggāhīyamānoti na kenaci vuccamāno.

Adhikaraṇam nāma cattāri adhikaranāni – vivādādhikaraṇam, anuvādādhikaraṇam, āpattādhikaraṇam, kiccādhikaraṇam.

Koci deso lesamatto upādinnoti tesam dasannam lesānam aññataro lesō upādinnō hoti.

Bhikkhu ca dosam patiṭṭhātīti tucchakam mayā bhaṇitam, musā mayā bhaṇitam, abhūtam mayā bhaṇitam, ajānantena mayā bhaṇitam.

Saṅghādisesoti ...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

406. Bhikkhu saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti, saṅghādisese saṅghādisesadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codeti – “assamaṇosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhim uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti, saṅghādisese thullaccayadiṭṭhi hoti...pe... pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti... dubbhāsitadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codeti – “assamaṇosi” ...pe... evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu thullaccayam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti thullaccaye thullaccayadiṭṭhi hoti...pe... thullaccaye pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti... dubbhāsitadiṭṭhi hoti... saṅghādisesadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codeti – “assamaṇosi” ...pe... evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu pācittiyam...pe... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti, dubbhāsite dubbhāsitadiṭṭhi hoti...pe... dubbhāsite saṅghādisesadiṭṭhi hoti... thullaccayadiṭṭhi hoti... pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codeti – “assamaṇosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhim uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammaṇ vā”ti, evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Ekekam mūlam kātuna cakkam bandhitabbam.

407. Bhikkhu saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti saṅghādisese saṅghādisesadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codāpeti – “assamaṇosi” ...pe... evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho hoti, saṅghādisese thullaccayadiṭṭhi hoti...pe... pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti... dubbhāsitadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codāpeti – “assamaṇosi” ...pe... evampi āpattaññabhāgīyam hoti lesō ca upādinnō, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu thullaccayam ajjhāpajjanto dittho hoti thullaccaye thullaccayadiṭṭhi hoti...pe... thullaccaye pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti... dubbhāsitadiṭṭhi hoti... saṅghādisesadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codāpeti – “assamaṇosi”...pe... evampi āpattaññabhāgiyam hoti lesō ca upādinno, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

Bhikkhu pācittiyam...pe... pātidesanīyam... dukkātam... dubbhāsitam ajjhāpajjanto dittho hoti dubbhāsite dubbhāsitadiṭṭhi hoti...pe... dubbhāsite saṅghādisesadiṭṭhi hoti... thullaccayadiṭṭhi hoti... pācittiyadiṭṭhi hoti... pātidesanīyadiṭṭhi hoti... dukkaṭadiṭṭhi hoti. Tañce pārājikena codāpeti – “assamaṇosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhim uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammam vā”ti, evampi āpattaññabhāgiyam hoti lesō ca upādinno, āpatti vācāya, vācāya saṅghādisesassa.

408. Anāpatti tathāsaññī codeti vā codāpeti vā, ummattakassa, ādikammikassāti.

Dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadam niṭṭhitam navamam.

10. Saṅghabhedasikkhāpadam

409. [idam vatthu cūlava. 343] Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Atha kho devadatto yena kokāliko kaṭamodakatissako [kaṭamorakatissako (sī. syā.)] khaṇḍadeviyā putto samuddadatto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā kokālikam kaṭamodakatissakam khaṇḍadeviyā puttām samuddadattām etadavoca – “etha mayam, āvuso, samaṇassa gotamassa saṅghabhedam karissāma cakkabhedā”nti. Evam vutte kokāliko devadattām etadavoca – “samaṇo kho, āvuso, gotamo mahiddhiko mahānubhāvo. Kathām mayam samaṇassa gotamassa saṅghabhedam karissāma cakkabhedā”nti? “Etha mayam, āvuso, samaṇam gotamam upasaṅkamitvā pañca vatthūni yācissāma – ‘bhagavā, bhante, anekapariyāyena appicchassa santuṭṭhassa sallekhassa dhutassa pāsādikassa apacayassa vīriyārambhassa [vīriyārabhbhassa (ka.)] vaṇṇavādī. Imāni, bhante, pañca vatthūni anekapariyāyena appicchatāya santuṭṭhiyā sallekhāya dhutatāya pāsādikatāya apacayāya vīriyārambhāya saṃvattanti. Sādhu, bhante, bhikkhū yāvajīvam āraññikā assu; yo gāmantam osareyya, vajjam naṁ phuseyya. Yāvajīvam piṇḍapātikā assu; yo nimantanam sādiyeyya, vajjam naṁ phuseyya. Yāvajīvam rukkhamūlikā assu; yo channam upagaccheyya, vajjam naṁ phuseyya. Yāvajīvam macchamamsam na khādeyyum; yo macchamamsam khādeyya, vajjam naṁ phuseyyā”ti. Imāni samaṇo gotamo nānujānissati. Te mayam imehi pañcahi vatthūhi janaṁ saññāpessāmāti. Sakkā kho, āvuso, imehi pañcahi vatthūhi samaṇassa gotamassa saṅghabhedo kātum cakkabhedo. Lūkhapasannā hi, āvuso, manussā”ti.

Atha kho devadatto sapariso yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho devadatto bhagavantam etadavoca – “bhagavā, bhante, anekapariyāyena appicchassa...pe... vīriyārambhassa vaṇṇavādī. Imāni, bhante, pañca vatthūni anekapariyāyena appicchatāya...pe... vīriyārambhāya saṃvattanti. Sādhu, bhante, bhikkhū yāvajīvam āraññikā assu; yo gāmantam osareyya vajjam naṁ phuseyya...pe... yāvajīvam macchamamsam na khādeyyum, yo macchamamsam khādeyya vajjam naṁ phuseyyā”ti. “Alam, devadatta, yo icchatī āraññiko hotu, yo icchatī gāmante viharatu; yo icchatī piṇḍapātiko hotu, yo icchatī nimantanam sādiyatū; yo icchatī pañskūliko hotu, yo icchatī gahapaticīvaram sādiyatū. Aṭṭhamāse kho mayā, devadatta, rukkhamūlasenāsanam anuññātam, tikoti parisuddham macchamamsam – adiṭṭham asutam aparisaṅkita”nti. Atha kho devadatto – “na bhagavā imāni pañca vatthūni anujānātī”ti haṭṭho udaggo sapariso uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

410. Atha kho devadatto sapariso rājagaham pavisitvā pañcahi vatthūhi janaṁ saññāpesi – “mayam, āvuso, samaṇam gotamam upasaṅkamitvā pañca vatthūni yācimhā – ‘bhagavā, bhante, anekapariyāyena appicchassa santuṭṭhassa sallekhassa dhutassa pāsādikassa apacayassa vīriyārambhassa

vaṇṇavādī. Imāni, bhante, pañca vatthūni anekapariyāyena appicchatāya santuṭṭhiyā sallekhāya dhutatāya pāsādikatāya apacayāya vīriyārambhāya saṃvattanti. Sādu, bhante, bhikkhū yāvajīvam āraññikā assu; yo gāmantam osareyya, vajjam nam phuseyya. Yāvajīvam piṇḍapātikā assu; yo nimantanaṃ sādiyeyya, vajjam nam phuseyya. Yāvajīvam pañṣukūlikā assu; yo gahapaticīvaram sādiyeyya, vajjam nam phuseyya. Yāvajīvam rukkhamūlikā assu; yo channam upagaccheyya, vajjam nam phuseyya. Yāvajīvam macchamamṣam na khādeyyum; yo macchamamṣam khādeyya, vajjam nam phuseyyā’ti. Imāni samaṇo gotamo nānūjānāti. Te mayam imehi pañcahi vatthūhi samādāya vattāmā”ti. Tattha ye te manussā assaddhā appasannā dubbuddhino te evamāhamṣu – “ime kho samaṇā sakyaputtiyā dhuṭā sallekhavuttino, samaṇo pana gotamo bāhulliko bāhullāya ceteti”ti. Ye pana te manussā saddhā pasannā pañḍitā byattā buddhimanto te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma devadatto bhagavato saṅghabhedāya parakkamissati cakkabhedāya”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma devadatto saṅghabhedāya parakkamissati cakkabhedāya”ti! Atha kho te bhikkhū devadattam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṃ ārocesum...pe... “saccam kira tvaṃ, devadatta, saṅghabhedāya parakkamasi cakkabhedāya”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma tvaṃ, moghapurisa, saṅghabhedāya parakkamissasi cakkabhedāya! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

411. “Yo pana bhikkhu samaggassa saṅghassa bhedāya parakkameyya, bhedanasamvattanikam vā adhikaraṇam samādāya paggayha tiṭṭheyya, so bhikkhu bhikkhūhi evamassa vacanīyo – ‘māyasmā samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami, bhedanasamvattanikam vā adhikaraṇam samādāya paggayha atṭhāsi. Sametāyasmā saṅghena. Samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī’ti. Evañca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno tatheva paggaṇheyya , so bhikkhu bhikkhūhi yāvatatiyam samanubhāsitabbo tassa paṭinissaggāya. Yāvatatiyānce samanubhāsiyamāno tam paṭinissajjeyya, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjeyya, saṅghādiseso”ti.

412. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmiṃ atthe adhippeto bhikkhūti.

Samaggo nāma saṅgho samānasamvāsako samānasīmāyam thito.

Bhedāya parakkameyyāti – “katham ime nānā assu, vinā assu, vaggā assū”ti pakkham pariyesati, gaṇam bandhati.

Bhedanasamvattanikam vā adhikaraṇanti atṭhārasabhedakaravatthūni.

Samādāyāti ādāya.

Paggayhāti dīpeyya.

Tiṭṭheyāti na paṭinissajjeyya.

So bhikkhūti yo so saṅghabhedako bhikkhu.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi.

Ye passanti, ye suṇanti, tehi vattabbo – “māyasmā samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami, bhedanasamvattanikam vā adhikaraṇam samādāya paggayha atṭhāsi. Sametāyasmā saṅghena. Samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī”ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace paṭinissajjati, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. Sutvā na vadanti,

āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu saṅghamajjhampi ākaḍḍhitvā vattabbo – “māyasmā samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami, bhedanasamvattanikam vā adhikaraṇam samādāya paggayha atṭhāsi. Sametāyasmā saṅghena. Samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharati”’ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace paṭinissajjati, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu samanubhāsitabbo – “evañca pana, bhikkhave, samanubhāsitabbo. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho nāpetabbo –

413. “Suñātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu samaggassa saṅghassa bhedāya parakkamati. So tam vatthum na paṭinissajjati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmam bhikkhum samanubhāseyya tassa vatthussa paṭinissaggāya. Esā nātti.

“Suñātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu samaggassa saṅghassa bhedāya parakkamati. So tam vatthum na paṭinissajjati. Saṅgho itthannāmam bhikkhum samanubhāsatī tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dutiyampi etamatthaṁ vadāmi...pe... tatiyampi etamatthaṁ vadāmi – suñātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu samaggassa saṅghassa bhedāya parakkamati. So tam vatthum na paṭinissajjati. Saṅgho itthannāmam bhikkhum samanubhāsatī tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Samanubhāṭṭho saṅghena itthannāmo bhikkhu tassa vatthussa paṭinissaggāya. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”’ti.

414. Nāttiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā, kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa. Saṅghādisesam ajjhāpajjantassa nāttiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā paṭippassambhanti.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

415. Dhammadamme dhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme vematiko na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme adhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Adhammadamme dhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme vematiko, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme adhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

416. Anāpatti asamanubhāsantassa, paṭinissajjantassa, ummattakassa, khittacittassa, vedanāṭṭassa, ādikammikassāti.

Saṅghabhedasikkhāpadam niṭhitam dasamam.

11. Bhedānuvattakasikkhāpadam

417. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena devadatto saṅghabhedāya parakkamati cakkabhedāya. Bhikkhū evamāhaṁsu – “adhammavādī devadatto, avinayavādī devadatto. Kathañhi nāma devadatto saṅghabhedāya parakkamissati cakkabhedāyā”ti! Evaṁ vutte kokāliko kaṭamodakatissako khanḍadeviyā putto samuddadatto te bhikkhū etadavocum – “māyasmanto evam̄ avacuttha. Dhammavādī devadatto, vinayavādī devadatto. Amhākañca devadatto chandañca ruciñca ādāya vo harati jānāti no bhāsatī amhākampetam̄ khamatī”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū devadattassa saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā bhavissanti vaggavādakā”ti! Atha kho te bhikkhū te anuvattake bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham̄ ārocesum...pe... “saccam̄ kira, bhikkhave, bhikkhū devadattassa saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā honti vaggavādakā”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā... pe... “kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā devadattassa saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā bhavissanti vaggavādakā! Netam̄, bhikkhave, appasannānam̄ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

418. “Tasseva kho pana bhikkhussa bhikkhū honti anuvattakā vaggavādakā eko vā dve vā tayo vā. Te evam̄ vadeyyum – ‘māyasmanto etam̄ bhikkhum̄ kiñci avacuttha. Dhammavādī ceso bhikkhu, vinayavādī ceso bhikkhu. Amhākañceso bhikkhu chandañca ruciñca ādāya vo harati jānāti no bhāsatī amhākampetam̄ khamatī’ti, te bhikkhū bhikkhūhi evamassu vacanīyā – ‘māyasmanto evam̄ avacuttha, na ceso bhikkhu dhammavādī, na ceso bhikkhu vinayavādī, māyasmantānampi saṅghabhedo ruccittha, sametāyasmantānam̄ saṅghena, samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī’ti. Evañca te bhikkhū bhikkhūhi vuccamānā tatheva paggañheyyum, te bhikkhū bhikkhūhi yāvatatiyam̄ samanubhāsitabbā tassa paṭinissaggāya. Yāvatatiyāñce samanubhāsiyamānā tam̄ paṭinissajjeyyum, iccetañ kusalam̄, no ce paṭinissajjeyyum, saṅghādiseso”ti.

419. Tasseva kho panāti tassa saṅghabhedakassa bhikkhuno.

Bhikkhū hontīti aññe bhikkhū honti.

Anuvattakāti yamditthiko so hoti yamkhantiko yañruciko tepi tamditthikā honti tamkhantikā tamrucikā.

Vaggavādakāti tassa vanṇāya pakkhāya ṛhitā honti.

Eko vā dve vā tayo vāti eko vā hoti dve vā tayo vā. Te evam̄ vadeyyum – ‘māyasmanto etam̄ bhikkhum̄ kiñci avacuttha, dhammavādī ceso bhikkhu, vinayavādī ceso bhikkhu, amhākañceso bhikkhu chandañca ruciñca ādāya vo harati jānāti no bhāsatī amhākampetam̄ khamatī’ti.

Te bhikkhūti ye te anuvattakā bhikkhū.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi.

Ye passanti ye sunanti tehi vattabbā – “māyasmanto evam̄ avacuttha. Na ceso bhikkhu dhammavādī, na ceso bhikkhu vinayavādī. Māyasmantānampi saṅghabhedo ruccittha. Sametāyasmantānam̄ saṅghena. Samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī”ti. Dutiyampi vattabbā. Sace paṭinissajjanti, iccetañ kusalam; no ce paṭinissajjanti, āpatti dukkaṭassa. Sutvā na vadanti, āpatti dukkaṭassa. Te bhikkhū saṅghamajjhampi ākaḍḍhitvā vattabbā – “māyasmanto evam̄ avacuttha. Na ceso bhikkhu dhammavādī, na ceso bhikkhu vinayavādī. Māyasmantānampi saṅghabhedo ruccittha. Sametāyasmantānam̄ saṅghena. Samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī”ti. Dutiyampi vattabbā. Tatiyampi

vattabbā. Sace paṭinissajjanti, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjanti, āpatti dukkaṭassa. Te bhikkhū samanubhāsitabbā. Evañca pana, bhikkhave, samanubhāsitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo nāpetabbo –

420. “Sunātu me, bhante, saṅgo. Itthannāmo ca itthanāmo ca bhikkhū itthannāmassa bhikkhuno saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā vaggavādakā. Te tam vatthum na paṭinissajjanti. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgo itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū samanubhāseyya tassa vatthussa paṭinissaggāya. Esā natti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgo. Itthannāmo ca itthanāmo ca bhikkhū itthannāmassa bhikkhuno saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā vaggavādakā. Te tam vatthum na paṭinissajjanti. Saṅgo itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū samanubhāsatati tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa ca itthannāmassa ca bhikkhūnam samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dutiyampi etamatthaṁ vadāmi...pe... tatiyampi etamatthaṁ vadāmi – sunātu me, bhante, saṅgo. Itthannāmo ca itthannāmo ca bhikkhū itthannāmassa bhikkhuno saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā vaggavādakā. Te tam vatthum na paṭinissajjanti. Saṅgo itthannāmañca itthannāmañca bhikkhū samanubhāsatati tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa ca bhikkhūnam samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Samanubhaṭṭhā saṅghena itthannāmo ca itthanāmo ca bhikkhū tassa vatthussa paṭinissaggāya. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

421. Nattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā, kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa. Saṅghādisesam ajjhāpajjantānam nattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā paṭippassambhanti. Dve tayo ekato samanubhāsitabbā, taduttari na samanubhāsitabbā.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati “saṅghādiseso”ti.

422. Dhammadamme dhammadammasaññī na paṭinissajjanti, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme vematikā na paṭinissajjanti, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme adhammadammasaññī na paṭinissajjanti, āpatti saṅghādisesassa.

Adhammadamme dhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme vematikā, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme adhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

423. Anāpatti asamanubhāsantānam, paṭinissajjantānam, ummattakānam, khittacittānam, vedanāṭṭānam, ādikammikānanti.

Bhedānuvattakasikkhāpadam niṭṭhitam ekādasamam.

12. Dubbacasikkhāpadam

424. Tena samayena buddho bhagavā kosambiyam viharati ghositārāme. Tena kho pana samayena āyasmā channo anācaram ācarati. Bhikkhū evamāhamṣu – “māvuso, channa, evarūpam akāsi. Netam kappaṭī”ti. So evam vadeti – ‘kim nu kho nāma tumhe, āvuso, maṃ vattabbam maññatha? Aham kho nāma tumhe vadeyyam. Amhākam buddho amhākam dhammo amhākam ayyaputtena dhammo abhisamito. Seyyathāpi nāma mahāvāto vāyanto tiṇakaṭṭhapaṇṇasataṭam [tiṇakaṭṭhapaṇṇakasaṭam (ka.)] ekato ussāreyya, seyyathā vā pana nadī pabbateyyā saṅkhasevālapanakam ekato ussāreyya, evameva tumhe nānānāmā nānāgottā nānājaccā nānākulā pabbajitā ekato ussāreyya. Kim nu kho nāma tumhe, āvuso, maṃ vattabbam maññatha? Aham kho nāma tumhe vadeyyam! Amhākam buddho amhākam dhammo amhākam ayyaputtena dhammo abhisamito”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘kathañhi nāma āyasmā channo bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karissatī’ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam channam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṃ ārocesum...pe... ‘saccam kira tvam, channa, bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karosi’ti? ‘Saccam bhagavā’ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... ‘kathañhi nāma tvam, moghapurisa, bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

425. “**Bhikkhu paneva dubbacajātiko hoti uddesapariyāpannesu sikkhāpadesu bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karoti** – ‘mā mam āyasmanto kiñci avacuttha kalyāṇam vā pāpakam vā, ahampāyasmante na kiñci vakkhāmi kalyāṇam vā pāpakam vā, viramathāyasmanto mama vacanāyā’ti, so bhikkhu bhikkhūhi evamassa vacanīyo – ‘māyasmā attānam avacanīyam akāsi, vacanīyamevāyasmā attānam karotu, āyasmāpi bhikkhū vadetu sahadhammena, bhikkhūpi āyasmantam vakkhanti sahadhammena. Evam samvaddhā hi tassa bhagavato parisā yadidam aññamaññavacanena aññamaññavuṭṭhāpanenāti. Evañca so bhikkhum bhikkhūhi vuccamāno tatheva pagaṇheyya, so bhikkhu bhikkhūhi yāvatatiyam samanubhāsitabbo tassa paṭinissaggāya. Yāvatatiyañce samanubhāsiyamāno tam paṭinissajjeyya, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjeyya, saṅghādiseso’ti.

426. Bhikkhū paneva dubbacajātiko hotī dubbaco hoti dovacassakarañehi dhammehi samannāgato akkhamo appadakkhiṇaggāhī anusāsanim.

Uddesapariyāpannesu sikkhāpadesūti pātimokkhapariyāpannesu sikkhāpadesu.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi.

Sahadhammikam nāma yam bhagavatā paññattam sikkhāpadam, etam sahadhammikam nāma.

Tena vuccamāno attānam avacanīyam karoti – ‘mā mam āyasmanto kiñci avacuttha kalyāṇam vā pāpakam vā, ahampāyasmante na kiñci vakkhāmi kalyāṇam vā pāpakam vā. Viramathāyasmanto mama vacanāyā’ti.

So bhikkhūti yo so dubbacajātiko bhikkhu.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi. Ye passanti ye suṇanti tehi vattabbo – ‘māyasmā attānam avacanīyam akāsi. Vacanīyameva āyasmā attānam karotu. Āyasmāpi bhikkhū vadetu sahadhammena, bhikkhūpi āyasmantam vakkhanti sahadhammena. Evam samvaddhā hi tassa bhagavato parisā yadidam aññamaññavacanena aññamaññavuṭṭhāpanenā’ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace paṭinissajjati, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. Sutvā na vadanti, āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu saṅghamajjhampi ākaḍḍhitvā vattabbo – ‘māyasmā attānam avacanīyam akāsi...pe... aññamaññavuṭṭhāpanenā’ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace paṭinissajjati, iccetam kusalam; no ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu samanubhāsitabbo. Evañca pana,

bhikkhave, samanubhāsitabbo. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo nāpetabbo –

427. “Sunātu me, bhante, saṅgo. Ayam itthannāmo bhikkhu bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karoti. So tam vatthum na paṭinissajjati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgo itthannāmam bhikkhum samanubhāseyya tassa vatthussa paṭinissaggāya. Esā natti.

“Sunātu me, bhante, saṅgo. Ayam itthannāmo bhikkhu bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karoti. So tam vatthum na paṭinissajjati. Saṅgo itthannāmam bhikkhum samanubhāsatī tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dutiyampi etamattham vadāmi... pe... tatiyampi etamattham vadāmi – “sunātu me, bhante, saṅgo. Ayam itthannāmo bhikkhu bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam karoti. So tam vatthum na paṭinissajjati. Saṅgo itthannāmam bhikkhum samanubhāsatī tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Samanubhaṭho saṅghena itthannāmo bhikkhu tassa vatthussa paṭinissaggāya. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

428. Nattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā, kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa. Saṅghādisesam ajjhāpajjantassa nattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā paṭipassambhanti.

Saṅghādisesoti...pe... tenapi vuccati saṅghādisesoti.

429. Dhammadamme dhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme vematiko na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme adhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Adhammadamme dhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme vematiko, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme adhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

430. Anāpatti asamanubhāsantassa, paṭinissajjantassa, ummattakassa, ādikammikassāti.

Dubbacasikkhāpadam niṭṭhitam dvādasamam.

13. Kuladūsakasikkhāpadam

431. [idaṁ vatthu cūlava. 21] Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena assajipunabbasukā nāma [nāma bhikkhū (ka.)] kīṭagirismiṁ āvāsikā honti alajjino pāpabhikkhū. Te [cūlava. 293] evarūpaṁ anācāram ācaranti – mālāvaccham̄ ropaṇtipi ropaṇtipi, siñcantipi siñcāpentipi, ocinantipi ocināpentipi, ganthentipi ganthāpentipi, ekatovaṇṭikamālam karontipi kārāpentipi, ubhatovaṇṭikamālam karontipi kārāpentipi, mañjarikam̄ karontipi kārāpentipi, vidhūtikam̄ karontipi kārāpentipi, vaṭamsakam̄ karontipi kārāpentipi,

āvelām karontipi kārāpentipi, uracchadaṁ karontipi kārāpentipi. Te kulitthīnam kuladhītānam kulakumārīnam kulasuṇhānaṁ kuladāsīnam ekatovaṇṭikamālaṁ harantipi harāpentipi, ubhatovaṇṭikamālaṁ harantipi harāpentipi, mañjarikam harantipi harāpentipi, vidhūtikam harantipi harāpentipi, vatamsakam harantipi harāpentipi, āvelām harantipi harāpentipi, uracchadaṁ harantipi harāpentipi. Te kulitthīhi kuladhītāhi kulakumārīhi kulasuṇhāhi kuladāsīhi saddhiṁ ekabhājanepi bhuñjanti, ekathālakepi pivanti, ekāsanepi nisīdanti, ekamañcepi tuvaṭṭenti, ekaṭharaṇāpi tuvaṭṭenti, ekaṭavuraṇāpi tuvaṭṭenti, ekaṭharaṇāpāvuraṇāpi tuvaṭṭenti, vikālepi bhuñjanti, majjampi pivanti, mālāgandhavilepanampi dhārenti, naccantipi gāyantipi vādentipi lāsentipi, naccantiyāpi naccanti, naccantiyāpi gāyanti, naccantiyāpi vādenti, naccantiyāpi lāsentti, gāyantiyāpi naccanti, gāyantiyāpi gāyanti, gāyantiyāpi vādenti, vādentiyaṁ naccanti, vādentiyaṁ gāyanti, vādentiyaṁ vādenti, vādentiyaṁ lāsentti, lāsentiyāpi naccanti, lāsentiyāpi gāyanti, lāsentiyāpi vādenti, lāsentiyāpi lāsentti. Aṭṭhapadepi kīlanti, dasapadepi kīlanti, ākāsepi kīlanti, parihārapathēpi kīlanti, santikāyapi kīlanti, khalikāyapi kīlanti, ghaṭikāyapi kīlanti, salākahatthenapi kīlanti, akkhenapi kīlanti, paṅgacīrenapi kīlanti, vaṇkakenapi kīlanti, mokkhacikāyapi kīlanti, cingulakenapi kīlanti, pattālhakenapi kīlanti, rathakenapi kīlanti, dhanukenapi kīlanti, akkharikāyapi kīlanti, manesikāyapi kīlanti, yathāvajjenapi kīlanti. Hatthismimpi sikkhanti, assasmimpi sikkhanti, rathasmimpi sikkhanti, dhanusmimpi sikkhanti, tharusmimpi sikkhanti, hatthissapi purato dhāvanti, assassapi purato dhāvanti, rathassapi purato [purato dhāvanti (syā.)] dhāvantipi ādhāvantipi, usselentipi, apphoṭentipi, nibbujjhantipi, muṭhīhipi yujjhanti, raṅgamajjhēpi saṅghāṭīn pattharitvā naccakiṁ [naccantiṁ (sī. syā.)] evam vadanti – idha, bhagini, naccassūti, nalāṭikampi denti, vividhampi anācāram ācaranti.

432. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kāsīsu vassamvuṭṭho sāvatthim gacchanto bhagavantam dassanāya, yena kīṭagiri tadavasari. Atha kho so bhikkhu pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya kīṭagirim piṇḍāya pāvisi pāsādikena abhikkantena paṭikkantena ālokitenā vilokitenā samiñjitenā pasāritena okkhittacakku iriyāpathasampanno. Manussā tam bhikkhum passitvā evamāhamṣu – “kvāyam abalabalo viya mandamando viya bhākuṭikabhākuṭiko viya? Ko imassa upagatassa piṇḍakam dassati? Amhākam pana ayyā assajipunabbasukā sañhā sakhlā sukasambhāsā mihitapubbaṅgamā ehisvāgatavādino abbhākuṭikā uttānamukhā pubbabhāsino. Tesam kho nāma piṇḍo dātabbo”ti.

Addasā kho aññataro upāsako tam bhikkhum kīṭagirismim piṇḍāya carantam. Disvāna yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhum abhivādetvā etadavoca – “api, bhante, piṇḍo labbhāti”ti? “Na kho, āvuso, piṇḍo labbhāti”ti. “Ehi, bhante, gharam gamissāmā”ti. Atha kho so upāsako tam bhikkhum gharam netvā bhojetvā etadavoca – “kaham, bhante, ayyo gamissatī”ti? “Sāvatthim kho aham, āvuso, gamissāmi bhagavantam dassanāyā”ti. “Tena hi, bhante, mama vacanena bhagavato pāde sirasā vanda, evañca vadehi – ‘duṭṭho, bhante, kīṭagirismim āvāso. Assajipunabbasukā nāma kīṭagirismim āvāsikā alajjino pāpabhikkhū. Te evarūpam anācāram ācaranti – mālāvaccham ropentipi ropāpentipi, siñcantipi siñcāpentipi...pe... vividhampi anācāram ācaranti. Yepi te, bhante, manussā pubbe saddhā ahesum pasannā tepi etarahi assaddhā appasannā. Yānipi tāni saṅghassa pubbe dānapathāni tānipi etarahi upacchinnāni. Riñcanti pesalā bhikkhū, nivasanti pāpabhikkhū. Sādhu, bhante, bhagavā kīṭagirim bhikkhū pahiṇeyya yathāyam kīṭagirismim āvāso sañṭhaheyyā””ti.

Ebamāvusoti kho so bhikkhu tassa upāsakassa paṭissutvā yena sāvatthi tena pakkāmi. Anupubbena yena sāvatthi jetavanam anāthaṇḍikassa ārāmo yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Āciṇṇam kho panetam buddhānam bhagavantānam āgantukehi bhikkhūhi saddhiṁ paṭisammoditum. Atha kho bhagavā tam bhikkhum etadavoca – “kacci, bhikkhu, khamanīyam kacci yāpanīyam, kaccisi appakilamathena addhānam āgato, kuto ca tvam bhikkhu āgacchasī”ti? “Khamanīyam, bhagavā, yāpanīyam, bhagavā. Appakilamathena cāham, bhante, addhānam āgato. Idhāham, bhante, kāsīsu vassamvuṭṭho sāvatthim āgacchanto bhagavantam dassanāya yena kīṭagiri tadavasari. Atha khvāham, bhante, pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya kīṭagirim piṇḍāya pāvisim. Addasā kho mam, bhante, aññataro upāsako kīṭagirismim piṇḍāya carantam.

Disvāna yenāham tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā maṃ abhivādetvā etadavoca – ‘api, bhante, piṇḍo labbhati’ti? ‘Na kho, āvuso, piṇḍo labbhati’ti. ‘Ehi, bhante, gharaṃ gamissāmā’ti. Atha kho, bhante, so upāsako maṃ gharaṃ netvā bhojetvā etadavoca – ‘kahaṃ, bhante, ayyo gamissasi’ti? ‘Sāvatthim kho aham, āvuso, gamissāmi bhagavantaṃ dassanāyā’ti. Tena hi, bhante, mama vacanena bhagavato pāde sirasā vanda, evañca vadehi – ‘duṭṭho, bhante, kīṭāgirismiṃ āvāso, assajipunabbasukā nāma kīṭāgirismiṃ āvāsikā alajjino pāpabhikkhū. Te evarūpam anācāram ācaranti – mālāvaccham ropentipi ropāpentipi, siñcantipi siñcāpentipi...pe... vividhampi anācāram ācaranti. Yepi te, bhante, manussā pubbe saddhā ahesum pasannā tepi etarahi assaddhā appasannā, yānipi tāni saṅghassa pubbe dānapathāni tānipi etarahi upacchinnāni, riñcanti pesalā bhikkhū nivasanti pāpabhikkhū. Sādu, bhante, bhagavā kīṭāgiriṃ bhikkhū pahiṇeyya yathāyam kīṭāgirismiṃ āvāso sañthaheyyā’ti. Tato aham, bhagavā, āgacchāmī’ti.

433. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā bhikkhū paṭipucchi – “saccam kira, bhikkhave, assajipunabbasukā nāma kīṭāgirismiṃ āvāsikā alajjino pāpabhikkhū te evarūpam anācāram ācaranti – mālāvaccham ropentipi ropāpentipi, siñcantipi siñcāpentipi ...pe... vividhampi anācāram ācaranti, yepi te, bhikkhave, manussā pubbe saddhā ahesum pasannā tepi etarahi assaddhā appasannā; yānipi tāni saṅghassa pubbe dānapathāni tānipi etarahi upacchinnāni; riñcanti pesalā bhikkhū nivasanti pāpabhikkhū”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... “kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā evarūpam anācāram ācarissanti – mālāvaccham ropessantipi ropāpessantipi, sañcissantipi siñcāpessantipi, ocinissantipi ocināpessantipi, ganthissantipi ganthāpessantipi, ekatovaṇṭikamālam karissantipi kārāpessantipi, ubhatovaṇṭikamālam karissantipi kārāpessantipi, mañjarikam karissantipi kārāpessantipi, vidhūtikam karissantipi kārāpessantipi, vaṭamsakam karissantipi kārāpessantipi, āvelam karissantipi kārāpessantipi, uracchadam karissantipi kārāpessantipi. Te kulithīnam kuladhītānam kulakumārīnam kulasuṇhānam kuladāsīnam ekatovaṇṭikamālam harissantipi hārāpessantipi, ubhatovaṇṭikamālam harissantipi hārāpessantipi, mañjarikam harissantipi hārāpessantipi, vidhūtikam harissantipi hārāpessantipi, āvelam harissantipi hārāpessantipi, uracchadam harissantipi hārāpessantipi. Te kulithīhi kuladhītāhi kulakumārīhi kulasuṇhāhi kuladāsīhi saddhim ekabhājanepi bhuñjissanti, ekathālakēpi pivissanti, ekāsanepi nisidissanti, ekamañcepi tuvaṭṭissanti, ekattharaṇāpi tuvaṭṭissanti, ekapāvuraṇāpi tuvaṭṭissanti, ekattharaṇāpāvuraṇāpi tuvaṭṭissanti, vikālepi bhuñjissanti, majjampi pivissanti, mālāgandhavilepanampi dhārissanti, naccissantipi gāyissantipi vādessantipi lāsessantipi, naccantiyāpi naccissantipi naccantiyāpi gāyissanti naccantiyāpi vādessanti naccantiyāpi lāsessanti, gāyantiyāpi naccissantipi gāyissanti gāyantiyāpi vādessanti vādentyāpi lāsessanti, vādentyāpi naccissantipi vādentyāpi gāyissanti vādentyāpi vādessanti vādentyāpi lāsessanti, lāsentiyāpi naccissantipi lāsentiyāpi gāyissanti lāsentiyāpi vādessanti lāsentiyāpi lāsessanti, atṭhapadepi kīlissanti dasapadepi kīlissanti, akāsepi kīlissanti, parihārapathēpi kīlissanti, santikāyapi kīlissanti, khalikāyapi kīlissanti, ghaṭikāyapi kīlissanti, salākahatthenapi kīlissanti, akkhenapi kīlissanti, paṅgacīrenapi kīlissanti, vaṅkakenapi kīlissanti, mokkhacikāyapi kīlissanti, ciṅgulakenapi kīlissanti, pattālhakenapi kīlissanti, rathakenapi kīlissanti, dhanukenapi kīlissanti, akkharikāyapi kīlissanti, manesikāyapi kīlissanti, yathāvajjenapi kīlissanti, hatthismimpi sikkhissanti, assasmimpi sikkhissanti, rathasmimpi sikkhissanti, dhanusmimpi sikkhissanti, tharusmimpi sikkhissanti, hatthissapi purato dhāvissanti, assassapi purato dhāvissanti, rathassapi purato [purato dhāvissanti (syā.)] dhāvissantipi ādhāvissantipi, usselessantipi, apphotessantipi, nibbujjhissantipi, muṭṭhīhipi yujjhissanti, raṅgamajjhēpi saṅghāṭim pattharityā naccakiṃ evam vakkhanti “idha bhagini naccassū”ti nalāṭikampi dassanti, vividhampi anācāram ācarissanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... vigarahitvā dhammiṃ katham katvā sāriputtamoggallāne āmantesi – “gacchatha tumhe, sāriputtā, kīṭāgiriṃ gantvā assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭāgirismā pabbājanīyakammaṇ karotha. Tumhākam ete saddhivihārikā”ti.

“Kathaṃ mayam, bhante, assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭāgirismā pabbājanīyakammaṇ karoma? Cañḍā te bhikkhū pharusā”ti. “Tena hi tumhe, sāriputtā, bahukehi bhikkhūhi saddhim gacchathā”ti. “Evam, bhante”ti kho sāriputtamoggallānā bhagavato paccassosum. “Evañca pana,

bhikkhave, kātabbam. Paṭhamam assajipunabbasukā bhikkhū codetabbā. Codetvā sāretabbā. Sāretvā āpattiṁ ropetabbā. Āpattiṁ ropetvā byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo nāpetabbo –

434. “Suṇātu me, bhante, saṅgo. Ime assajipunabbasukā bhikkhū kuladūsakā pāpasamācārā. Imesam pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni ca imehi duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgo assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭagirismā pabbājanīyakammaṁ kareyya – ‘na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭagirismiṁ vatthabba’nti. Esā nātī.

“Suṇātu me, bhante, saṅgo. Ime assajipunabbasukā bhikkhū kuladūsakā pāpasamācārā. Imesam pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni ca imehi duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Saṅgo assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭagirismā pabbājanīyakammaṁ karoti – ‘na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭagirismiṁ vatthabba’nti. Yassāyasmato khamati assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭagirismā pabbājanīyakammassa karaṇam – ‘na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭagirismiṁ vatthabba’nti, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dutiyampi etamatthaṁ vadāmi...pe... tatiyampi etamatthaṁ vadāmi – suṇātu me, bhante, saṅgo...pe... so bhāseyya.

“Kataṁ saṅghena assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭagirismā pabbājanīyakammaṁ – ‘na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭagirismiṁ vatthabba’nti. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

435. Atha kho sāriputtamoggallānappamukho bhikkhusaṅgo kīṭagiriṁ gantvā assajipunabbasukānam bhikkhūnam kīṭagirismā pabbājanīyakammaṁ akāsi – ‘na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭagirismiṁ vatthabba’nti. Te saṅghena pabbājanīyakammakatā na sammā vattanti, na lomaṁ pātentī, na netthāram vattanti, na bhikkhū khamāpentī, akkosanti paribhāsanti chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpenti, pakkamantipi, vibbhāmantipi. Ye te bhikkhū appicchā... pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma assajipunabbasukā bhikkhū saṅghena pabbājanīyakammakatā na sammā vattissanti, na lomaṁ pātessanti, na netthāram vattissanti, na bhikkhū khamāpessanti, akkosissanti paribhāsissanti, chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpessanti pakkamissantipi vibbhāmissantipī”ti! Atha kho te bhikkhū assajipunabbasuke bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira, bhikkhave, assajipunabbasukā bhikkhū saṅghena pabbājanīyakammakatā na sammā vattanti...pe... vibbhāmantipī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

436. “Bhikkhu paneva aññataram gāmaṁ vā nigamaṁ vā upanissāya viharati kuladūsako pāpasamācāro. Tassa kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca, kulāni ca tena duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. So bhikkhu bhikkhūhi evamassa vacanīyo – ‘āyasmā kho kuladūsako pāpasamācāro, āyasmato kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca, kulāni cāyasmatā duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Pakkamatāyasmā imamhā āvāsā. Alām te idha vāsenā’ti. Evañca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno te bhikkhū evam vadeyya – ‘chandagāmino ca bhikkhū dosagāmino ca bhikkhū mohagāmino ca bhikkhū bhayagāmino ca bhikkhū tādisikāya āpattiyā ekaccaṁ pabbājenti ekaccaṁ na pabbājentī’ti, so bhikkhu bhikkhūhi evamassa vacanīyo – ‘māyasmā evam avaca. Na ca bhikkhū chandagāmino. Na ca bhikkhū dosagāmino. Na ca bhikkhū mohagāmino. Na ca bhikkhū bhayagāmino. Āyasmā kho kuladūsako pāpasamācāro. Āyasmato kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni cāyasmatā duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Pakkamatāyasmā imamhā āvāsā. Alām te idha vāsenā’ti. Evañca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno tatheva paggañheyya, so bhikkhu bhikkhūhi yāvatatiyam samanubhāsitabbo tassa paṭinissaggāya. Yāvatatiyāñce samanubhāsiyamāno tam paṭinissajjeyya, iccetaṁ kusalam; no ce

paṭinissajjeyya, saṅghādiseso”ti.

437. Bhikkhu paneva aññataram gāmam vā nigamam vāti gāmopi nigamopi nagarampi gāmo ceva nigamo ca.

Upanissāya viharatīti tattha paṭibaddhā honti
cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārā.

Kulam nāma cattāri kulāni – khattiyakulam, brāhmaṇakulam, vessakulam, suddakulam.

Kuladūsakoti kulāni dūseti pupphena vā phalena vā cuṇṇena vā mattikāya vā dantakaṭṭhena vā veļuyā vā [veļunā vā (syā.)] vejzikāya vā jaṅghapesanikena vā.

Pāpasamācāroti mālāvaccham ropetipi ropāpetipi, siñcatipi siñcāpetipi, ocinātipi ocināpetipi, ganhetipi ganthāpetipi.

Dissanti ceva suyyanti cāti ye sammukhā te passanti, ye tirokkhā te suṇanti.

Kulāni ca tena duṭṭhānīti pubbe saddhā hutvā tam āgamma assaddhā honti, pasannā hutvā appasannā honti.

Dissanti ceva suyyanti cāti ye sammukhā te passanti, ye tirokkhā te suṇanti.

So bhikkhūti yo so kuladūsako bhikkhu.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi. Ye passanti ye suṇanti. Tehi vattabbo – “āyasmā kho kuladūsako pāpasamācāro. Āyasmato kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni cāyasmatā duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Pakkamatāyasmā imamhā āvāsā. Alam te idha vāsenā”ti.

Evañca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno te bhikkhū evam vadeyya – “chandagāmino ca bhikkhū, dosagāmino ca bhikkhū, mohagāmino ca bhikkhū, bhayagāmino ca bhikkhū. Tādisikāya āpatti�ā ekaccam pabbājenti ekaccaṃ na pabbājenti”ti.

So bhikkhūti yo so kammakato bhikkhu.

Bhikkhūhīti aññehi bhikkhūhi. Ye passanti ye suṇanti tehi vattabbo – “māyasmā evam avaca. Na ca bhikkhū chandagāmino, na ca bhikkhū dosagāmino, na ca bhikkhū mohagāmino, na ca bhikkhū bhayagāmino. Āyasmā kho kuladūsako pāpasamācāro. Āyasmato kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni cāyasmatā duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Pakkamatāyasmā imamhā āvāsā. Alam te idha vāsenā”ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo.

Sace paṭinissajjati, iccetaṃ kusalam. No ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. Sutvā na vadanti, āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu saṅghamajjhampi ākaḍḍhitvā vattabbo – “māyasmā evam avaca. Na ca bhikkhū chandagāmino, na ca bhikkhū dosagāmino, na ca bhikkhū mohagāmino, na ca bhikkhū bhayagāmino. Āyasmā kho kuladūsako pāpasamācāro. Āyasmato kho pāpakā samācārā dissanti ceva suyyanti ca. Kulāni cāyasmatā duṭṭhāni dissanti ceva suyyanti ca. Pakkamatāyasmā imamhā āvāsā. Alam te idha vāsenā”ti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace paṭinissajjati, iccetaṃ kusalam. No ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassa. So bhikkhu samanubhāsitabbo. Evañca pana, bhikkhave, samanubhāsitabbo. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo ñāpetabbo –

438. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saṅghena pabbājanīyakammakato bhikkhū chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpeti. So tam vatthum na paṭinissajjati. Yadi saṅghassa pakkallam, saṅgho itthannāmaṁ bhikkhum samanubhāseyya tassa vatthussa paṭinissaggāya. Esā ñatti.

“Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu saṅghena pabbājanīyakammakato bhikkhū chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpeti. So tam vatthum na paṭinissajjati. Saṅgho itthannāmaṁ bhikkhum samanubhāsatī tassa vatthussa paṭinissaggāya. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno samanubhāsanā tassa vatthussa paṭinissaggāya, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dutiyampi etamattham vadāmi...pe... tatiyampi etamattham vadāmi...pe....

“Samanubhaṭṭho saṅghena itthannāmo bhikkhu tassa vatthussa paṭinissaggāya. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametaṁ dhārayāmī”ti.

439. Ñattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā, kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa. Saṅghādisesam ajjhāpajjantassa ñattiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi thullaccayā paṭipassambhanti.

Saṅghādisesoti saṅghova tassā āpattiyā parivāsam deti, mūlāya paṭikassati, mānattam deti, abheti; na sambahulā, na ekapuggalo. Tena vuccati – ‘saṅghādiseso’ti, tasveva āpattinikāyassa nāmakammam adhivacanam. Tenapi vuccati saṅghādisesoti.

440. Dhammadamme dhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme vematiko na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Dhammadamme adhammadammasaññī na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa.

Adhammadamme dhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme vematiko, āpatti dukkaṭassa.

Adhammadamme adhammadammasaññī, āpatti dukkaṭassa.

441. Anāpatti asamanubhāsantassa, paṭinissajjantassa, ummattakassa, ādikammikassāti.

Kuladūsakasikkhāpadam niṭṭhitam terasamam.

442. Udditthā kho, āyasmanto, terasa saṅghādisesā dhammā, nava paṭhamāpattikā, cattāro yāvatatiyakā. Yesam bhikkhu aññataram vā aññataram vā āpajjivā yāvatihām jānam paṭicchādeti tāvatihām tena bhikkhunā akāmā parivatthabbam. Parivutthaparivāsena bhikkhunā uttari chārattam bhikkhumānattāya paṭipajjitabbam. Ciṇṇamānatto bhikkhu yattha siyā vīsatigaṇo bhikkhusaṅgo tattha so bhikkhu abbhetabbo. Ekenapi ce ūno vīsatigaṇo bhikkhusaṅgo tam bhikkhum abbheyya, so ca bhikkhu anabbhito, te ca bhikkhū gārayhā, ayam tattha sāmīci. Tatthāyasmante pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā?’ Dutiyampi pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā?’ Tatiyampi pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā?’ Parisuddhetthāyasmanto. Tasmā tuṇhī, evametaṁ dhārayāmīti.

Terasakam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Vissat̄hi kāyasam̄saggam̄, duṭṭhullam̄ attakāmañca;
Sañcarittam̄ kuṭī ceva, vihāro ca amūlakam̄.

Kiñcilesañca bhedo ca, tasseva anuvattakā;
Dubbacam̄ kuladūsañca, saṅghādisesā terasāti.

Saṅghādisesakāṇḍam̄ niṭṭhitam̄.

3. Aniyatakāṇḍam̄

1. Paṭhamaaniyatasikkhāpadam̄

Ime kho panāyasmanto dve aniyatā dhammā

Uddesam̄ āgacchanti.

443. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam̄ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī sāvatthiyam̄ kulūpako hoti, bahukāni kulāni upasaṅkamati. Tena kho pana samayena āyasmato udāyissa upaṭṭhākakulassa kumārikā aññatarassa kulassa kumārakassa dinnā hoti. Atha kho āyasmā udāyī pubbañhasamayañ nivāsetvā pattacīvaraṇādāya yena tam̄ kulam̄ tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā manusse pucchi – “kahañ itthannāmā”ti? Te evamāhaṁsu – “dinnā, bhante, amukassa kulassa kumārakassā”ti. Tampi kho kulam̄ āyasmato udāyissa upaṭṭhākam̄ hoti. Atha kho āyasmā udāyī yena tam̄ kulam̄ tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā manusse pucchi – “kahañ itthannāmā”ti? Te evamāhaṁsu – “esāyya, ovarake nisinnā”ti. Atha kho āyasmā udāyī yena sā kumārikā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tassā kumārikāya saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappesi kālayuttam̄ samullapanto kālayuttam̄ dhammam̄ bhaṇanto.

Tena kho pana samayena visākhā migāramātā bahuputtā hoti bahunattā arogaputtā aroganattā abhimaṅgalasammata. Manussā yaññesu chañesu ussavesu visākhām̄ migāramātaram̄ paṭhamam̄ bhojenti. Atha kho visākhā migāramātā nimantitā tam̄ kulam̄ agamāsi. Addasā kho visākhā migāramātā āyasmantañ udāyim̄ tassā kumārikāya saddhim̄ ekam̄ ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisinnam̄. Disvāna āyasmantañ udāyim̄ etadavoca – “idañ, bhante, nacchannañ nappatirūpam̄ yam̄ ayyo mātugāmena saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappeti. Kiñcāpi, bhante, ayyo anaththiko tena dhammena, apica dussaddhāpayā appasannā manussā”ti. Evampi kho āyasmā udāyī visākhāya migāramātuyā vuccamāno nādiyi. Atha kho visākhā migāramātā nikkhāmitvā bhikkhūnām̄ etamatthañ ārocesi. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khippanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī mātugāmena saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappessati”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantañ udāyim̄ anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthañ ārocesum̄...pe... “saccam̄ kira tvam̄, udāyi, mātugāmena saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappesi”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam̄, moghapurisa, mātugāmena saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappessasi! Netam̄, moghapurisa, appasannānam̄ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

444. “Yo pana bhikkhu mātugāmena saddhim̄ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjam̄ kappeyya, tamenam̄ saddheyyavacasā upāsikā disvā tiṇṇam̄ dhammānam̄ aññatarena vadeyya – pārājikena vā saṅghādisesena vā pācittiyena vā, nisajjam̄ bhikkhu paṭijānamāno tiṇṇam̄ dhammānam̄ aññatarena kāretabbo – pārājikena vā

sāṅghādisesena vā pācittiyyena vā yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya, tena so bhikkhu kāretabbo. Ayam dhammo aniyato”ti.

445. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Mātugāmo nāma manussitthī, na yakkhī na petī na tiracchānagatā. Antamaso tadahujātāpi dārikā, pageva mahattarī.

Saddhīnti ekato.

Eko ekāyāti bhikkhu ceva hoti mātugāmo ca.

Raho nāma cakkhussa raho, sotassa raho. **Cakkhussa rahonāma** na sakkā hoti akkhiṃ vā nikhaṇīyamāne bhamukam vā ukkhipīyamāne sīsam vā ukkhipīyamāne passitum. **Sotassa rahonāma** na sakkā hoti pakatikathā sotum.

Paṭicchannam nāma āsanam kuṭṭena vā [kuḍḍena vā (sī. syā.)] kavāṭena vā kilañjena vā sāṇipākārena vā rukkhena vā thambhena vā kotthaliyā vā yena kenaci paṭicchannam hoti.

Alamkammaniyeti sakkā hoti methunam dhammam paṭisevitum.

Nisajjam kappeyyāti mātugāme nisinne bhikkhu upanisinno vā hoti upanipanno vā. Bhikkhu nisinne mātugāmo upanisinno vā hoti upanipanno vā. Ubho vā nisinnā honti ubho vā nipannā.

Saddheyyavacasā nāma āgataphalā abhisametāvinī viññātasāsanā.

Upāsikā nāma buddham saraṇam gatā, dhammam saraṇam gatā, saṅgam saraṇam gatā.

Disvāti passitvā.

Tiṇṇam dhammānam aññatarena vadeyya – pārājikena vā sāṅghādisesena vā pācittiyyena vā. Nisajjam bhikkhu paṭijānamāno tiṇṇam dhammānam aññatarena kāretabbo – pārājikena vā sāṅghādisesena vā pācittiyyena vā. Yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya tena so bhikkhu kāretabbo.

446. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyyā kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “saccāham nisinno, no ca kho methunam dhammam paṭisevi”nti, nisajjāya kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “nāham nisinno, apica kho nipanno”ti, nipajjāya kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “nāham nisinno apica kho ṭhito”ti, na kāretabbo.

447. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyyā kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “saccāham nipanno, no ca kho methunam dhammam paṭisevi”nti, nipajjāya kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “nāham nipanno, apica kho nisinno”ti, nisajjāya kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno

mātugāmassa methunam dhammam paṭisevanto”ti, so ce evam vadeyya – “nāham nipanno apica kho ṭhito”ti, na kāretabbo.

448. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo...pe... saccāham nisinno no ca kho kāyasamsaggam samāpajjinti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno apica kho nipannoti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo...pe... saccāham nipanno, no ca kho kāyasamsaggam samāpajjinti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho nisinnoti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

449. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho mātugāmena saddhim eko ekāya raho paṭicchanne āsane alamkammaniye nisinno”ti, so ca tam paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno apica kho nipannoti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

450. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho mātugāmena saddhim eko ekāya raho paṭicchanne āsane alamkammaniye nipanno”ti, so ca tam paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho nisinnoti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Aniyatoti na niyato, pārājikam vā saṅghādiseso vā pācittiyaṁ vā.

451. Gamanam paṭijānāti, nisajjam paṭijānāti, āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam paṭijānāti, nisajjam na paṭijānāti, āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam paṭijānāti, nisajjam paṭijānāti, āpattim na paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo. Gamanam paṭijānāti, nisajjam na paṭijānāti, āpattim na paṭijānāti, na kāretabbo.

Gamanam na paṭijānāti, nisajjam paṭijānāti, āpattim paṭijānāti, āpattiyā

Kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti, nisajjam na paṭijānāti, āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti, nisajjam paṭijānāti, āpattim na paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti, nisajjam na paṭijānāti, āpattim na paṭijānāti, na kāretabboti.

Paṭhamo aniyato niṭṭhito.

2. Dutiyaaniyatasikkhāpadam

452. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī – “bhagavatā paṭikkhittam mātugāmena saddhim eko ekāya raho paṭicchanne āsane alamkammaniye nisajjam kappetu”ti tassāyeva kumārikāya saddhim eko ekāya raho nisajjam kappesi kālayuttam samullapanto kālayuttam dhammam bhaṇto. Dutiyampi kho visākhā migāramātā nimantitā tam kulaṁ agamāsi. Addasā kho visākhā migāramātā āyasmantaṁ udāyim tassāyeva kumārikāya saddhim ekaṁ ekāya raho nisinnam. Disvāna āyasmantaṁ udāyim etadavoca – “idam, bhante, nacchannam nappatirūpam yaṁ ayyo mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappeti. Kiñcapi, bhante, ayyo anaththiko tena dhammena, apica dussaddhāpayā appasannā manussā”ti. Evampi kho āyasmā udāyī visākhāya migāramātuyā vuccamāno nādiyi. Atha kho visākhā migāramātā nikhamitvā bhikkhūnam etamattham ārocesi. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappessatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantaṁ udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum ...pe... “saccam kira tvam, udāyi, mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappesi”ti? “Saccam

bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappessasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

453. “**Na heva kho pana paṭicchannam āsanam hoti nālam kammaniyam, alañca kho hoti mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsitum.** Yo pana bhikkhu tathārūpe āsane mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappeyya, tamenam saddheyyavacasā upāsikā disvā dvinnam dhammānam aññatarena vadeyya – saṅghādisesena vā pācittiyena vā. Nisajjam bhikkhu paṭijānamāno dvinnam dhammānam aññatarena kāretabbo – saṅghādisesena vā pācittiyena vā. Yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya tena so bhikkhu kāretabbo. Ayampi dhammo aniyato”ti.

454. **Na heva kho pana paṭicchannam āsanam hotīti appaṭicchannam hoti kuṭṭena vā kavāṭena vā kilañjena vā sāṇipākārena vā rukkhena vā thambhena vā kotthalīyā vā yena kenaci appaṭicchannam hoti.**

Nālam kammaniyanti na sakkā hoti methunam dhammam paṭisevitum.

Alañca kho hoti mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsitunti sakkā hoti mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsitum.

Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiñ atthe adhippeto bhikkhūti.

Tathārūpe āsaneti evarūpe āsane.

Mātugāmo nāma manussitthī, na yakkhī na petī na tiracchānagatā, viññū paṭibalā subhāsitadubbhāsitam duṭṭhullāduṭṭhullañ ājānitum.

Saddhīnti ekato.

Eko ekāyāti bhikkhu ceva hoti mātugāmo ca.

Raho nāma cakkhussa raho, sotassa raho. **Cakkhussa raho** nāma na sakkā hoti akkhiñ vā nikhanīyamāne bhamukam vā ukkhipīyamāne sīsam vā ukkhipīyamāne passitum. **Sotassa raho** nāma na sakkā hoti pakatikathā sotum.

Nisajjam kappeyyāti mātugāme nisinne bhikkhu upanisinno vā hoti upanipanno vā. Bhikkhu nisinne mātugāmo upanisinno vā hoti upanipanno vā. Ubho vā nisinnā honti ubho vā nipannā.

Saddheyyavacasā nāma āgataphalā abhisametāvinī viññātasāsanā.

Upāsikā nāma buddham sarañam gatā, dhammam sarañam gatā, saṅgham sarañam gatā.

Disvāti passitvā.

Dvinnam dhammānam aññatarena vadeyya saṅghādisesena vā pācittiyena vā. Nisajjam bhikkhu paṭijānamāno dvinnam dhammānam aññatarena kāretabbo – saṅghādisesena vā pācittiyena vā. Yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya, tena so bhikkhu kāretabbo.

455. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nisinno mātugāmena saddhim kāyasaṁsaggam samāpajjanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho

nisinno mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanto”ti, so ce evam vadeyya – “saccāham nisinno, no ca kho kāyasamsaggam samāpajji”nti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho nipannoti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho nipanno mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanto”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo...pe... saccāham nipanno, no ca kho kāyasamsaggam samāpajjinti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho nisinnoti, nisajjāya kāretabbo ...pe... nāham nipanno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Sā ce evam vadeyya – “ayyassa mayā sutam nisinnassa mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsantassā”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Sā ce evam vadeyya – “ayyassa mayā sutam nisinnassa mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsantassā”ti, so ce evam vadeyya – “saccāham nisinno, no ca kho duṭṭhullāhi vācāhi obhāsi”nti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho nipannoti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Sā ce evam vadeyya – “ayyassa mayā sutam nipannassa mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsantassā”ti, so ca tam paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo...pe... saccāham nipanno no ca kho duṭṭhullāhi vācāhi obhāsinti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho nisinnoti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

456. Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisinno”ti, so ca tam paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho nipannoti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nisinno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Sā ce evam vadeyya – “ayyo mayā diṭṭho mātugāmena saddhim eko ekāya raho nipanno”ti, so ca tam paṭijānāti, nipajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho nisinnoti, nisajjāya kāretabbo...pe... nāham nipanno, apica kho ṭhitoti, na kāretabbo.

Ayampīti purimam upādāya vuccati.

Aniyatoti na niyato, saṅghādiseso vā pācittiyaṁ vā.

457. Gamanam paṭijānāti nisajjam paṭijānāti āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam paṭijānāti nisajjam na paṭijānāti āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam paṭijānāti nisajjam paṭijānāti āpattim na paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo. Gamanam paṭijānāti nisajjam na paṭijānāti āpattim na paṭijānāti, na kāretabbo.

Gamanam na paṭijānāti nisajjam paṭijānāti āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti nisajjam na paṭijānāti āpattim paṭijānāti, āpattiyā kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti nisajjam paṭijānāti āpattim na paṭijānāti, nisajjāya kāretabbo. Gamanam na paṭijānāti nisajjam na paṭijānāti āpattim na paṭijānāti, na kāretabboti.

Dutiyo aniyato niṭṭhito.

458. Udditthā kho āyasmanto dve aniyatā dhammā. Tatthāyasmante pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Dutiyampi pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Tatiyampi pucchāmi – “kaccittha parisuddhā”? Parisuddhetthāyasmanto; tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmīti.

Tassuddānam –

Alam kammaniyañceva, tatheva ca naheva kho;

Aniyatā supaññattā, buddhaseṭṭhena tādināti.

Aniyatakanḍam niṭṭhitam.

4. Nissaggiyakanḍam

1. Cīvaravaggo

1. Paṭhamakathinasikkhāpadam

Ime kho panāyasmanto tiṁsa nissaggiyā pācittiyā

Dhammā uddesam āgacchanti.

459. Tene samayena buddho bhagavā vesāliyam viharati gotamake cetiye. Tena kho pana samayena bhagavatā bhikkhūnam ticīvaraṁ anuññātam hoti. Chabbaggiyā bhikkhū – “bhagavatā ticīvaraṁ anuññāta”nti aññeneva ticīvarena gāmam pavisanti, aññena ticīvarena ārāme accanti, aññena ticīvarena nahānam otaranti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū atirekacīvaraṁ dhāressantī”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, atirekacīvaraṁ dhārethā”ti? “Saccam bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, atirekacīvaraṁ dhāressatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādaya... pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

460. “Yo pana bhikkhu atirekacīvaraṁ dhāreyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

461. [mahāva. 347] Tena kho pana samayena āyasmato ānandassa atirekacīvaraṁ uppannam hoti. Āyasmā ca ānando tam cīvaraṁ āyasmato sāriputtassa dātukāmo hoti. Āyasmā ca sāriputto sākete viharati. Atha kho āyasmato ānandassa etadahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam – ‘na atirekacīvaraṁ dhāretabba’nti. Idañca me atirekacīvaraṁ uppannam. Ahañcimam cīvaraṁ āyasmato sāriputtassa dātukāmo. Āyasmā ca sāriputto sākete viharati. Katham nu kho mayā paṭipajjitattha”nti? Atha kho āyasmā ānando bhagavato etamattham ārocesi. “Kīvaciram panānanda, sāriputto āgacchissatī”ti? “Navamam vā, bhagavā, divasam dasamam vā”ti. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim katham katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, dasāhaparamam atirekacīvaraṁ dhāretum. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

462. “Niṭṭhitacīvarasmiṁ bhikkhunā ubbhatasmiṁ kathine dasāhaparamam atirekacīvaraṁ dhāretabbam. Tam atikkāmayato nissaggiyam pācittiya”nti.

463. Niṭṭhitacīvarasmiṁ bhikkhuno cīvaraṁ katham vā hoti naṭṭham vā vinaṭṭham vā dadḍham vā cīvarāsā vā upacchinnā.

Ubbhatasmiṁ kathineti aṭṭhannaṁ mātikānam aññatarāya mātikāya ubbhataṁ hoti, saṅghena vā antarā ubbhataṁ hoti.

Dasāhaparamanti dasāhaparamatā dhāretabbam.

Atirekacīvaraṁ nāma anadhiṭhitam avikappitam.

Cīvaraṁ nāma channam cīvarānaṁ aññataram cīvaraṁ, vikappanupagam pacchimam.

Tam atikkāmayato nissaggiyam hoti [hotīti idam padam sabbapothakesu atthi, sikkhāpade pana natthi, evamuparipi] ti ekādase aruṇuggamane nissaggiyam hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam. Tena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekamṣam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam niśiditvā añjalim paggahetvā evamassa vacanīyo – “idam me, bhante, cīvaraṁ dasāhātikkantam nissaggiyam, imāham saṅghassa nissajjāmī”ti. Nissajjitvā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā. Nissaṭṭhacīvaraṁ dātabbam.

464. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Idam cīvaraṁ itthannāmassa bhikkhuno nissaggiyam saṅghassa nissattham. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho imam cīvaraṁ itthannāmassa bhikkhuno dadeyyā”ti.

465. Tena bhikkhunā sambahule bhikkhū upasaṅkamitvā ekamṣam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam niśiditvā añjalim paggahetvā evamassu vacanīyā – “idam me, bhante, cīvaraṁ dasāhātikkantam nissaggiyam. Imāham āyasmantānam nissajjāmī”ti. Nissajjitvā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā. Nissaṭṭhacīvaraṁ dātabbam.

466. “Sunantu me āyasmantā. Idam cīvaraṁ itthannāmassa bhikkhuno nissaggiyam āyasmantānam nissattham. Yadāyasmantānam pattakallam, āyasmantā imam cīvaraṁ itthannāmassa bhikkhuno dadeyyu”nti.

467. Tena bhikkhunā ekam bhikkhum upasaṅkamitvā ekamṣam uttarāsaṅgam karitvā ukkuṭikam niśiditvā añjalim paggahetvā evamassa vacanīyo – “idam me, āvuso, cīvaraṁ dasāhātikkantam nissaggiyam. Imāham āyasmato nissajjāmī”ti. Nissajjitvā āpatti desetabbā. Tena bhikkhunā āpatti paṭiggahetabbā. Nissaṭṭhacīvaraṁ dātabbam – “imam cīvaraṁ āyasmato dammī”ti.

468. Dasāhātikkante atikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Dasāhātikkante vematiko, nissaggiyam pācittiyaṁ. Dasāhātikkante anatikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Anadhiṭṭhithe adhiṭṭhitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Avikappite vikappitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Avissajjite vissajjitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Anāṭhe naṭṭhasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Avinaṭṭhe vinaṭṭhasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Adadḍhe dadḍhasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ. Avilutte viluttasaññī, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Nissaggiyam cīvaraṁ anissajjitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante atikkantasaññī, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante vematiko, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante anatikkantasaññī, anāpatti.

469. Anāpatti antodasāhaṁ adhiṭheti, vikappeti, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, ummattakassa, ādikammikassāti.

470. Tena kho pana samayena chabbaggyā bhikkhū nissaṭṭhacīvaraṁ na denti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Na, bhikkhave, nissaṭṭhacīvaraṁ na dātabbam. Yo na dadeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Kathinasikkhāpadam niṭṭhitam paṭhamam.

2. Udositasikkhāpadam

471. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena

kho pana samayena bhikkhū bhikkhūnaṁ hatthe cīvaraṁ nikhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamanti. Tāni cīvarāni ciram nikkhittāni kaṇṇakitāni honti. Tāni bhikkhū otāpenti. Addasā kho āyasmā ānando senāsanacārikam āhiṇḍanto te bhikkhū tāni cīvarāni otāpente. Disvāna yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca – “kassimāni, āvuso, cīvarāni kaṇṇakitāni”ti? Atha kho te bhikkhū āyasmato ānandassa etamattham ārocesum. Āyasmā ānando ujjhāyati khyati vipāceti – “kathañhi nāma bhikkhū bhikkhūnaṁ hatthe cīvaraṁ nikhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamissanti”ti! Atha kho āyasmā ānando te bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesi...pe... “saccam kira, bhikkhave, bhikkhū bhikkhūnaṁ hatthe cīvaraṁ nikhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamissanti”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā bhikkhūnaṁ hatthe cīvaraṁ nikhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamissanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

472. “Niṭhitacīvarasmiṁ bhikkhunā ubbhatasmiṁ kathine ekarattampi ce bhikkhu ticīvarena vippavaseyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnaṁ sikkhāpadam paññattam hoti.

473. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kosambiyam gilāno hoti. Nātakā tassa bhikkhuno santike dūtam pāhesum – “āgacchatu bhadanto, mayam, upaṭṭhahissāmā”ti. Bhikkhūpi evamāhamsu – “gacchāvuso, nātakā tam upaṭṭhahissanti”ti. So evamāha – “bhagavatāvuso, sikkhāpadam paññattam – ‘na ticīvarena vippavasitabba’nti. Ahañcamhi gilāno. Na sakkomi ticīvaraṁ ādāya pakkamitum. Nāham gamissāmī”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmiṁ nidāne etasmiṁ pakaraṇe dhammiṁ kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, gilānassa bhikkhuno ticīvarena avippavāsasammutiṁ dātum. Evañca pana, bhikkhave, dātabbā. Tena gilānena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānaṁ bhikkhūnaṁ pāde vanditvā ukkuṭikam nisīditvā añjalim paggahetvā evamassa vacanīyo – ‘ahaṁ, bhante, gilāno. Na sakkomi ticīvaraṁ ādāya pakkamitum. Soham, bhante, saṅgham ticīvarena avippavāsasammutiṁ yācāmī’ti. Dutiyampi yācitabbā. Tatiyampi yācitabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho nāpetabbo –

474. “Suṇātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu gilāno. Na sakkoti ticīvaraṁ ādāya pakkamitum. So saṅgham ticīvarena avippavāsasammutiṁ yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmassa bhikkhuno ticīvarena avippavāsasammutiṁ dadeyya. Esā nātti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu gilāno. Na sakkoti ticīvaraṁ ādāya pakkamitum. So saṅgham ticīvarena avippavāsasammutiṁ yācati. Saṅgho itthannāmassa bhikkhuno ticīvarena avippavāsasammutiṁ deti. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno ticīvarena avippavāsasammutiyā dānam, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dinnā saṅghena itthannāmassa bhikkhuno ticīvarena avippavāsasammuti. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

475. “Niṭhitacīvarasmiṁ bhikkhunā ubbhatasmiṁ kathine ekarattampi ce bhikkhu ticīvarena vippavaseyya, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiya”nti.

476. “Niṭhitacīvarasminti bhikkhuno cīvaraṁ kataṁ vā hoti naṭṭham vā vinaṭṭham vā dadḍham vā cīvarāsā vā upacchinnā.

Ubbhatasmiṁ kathineti aṭṭhannaṁ mātikānam aññatarāya mātikāya ubbhataṁ hoti, saṅghena vā

antarā ubbhataṁ hoti.

Ekarattampi ce bhikkhu cīvarena vippavaseyyāti saṅghāṭiyā vā uttarāsaṅgena vā antaravāsakena vā.

Aññatra bhikkhusammutiyāti ṭhapetvā bhikkhusammutim.

Nissaggiyam hotīti saha aruṇuggamanā [[aruṇuggamanena \(sī. syā.\)](#)] nissaggiyam hoti.

Nissajitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṁ rattivippavuttham [[rattim vippavuttham \(sī.\)](#)] aññatra bhikkhusammutiyā nissaggiyam, imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

477. Gāmo ekūpacāro nānūpacāro. Nivesanam ekūpacāram nānūpacāram. Udosito ekūpacāro nānūpacāro. Aṭṭo ekūpacāro nānūpacāro. Mālo ekūpacāro nānūpacāro. Pāsādo ekūpacāro nānūpacāro. Hammiyam ekūpacāram nānūpacāram. Nāvā ekūpacārā nānūpacārā. Sattho ekūpacāro nānūpacāro. Khettam ekūpacāram nānūpacāram. Dhaññakaraṇam ekūpacāram nānūpacāram. Ārāmo ekūpacāro nānūpacāro. Vihāro ekūpacāro nānūpacāro. Rukkhamūlam ekūpacāram nānūpacāram. Ajjhokāso ekūpacāro nānūpacāro.

478. Gāmo ekūpacāro nāma ekakulassa gāmo hoti parikkhitto ca. Antogāme cīvaraṁ nikhipitvā antogāme vatthabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ ghare cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ ghare vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

479. Nānākulassa gāmo hoti parikkhitto ca. Yasmiṁ ghare cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ ghare vatthabbam sabhāye vā dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Sabhāyam gacchantaṇa hatthapāse cīvaraṁ nikhipitvā sabhāye vā vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Sabhāye cīvaraṁ nikhipitvā sabhāye vā vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ ghare cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ ghare vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

480. Ekakulassa nivesanam hoti parikkhittañca, nānāgabbhā nānāovarakā. Antonivesane cīvaraṁ nikhipitvā antonivesane vatthabbam. Aparikkhitam hoti, yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

481. Nānākulassa nivesanam hoti parikkhittañca, nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhitam hoti, yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

482. Ekakulassa udosito hoti parikkhitto ca, nānāgabbhā nānāovarakā. Antoudosite cīvaraṁ nikhipitvā antoudosite vatthabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

483. Nānākulassa udosito hoti parikkhitto ca, nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

484. Ekakulassa aṭṭo hoti, antoatṭe cīvaraṁ nikhipitvā antoatṭe vatthabbam. Nānākulassa aṭṭo hoti, nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ gabbhe cīvaraṁ nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

485. Ekakulassa mālo hoti, antomāle cīvaram nikhipitvā antomāle vatthabbam. Nānākulassa mālo hoti nānāgabbhā nānāovarakā, yasmiṁ gabbhe cīvaram nikkhittam hoti tasmīm gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

486. Ekakulassa pāsādo hoti, antopāsāde cīvaram nikhipitvā antopāsāde vatthabbam. Nānākulassa pāsādo hoti, nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ gabbhe cīvaram nikkhittam hoti tasmīm gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

487. Ekakulassa hammiyam hoti. Antohammiye cīvaram nikhipitvā antohammiye vatthabbam. Nānākulassa hammiyam hoti, nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ gabbhe cīvaram nikkhittam hoti tasmiṁ gabbhe vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

488. Ekakulassa nāvā hoti. Antonāvāya cīvaram nikhipitvā antonāvāya vatthabbam. Nānākulassa nāvā hoti nānāgabbhā nānāovarakā. Yasmiṁ ovarake cīvaram nikkhittam hoti tasmiṁ ovarake vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

489. Ekakulassa sattho hoti. Satthe cīvaram nikhipitvā purato vā pacchato vā sattabbhantarā na vijahitabbā, passato abbhantaram na vijahitabbam. Nānākulassa sattho hoti, satthe cīvaram nikhipitvā hatthapāsā na vijahitabbam.

490. Ekakulassa khettam hoti parikkhittañca. Antokhette cīvaram nikhipitvā antokhette vatthabbam. Aparikkhittam hoti, hatthapāsā na vijahitabbam. Nānākulassa khettam hoti parikkhittañca. Antokhette cīvaram nikhipitvā dvāramūle vā vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhittam hoti, hatthapāsā na vijahitabbam.

491. Ekakulassa dhaññakaraṇam hoti parikkhittañca. Antodhaññakaraṇe cīvaram nikhipitvā antodhaññakaraṇe vatthabbam. Aparikkhittam hoti, hatthapāsā na vijahitabbam. Nānākulassa dhaññakaraṇam hoti parikkhittañca. Antodhaññakaraṇe cīvaram nikhipitvā dvāramūle vā vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhittam hoti, hatthapāsā na vijahitabbam.

492. Ekakulassa ārāmo hoti parikkhitto ca. Antoārāme cīvaram nikhipitvā antoārāme vatthabbam. Aparikkhitto hoti, hatthapāsā na vijahitabbam. Nānākulassa ārāmo hoti parikkhitto ca. Antoārāme cīvaram nikhipitvā dvāramūle vā vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhitto hoti, hatthapāsā na vijahitabbam.

493. Ekakulassa vihāro hoti parikkhitto ca. Antovihāre cīvaram nikhipitvā antovihāre vatthabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ vihāre cīvaram nikkhittam hoti tasmiṁ vihāre vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Nānākulassa vihāro hoti parikkhitto ca. Yasmiṁ vihāre cīvaram nikkhittam hoti tasmiṁ vihāre vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam. Aparikkhitto hoti, yasmiṁ vihāre cīvaram nikkhittam hoti tasmiṁ vihāre vatthabbam, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

494. Ekakulassa rukkhamūlam hoti, yan majjhāhike kāle samantā chāyā pharati, antochāyāya cīvaram nikhipitvā antochāyāya vatthabbam. Nānākulassa rukkhamūlam hoti, hatthapāsā na vijahitabbam.

Ajjhokāso ekūpacāro nāma agāmake araññe samantā sattabbhantarā ekūpacāro, tato param nānūpacāro.

495. Vippavutthe vippavutthasaññī aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyaṁ. Vippavutthe vematiko, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyaṁ. Vippavutthe avippavutthasaññī, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyaṁ. Appaccuddhaṭe

paccuddhaṭasaññī...pe... avissajjite vissajjitasaññī... anaṭṭhe naṭṭhasaññī... avinaṭṭhe vinaṭṭhasaññī... adadḍhe dadḍhasaññī...pe... avilutte viluttasaññī, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Nissaggiyam cīvaraṁ anissajjivā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Avippavutthe vippavuthasaññī, āpatti dukkaṭassa. Avippavutthe vematiko, āpatti dukkaṭassa. Avippavutthe avippavuthasaññī, anāpatti.

496. Anāpatti antoaruṇe paccuddharati, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, bhikkhusammutiyā, ummattakassa, ādikammikassāti.

Udositasikkhāpadam niṭṭhitam dutiyam.

3. Tatiyakathinasikkhāpadam

497. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno akālacīvaraṁ uppannam hoti. Tassa tam cīvaraṁ kayiramānaṁ nappahoti. Atha kho so bhikkhu tam cīvaraṁ ussāpetvā punappunaṁ vimajjati. Addasā kho bhagavā senāsanacārikam āhiṇḍanto tam bhikkhum tam cīvaraṁ ussāpetvā punappunaṁ vimajjantaṁ. Disvāna yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhum etadavoca – “kissa tvam, bhikkhu, imam cīvaraṁ ussāpetvā punappunaṁ vimajjasī”ti? “Idam me, bhante, akālacīvaraṁ uppannam. Kayiramānaṁ nappahoti. Tenāham imam cīvaraṁ ussāpetvā punappunaṁ vimajjāmi”ti. “Atthi pana te, bhikkhu, cīvarapaccāsā”ti? “Atthi, bhagavā”ti. Atha kho bhagavā etasmim̄ nidāne etasmim̄ pakaraṇe dhammim̄ kathaṁ katvā, bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, akālacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarapaccāsā nikhipitu”nti.

498. Tena kho pana samayena bhikkhū – “bhagavatā anuññātam akālacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarapaccāsā nikhipitu”nti akālacīvarāni paṭiggahetvā atirekamāsaṁ nikhipanti. Tāni cīvarāni cīvaravamse bhaṇḍikābaddhāni tiṭṭhanti. Addasā kho āyasmā ānando senāsanacārikam āhiṇḍanto tāni cīvarāni cīvaravamse bhaṇḍikābaddhāni tiṭṭhante. Disvāna bhikkhū āmantesi – “kassimāni, āvuso, cīvarāni cīvaravamse bhaṇḍikābaddhāni tiṭṭhantī”ti? “Amhākam, āvuso, akālacīvarāni cīvarapaccāsā nikkhittānī”ti. “Kīvaciram panāvuso, imāni cīvarāni nikkhittānī”ti? “Atirekamāsaṁ, āvuso”ti. Āyasmā ānando ujjhāyati khiyyati vipāceti – “kathañhi nāma bhikkhū akālacīvaraṁ paṭiggahetvā atirekamāsaṁ nikhipissanti”ti! Atha kho āyasmā ānando te bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesi...pe... “saccam̄ kira, bhikkhave, bhikkhū akālacīvaraṁ paṭiggahetvā atirekamāsaṁ nikhipantī”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā akālacīvaraṁ paṭiggahetvā atirekamāsaṁ nikhipissanti! Netam, bhikkhave, appasannānaṁ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imaṁ sikkhāpadam uddiseyyātha –

499. “Niṭṭhitacīvarasmim̄ bhikkhunā ubbhatasmiṁ kathine bhikkhuno paneva akālacīvaraṁ uppajjeyya, ākaṅkhamānena bhikkhunā paṭiggahetabbam. Paṭiggahetvā khippameva kāretabbam. Nocassa pāripūri, māsaparamaṁ tena bhikkhunā tam cīvaraṁ nikhipitabbam ūnassa pāripūriyā satiyā paccāsāya. Tato ce uttari [uttarim̄ (sī. syā.)] nikhipeyya, satiyāpi paccāsāya, nissaggiyam pācittiya”nti.

500. Niṭṭhitacīvarasminti bhikkhuno cīvaraṁ kataṁ vā hoti naṭṭham vā vinaṭṭham vā dadḍham vā cīvarāsā vā upacchinnā.

Ubbhatasmiṁ kathineti aṭṭhannaṁ mātikānam aññatarāya mātikāya ubbhataṁ hoti, saṅghena vā antarā ubbhataṁ hoti.

Akālacīvaraṁ nāma anatthate kathine ekādasamāse uppannam, attthane kathine sattamāse

uppannam, kālepi ādissa dinnam, etam akālacīvaraṁ nāma.

Uppajjeyyāti uppajjeyya saṅghato vā gaṇato vā nātito vā mittato vā paṁsukūlaṁ vā attano vā dhanena.

Ākankhamānenāti icchamānena paṭiggahetabbam.

Paṭiggahetvā khippameva kāretabbanti dasāhā kāretabbam.

No cassa pāripūrīti kayiramānam nappahoti.

Māsaparamam̄ tena bhikkhunā tam cīvaraṁ nikhipitabbanti māsaparamatā nikhipitabbam.

Ūnassa pāripūriyāti ūnassa pāripūratthāya.

Satiyā paccasāyāti paccasā hoti saṅghato vā gaṇato vā nātito vā mittato vā paṁsukūlaṁ vā attano vā dhanena.

Tato ce uttari nikhippeyya satiyāpi paccasāyāti tadauppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, dasāhā kāretabbam. Dvīhuppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, dasāhā kāretabbam. Tīhuppanne mūlacīvare...pe... catūhuppanne... pañcāhuppanne... chāhuppanne... sattāhuppanne... atīhāhuppanne ... navāhuppanne... dasāhuppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, dasāhā kāretabbam. Ekādase uppanne...pe... dvādase uppanne... terase uppanne... cuddase uppanne... pannarase uppanne... soñase uppanne... sattarase uppanne... atīhārase uppanne... ekūnavīse uppanne... vīse uppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, dasāhā kāretabbam. Ekavīse uppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, navāhā kāretabbam. Dvāvīse uppanne...pe... tevīse uppanne... catuvīse uppanne... pañcavīse uppanne... chabbīse uppanne... sattavīse uppanne... atīthavīse uppanne... ekūnatīmse uppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, ekāham kāretabbam... tīmse uppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, tadaheva adhiññātabbam vikappetabbam vissajjetabbam. No ce adhiññeyya vā vikappeyya vā vissajjeyya vā, ekatīmse aruṇuggamane nissaggiyam hoti. Nissajjitatabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatabbam...pe... idam me, bhante, akālacīvaraṁ māsatikkantam nissaggiyam, imāham saṅghassa nissajjāmī...pe... dadeyyāti... pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

Visabhāge uppanne mūlacīvare paccasācīvaraṁ uppajjati, rattiyo ca sesā honti, na akāmā kāretabbam.

501. Māsatikkante atikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyam. Māsatikkante vematiko nissaggiyam pācittiyam. Māsatikkante anatikkantasaññī nissaggiyam pācittiyam. Anadhiññite adhiññhitasaññī...pe... avikappite vikappitasaññī... avissajjite vissajjitasaññī... anañthe nañthasaññī... avināñthe vinañthasaññī... adadḍhe dadḍhasaññī... avilutte viluttasaññī, nissaggiyam pācittiyam.

Nissaggiyam cīvaraṁ anissajjivā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Māsanatikkante atikkantasaññī, āpatti dukkaṭassa. Māsanatikkante vematiko, āpatti dukkaṭassa. Māsanatikkante anatikkantasaññī, anāpatti.

502. Anāpatti antomāse adhiññethi, vikappeti, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gañhanti, vissāsam gañhanti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Tatiyakathinasikkhāpadam niññhitam.

4. Purāṇacīvarasikkhāpadam

503. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmato udāyissa purāṇadutiyikā bhikkhunīsu pabbajitā hoti. Sā āyasmato udāyissa santike abhikkhaṇam āgacchati. Āyasmāpi udāyī tassā bhikkhuniyā santike abhikkhaṇam gacchati. Tena kho pana samayena āyasmā udāyī tassā bhikkhuniyā santike bhattavissaggam karoti. Atha kho āyasmā udāyī pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraṁdāya yena sā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tassā bhikkhuniyā purato aṅgajātam vivaritvā āsane nisīdi. Sāpi kho bhikkhunī āyasmato udāyissa purato aṅgajātam vivaritvā āsane nisīdi. Atha kho āyasmā udāyī sāratto tassā bhikkhuniyā aṅgajātam upanijjhāyi. Tassa asuci mucci. Atha kho āyasmā udāyī taṁ bhikkhuniṁ etadavoca – “gaccha, bhagini, udakam āhara, antaravāsakam dhovissāmī”ti. “Āharayya, ahameva dhovissāmī”ti taṁ asuciṁ ekadesam mukhena aggahesi ekadesam aṅgajāte pakhipi. Sā tena gabbham gaṇhi. Bhikkhuniyo evamāhaṁsu – “abrahmacārinī ayaṁ bhikkhunī, gabbhinī”ti. “Nāhaṁ, ayye, abrahmacārinī”ti bhikkhunīnam etamatthaṁ ārocesi. Bhikkhuniyo ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma ayyo udāyī bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpessatī”ti! Atha kho tā bhikkhuniyo bhikkhūnam etamatthaṁ ārocesum. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpessatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccaṁ kira tvam, udāyi, bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpesi”ti? “Saccaṁ, bhagavā”ti. “Nātikā te, udāyi, aññātikā”ti? “Aññātikā, bhagavā”ti. “Aññātako, moghapurisa, aññātikāya na jānāti patirūpam vā appatirūpam vā pāsādikam vā apāsādikam vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, aññātikāya bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpessasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

504. “Yo pana bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpeyya vā rajāpeyya vā ākotāpeyya vā, nissaggiyam pācittiya”nti.

505. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Aññātikā nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddhā.

Bhikkhunī nāma ubhatosaṅge upasampannā.

Purāṇacīvaraṁ nāma sakīm nivatthampi sakīm pārutampi.

Dhovāti āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Dhotam nissaggiyam hoti. Rajāti āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Rattam nissaggiyam hoti. Ākoṭehīti āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Sakīm pāṇippahāram vā muggarappahāram vā dinne nissaggiyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam...pe... idam me, bhante, purāṇacīvaraṁ aññātikāya bhikkhuniyā dhovāpitaṁ nissaggiyam. Imāhaṁ saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

506. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ dhovāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ dhovāpeti rajāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ dhovāpeti ākotāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ dhovāpeti rajāpeti ākotāpeti, nissaggiyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ rajāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ rajāpeti ākotāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ rajāpeti dhovāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ rajāpeti ākotāpeti dhovāpeti, nissaggiyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ ākoṭāpeti, nissaggyam pācittiyam. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ ākoṭāpeti dhovāpeti, nissaggyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ ākoṭāpeti rajāpeti, nissaggyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ ākoṭāpeti dhovāpeti rajāpeti, nissaggyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

Aññātikāya vematiko...pe... aññātikāya ñātikasaññī...pe... aññassa purāṇacīvaraṁ dhovāpeti, āpatti dukkaṭassa. Nisīdanapaccattharaṇam dhovāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ēkatoupasampannāya dhovāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya aññātikasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya ñātikasaññī, anāpatti.

507. Anāpatti ñātikāya dhovantiyā aññātikā dutiyā hoti, avuttā dhovati, aparibhuttagm dhovāpeti, cīvaraṁ ṭhapetvā aññam parikkhāram dhovāpeti, sikkhamānāya, sāmaṇeriyā, ummattakassa, ādikammikassāti.

Purāṇacīvarasikkhāpadam niṭṭhitam catuttham.

5. Cīvaraṇaṭiggahaṇasikkhāpadam

508. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena uppalaṇṇā bhikkhunī sāvatthiyam viharati. Atha kho uppalaṇṇā bhikkhunī pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁ mādāya sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhuttam piṇḍapāṭappaṭikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Tena kho pana samayena corā katakammā gāvīm vadhitvā maṁsam gahetvā andhavanam pavisimṣu. Addasā kho coragāmaṇiko uppalaṇṇam bhikkhuniṁ aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisinnam. Disvānassa etadahosi – “sace me puttabhātukā passissanti vihethissanti imam bhikkhuni”’nti aññena maggena agamāsi. Atha kho so coragāmaṇiko mamse pakke varamaṁsāni gahetvā paṇṇapuṭam [panṇena putam (syā.)] bandhitvā uppalaṇṇāya bhikkhuniyā avidūre rukkhe ālaggetvā – “yo passati samaṇo vā brāhmaṇo vā dinnaṁyeva haratū”’ti, vatvā pakkāmi. Assosi kho uppalaṇṇā bhikkhunī samādhimhā vuṭṭhahitvā tassa coragāmaṇikassa imam vācam bhāsamānassa. Atha kho uppalaṇṇā bhikkhunī tam maṁsam gahetvā upassayaṁ agamāsi. Atha kho uppalaṇṇā bhikkhunī tassā rattiyā accayena tam maṁsam sampādetvā uttarāsaṅgena bhaṇḍikam bandhitvā vehāsam abbhuggantvā veļuvane paccuṭṭhāsi [paccupaṭṭhāsi (?)].

Tena kho pana samayena bhagavā gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭho hoti. Āyasmā udāyī ohiyyako hoti vihārapālo. Atha kho uppalaṇṇā bhikkhunī yenāyasmā udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam udāyim etadavoca – “kahaṁ, bhante, bhagavā”’ti? “Paviṭṭho, bhagini, bhagavā gāmaṁ piṇḍāyā”’ti. “Imam, bhante, mamsam bhagavato dehī”’ti. “Santappito tayā, bhagini, bhagavā mamsena. Sace me tvam antaravāsakam dadeyyāsi, evam ahampi santappito bhaveyyam antaravāsakenā”’ti. “Mayam kho, bhante, mātugāmā nāma kicchalābhā. Idañca me antimam pañcamam cīvaraṁ. Nāham dassāmī”’ti. “Seyyathāpi, bhagini, puriso hatthim datvā kacche sajjeyya [vissajjeyya (syā.)] evameva kho tvam bhagini bhagavato mamsam datvā mayi antaravāsake sajjasī”’ti [antaravāsakam na sajjasī (ka.), mayham antaravāsakam vissajjehīti (syā.)]. Atha kho uppalaṇṇā bhikkhunī āyasmata udāyinā nippīliyamānā antaravāsakam datvā upassayaṁ agamāsi. Bhikkhuniyo uppalaṇṇāya bhikkhuniyā pattacīvaraṁ paṭiggaṇhantiyo uppalaṇṇam bhikkhuniṁ etadavocum – “kahaṁ te, ayye, antaravāsako”’ti? Uppalaṇṇā bhikkhunī bhikkhunīnam etamattham ārocesi. Bhikkhuniyo ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma ayyo udāyī bhikkhuniyā cīvaraṁ paṭiggaṇhessati kicchalābhō mātugāmo”’ti. Atha kho tā bhikkhuniyo bhikkhūnam etamattham ārocesum. Ye te bhikkhū appicchā... pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā udāyī bhikkhuniyā cīvaraṁ paṭiggaṇhessatī”’ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam udāyim anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tvam, udāyi, bhikkhuniyā cīvaraṁ paṭiggaṇhesī”’ti? “Saccam, bhagavā”’ti. “Ñātikā te, udāyi, aññātikā”’ti? “Aññātikā, bhagavā”’ti. “Aññātako,

moghapurisa, aññātikāya na jānātī patirūpaṁ vā appatirūpaṁ vā santam vā asantam vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, aññātikāya bhikkhuniyā hatthato cīvaraṁ patiggahessasi! Netam moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

509. “Yo pana bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā hatthato cīvaraṁ paṭiggaṇheyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

510. Tena kho pana samayena bhikkhū kukkuccāyantā bhikkhunīnam pārivattakacīvaraṁ na paṭiggaṇhanti. Bhikkhuniyo ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma ayyā amhākaṁ pārivattakacīvaraṁ na paṭiggaṇhessantī”ti! Assosum kho bhikkhū tāsam bhikkhunīnam ujjhāyantīnam khiyyantīnam vipācentīnam. Atha kho te bhikkhū bhagavato etamathām ārocesu. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim katham katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, pañcannaṁ pārivattakam paṭiggaṇhetum – bhikkhussa, bhikkhuniyā, sikkhamānāya, sāmañerassa, sāmañeriyā. Anujānāmi, bhikkhave, imesam pañcannaṁ pārivattakam paṭiggaṇhetum. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha.

511. “Yo pana bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā hatthato cīvaraṁ paṭiggaṇheyya, aññatra pārivattakā, nissaggiyam pācittiya”nti.

512. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Aññātikā nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddhā.

Bhikkhunī nāma ubhatosaṅghe upasampannā.

Cīvaraṁ nāma channam cīvarānam aññataram cīvaraṁ vikappanupagam pacchimam.

Aññatra pārivattakāti ṭhāpetvā pārivattakam.

Paṭiggaṇhāti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajitabbam saṅghassa vā ganassa vā pugalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṁ aññātikāya bhikkhuniyā hatthato paṭiggaṇhitam, aññatra pārivattakā, nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

513. Aññātikāya aññātikasaññī cīvaraṁ paṭiggaṇhāti, aññatra pārivattakā, nissaggiyam pācittiyan. Aññātikāya vematiko cīvaraṁ paṭiggaṇhāti, aññatra pārivattakā, nissaggiyam pācittiyan. Aññātikāya ñātikasaññī cīvaraṁ paṭiggaṇhāti, aññatra pārivattakā, nissaggiyam pācittiyan.

Ekatoupasampannāya hatthato cīvaraṁ paṭiggaṇhāti, aññatra pārivattakā, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya aññātikasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya ñātikasaññī, anāpatti.

514. Anāpatti ñātikāya, pārivattakam parittenā vā vipulaṁ, vipulena vā parittam, bhikkhu vissāsam gaṇhāti, tāvakālikam gaṇhāti, cīvaraṁ ṭhāpetvā aññam parikkhāram gaṇhāti, sikkhamānāya, sāmañeriyā, ummattakassa, ādikammikassāti.

Cīvara paṭiggaṇhaṇasikkhāpadam niṭṭhitam pañcamam.

6. Aññātakaviññattisikkhāpadam

515. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā upanando sakyaputto paṭṭo [paṭṭho (syā. ka.)] hoti dhammiṃ katham kātum. Atha kho aññātaro seṭṭhiputto yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho tam seṭṭhiputtam āyasmā upanando sakyaputto dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahamṣesi. Atha kho so seṭṭhiputto āyasmatā upanandena sakyaputtena dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahamṣito āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca – “vadeyyātha, bhante, yena attho. Paṭibalā mayam ayyassa dātum yadidam cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhāra”’nti. “Sace me tvam, āvuso, dātukāmosi, ito ekam sātakam dehī”ti. “Amhākam kho, bhante, kulaputtānam kismim viya ekasātakam gantum. Āgamehi, bhante, yāva gharam gacchāmi. Gharam gato ito vā ekam sātakam pahiñissāmi ito vā sundaratarā”’nti. Dutiyampi kho āyasmā upanando sakyaputto tam seṭṭhiputtam etadavoca “sace me tvam āvuso dātukāmosi ito ekam sātakam dehī”ti. Amhākam kho bhante kulaputtānam kismim viya ekasātakam gantum, āgamehi bhante yāva gharam gacchāmi, gharam gato ito vā ekam sātakam pahiñissāmi ito vā sundarataranti. Tatiyampi kho āyasmā upanando sakyaputto tam seṭṭhiputtam etadavoca “sace me tvam āvuso dātukāmosi, ito ekam sātakam dehī”ti. Amhākam kho bhante kulaputtānam kismim viya ekasātakam gantum, āgamehi bhante yāva gharam gacchāmi, gharam gato ito vā ekam sātakam pahiñissāmi ito vā sundarataranti. “Kīm pana tayā, āvuso, adātukāmena pavāritena yam tvam pavāretvā na desī”ti.

Atha kho so seṭṭhiputto āyasmatā upanandena sakyaputtena nippīliyamāno ekam sātakam datvā agamāsi. Manussā tam seṭṭhiputtam etadavocum – “kissa tvam ayyo ekasātako āgacchasi”’ti? Atha kho so seṭṭhiputto tesam manussānam etamattham ārocesi. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “mahicchā ime samañā sakyaputtiyā asantuṭṭhā. Nayimesam sukarā dhammanimantanāpi kātum [nayime sukarā dhammanimantanāyapi kātum (syā.)]. Kathañhi nāma seṭṭhiputtena dhammanimantanāya kayiramānāya sātakam gahessantī”’ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto seṭṭhiputtam cīvaraṁ viññāpessati”’ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccaṁ kira tvam, upananda, seṭṭhiputtam cīvaraṁ viññāpesi”’ti? “Saccam, bhagavā”’ti. “Ñātako te, upananda, aññātako”’ti? “Aññātako, bhagavā”’ti. “Aññātako, moghapurisa, aññātakassa na jānāti patirūpam vā appatirūpam vā santam vā asantaṁ vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, aññātakam seṭṭhiputtam cīvaraṁ viññāpessasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

516. “Yo pana bhikkhu aññātakam gahapatim vā gahapatānim vā cīvaraṁ viññāpeyya, nissaggiyam pācittiya”’nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

517. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū sāketā sāvatthim 2 addhānamaggappaṭipannā honti. Antarāmagge corā nikkhāmitvā te bhikkhū acchindimsu. Atha kho te bhikkhū – “bhagavatā paṭikkhittam aññātakam gahapatim vā gahapatānim vā cīvaraṁ viññāpetu”’nti, kukkuccāyantā na viññāpesum. Yathānaggāva sāvatthim gantvā bhikkhū abhivādenti. Bhikkhū evamāhamṣu – “sundarā kho ime, āvuso, ājīvakā ye ime bhikkhūsu abhivādentī”’ti. Te evamāhamṣu – “na mayam, āvuso, ājīvakā, bhikkhū maya”’nti. Bhikkhū āyasmantam upālim etadavocum – “inghāvuso upāli, ime anuyuñjāhī”’ti. Atha kho āyasmatā upālinā anuyuñjiyamānā te bhikkhū etamattham ārocesum. Atha kho āyasmā upāli te bhikkhū anuyuñjitvā bhikkhū etadavoca – “bhikkhū ime, āvuso. Detha nesam cīvarāni”’ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū

naggā āgacchissanti! Nanu nāma tiṇena vā paññena vā paṭicchādetvā āgantabba”nti. Atha kho te bhikkhū te anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe dhammīm kathām katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, acchinnacīvaraṭṭa vā naṭṭhaṭṭa kām gahapatīm vā gahapatāniṁ vā cīvaraṁ viññāpetum. Yaṁ āvāsaṁ paṭhamam upagacchati, sace tattha hoti saṅghassa vihāraṭṭa vā uttaratthaṇam vā bhūmatthaṇam vā bhisicchavi vā, tam gahetvā pārupitum labhitvā odahissāmī”ti. No ce hoti saṅghassa vihāraṭṭa vā uttaratthaṇam vā bhūmatthaṇam vā bhisicchavi vā tiṇena vā paññena vā paṭicchādetvā āgantabbam; na tveva naggena āgantabbam. Yo āgaccheyya, āpatti dukkaṭassa. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

518. “Yo pana bhikkhu aññātakam gahapatīm vā gahapatāniṁ vā cīvaraṁ viññāpeyya, aññatra samayā, nissaggiyam pācittiyam. Tatthāyaṁ samayo – acchinnacīvaro vā hoti bhikkhu naṭṭhaṭṭa vā. Ayam tattha samayo”ti.

519. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmīm atthe adhippeto bhikkhūti.

Aññātako nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddho.

Gahapati nāma yo koci agāram ajjhāvasati.

Gahapatānī nāma yā kāci agāram ajjhāvasati.

Cīvaraṁ nāma channam cīvaraṇam aññataram cīvaraṁ vikappanupagam pacchimam.

Aññatra samayāti ṭhapetvā samayam.

Acchinnacīvaro nāma bhikkhussa cīvaraṁ acchinnam hoti rājūhi vā corehi vā dhuttehi vā, yehi kehici vā acchinnam hoti.

Naṭṭhaṭṭa vā nāma bhikkhussa cīvaraṁ agginā vā daḍḍham hoti, udakena vā vuḷham hoti, undūrehi vā upacikāhi vā khāyitam hoti, paribhogajinṇam vā hoti.

Aññatra samayā viññāpeti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṇ aññātakam gahapatikam, aññatra samayā viññāpitam, nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

520. Aññatake aññātakasaññī, aññatra samayā, cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Aññatake vematiko, aññatra samayā, cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Aññatake nātakasaññī, aññatra samayā, cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam pācittiyam.

Ñatake aññātakasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñatake vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñatake nātakasaññī, anāpatti.

521. Anāpatti samaye, nātakānam, pavāritānam, aññassatthāya, attano dhanena, ummattakassa, ādikammikassāti.

Aññātakaviññattisikkhāpadam niṭṭhitam chaṭṭham.

7. Tatuttarisikkhāpadam

522. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū acchinnacīvarake bhikkhū upasaṅkamitvā evam̄ vadanti – “bhagavatā, āvuso, anuññātām – ‘acchinnacīvarassa vā naṭhacīvarassa vā aññātakam̄ gahapatim̄ vā gahapatāniṁ vā cīvaraṁ viññāpetum’; viññāpetha, āvuso, cīvara”nti. “Alam̄, āvuso, laddham̄ amhehi cīvara”nti. “Mayam̄ āyasmantānam̄ viññāpemā”ti. “Viññāpetha, āvuso”ti. Atha kho chabbaggiyā bhikkhū gahapatike upasaṅkamitvā etadavocum – “acchinnacīvarakā, āvuso, bhikkhū āgatā. Detha nesam̄ cīvarānī”ti, bahum̄ cīvaraṁ viññāpesum̄.

Tena kho pana samayena aññataro puriso sabhāyam nisinno aññataram̄ purisam̄ etadavoca – “acchinnacīvarakā ayyo bhikkhū āgatā. Tesam̄ mayā cīvaraṁ dinna”nti. Sopi evamāha – “mayāpi dinna”nti. Aparopi evamāha – “mayāpi dinna”nti. Te ujjhāyanti khyiyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā na mattam̄ jānitvā bahum̄ cīvaraṁ viññāpessanti, dussavānijjam̄ vā samañā sakyaputtiyā karissanti, paggāhikasālam̄ [paṭaggāhikasālam̄ (?)] vā pasāressantī”ti! Assosum̄ kho bhikkhū tesam̄ manussānam̄ ujjhāyantānam̄ khyiyantānam̄ vipācentānam̄. Ye te bhikkhū appicchā... pe... te ujjhāyanti khyiyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū na mattam̄ jānitvā bahum̄ cīvaraṁ viññāpessanti”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam̄ kira tumhe, bhikkhave, na mattam̄ jānitvā bahum̄ cīvaraṁ viññāpethā”ti? “Saccam̄, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, na mattam̄ jānitvā bahum̄ cīvaraṁ viññāpessatha! Netam̄, moghapurisā, appasannānam̄ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

523. “Tañce aññātako gahapati vā gahapatānī vā bahūhi cīvarehi abhihaṭṭhum pavāreyya santaruttaraparamam̄ tena bhikkhunā tato cīvaraṁ sāditabbam̄. Tato ce uttari sādiyeyya, nissaggiyam̄ pācittiya”nti.

524. Tañceti acchinnacīvarakam̄ bhikkhum̄.

Aññātako nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddho.

Gahapati nāma yo koci agāram̄ ajjhāvasati.

Gahapatānī nāma yā kāci agāram̄ ajjhāvasati.

Bahūhi cīvarehīti bahukehi cīvarehi.

Abhihaṭṭhum pavāreyyāti yāvatakam̄ icchasi tāvatakam̄ gaṇhāhīti.

Santaruttaraparamam̄ tena bhikkhunā tato cīvaraṁ sāditabbanti sace tīni naṭhāni honti dve sāditabbāni, dve naṭhāni ekaṁ sāditabbam̄, ekaṁ naṭhām̄ na kiñci sāditabbam̄.

Tato ce uttari sādiyeyyāti tatuttari viññāpeti, payoge dukkaṭam̄. Patilābhena nissaggiyam̄ hoti. Nissajjtabbam̄ saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjtabbam̄...pe... idam̄ me, bhante, cīvaraṁ aññātakam̄ gahapatikam̄ upasaṅkamitvā tatuttari viññāpitam̄ nissaggiyam̄. Imāham̄ saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

525. Aññātake aññātakasaññī tatuttari cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄. Aññātake vematiko tatuttari cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄. Aññātake nātakasaññī tatuttari cīvaraṁ viññāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄.

Ñātake aññātakasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātake vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātake nātakasaññī, anāpatti.

526. Anāpatti – “sesakam āharissāmī”ti haranto gacchati, “sesakam tuyheva hotū”ti denti, na acchinnakāraṇā denti, na naṭhakāraṇā denti, nñātakānam, pavāritānam, attano dhanena, ummattakassa, ādikammikassāti.

Tatuttarisikkhāpadam niṭṭhitam sattamam.

8. Upakkhaṭasikkhāpadam

527. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro puriso pajāpatim etadavoca – “ayyam upanandam cīvarena acchādēssāmī”ti. Assosi kho aññataro piñḍacāriko bhikkhu tassa purisassa imam vācaṁ bhāsamānassa. Atha kho so bhikkhu yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca – “mahāpuññosi tvam, āvuso upananda, amukasmiṁ okāse aññataro puriso pajāpatim etadavoca – “ayyam upanandam cīvarena acchādēssāmī”ti. “Atthāvuso, maṁ so upaṭṭhāko”ti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto yena so puriso tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam purisam etadavoca – “saccam kira maṁ tvam, āvuso, cīvarena acchādetukāmosi”ti? “Api meyya, evam hoti – ‘ayyam upanandam cīvarena acchādēssāmī”ti. “Sace kho maṁ tvam, āvuso, cīvarena acchādetukāmosi, evarūpena cīvarena acchādehi. Kyāham tena acchannopi karissāmi yāham na paribhuñjissāmī”ti.

Atha kho so puriso ujjhāyati khiyyati vipāceti – “mahicchā ime samañā sakyaputtiyā asantuṭṭhā. Nayime sukarā cīvarena acchādetum. Kathañhi nāma ayyo upanando mayā pubbe appavārito maṁ upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissati”ti! Assosum kho bhikkhū tassa purisassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissati”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum ...pe... “saccam kira tvam, upananda, pubbe appavārito gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjasī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. “Nñātako te, upananda, aññātako”ti? “Aññātako, bhagavā”ti. “Aññātako, moghapurisa, aññātakassa na jānāti patirūpam vā appatirūpam vā santam vā asantam vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, pubbe appavārito aññātakam gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

528. “Bhikkhum paneva uddissa aññātakassa gahapatissa vā gahapatāniyā vā cīvaracetāpannam [cīvaracetāpanam (syā.)] upakkhaṭam hoti – ‘iminā cīvaracetāpannena cīvaraṁ cetāpetvā itthannāmam bhikkhum cīvarena acchādēssāmī’ti; tatra ce so bhikkhu pubbe appavārito upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjeyya – ‘sādhū vata maṁ āyasmā iminā cīvaracetāpannena evarūpam vā evarūpam vā cīvaraṁ cetāpetvā acchādehi’ti, kalyāṇakamyataṁ upādāya, nissaggiyam pācittiya”nti.

529. Bhikkhum paneva uddissāti bhikkhussatthāya, bhikkhum ārammaṇam karitvā, bhikkhum acchādetukāmo.

Aññātako nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddho.

Gahapati nāma yo koci agāram ajjhāvasati.

Gahapatānī nāma yā kāci agāram ajjhāvasati.

Cīvaracetāpannam nāma hiraññam vā suvaññam vā muttā vā maṇi vā pavālo vā phaliko vā paṭako vā suttam vā kappāso vā.

Iminā cīvaracetāpannenāti paccupaṭṭhitena.

Cetāpetvāti parivattetvā.

Acchādēssāmīti dassāmi.

Tatra ce so bhikkhūti yam bhikkhum uddissa cīvaracetāpannam upakkhaṭam hoti so bhikkhu.

Pubbe appavāritoti pubbe avutto hoti – “kīdisena te, bhante, cīvarena attho, kīdisam te cīvaram cetāpemī”’ti?

Upasaṅkamitvāti gharam gantvā yattha katthaci upasaṅkamitvā .

Cīvare vikappam āpajjeyyāti āyatam vā hotu vitthataṁ vā appitam vā sañham vā.

Iminā cīvaracetāpannenāti paccupaṭṭhitena.

Evarūpam vā evarūpam vāti. Āyatam vā vitthataṁ vā appitam vā sañham vā.

Cetāpetvāti parivattetvā.

Acchādehīti dajjehi.

Kalyāṇakamyatam upādāyāti sādhatthiko [sādhutthiko (syā.)] mahaggatthiko. Tassa vacanena āyatam vā vitthataṁ vā appitam vā sañham vā cetāpeti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaram pubbe appavārito aññātakam gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpannam nissaggiyam, imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

530. Aññātake aññātakasaññī pubbe appavārito gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātake vematiko pubbe appavārito gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātake ñātakasaññī pubbe appavārito gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Ñātake aññātakasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātake vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātake ñātakasaññī, anāpatti.

531. Anāpatti ñātakānaṁ, pavāritānaṁ, aññassatthāya, attano dhanena, mahaggham cetāpetukāmassa appagham cetāpeti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Upakkhaṭasikkhāpadam niṭṭhitam aṭṭhamam.

9. Dutiyaupakkhaṭasikkhāpadam

532. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro puriso aññataram purisam etadavoca – “ayyam upanandaṁ cīvarena acchādēssāmī”’ti. Sopi evamāha – “ahampi ayyam upanandaṁ cīvarena acchādēssāmī”’ti. Assosi kho aññataro piṇḍacāriko bhikkhu tesam purisānam imam kathāsallāpam. Atha kho so bhikkhu yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca –

“mahāpuññosi tvam, āvuso upananda. Amukasmiṁ okāse aññataro puriso aññataram purisam etadavoca – ‘ayyam upanandam cīvarena acchādessāmī’ti. Sopi evamāha – ‘ahampi ayyam upanandam cīvarena acchādessāmī’”ti. “Athāvuso, mam te upaṭṭhakā”ti.

Atha kho āyasmā upanando sakyaputto yena te purisā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te purise etadavoca – “saccam kira mam tumhe, āvuso, cīvarehi acchādetukāmātthā”ti? “Api nayya, evam hoti – ‘ayyam upanandam cīvarehi acchādessāmā’”ti. “Sace kho mam tumhe, āvuso, cīvarehi acchādetukāmātthā, evarūpena cīvarena acchādetha, kyāham tehi acchannopi karissāmi, yānāham na paribhuñjissāmī”ti. Atha kho te purisā ujjhāyanti khyāyanti vipācenti – “mahicchā ime samaṇā sakyaputtiyā asantuṭṭhā. Nayime sukarā cīvarehi acchādetum. Kathañhi nāma ayyo upanando amhehi pubbe appavārito upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissati”ti!

Assosum kho bhikkhū tesam purisānam ujjhāyantānam khyāyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khyāyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissati”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tvam, upananda, pubbe appavārito gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjasī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. “Ñātakā te, upananda, aññātakā”ti? “Aññātakā, bhagavā”ti. “Aññātako, moghapurisa, aññātakānam na jānāti patirūpam vā appatirūpam vā santam vā asantam vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, pubbe appavārito aññātake gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

533. “Bhikkhum paneva uddissa ubhinnam aññātakānam gahapatinam vā gahapatānīnam vā paccekacīvaracetāpannāni upakkhaṭāni honti – ‘imehi mayam paccekacīvaracetāpannehi paccekacīvarāni cetāpetvā itthannāmam bhikkhum cīvarehi acchādessāmā’ti; tatra ce so bhikkhu pubbe appavārito upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjeyya – ‘sādu vata mam āyasmanto imehi paccekacīvaracetāpannehi evarūpam vā evarūpam vā cīvaraṁ cetāpetvā acchādetha, ubhova santā ekenā’ti, kalyāṇakamyatam upādāya, nissaggiyam pācittiya’nti.

534. Bhikkhum paneva uddissāti bhikkhussatthāya, bhikkhum ārammaṇam karitvā, bhikkhum acchādetukāmā.

Ubhinnanti dvinnam.

Āññātakā nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddhā.

Gahapatī nāma ye keci agāra ajjhāvasanti.

Gahapatāniyo nāma yā kāci agāram ajjhāvasanti.

Cīvaracetāpannāni nāma hiraññā vā suvaññā vā muttā vā mañī vā pavālā vā phalikā vā paṭakā vā suttā vā kappāsā vā.

Imehi paccekacīvaracetāpannehitī paccupaṭṭhitehi.

Cetāpetvāti parivattetvā.

Acchādessāmāti dassāma.

Tatra ce so bhikkhūti yaṁ bhikkhum uddissa cīvaracetāpannāni upakkhaṭāni honti so bhikkhu.

Pubbe appavāritoti pubbe avutto hoti – “kīdisena te, bhante, cīvarena attho, kīdisam te cīvaram cetāpemā”ti.

Upasankamitvāti gharam gantvā yattha katthaci upasankamitvā.

Cīvare vikappam āpajjeyyāti āyatam vā hotu vitthataṁ vā appitam vā sañham vā.

Imehi paccekacīvaracetāpannehīti paccupaṭṭhitehi.

Evarūpam vā evarūpam vāti āyatam vā vitthataṁ vā appitam vā sañham vā.

Cetāpetvāti parivattetvā.

Acchādethāti dajjetha.

Ubhova santā ekenāti dvepi janā ekena.

Kalyāṇakamyatam upādāyāti sādhathiko mahagghathiko.

Tassa vacanena āyatam vā vitthataṁ vā appitam vā sañham vā cetāpentī, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam...pe... idam me, bhante, cīvaram pubbe appavārito aññātake gahapatike upasankamitvā cīvare vikappam āpannam nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

535. Aññātake aññātakasaññī pubbe appavārito gahapatike upasankamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam. Aññātake vematiko pubbe appavārito gahapatike upasankamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam. Aññātake ñātakasaññī pubbe appavārito gahapatike upasankamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam.

Ñātake aññātakasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātake vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātake ñātakasaññī, anāpatti.

536. Anāpatti – ñātakānam, pavāritānam, aññassatthāya, attano dhanena, mahaggham cetāpetukāmānam appaggham cetāpeti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Dutiyaupakkhaṭasikkhāpadam niṭṭhitam navamaṁ.

10. Rājasikkhāpadam

537. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmato upanandassa sakyaputtassa upaṭṭhāko mahāmatto āyasmato upanandassa sakyaputtassa dūtena cīvaracetāpannam pāhesi – “imīnā cīvaracetāpannena cīvaram cetāpetvā ayyam upanandam cīvarena acchādehī”ti. Atha kho so dūto yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasākami; upasankamitvā āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam etadavoca – “idam kho, bhante, āyasmantaṁ uddissa cīvaracetāpannam ābhataṁ. Paṭiggaṇhātu āyasmā cīvaracetāpanna”nti. Evam vutte āyasmā upanando sakyaputto tam dūtam etadavoca – “na kho mayam, āvuso, cīvaracetāpannam paṭiggaṇhāma, cīvarañca kho mayam paṭiggaṇhāma kālena kappiya”nti. Evam vutte so dūto āyasmantaṁ upanandam

sakyaputtam etadavoca – “atthi panāyasmato koci veyyāvaccakaro”ti? Tena kho pana samayena aññataro upāsako ārāmam agamāsi kenacideva karaṇīyena. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto tam dūtam etadavoca – “eso kho, āvuso, upāsako bhikkhūnam veyyāvaccakaro”ti. Atha kho so dūto tam upāsakam saññāpetvā yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca – “yam kho, bhante, āyasmā veyyāvaccakaram niddisi saññatto so mayā. Upasaṅkamatu āyasmā kālena, cīvarena tam acchādessati”ti.

Tena kho pana samayena so mahāmatto āyasmato upanandassa sakyaputtassa santike dūtam pāhesi – “paribhuñjatu ayyo tam cīvaram, icchāma mayam ayyena tam cīvaram paribhutta”nti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto tam upāsakam na kiñci avacāsi. Dutiyampi kho so mahāmatto āyasmato upanandassa sakyaputtassa santike dūtam pāhesi – “paribhuñjatu ayyo tam cīvaram, icchāma mayam ayyena tam cīvaram paribhutta”nti. Dutiyampi kho āyasmā upanando sakyaputto tam upāsakam na kiñci avacāsi. Tatiyampi kho so mahāmatto āyasmato upanandassa sakyaputtassa santike dūtam pāhesi – “paribhuñjatu ayyo tam cīvaram, icchāma mayam ayyena tam cīvaram paribhutta”nti.

Tena kho pana samayena negamassa samayo hoti. Negamena ca katikā katā hoti – “yo pacchā āgacchatī paññāsam baddho”ti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto yena so upāsako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam upāsakam etadavoca – “attho me, āvuso, cīvarenā”ti. “Ajjanho, bhante, āgamehi, ajja negamassa samayo. Negamena ca katikā katā hoti – ‘yo pacchā āgacchatī paññāsam baddho’”ti. “Ajjeva me, āvuso, cīvaram dehī”ti ovaṭṭikāya parāmasi. Atha kho so upāsako āyasmatā upanandena sakyaputtena nippiliyamāno āyasmato upanandassa sakyaputtassa cīvaram cetāpetvā pacchā agamāsi. Manussā tam upāsakam etadavocum – “kissa tvam, ayyo, pacchā āgato, paññāsam jīnosī”ti.

Atha kho so upāsako tesam manussānam etamattham ārocesi. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “mahicchā ime samānā sakyaputtiyā asantuṭṭhā. Nayimesam sukarām veyyāvaccampi kātum. Kathañhi nāma āyasmā upanando upāsakena – ‘ajjanho, bhante, āgamehi’ti vuccamāno nāgamessatī”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto upāsakena – ‘ajjanho, bhante, āgamehi’ti vuccamāno nāgamessatī”ti! Atha te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum... pe... “saccam kira tvam, upananda, upāsakena – ‘ajjanho, bhante, āgamehi’ti vuccamāno nāgemesī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, upāsakena – ‘ajjanho, bhante, āgamehi’ti vuccamāno nāgamessasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

538. “Bhikkhum paneva uddissa rājā vā rājabhoggo vā brāhmaṇo vā gahapatiko vā dūtena cīvaracetāpannam pahīneyya – ‘iminā cīvaracetāpannena cīvaram cetāpetvā itthannāmam bhikkhum cīvarena acchādehi’ti. So ce dūto tam bhikkhum upasaṅkamitvā evam vadeyya – ‘idam kho, bhante, āyasmantam uddissa cīvaracetāpannam ābhataṁ, paṭiggaṇhātu āyasmā cīvaracetāpanna’nti, tena bhikkhunā so dūto evamassa vacanīyo – ‘na kho mayam, āvuso, cīvaracetāpannam paṭiggaṇhāma. Cīvarañca kho mayam paṭiggaṇhāma, kālena kappiya’nti. So ce dūto tam bhikkhum evam vadeyya – ‘atthi panāyasmato koci veyyāvaccakaro’ti, cīvaratthikena, bhikkhave, bhikkhunā veyyāvaccakaro niddisitabbo ārāmiko vā upāsako vā – ‘eso kho, āvuso, bhikkhūnam veyyāvaccakaro’ti. So ce dūto tam veyyāvaccakaram saññāpetvā tam bhikkhum upasaṅkamitvā evam vadeyya – ‘yam kho, bhante, āyasmā veyyāvaccakaram niddisi saññatto so mayā, upasaṅkamatu āyasmā kālena, cīvarena tam acchādessati’ti, cīvaratthikena, bhikkhave, bhikkhunā veyyāvaccakaro upasaṅkamitvā dvattikkhattum codetabbo sāretabbo – ‘attho me, āvuso, cīvarenā’ti. Dvattikkhattum codayamāno sārayamāno tam cīvaram abhinippahādeyya, iccetam kusalam; no ce abhinippahādeyya, catukkhattum pañcakkhattum chakkhattuparamam tuṇhībhūtena uddissa ṭhātabbam. Catukkhattum pañcakkhattum chakkhattuparamam tuṇhībhūto uddissa tiṭṭhamāno tam cīvaram abhinippahādeyya, iccetam

kusalam; tato ce uttari vāyamamāno tam cīvara abhinipphādeyya, nissaggyam pācittiyam.
No ce abhinipphādeyya, yatassa cīvaracetāpannam ābhataṁ, tattha sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – ‘yam kho tumhe āyasmanto bhikkhum uddissa cīvaracetāpannam pahiṇittha, na tam tassa bhikkhuno kiñci attham anubhoti, yuñjantāyasmanto sakam, mā vo sakam vinassā’ti, ayaṁ tattha sāmīcī’ti.

539. Bhikkhum paneva uddissāti bhikkhussatthāya, bhikkhum ārammaṇam karityā, bhikkhum acchādetukāmo.

Rājā nāma yo koci rajjam kāreti.

Rājabhoggo nāma yo koci rañño bhattavetanāhāro.

Brāhmaṇo nāma jātiyā brāhmaṇo.

Gahapatiko nāma ṭhapetvā rājam rājabhoggam brāhmaṇam avaseso gahapatiko nāma.

Cīvaracetāpannam nāma hiraññam vā suvaññam vā muttā vā maṇi vā.

Iminā cīvaracetāpannenāti paccupaṭṭhitena.

Cetāpetvāti parivattetvā.

Acchādehīti dajjehi.

So ce dūto tam bhikkhum upasaṅkamitvā evam vadeyya – “idam kho, bhante, āyasmantam uddissa cīvaracetāpannam ābhataṁ. Paṭiggaṇhātu āyasmā cīvaracetāpanna”nti, tena bhikkhunā so dūto evamassa vacanīyo – “na kho mayam, āvuso, cīvaracetāpannam paṭiggaṇhāma. Cīvarañca kho mayam paṭiggaṇhāma, kālena kappiya”nti. So ce dūto tam bhikkhum evam vadeyya – “atthi panāyasmato koci veyyāvaccakaro”ti? Cīvaratthikena, bhikkhave, bhikkhunā veyyāvaccakaro niddisitabbo ārāmiko vā upāsako vā – “eso kho, āvuso, bhikkhūnam veyyāvaccakaro”ti. Na vattabbo – “tassa dehīti vā, so vā nikkipissati, so vā parivattessati, so vā cetāpessati”ti.

So ce dūto tam veyyāvaccakaram saññāpetvā tam bhikkhum upasaṅkamitvā evam vadeyya – “yam kho, bhante, āyasmā veyyāvaccakaram niddisi saññatto so mayā. Upasaṅkamatu āyasmā kālena, cīvarena tam acchādessatī”ti, cīvaratthikena, bhikkhave, bhikkhunā veyyāvaccakaro upasaṅkamitvā dvattikkhattum codetabbo sāretabbo – “attho me, āvuso, cīvarenā”ti. Na vattabbo – “dehi me cīvaram, āhara me cīvaram, parivattehi me cīvaram, cetāpehi me cīvara”nti. Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabbo. Sace abhinipphādeti, iccetaṁ kusalam; no ce abhinipphādeti, tattha gantvā tuṇhībhūtena uddissa thātabbam. Na āsane nisīditabbam. Na āmisam paṭiggaṇhetabbam. Na dhammo bhāsitabbo. “Kim kāraṇā āgatosi”ti pucchiyamāno “jānāhi, āvuso”ti vattabbo. Sace āsane vā nisīdati, āmisam vā paṭiggaṇhāti, dhammaṁ vā bhāsatī, thānam bhañjati. Dutiyampi thātabbam. Tatiyampi thātabbam. Catukkhattum codetvā catukkhattum thātabbam. Pañcakkhatum codetvā dvikkhattum thātabbam. Chakkhattum codetvā na thātabbam. Tato ce uttari vāyamamāno tam cīvaraṁ abhinipphādeti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam... pe... idam me, bhante, cīvaraṁ atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena abhinipphāditam nissaggyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti... pe... dadeyyāti... pe... dadeyyunti... pe... āyasmato dammīti.

No ce abhinipphādeyya, yatassa cīvaracetāpannam ābhataṁ tattha sāmam vā gantabbam dūto vā pāhetabbo – ‘yam kho tumhe āyasmanto bhikkhum uddissa cīvaracetāpannam pahiṇittha na tam tassa

bhikkhuno kiñci attham anubhoti. Yuñjantāyasmanto sakam, mā vo sakam vinassā”ti.

Ayam tattha sāmīcīti ayam tattha anudhammatā.

540. Atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena atirekasaññī abhinipphādeti, nissaggyam pācittiyan. Atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena vematiko abhinipphādeti, nissaggyam pācittiyan. Atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena ūnakasaññī abhinipphādeti, nissaggyam pācittiyan.

Ūnakatikkhattum codanāya ūnakachakkhattum thānena atirekasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ūnakatikkhattum codanāya ūnakachakkhattum thānena vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ūnakatikkhattum codanāya ūnakachakkhattum thānena ūnakasaññī anāpatti.

541. Anāpatti – tikkhattum codanāya, chakkhattum thānena, ūnakatikkhattum codanāya, ūnakachakkhattum thānena, acodiyamāno deti, sāmikā codetvā denti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Rājasikkhāpadam niṭṭhitam dasamam.

Kathinavaggo paṭhamo.

Tassuddānam –

Ubbhataṁ kathinaṁ tīṇi, dhovanañca paṭiggaho;
Aññātakāni tīṇeva, ubhinnam dūtakena cāti.

2. Kosiyavaggo

1. Kosiyasikkhāpadam

542. Tena samayena buddho bhagavā ālaviyam viharati aggālave cetiye. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū kosiyakārake upasankamitvā evam vadanti – “bahū, āvuso, kosakārake pacatha, amhākampi dassatha, mayampi icchāma kosiyamissakam santhatam kātu”nti. Te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā amhe upasankamitvā evam vakkhanti – ‘bahū, āvuso, kosakārake pacatha, amhākampi dassatha, mayampi icchāma kosiyamissakam santhatam kātu’nti! Amhākampi alābhā, amhākampi dulladdham, ye mayam ājīvassa hetu puttadārassa kāraṇā bahū khuddake pāne saṅghātam āpādemā”ti. Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū kosiyakārake upasankamitvā evam vakkhanti – ‘bahū, āvuso, kosakārake pacatha, amhākampi dassatha, mayampi icchāma kosiyamissakam santhatam kātu’”nti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, kosiyakārake upasankamitvā evam vadetha – ‘bahū, āvuso, kosakārake pacatha, amhākampi dassatha, mayampi icchāma kosiyamissakam santhatam kātu’”nti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, kosiyakārake upasankamitvā evam vakkhatha – bahū, āvuso, kosakārake pacatha, amhākampi dassatha, mayampi icchāma kosiyamissakam santhatam kātunti. Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

543. “Yo pana bhikkhu kosiyamissakam santhatam kārāpeyya, nissaggyam pācittiya”nti.

544. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Santhatam nāma santharityā kataṁ hoti avāyimam.

Kārāpeyyāti ekenapi kosiyam̄sunā missitvā karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatba...pe... idam me, bhante, kosiyamissakam̄ santhatam̄ kārāpitam̄ nissaggyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

545. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ. Attanā vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ. Parehi vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ. Parehi vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ.

Aññassatthāya karoti vā kārāpeti vā, āpatti dukkaṭassa. Aññena kataṁ paṭilabhitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa.

546. Anāpatti vitānam̄ vā bhūmattharaṇam̄ vā sānipākāram̄ vā bhisim̄ vā bibbohanam̄ vā karoti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Kosiyasikkhāpadam̄ niṭṭhitam̄ paṭhamam̄.

2. Suddhakālakasikkhāpadam̄

547. Tena samayena buddho bhagavā vesāliyam viharati mahāvane kūṭāgarasālāyam. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpentī. Manussā vihāracārikam̄ āhiṇḍantā passitvā ujjhāyanti kхиyyanti vipācentī – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpessanti, seyyathāpi gihī kāmabhogino”ti! Assosum̄ kho bhikkhū tesam manussānam̄ ujjhāyantānam̄ kхиyyantānam̄ vipācentānam̄. Ye te bhikkhū appicchā... pe... te ujjhāyanti kхиyyanti vipācentī – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpessanti”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham̄ ārocesum...pe... “saccaṁ kira tumhe, bhikkhave, suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpethā”ti? “Saccaṁ, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpessatha! Netam̄, moghapurisā, appasannānam̄ vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

548. “Yo pana bhikkhu suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpeyya, nissaggyam̄ pācittiya”nti.

549. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam̄ imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Kālakam̄ nāma dve kālakāni – jātiyā kālakam̄ vā rajaṇakālakam̄ vā.

Santhatam̄ nāma santharityā kataṁ hoti avāyimam.

Kārāpeyyāti karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam ...pe... idam me, bhante, suddhakālakānam̄ elakalomānam̄ santhatam̄ kārāpitam̄ nissaggyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

550. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ. Attanā vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ. Parehi vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggyam̄ pācittiyaṁ.

Parehi vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Aññassatthāya karoti vā kārāpeti vā, āpatti dukkaṭassa. Aññena kataṁ paṭilabhitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa.

551. Anāpatti vitānam vā bhūmattharaṇam vā sānipākāram vā bhisim vā bibbohanam vā karoti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Suddhakālakasikkhāpadam niṭṭhitam dutiyam.

3. Dvebhāgasikkhāpadam

552. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyaṁ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū – “bhagavatā paṭikkhittam suddhakālakānam elakalomānam santhatam kārāpetu”nti, te thokamyeva odātam ante ādiyitvā tatheva suddhakālakānam elakalomānam santhatam kārāpenti. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘‘kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū thokamyeva odātam ante ādiyitvā tatheva suddhakālakānam elakalomānam santhatam kārāpessantī’’ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, thokamyeva odātam ante ādiyitvā tatheva suddhakālakānam elakalomānam santhatam kārāpethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, thokamyeva odātam ante ādiyitvā tatheva suddhakālakānam elakalomānam santhatam kārāpessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

553. “**Navaṁ pana bhikkhunā santhatam kārayamānena dve bhāgā suddhakālakānam elakalomānam ādātabbā tatiyam odātānam catuttham gocariyānam.** Anādā ce bhikkhu dve bhāge suddhakālakānam elakalomānam tatiyam odātānam catuttham gocariyānam navam santhatam kārāpeyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

554. Navam nāma karaṇam upādāya vuccati.

Santhatam nāma santharitvā kataṁ hoti avāyimaṁ.

Kārayamānenāti karonto vā kārāpento vā.

Dve bhāgā suddhakālakānam elakalomānam ādātabbāti dhārayitvā dve tulā ādātabbā.

Tatiyam odātānanti tulam odātānam.

Catuttham gocariyānanti tulam gocariyānam.

Anādā ce bhikkhu dve bhāge suddhakālakānam elakalomānam tatiyam odātānam catuttham gocariyānanti. Anādiyitvā dve tule suddhakālakānam elakalomānam tulam odātānam tulam gocariyānam navam santhatam karoti vā kārāpeti vā payoge dukkaṭam, paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitabbaṁ saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbaṁ...pe... idam me, bhante, santhatam anādiyitvā dve tule suddhakālakānam elakalomānam tulam odātānam tulam gocariyānam kārāpitam nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

555. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Attanā vippakataṁ parehi

pariyosāpeti, nissaggyam pācittiyam. Parehi vippakataṁ attanā pariyosāpeti, nissaggyam pācittiyam. Parehi vippakataṁ parehi pariyosāpeti, nissaggyam pācittiyam.

Aññassatthāya karoti vā kārāpeti vā, āpatti dukkaṭassa. Aññena katam paṭilabhitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa.

556. Anāpatti tulaṁ odātānam tulam gocariyānam ādiyitvā karoti, bahutaram odātānam bahutaram gocariyānam ādiyitvā karoti, suddham odātānam suddham gocariyānam ādiyitvā karoti, vitānam vā bhūmatharaṇam vā sānipākāram vā bhisim vā bibbohanam vā karoti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Dvebhāgasikkhāpadam niṭṭhitam tatiyam.

4. Chabbasakkhāpadam

557. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena bhikkhū anuvassam santhatam kārāpentti. Te yācanabahulā viññattibahulā viharanti – “eļakalomāni detha. Eļakalomehi attho”ti. Manussā ujjhāyanti khyiyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā anuvassam santhatam kārāpessanti, yācanabahulā viññattibahulā viharissanti – ‘eļakalomāni detha, eļakalomehi attho’”ti! Amhākam pana sakim katāni santhatāni pañcapi chapi vassāni honti, yesam no dārakā uhadantipi ummihantipi undūrehipi khajjanti. Ime pana samañā sakyaputtiyā anuvassam santhatam kārāpentti, yācanabahulā viññattibahulā viharanti – “eļakalomāni detha, eļakalomehi attho”ti!

Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khyiyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khyiyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū anuvassam santhatam kārāpessanti, yācanabahulā viññattibahulā viharissanti – ‘eļakalomāni detha, eļakalomehi attho’”ti! Atha kho te bhikkhū te anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... saccam kira, bhikkhave, bhikkhū anuvassam santhatam kārāpentti, yācanabahulā viññattibahulā viharanti – ‘eļakalomāni detha, eļakalomehi attho’ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā anuvassam santhatam kārāpessanti, yācanabahulā viññattibahulā viharissanti – ‘eļakalomāni detha, eļakalomehi attho’ti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

558. “Navam pana bhikkhunā santhatam kārāpetvā chabbassāni dhāretabbam. Orena ce channam vassānam tam santhatam vissajjetvā vā avissajjetvā vā aññam navam santhatam kārāpeyya, nissaggyam pācittiya”nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

559. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu kosambiyam gilāno hoti. Nātakā tassa bhikkhuno santike dūtaṁ pāhesum – “āgacchatu, bhadanto mayam upaṭṭhahissāmā”ti. Bhikkhūpi evamāhamsu – “gacchāvuso, nātakā tam upaṭṭhahissanti”ti. So evamāha – “bhagavatā, āvuso, sikkhāpadam paññattam – ‘navam pana bhikkhunā santhatam kārāpetvā chabbassāni dhāretabba’nti. Ahañcamhi gilāno, na sakkomi santhatam ādāya pakkamitum. Mayhañca vinā santhatā na phāsu hoti. Nāham gamissāmī”ti. Bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammiṁ kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, gilānassa bhikkhuno santhatasammutim dātum. Evañca pana, bhikkhave, dātabbā. Tena gilānena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – ‘ahaṁ, bhante, gilāno. Na sakkomi santhatam ādāya pakkamitum. Soham, bhante, saṅgham santhatasammutim yācāmī’ti. Dutiyampi yācītabbā. Tatiyampi yācītabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo nāpetabbo –

560. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu gilāno. Na sakkoti santhatam ādāya pakkamitum. So saṅgham santhatasammutiṁ yācati. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmassa bhikkhuno santhatasammutiṁ dadeyya. Esā ñatti.

“Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam itthannāmo bhikkhu gilāno. Na sakkoti santhatam ādāya pakkamitum. So saṅgham santhatasammutiṁ yācati. Saṅgho itthannāmassa bhikkhuno santhatasammutiṁ deti. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno santhatasammuti�ā dānam, so tuṇhassa; yassa nakkhamati, so bhāseyya.

“Dinnā saṅghena itthannāmassa bhikkhuno santhatasammuti. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

561. “**Navam pana bhikkhunā santhatam kārāpetvā chabbassāni dhāretabbam. Orena ce channam vassānam tam santhatam vissajjetvā vā avissajjetvā vā aññam navam santhatam kārāpeyya, aññatra bhikkhusammuti�ā, nissaggiyam pācittiya**”nti.

562. Navam nāma karaṇam upādāya vuccati.

Santhatam nāma santharityā kataṁ hoti avāyimam.

Kārāpetvāti karitvā vā kārāpetvā vā.

Chabbassāni dhāretabbanti chabbasparamatā dhāretabbam.

Orena ce channam vassānanti ūnakachabbassāni.

Tam santhatam vissajjetvāti aññesam datvā.

Avissajjetvāti na kassaci datvā.

Aññatra bhikkhusammuti�āti ṭhapetvā bhikkhusammutiṁ aññam navam santhatam karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbam...pe... idam me, bhante, santhatam ūnakachabbassāni kārāpitam, aññatra bhikkhusammuti�ā, nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

563. Attanā vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Attanā vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Parehi vippakataṁ attanā pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Parehi vippakataṁ parehi pariyośāpeti, nissaggiyam pācittiyan.

564. Anāpatti chabbassāni karoti, atirekachabbassāni karoti, aññassatthāya karoti vā kārāpeti vā, aññena kataṁ paṭilabhitvā paribhuñjati, vitānam vā bhūmattharaṇam vā sāṇipākāram vā bhisin vā bibbohanam vā karoti, bhikkhusammuti�ā, ummattakassa, ādikammikassāti.

Chabbasikkhāpadam niṭhitam catutthaṁ.

5. Nisidanasanthatasikkhāpadam

565. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi – “icchāmaham, bhikkhave, temāsam paṭisallīyitum. Namhi kenaci upasāṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakenā”ti. “Evam, bhante,”ti kho te bhikkhū bhagavato paṭissuṇītvā nāssudha koci bhagavantam upasāṅkamati, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena. Tena kho pana samayena sāvatthiyā saṅghena katikā katā hoti – “icchatāvuso, bhagavā temāsam paṭisallīyitum. Na bhagavā kenaci upasāṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena. Yo bhagavantam upasāṅkamati so pācittiyam desāpetabbo”ti. Atha kho āyasmā upaseno vaṅgantaputto, sapariso yena bhagavā tenupasaṅkami; upasāṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Āciṇṇam kho panetam buddhānam bhagavantānam āgantukehi bhikkhūhi saddhiṃ paṭisammoditum. Atha kho bhagavā āyasmantam upasenam vaṅgantaputtam etadavoca – “kacci vo, upasena, khamanīyam kacci yāpanīyam, kaccittha appakilamathena addhānam āgatā”ti? “Khamanīyam, bhagavā, yāpanīyam, bhagavā. Appakilamathena ca mayam, bhante, addhānam āgatā”ti.

Tena kho pana samayena āyasmato upasenassa vaṅgantaputtassa saddhivihāriko bhikkhu bhagavato avidūre nisinno hoti. Atha kho bhagavā tam bhikkhum etadavoca – “manāpāni te, bhikkhu, paṃsukūlānī”ti? “Na kho me, bhante, manāpāni paṃsukūlānī”ti. “Kissa pana tvam, bhikkhu, paṃsukūliko”ti? “Upajjhāyo me, bhante, paṃsukūliko. Evam ahampi paṃsukūliko”ti. Atha kho bhagavā āyasmantam upasenam vaṅgantaputtam etadavoca – “pāsādikā kho tyāyam, upasena, parisā. Katham tvam, upasena, parisam vinesi”ti? “Yo maṃ, bhante, upasampadam yācati tamaham [tāham (ka.)] evam vadāmi – ‘ahaṃ kho, āvuso, āraññiko piṇḍapātiko paṃsukūliko. Sace tvampi āraññiko bhavissasi piṇḍapātiko paṃsukūliko, evāham tam upasampādēssāmī’ti. Sace me paṭissuṇāti upasampādēmi, no ce me paṭissuṇāti na upasampādēmi. Yo maṃ nissayaṃ yācati tamaham [tāham (ka.)] evam vadāmi – ‘ahaṃ kho, āvuso, āraññiko piṇḍapātiko paṃsukūliko. Sace tvampi āraññiko bhavissasi piṇḍapātiko paṃsukūliko, evāham te nissayaṃ dassāmī’ti. Sace me paṭissuṇāti nissayaṃ demi, no ce me paṭissuṇāti na nissayaṃ demi. Evam kho aham, bhante, parisam vinemī’ti.

“Sādu sādu, upasena. Sādu kho tvam, upasena, parisam vinesi. Jānāsi pana tvam, upasena, sāvatthiyā saṅghassa katika”nti? “Na kho aham, bhante, jānāmi sāvatthiyā saṅghassa katika”nti. “Sāvatthiyā kho, upasena, saṅghena katikā katā – icchatāvuso, bhagavā temāsam paṭisallīyitum. Na bhagavā kenaci upasāṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena. Yo bhagavantam upasāṅkamati so pācittiyam desāpetabbo”ti. “Paññāyissati, bhante, sāvatthiyā saṅgo sakāya katikāya, na mayam apaññattam paññapessāma paññattam vā na samucchindissāma, yathāpaññattesu sikkhāpadesu samādāya vattissāmā”ti. “Sādu sādu, upasena, apaññattam na paññapetabbam, paññattam vā na samucchinditabbam, yathāpaññattesu sikkhāpadesu samādāya vattitabbaṃ. Anujānāmi, upasena, ye te bhikkhū āraññikā piṇḍapātikā paṃsukūlikā yathāsukham mām dassanāya upasāṅkamantū”ti.

566. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū bahidvārakoṭṭhake ṛhitā honti – “mayam āyasmantam upasenam vaṅgantaputtam pācittiyam desāpessāmā”ti. Atha kho āyasmā upaseno vaṅgantaputto sapariso uṭṭhayāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho te bhikkhū āyasmantam upasenam vaṅgantaputtam etadavocum – “jānāsi tvam, āvuso upasena, sāvatthiyā saṅghassa katika”nti. “Bhagavāpi mam, āvuso, evamāha – ‘jānāsi pana tvam, upasena, sāvatthiyā saṅghassa katika’nti? Na kho aham, bhante, jānāmi sāvatthiyā saṅghassa katika”nti. “Sāvatthiyā kho, upasena, saṅghena katikā katā – icchatāvuso, bhagavā temāsam paṭisallīyitum. Na bhagavā kenaci upasāṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena. Yo bhagavantam upasāṅkamati so pācittiyam desāpetabbo”ti. “Paññāyissati, bhante, sāvatthiyā saṅgo sakāya katikāya, na mayam apaññattam paññapessāma paññattam vā na samucchindissāma, yathāpaññattesu sikkhāpadesu samādāya vattissāmāti. Anuññātāvuso, bhagavatā – ‘ye te bhikkhū āraññikā piṇḍapātikā paṃsukūlikā yathāsukham mām dassanāya upasāṅkamantū’”ti.

Atha kho te bhikkhū – “saccaṃ kho āyasmā upaseno āha – ‘na apaññattam paññapetabbam, paññattam vā na samucchinditabbam, yathāpaññattesu sikkhāpadesu samādāya vattitabba’”nti. Assosum

kho bhikkhū – “anuññatā kira bhagavatā – ‘ye te bhikkhū āraññikā piñçapātikā paññukūlikā yathāsukham mañ dassanāya upasañkamantū’”ti. Te bhagavantañ dassanam pihentā [dassanāya pihayamānā (syā.)] santhatāni ujjhitvā āraññikañgam piñçapātikañgam paññukūlikangañ samādiyim̄su. Atha kho bhagavā sambahulehi bhikkhūhi saddhiñ senāsanacārikan̄ āhiñdanto addasa santhatāni taham̄ taham̄ ujjhitāni. Passitvā bhikkhū āmantesi – “kassimāni, bhikkhave, santhatāni taham̄ taham̄ ujjhitāni”ti? Atha kho te bhikkhū bhagavato etamatthañ ārocesum̄. Atha kho bhagavā etasmim̄ nidāne etasmim̄ pakarañe dhammim̄ kathañ katvā bhikkhū āmantesi – “tena hi, bhikkhave, bhikkhūnam̄ sikkhāpadam̄ paññapessāmi dasa athavase paññicca – sañghasutthutāya, sañghaphāsutāya,...pe... evañca pana, bhikkhave, imam̄ sikkhāpadam̄ uddiseyyātha –

567. “Nisīdanasanthatam̄ pana bhikkhunā kārayamānena purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthi ãdātabbā dubbaññakaraññāya, anādā ce bhikkhu purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthim̄ navam̄ nisīdanasanthatam̄ kārāpeyya, nissaggiyam̄ pācittiya”nti.

568. Nisīdanam̄ nāma sadasam̄ vuccati.

Santhatam̄ nāma santharityā katañ hoti avāyimañ.

Kārayamānenāti karonto vā kārāpento vā.

Purāñasanthatam̄ nāma sakiñ nivatthampi sakiñ pārutampi.

Sāmantā sugatavidatthi ãdātabbā dubbaññakaraññāti thirabhāvāya vañtam̄ vā caturassam̄ vā chinditvā ekadese vā santharitabbañ vijañetvā vā santharitabbam̄.

Anādā ce bhikkhu purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthinti anādiyitvā purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthim̄ navam̄ nisīdanasanthatam̄ karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkatañ, paññilābhena nissaggiyam̄ hoti. Nissajjitatbbam̄ sañghassa vā gañassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbbam̄...pe... idam̄ me, bhante, nisīdanasanthatam̄ anādiyitvā purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthim̄ kārāpitam̄ nissaggiyam̄. Imāham̄ sañghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... āyasmato dammīti.

569. Attanā vippakatañ attanā pariyoñāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄. Attanā vippakatañ parehi pariyoñāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄. Parehi vippakatañ attanā pariyoñāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄. Parehi vippakatañ parehi pariyoñāpeti, nissaggiyam̄ pācittiyan̄.

Aññassatthāya karoti vā kārāpeti vā, āpatti dukkatassa.

570. Anāpatti – purāñasanthatassa sāmantā sugatavidatthim̄ ãdiyitvā karoti, alabhanto thokataram̄ ãdiyitvā karoti, alabhanto anādiyitvā karoti, aññena katañ paññilabhitvā paribhuñjati, vitānam̄ vā bhūmattharan̄am̄ vā sāñipākāram̄ vā bhisim̄ vā bibbohanam̄ vā karoti, ummattakassa ãdikammikassāti.

Nisīdanasanthatasikkhāpadam̄ niññhitam̄ pañcamam̄.

6. Eñakalomasikkhāpadam̄

571. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam̄ viharati jetavane anāthapiññikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno kosalesu janapade sāvatthim̄ gacchantassa antarāmagge eñakalomāni uppajjim̄su. Atha kho so bhikkhu tāni eñakalomāni uttarāsañgena bhaññikam̄ bandhitvā agamāsi. Manussā tam̄ bhikkhuñ passitvā uppanñdesum̄ – ‘kittakena te, bhante, kītāni? Kittako udayo

bhavissatī”ti? So bhikkhu tehi manussehi uppaññiyamāno mañku ahosi. Atha kho so bhikkhu sāvatthim gantvā tāni elakalomāni thitakova āsumbhi. Bhikkhū tam bhikkhum etadavocum – “kissa tvam, āvuso, imāni elakalomāni thitakova āsumbhasī”ti? “Tathā hi panāham, āvuso, imesam elakalomānam kāraṇā manussehi uppaññito”ti. “Kīva dūrato pana tvam, āvuso, imāni elakalomāni āharī”ti? “Atirekatiyojanam, āvuso”ti. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khyiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhu atirekatiyojanam elakalomāni āharissati”ti! Atha kho te bhikkhū tam bhikkhum anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... saccam kira tvam, bhikkhu, atirekatiyojanam elakalomāni āharīti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, atirekatiyojanam elakalomāni āharissasi! Netam moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

572. “Bhikkhuno paneva addhānamaggappaṭipannassa elakalomāni uppajjayum.
Ākañkhamānenā bhikkhunā paṭiggahetabbāni. Paṭiggahetvā tiyojanaparamam sahatthā haritabbāni [hāretabbāni (sī. syā. ka.)], asante hārake. Tato ce uttari hareyya, asantepi hārake, nissaggiyam pācittiya”nti.

573. Bhikkhuno paneva addhānamaggappaṭipannassāti pantham gacchantassa.

Elakalomāni uppajjeyyunti uppajjeyyum saṅghato vā gañato vā nātito vā mittato vā pañṣukūlam vā attano vā dhanena.

Ākañkhamānenāti icchamānenā paṭiggahetabbāni.

Paṭiggahetvā tiyojanaparamam sahatthā haritabbānīti tiyojanaparamatā sahatthā haritabbāni.

Asante hāraketi nāñño koci hārako hoti itthī vā puriso vā gahañtho vā pabbajito vā.

Tato ce uttari hareyya, asantepi hāraketi pañhamam pādam tiyojanam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa. Dutiyam pādam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyāni honti (syā.)]. Antotiyojane thito bahityojanam pāteti, nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyāni honti (syā.)]. Aññassa yāne vā bhañde vā ajānantassa pakhipityā tiyojanam atikkāmeti, nissaggiyāni honti. Nissajitabbāni saṅghassa vā gañassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbāni...pe... imāni me, bhante, elakalomāni tiyojanam atikkāmitāni nissaggiyāni. Imānham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

574. Atirekatiyojane atirekasaññī atikkāmeti [tiyojanam atikkāmeti (syā.)], nissaggiyam pācittiyan. Atirekatiyojane vematiko atikkāmeti [tiyojanam atikkāmeti (syā.)], nissaggiyam pācittiyan.
Atirekatiyojane ūnakasaññī atikkāmeti [tiyojanam atikkāmeti (syā.)], nissaggiyam pācittiyan.

Ūnakatiyojane atirekasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ūnakatiyojane vematiko, āpatti dukkaṭassa.
 Ūnakatiyojane ūnakasaññī, anāpatti.

575. Anāpatti tiyojanam harati, ūnakatiyojanam harati, tiyojanam haratipi, paccāharatipi, tiyojanam vāsādhippāyo gantvā tato param harati, acchinnañ pañilabhitvā harati, nissañham pañilabhitvā harati, aññam harāpeti katabhañḍam, ummattakassa, ādikammikassāti.

Elakalomasikkhāpadam niññhitam chaññham.

7. Elakalomadhovāpanasikkhāpadam

576. Tena samayena buddho bhagavā sakkesu viharati kapilavatthusmī nigrōdhārāme. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū bhikkhunīhi elakalomāni dhovāpentipi rajāpentipi vijātāpentipi. Bhikkhuniyo elakalomāni dhovantiyo rajantiyo vijaṭentiyo riñcanti uddesam paripuccham adhisilam adhicittam adhipaññam. Atha kho mahāpajāpati gotamī yena bhagavā tenupasañkamī; upasañkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṛhitam kho mahāpajāpatim gotamī bhagavā etadavoca – “kacci, gotami, bhikkhuniyo appamattā ātāpiṇīyo pahittattā viharantī”ti? “Kuto, bhante, bhikkhunīnam appamādo! Ayyā chabbaggiyā bhikkhunīhi elakalomāni dhovāpentipi rajāpentipi vijātāpentipi. Bhikkhuniyo elakalomāni dhovantiyo rajantiyo vijaṭentiyo riñcanti uddesam paripuccham adhisilam adhicittam adhipañña”nti.

Atha kho bhagavā mahāpajāpatim gotamī dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahamsesi. Atha kho mahāpajāpati gotamī bhagavatā dhammiyā kathāya sandassitā samādapitā samuttejītā sampahaṁsitā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe bhikkhusaṅgham sannipātāpetvā chabbaggiye bhikkhū paṭipucchi – “saccam kira tumhe, bhikkhave, bhikkhunīhi elakalomāni dhovāpethapi rajāpethapi vijātāpethapī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. “Nātikāyo tumhākam, bhikkhave, aññātikāyo”ti? “Aññātikāyo, bhagavā”ti. “Aññātakā, moghapurisā, aññātikānam na jānanti patirūpam vā appatirūpam vā pāsādikam vā apāsādikam. Tattha nāma tumhe, moghapurisā, aññātikāhi bhikkhunīhi elakalomāni dhovāpessathapi rajāpessathapi vijātāpessathapi! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

577. “Yo pana bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā elakalomāni dhovāpeyya vā rajāpeyya vā vijātāpeyya vā, nissaggiyam pācittiya”nti.

578. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmīm atthe adhippeto bhikkhūti.

Aññātikā nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddhā.

Bhikkhunī nāma ubhatosaṅghe upasampannā.

Dhovāti aññāpeti, āpatti dukkaṭassa. Dhotāni nissaggiyāni honti. Rajāti aññāpeti, āpatti dukkaṭassa. Rattāni nissaggiyāni honti. Vijaṭehīti aññāpeti, āpatti dukkaṭassa. Vijātāni nissaggiyāni honti. Nissajjitatabbāni saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatabbāni...pe... imāni me, bhante, elakalomāni aññātikāya bhikkhuniyā dhovāpitāni nissaggiyāni. Imānāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

579. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni dhovāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni dhovāpeti rajāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni dhovāpeti vijātāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni dhovāpeti rajāpeti vijātāpeti, nissaggiyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni rajāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni rajāpeti vijātāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni rajāpeti dhovāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni rajāpeti vijātāpeti dhovāpeti, nissaggiyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni vijātāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni vijātāpeti dhovāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni vijātāpeti rajāpeti, nissaggiyena āpatti dukkaṭassa. Aññātikāya aññātikasaññī elakalomāni vijātāpeti dhovāpeti rajāpeti, nissaggiyena āpatti dvinnam dukkaṭānam.

580. Aññātikāya vematiko...pe... aññātikāya ñātikasaññī...pe... aññassa eļakalomāni dhovāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ekato upasampannāya dhovāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya aññātikasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātikāya ñātikasaññī, anāpatti.

581. Anāpatti ñātikāya dhāvantiyā aññātikā dutiyā hoti, avuttā dhovati, aparibhuttaṁ katabhaṇḍam dhovāpeti, sikkhamānāya sāmaneriyā ummattakassa ādikammikassāti.

Eļakalomadhvāpanasikkhāpadam niṭhitam sattamam.

8. Rūpiyasikkhāpadam

582. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā upanando sakyaputto aññatarassa kulassa kulūpako hoti niccabhattiko. Yam tasmiṁ kule uppajjati khādanīyam vā bhojanīyam vā tato āyasmato upanandassa sakyaputtassa paṭiviso ṭhapiyyati. Tena kho pana samayena sāyam tasmiṁ kule maṁsam uppannam hoti. Tato āyasmato upanandassa sakyaputtassa paṭiviso ṭhapito hoti. Tassa kulassa dārako rattiyā paccūsasamayaṁ paccuṭṭhāya rodati – “maṁsam me dethā”ti. Atha kho so puriso pajāpatim etadavoca – “ayyassa paṭivisam dārakassa dehi. Aññam cetāpetvā ayyassa dassāmā”ti.

Atha kho āyasmā upanando sakyaputto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaram ādāya yena tam kulaṁ tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho so puriso yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho so puriso āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam etadavoca – “hiyyo kho, bhante, sāyam maṁsam uppannam ahosi. Tato ayyassa paṭiviso ṭhapito. Ayam, bhante, dārako rattiyā paccūsasamayaṁ paccuṭṭhāya rodati – ‘maṁsam me dethā’ti. Ayyassa paṭiviso dārakassa dinno. Kahāpañena, bhante, kiṁ āhariyyatū”ti? “Paricatto me, āvuso, kahāpaño”ti? “Āma, bhante, paricatto”ti. “Taññeva me, āvuso, kahāpañam dehi”ti.

Atha kho so puriso āyasmato upanandassa sakyaputtassa kahāpañam datvā ujjhāyati khiyyati vipāceti – “tatheva mayaṁ rūpiyam paṭiggaṇhāma evamevime samañā sakyaputtiyā rūpiyam paṭiggaṇhantī”ti. Assosum kho bhikkhū tassa purisassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto rūpiyam paṭiggaṇhessatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tvam, upananda, rūpiyam paṭiggaṇhesi”ti [paṭiggaṇhāsīti (syā.)]? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, rūpiyam paṭiggaṇhessasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

583. “Yo pana bhikkhu jātarūparajataṁ uggaṇheyya vā uggaṇhāpeyya vā upanikkhittam vā sādiyeyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

584. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Jātarūpam nāma satthuvanño vuccati.

Rajataṁ nāma kahāpaño lohamāsako dārumāsako jatumāsako ye vohāram gacchanti.

Uggaṇheyāti sayam gaṇhāti nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyam hoti (syā.)].

Uggaṇhāpeyyāti aññam gāhāpeti nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyam hoti (syā.)].

Upānikkhittam vā sādiyeyyāti idam ayyassa hotūti upanikkhittam sādiyati, nissaggyam hoti. Saṅghamajjhе nissajjitabbam. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam – tena bhikkhunā saṅgham upasāṅkamitvā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisīditvā añjalim paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, rūpiyam paṭiggahesim. Idam me nissaggyam. Imāham saṅghassa nissajjāmī”ti. Nissajjivā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā. Sace tathā āgacchati ārāmiko vā upāsako vā so vattabbo – “āvuso, imam jānāhi”ti. Sace so bhaṇati – “iminā kiṁ āhariyyatū”ti, na vattabbo – “imam vā imam vā āharā”ti. Kappiyam ācikkhitabbam – sappi vā telam vā madhu vā phāṇitam vā. Sace so tena parivattetvā kappiyam āharati rūpiyappaṭiggāhakam ṭhapetvā sabbeheva paribhuñjitabbam. Evañcetam labhetha, iccetam kusalam; no ce labhetha, so vattabbo – “āvuso, imam chaddhēhi”ti. Sace so chaḍdeti, iccetam kusalam; no ce chaḍdeti, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu rūpiyachaḍdako sammannitabbo – yo na chandāgatim gaccheyya, na dosāgatim gaccheyya, na mohāgatim gaccheyya, na bhayāgatim gaccheyya, chaḍḍitāchaḍḍitañca jāneyya. Evañca pana, bhikkhave, sammannitabbo. Paṭhamam bhikkhu yācitabbo. Yācītvā byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho nāpetabbo –

585. “Suṇātu me, bhante, saṅgho. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho itthannāmaṁ bhikkhum rūpiyachaḍdakam sammanneyya. Esā nātti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgho. Saṅgho itthannāmaṁ bhikkhum rūpiyachaḍdakam sammannati. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno rūpiyachaḍdakassa sammuti, so tuṇhassa; yassa nakhamati, so bhāseyya.

“Sammato saṅghena itthannāmo bhikkhu rūpiyachaḍdako. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

Tena sammatena bhikkhunā animittam katvā pātetabbam. Sace nimittam katvā pāteti, āpatti dukkaṭassa.

586. Rūpiye rūpiyasaññī rūpiyam paṭiggaṇhāti, nissaggyam pācittiyan. Rūpiye vematiko rūpiyam paṭiggaṇhāti, nissaggyam pācittiyan. Rūpiye arūpiyasaññī rūpiyam paṭiggaṇhāti, nissaggyam pācittiyan.

Arūpiye rūpiyasaññī, āpatti dukkaṭassa. Arūpiye vematiko, āpatti dukkaṭassa. Arūpiye arūpiyasaññī, anāpatti.

Anāpatti ajjhārāme vā ajjhāvasathe vā uggahetvā vā uggahāpetvā vā nikhipati – yassa bhavissati so harissatīti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Rūpiyasikkhāpadam niṭṭhitam aṭṭhamam.

9. Rūpiyasamvohārasikkhāpadam

587. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyaṁ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjanti. Manussā ujjhāyanti kхиyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjissanti, seyyathāpi gihī kāmabhogino”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam kхиyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti kхиyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjissanti”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjathā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe,

moghapurisā, nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjissatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imañ sikkhāpadam uddiseyyātha –

588. “Yo pana bhikkhu nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjeyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

589. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Nānappakārakam nāma katampi akatampi katākatampi. **Katam** nāma sīsūpagam gīvūpagam hatthūpagam pādūpagam kaṭūpagam. **Akatam** nāma ghanakatañ vuccati. **Katākatañ** nāma tadubhayam.

Rūpiyam nāma satthuvanñō kahāpaño, lohamāsako, dārumāsako, jatumāsako ye vohāram gacchanti.

Samāpajjeyyāti katena katañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyam hoti (syā.)]. Katena akatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Katena katākatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Akatena katam cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Akatena akatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Akatena katākatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Katākatena katañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Katākatena akatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Katākatena katākatañ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Sañghamajjhe nissajjitabbam. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam. Tena bhikkhunā sañgham upasānkamitvā ekamṣam uttarāsañgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisiditvā añjaliñ paggahetvā evamassa vacanīyo – “aham, bhante, nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjim. Idam me nissaggiyam. Imāham sañghassa nissajjāmī”ti. Nissajjivā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā pañibalena āpatti pañiggahetabbā. Sace tattha āgacchatī ārāmiko vā upāsako vā so vattabbo – “āvuso, imam jānāhī”ti. Sace so bhañati – “iminā kiñ āhariyyatū”ti, na vattabbo – “imam vā imam vā āharā”ti. Kappiyam ācikkhitabbam – sappi vā telam vā madhu vā phānitam vā. Sace so tena parivattetvā kappiyam āharati, rūpiyatāpakan thapetvā, sabbeheva paribhuñjitabbam. Evañcetañ labhetha, iccetañ kusalam; no ce labhetha, so vattabbo – “āvuso, imam chaddhehi”ti. Sace so chaddeti, iccetañ kusalam; no ce chaddeti, pañcahañgehi samannāgato bhikkhu rūpiyachaddako sammannitabbo – yo na chandāgatim gaccheyya, na dosāgatim gaccheyya, na mohāgatim gaccheyya, na bhayāgatim gaccheyya, chañditāchadditañca jāneyya. Evañca pana, bhikkhave, sammannitabbo. Pathamam bhikkhu yācitabbo. Yācitvā byattena bhikkhunā pañibalena sañgho ñāpetabbo –

590. “Sunātu me, bhante, sañgho. Yadi sañghassa pattakallam, sañgho itthannāmam bhikkhum rūpiyachaddakam sammanneyya. Esā ñatti.

“Sunātu me, bhante, sañgho. Sañgho itthannāmam bhikkhum rūpiyachaddakam sammannati. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno rūpiyachaddakassa sammuti, so tuñhassa; yassa nakhamati, so bhāseyya.

“Sammato sañghena itthannāmo bhikkhu rūpiyachaddako. Khamati sañghassa, tasmā tuñhī, evametañ dhārayāmī”ti.

Tena sammatena bhikkhunā animittam katvā pātetabbam. Sace nimittam katvā pāteti, āpatti dukkaṭassa.

591. Rūpiye rūpiyasaññī rūpiyam cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Rūpiye vematiko rūpiyam cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Rūpiye arūpiyasaññī rūpiyam cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Arūpiye rūpiyasaññī rūpiyam cetāpeti, nissaggiyam pācittiyan. Arūpiye vematiko rūpiyam cetāpeti,

nissaggyam pācittiyaṁ. Arūpiye arūpiyasaññī rūpiyam cetāpeti, nissaggyam pācittiyaṁ.

Arūpiye rūpiyasaññī, āpatti dukkaṭassa. Arūpiye vematiko, āpatti dukkaṭassa. Arūpiye arūpiyasaññī, anāpatti.

592. Anāpatti ummattakassa, ādikammikassāti.

Rūpiyasaṁvohārasikkhāpadam niṭhitam navamam.

10. Kayavikkayasikkhāpadam

593. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā upanando sakyaputto paṭṭo hoti cīvarakammaṁ kātum. So paṭapilotikānam saṅghāṭīm karitvā surattam suparikammakataṁ katvā pārupi. Atha kho aññataro paribbājako mahaggham paṭam pārupitvā yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca – “sundarā kho tyāyam, āvuso, saṅghāṭī; dehi me paṭenā”ti. “Jānāhi, āvuso”ti. “Āmāvuso, jānāmī”ti. “Handāvuso”ti, adāsi. Atha kho so paribbājako tam saṅghāṭīm pārupitvā paribbājakārāmam agamāsi. Paribbājakā tam paribbājakam etadavocum – “sundarā kho tyāyam, āvuso, saṅghāṭī; kuto tayā laddhā”ti? “Tena me, āvuso, paṭena parivattita”ti. “Katihipi tyāyam, āvuso, saṅghāṭī bhavissati, soyeva te paṭo varo”ti.

Atha kho so paribbājako – “saccam kho paribbājakā āhaṁsu – ‘katihipi myāyam saṅghāṭī bhavissati! Soyeva me paṭo varo’”ti yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandam sakyaputtam etadavoca – “handā te, āvuso, saṅghāṭī [saṅghāṭīm (syā. ka.)]; dehi me paṭa”nti. “Nanu tvam, āvuso, mayā vutto – ‘jānāhi, āvuso’ti! Nāha dassāmī”ti. Atha kho so paribbājako ujjhāyati khiyyati vipāceti – “gihīpi naṁ gihissa vippatīsārissa denti, kiṁ pana pabbajito pabbajitassa na dassatī”ti! Assosum kho bhikkhū tassa paribbājakassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto paribbājakena saddhim kayavikkayam samāpajjissatī”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatham ārocesum... pe... “saccam kira tvam, upananda, paribbājakena saddhim kayavikkayam samāpajjasī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, paribbājakena saddhim kayavikkayam samāpajjissasi! Netaṁ, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

594. “Yo pana bhikkhu nānappakārakam kayavikkayam samāpajjeyya, nissaggyam pācittiya”nti.

595. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Nānappakārakam nāma cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārā, antamaso cuṇṇapiṇḍopi dantakaṭīhampi dasikasuttampi.

Kayavikkayam samāpajjeyyāti iminā imam dehi, iminā imam āhara, iminā imam parivattehi, iminā imam cetāpehīti. Ajjhācarati, āpatti dukkaṭassa. Yato kayitañca hoti vikkayitañca attano bhaṇḍam parahatthagatam parabhaṇḍam attano hatthagatam, nissaggyam hoti. Nissajjitbam saṅghassa vā gaṇassa vā pugalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitbam...pe... aham, bhante, nānappakārakam kayavikkayam samāpajjim. Idam me nissaggyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti... pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

596. Kayavikkaye kayavikkayasaññī, nissaggyam pācittiyaṁ. Kayavikkaye vematiko, nissaggyam

pācittiyaṁ. Kayavikkaye nakayavikkayasaññī, nissaggiyaṁ pācittiyaṁ.

Nakayavikkaye kayavikkayasaññī, āpatti dukkaṭassa. Nakayavikkaye vematiko, āpatti dukkaṭassa. Nakayavikkaye nakayavikkayasaññī, anāpatti.

597. Anāpatti – aggham pucchati, kappiyakārakassa ācikkhati, “idam amhākam atthi, amhākañca iminā ca iminā ca attho”ti bhaṇati, ummattakassa, ādikammikassāti.

Kayavikkayasikkhāpadam niṭṭhitam dasamam.

Kosiyavaggo dutiyo.

Tassuddānam –

Kosiyā suddhadvebhāgā, chabbassāni nisīdanaṁ;
Dve ca lomāni uggaṇhe, ubho nānappakārakāti.

3. Pattavaggo

1. Pattasikkhāpadam

598. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyaṁ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena chabbaggyā bhikkhū bahū patte sannicayaṁ karonti. Manussā vihāracārikam āhiṇḍantā passitvā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā bahū patte sannicayaṁ karissanti, pattavāṇijjam vā samañā sakyaputtiyā karissanti āmattikāpaṇam vā pasāressanti”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggyā bhikkhū atirekapattam dhāressanti”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, atirekapattam dhārethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, atirekapattam dhāressatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya ...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

599. “Yo pana bhikkhu atirekapattam dhāreyya, nissaggiyaṁ pācittiya”nti.

Evañcidam bhagavatā bhikkhūnam sikkhāpadam paññattam hoti.

600. Tena kho pana samayena āyasmato ānandassa atirekapatto uppanno hoti. Āyasmā ca ānando tam pattaṁ āyasmato sāriputtassa dātukāmo hoti. Āyasmā ca sāriputto sākete viharati. Atha kho āyasmato ānandassa etadahosi – “bhagavatā sikkhāpadam paññattam – ‘na atirekapatto dhāretabbo’ti. Ayañca me atirekapatto uppanno. Ahañcimam pattaṁ āyasmato sāriputtassa dātukāmo. Āyasmā ca sāriputto sākete viharati. Katham nu kho mayā paṭipajjitattha”nti? Bhagavato etamatthaṁ ārocesi. “Kīvaciram panānanda, sāriputto āgacchissati”ti? “Navamaṁ vā, bhagavā, divasaṁ dasamaṁ vā”ti. Atha kho bhagavā etasmīm nidāne etasmīm pakaraṇe dhammīm katham katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, dasāhaparamam atirekapattam dhāretum. Evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

601. “Dasāhaparamam atirekapatto dhāretabbo. Tam atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiya”nti.

602. Dasāhaparamanti dasāhaparamatā dhāretabbo.

Atirekapatto nāma anadhiṭṭhito avikappito.

Patto nāma dve pattā ayopatto mattikāpattoti.

Tayo pattassa vaṇṇā ukkaṭṭho patto majjhimo patto omako patto. **Ukkaṭṭho** nāma **patto** adḍhālhakodanam gaṇhāti catubhāgam khādanam tadupiyam byañjanam. **Majjhimo** nāma **patto** nālikodanam gaṇhāti catubhāgam khādanam tadupiyam byañjanam. **Omako** nāma **patto** patthodanam gaṇhāti catubhāgam khādanam tadupiyam byañjanam. Tato ukkaṭṭho apatto, omako apatto.

Tam atikkāmayato nissaggiyo hotī ekādase aruṇuggamane nissaggiyo hoti. Nissajjtabbo saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjtabbo. Tena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisiditvā añjaliṃ paggahetvā evamassa vacanīyo – “ayam me, bhante, patto dasāhātikkanto nissaggiyo. Imāham saṅghassa nissajjāmī”ti. Nissajjtvā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā, nissaṭṭhapatto dātabbo.

603. “Sunātu me, bhante, saṅgho. Ayam patto itthannāmassa bhikkhuno nissaggiyo saṅghassa nissaṭṭho. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgho imam pattaṃ itthannāmassa bhikkhuno dadeyyā”ti.

604. Tena bhikkhunā sambahule bhikkhū upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam nisiditvā añjaliṃ paggahetvā evamassu vacanīyā – “ayam me, bhante, patto dasāhātikkanto nissaggiyo. Imāham āyasmantānam nissajjāmī”ti. Nissajjtvā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā, nissaṭṭhapatto dātabbo.

605. “Sunantu me āyasmantā. Ayam patto itthannāmassa bhikkhuno nissaggiyo āyasmantānam nissaṭṭho. Yadāyasmantānam pattakallam, āyasmantā imam pattaṃ itthannāmassa bhikkhuno dadeyyu”nti.

606. Tena bhikkhunā ekam bhikkhum upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā ukkuṭikam nisiditvā añjaliṃ paggahetvā evamassa vacanīyo – “ayam me, āvuso, patto dasāhātikkanto nissaggiyo. Imāham āyasmato nissajjāmī”ti. Nissajjtvā āpatti desetabbā. Tena bhikkhunā āpatti paṭiggahetabbā, nissaṭṭhapatto dātabbo – “imam pattaṃ āyasmato dammī”ti.

607. Dasāhātikkante atikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Dasāhātikkante vematiko, nissaggiyam pācittiyaṃ. Dasāhātikkante anatikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Anadhiṭṭhite adhiṭṭhitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Avikappite vikappitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Avissajjite vissajjitasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Anaṭṭhe naṭṭhasaññī nissaggiyam pācittiyaṃ. Avinaṭṭhe vinaṭṭhasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Abhinne bhinnasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ. Avilutte viluttasaññī, nissaggiyam pācittiyaṃ.

Nissaggiyam pattaṃ anissajjtvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante atikkantasaññī, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante vematiko, āpatti dukkaṭassa. Dasāhānatikkante anatikkantasaññī, anāpatti.

608. Anāpatti antodasāham adhiṭṭheti, vikappeti, vissajjeti, nassati, vinassati, bhijjati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Tena kho pana samayena chabbaggyā bhikkhū nissaṭṭhapattam na denti. Bhagavato etamattham ārocesum. “Na, bhikkhave, nissaṭṭhapatto na dātabbo. Yo na dadeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

Pattasikkhāpadam niṭhitam paṭhamam.

2. Ūnapañcabandhanasikkhāpadam

609. Tena samayena buddho bhagavā saksesu viharati kapilavatthusmim nigrodhārāme. Tena kho pana samayena aññatarena kumbhakārena bhikkhū pavāritā honti – “yesam ayyānam pattena attho aham pattenā”ti. Tena kho pana samayena bhikkhū na mattam jānitvā bahū patte viññāpenti. Yesam khuddakā pattā te mahante patte viññāpenti. Yesam mahantā pattā te khuddake patte viññāpenti. Atha kho so kumbhakāro bhikkhūnaṁ bahū patte karonto na sakkoti aññam vikkāyikam bhaṇḍam kātum, attanāpi na yāpeti, puttadārāpissa kilamanti. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā na mattam jānitvā bahū patte viññāpessanti! Ayam imesam bahū patte karonto na sakkoti aññam vikkāyikam bhaṇḍam kātum, attanāpi na yāpeti, puttadārāpissa kilamanti”ti.

Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū na mattam jānitvā bahū patte viññāpessanti”ti! Atha kho te bhikkhū te anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... saccam kira, bhikkhave, bhikkhū na mattam jānitvā bahū patte viññāpentī? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā na mattam jānitvā bahū patte viññāpessanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... vigarahitvā dhammim kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi – “na, bhikkhave, patto viññāpetabbo. Yo viññāpeyya, āpatti dukkaṭassā”ti.

610. Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno patto bhinno hoti. Atha kho so bhikkhu – “bhagavatā paṭikkhittam pattam viññāpetu”nti kukkuccāyanto na viññāpeti. Hatthesu piṇḍāya carati. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā hatthesu piṇḍāya carissanti, seyyathāpi titthiyā”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Atha kho te bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, natthapattassa vā bhinnapattassa vā pattam viññāpetu”nti.

611. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū – “bhagavatā anuññātam natthapattassa vā bhinnapattassa vā pattam viññāpetu”nti appamattakenapi bhinnena appamattakenapi khaṇḍena vilikhitamattenapi bahū patte viññāpenti. Atha kho so kumbhakāro bhikkhūnaṁ tatheva bahū patte karonto na sakkoti aññam vikkāyikam bhaṇḍam kātum, attanāpi na yāpeti, puttadārāpissa kilamanti. Manussā tatheva ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samañā sakyaputtiyā na mattam jānitvā bahū patte viññāpessanti! Ayam imesam bahū patte karonto na sakkoti aññam vikkāyikam bhaṇḍam kātum, attanāpi na yāpeti, puttadārāpissa kilamanti”ti.

Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū appamattakenapi bhinnena appamattakenapi khaṇḍena vilikhitamattenapi bahū patte viññāpessanti”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, appamattakenapi bhinnena appamattakenapi khaṇḍena vilikhitamattenapi bahū patte viññāpethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, appamattakenapi bhinnena appamattakenapi khaṇḍena vilikhitamattenapi bahū patte viññāpessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

612. “Yo pana bhikkhu ūnapañcabandhanena pattena aññam navam pattam cetāpeyya, nissaggyam pācittiyaṁ. Tena bhikkhunā so patto bhikkhuparisāya nissajjitabbo. Yo ca tassā bhikkhuparisāya pattapariyanto so tassa bhikkhuno padātabbo – ‘ayam te, bhikkhu, patto yāva

bhedanāya dhāretabbo’ti. Ayam tattha sāmīci”ti.

613. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... ayam imasmim atthe adhippeto bhikkhūti.

Ūnapañcabandhano nāma patto abandhano vā ekabandhano vā dvibandhano vā tibandhano vā catubandhano vā. Abandhanokāso nāma patto yassa dvaṅgulā rāji na hoti. Bandhanokāso nāma patto yassa dvaṅgulā rāji hoti. **Navo** nāma patto viññattim upādāya vuccati.

Cetāpeyyāti viññāpeti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyo hoti. Saṅghamajjhe nissajjitatbo. Sabbeheva adhiṭhitapattam gahetvā sannipatitabbam. Na lāmako patto adhiṭhātabbo – “mahagham pattaṁ gahessāmī”ti. Sace lāmakaṁ pattaṁ adhiṭheti – “mahagham pattaṁ gahessāmī”ti, āpatti dukkaṭassa. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbo. Tena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamityā ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā vuḍḍhānam bhikkhūnam pāde vanditvā ukkuṭikam niśiditvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “ayam me, bhante, patto ūnapañcabandhanena pattena cetāpito nissaggiyo. Imāham saṅghassa nissajjāmī”ti. Nissajjivā āpatti desetabbā. Byattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggaheṭabbā. Pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu pattaggāhāpako sammannitatbo – yo na chandāgatim gaccheyya, na dosāgatim gaccheyya, na mohāgatim gaccheyya, na bhayāgatim gaccheyya, gāhitāgāhitañca jāneyya. Evañca pana, bhikkhave, sammannitatbo. Paṭhamam bhikkhu yācitatbo. Yācivā byattena bhikkhunā paṭibalena saṅgo ñāpetabbo –

614. “Suṇātu me, bhante, saṅgo. Yadi saṅghassa pattakallam, saṅgo itthannāmaṁ bhikkhum pattaggāhāpakaṁ sammanneyya. Esā ñatti.

“Suṇātu me, bhante, saṅgo. Saṅgo itthannāmam bhikkhum pattaggāhāpakaṁ sammannati. Yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno pattaggāhāpakkassa sammuti, so tuṇhassa; yassa nakhamati, so bhāseyya.

“Sammato saṅghena itthannāmo bhikkhu pattaggāhāpako. Khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmī”ti.

615. Tena sammatena bhikkhunā patto gāhetabbo. Thero vattabbo – “gaṇhātu, bhante, thero patta”nti. Sace thero gaṇhāti, therassa patto dutiyassa gāhetabbo. Na ca tassa anuddayatāya na gahetabbo. Yo na gaṇheyya, āpatti dukkaṭassa. Apattakassa na gāhetabbo. Eteneva upāyena yāva saṅghanavakā gāhetabbā. Yo ca tassā bhikkhuparisāya pattapariyanto, so tassa bhikkhuno padātabbo – “ayam te, bhikkhu, patto yāva bhedanāya dhāretabbo”ti.

Tena bhikkhunā so patto na adese nikhipitatbo, na abhogenā bhuñjitabbo, na vissajjetabbo – “kathāyam patto nasseyya vā vinasseyya vā bhijeyya vā”ti? Sace adese vā nikhipati abhogenā vā bhuñjati vissajjeti vā, āpatti dukkaṭassa.

Ayam tattha sāmīci ayaṁ tattha anudhammatā.

616. Abandhanena pattena abandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Abandhanena pattena ekabandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Abandhanena pattena dvibandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Abandhanena pattena tibandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Abandhanena pattena catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam.

Ekabandhanena pattena abandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Ekabandhanena pattena ekabandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Ekabandhanena pattena dvibandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Ekabandhanena pattena tibandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyam. Ekabandhanena pattena catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam

pācittiyaṁ.

Dvibandhanena pattaṇa abandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Dvibandhanena pattaṇa ekabandhanam pattaṁ...pe... dvibandhanam pattaṁ... tibandhanam pattaṁ... catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Tibandhanena pattaṇa abandhanam pattaṁ...pe... ekabandhanam pattaṁ...pe... dvibandhanam pattaṁ... tibandhanam pattaṁ... catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Catubandhanena pattaṇa abandhanam pattaṁ...pe... ekabandhanam pattaṁ... dvibandhanam pattaṁ... tibandhanam pattaṁ... catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Abandhanena pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Abandhanena pattaṇa ekabandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... dvibandhanokāsaṁ pattaṁ ... tibandhanokāsaṁ pattaṁ... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Ekabandhanena pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... ekabandhanokāsaṁ pattaṁ... dvibandhanokāsaṁ pattaṁ... tibandhanokāsaṁ pattaṁ... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Dvibandhanena pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Tibandhanena pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Catubandhanena pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... ekabandhanokāsaṁ pattaṁ... dvibandhanokāsaṁ pattaṁ... tibandhanokāsaṁ pattaṁ... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Abandhanokāseṇa pattaṇa abandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Abandhanokāseṇa pattaṇa ekabandhanam pattaṁ...pe... dvibandhanam pattaṁ... tibandhanam pattaṁ... catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Catubandhanokāseṇa pattaṇa abandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ. Catubandhanokāseṇa pattaṇa ekabandhanam pattaṁ...pe... dvibandhanam pattaṁ... tibandhanam pattaṁ... catubandhanam pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Abandhanokāseṇa pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... ekabandhanokāsaṁ pattaṁ... dvibandhanokāsaṁ pattaṁ... tibandhanokāsaṁ pattaṁ... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Catubandhanokāseṇa pattaṇa abandhanokāsaṁ pattaṁ...pe... ekabandhanokāsaṁ pattaṁ... dvibandhanokāsaṁ pattaṁ... tibandhanokāsaṁ pattaṁ... catubandhanokāsaṁ pattaṁ cetāpeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

617. Anāpatti naṭṭhapattassa, bhinnapattassa, nātakānam pavāritānam, aññassatthāya, attano dhanena, ummattakassa, ādikammikassāti.

Ūnapañcabandhanasikkhāpadam niṭhitam dutiyam.

3. Bhesajjasikkhāpadam

618. [idam vatthu mahāva. 270] Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā pilindavaccho rājagahe pabbhāram sodhāpeti leñam kattukāmo. Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro yenāyasmā pilindavaccho tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam pilindavaccham abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho rājā māgadho seniyo bimbisāro āyasmantam pilindavaccham etadavoca – “kim, bhante, thero kārāpeti”ti? “Pabbhāram mahārāja, sodhāpemi leñam kattukāmo”ti. “Attho, bhante, ayyassa ārāmikenā”ti? “Na kho, mahārāja, bhagavatā ārāmiko anuññāto”ti. “Tena hi, bhante, bhagavantam paṭipucchitvā mama āroceyyāthā”ti. “Evaññ mahārājā”ti kho āyasmā pilindavaccho rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa paccassosi. Atha kho āyasmā pilindavaccho rājānam māgadham seniyam bimbisāram dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampaham̄sesi. Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro āyasmataññ pilindavacchena dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampaham̄sito uṭṭhāyāsanā āyasmantam pilindavaccham abhivādetvā padakkhiṇam̄ katvā pakkāmi.

619. Atha kho āyasmā pilindavaccho bhagavato santike dūtam pāhesi – “rājā, bhante, māgadho seniyo bimbisāro ārāmikam̄ dātukāmo. Katham̄ nu kho, bhante, mayā paṭipajjitabba”ti? Atha kho bhagavā etasmiññnidāne etasmiññpakaraññe dhammiññkatham̄ katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, ārāmika”ti. Dutiyampi kho rājā māgadho seniyo bimbisāro yenāyasmā pilindivaccho tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam pilindavaccham abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho rājā māgadho seniyo bimbisāro āyasmantam pilindavaccham etadavoca – “anuññāto, bhante, bhagavatā ārāmiko”ti? “Evaññ, mahārājā”ti. “Tena hi, bhante, ayyassa ārāmikam̄ dammī”ti. Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro āyasmato pilindavacchassa ārāmikam̄ paṭissunitvā vissaritvā cirena satiññpaṭilabhitvā aññataram̄ sabbatthakam̄ mahāmattam̄ āmantesi – “yo mayā, bhañe, ayyassa ārāmiko paṭissuto, dinno so ārāmiko”ti? “Na kho, deva, ayyassa ārāmiko dinno”ti. “Kīvaciram̄ nu kho, bhañe, ito hi tam hotī”ti? Atha kho so mahāmatto rattiyogañetvā [vigañetvā (ka.)] rājānam māgadham seniyam bimbisāram etadavoca – “pañca, deva, rattisatānī”ti. “Tena hi, bhañe, ayyassa pañca ārāmikasatāni dehī”ti. “Evaññ, devā”ti kho so mahāmatto rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa paṭissuñitvā āyasmato pilindavacchassa pañca ārāmikasatāni pādāsi [adāsi (syā.)], pātiyekko gāmo nivisi. Ārāmikagāmakotipi nam̄ āhañsu, pilindagāmakotipi nam̄ āhañsu.

620. Tena kho pana samayena āyasmā pilindavaccho tasmiññ gāmake kulūpako hoti. Atha kho āyasmā pilindavaccho pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraññādāya pilindagāmakam̄ piññāya pāvisi. Tena kho pana samayena tasmiññ gāmake ussavo hoti. Dārakā alaṅkata mālākitā kīlanti. Atha kho āyasmā pilindavaccho pilindagāmake sapadānam̄ piññāya caramāno yena aññatarassa ārāmikassa nivesanam̄ tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Tena kho pana samayena tassā ārāmikiniyā dhītā aññē dārake alaṅkate mālākite passitvā rodati – “mālam̄ me detha, alaṅkāram̄ me dethā”ti. Atha kho āyasmā pilindavaccho tam̄ ārāmikiniññ etadavoca – “kissāyam̄ dārikā rodatī”ti? “Ayam̄, bhante, dārikā aññē dārake alaṅkate mālākite passitvā rodati – ‘mālam̄ me detha, alaṅkāram̄ me dethā’ti. Kuto amhākam̄ duggatānam̄ mālā kuto, alaṅkāro”ti? Atha kho āyasmā pilindavaccho aññataram̄ tiññāñupakam̄ gahetvā tam̄ ārāmikiniññ etadavoca – “handimam̄ tiññāñupakam̄ tassā dārikāya sīse paṭimuñcā”ti. Atha kho sā ārāmikinī tam̄ tiññāñupakam̄ gahetvā tassā dārikāya sīse paṭimuñci. Sā ahosi suvaññamālā abhirūpā dassanīyā pāsādikā. Natthi tādisā raññopī antepure suvaññamālā. Manussā rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa ārocesum – “amukassa, deva, ārāmikassa ghare suvaññamālā abhirūpā dassanīyā pāsādikā. Natthi tādisā devassāpi antepure suvaññamālā. Kuto tassa duggatassa! Nissamsayam corikāya ābhata”ti!! Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro tam̄ ārāmikakulam̄ bandhāpesi. Dutiyampi kho āyasmā pilindavaccho pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraññādāya pilindagāmakam̄ piññāya pāvisi. Pilindagāmake sapadānam̄ piññāya caramāno yena tassa ārāmikassa nivesanam̄ tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paṭivissake pucchi – “kaham̄ imam̄ ārāmikakulam̄ gata”ti? “Etissā, bhante, suvaññamālāya kāraññā raññā bandhāpita”ti.

621. Atha kho āyasmā pilindavaccho yena rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho rājā māgadho seniyo bimbisāro yenāyasmā pilindavaccho tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantañ pilindavaccham abhivādetvā ekamantañ nisīdi. Ekamantañ nisinnam khot rājānam māgadham seniyam bimbisāram āyasmā pilindavaccho etadavoca – “kissa, mahārāja, ārāmikakulañ bandhāpita”ti? “Tassa, bhante, ārāmikassa ghare suvaṇṇamālā abhirūpā dassanīyā pāsādikā. Nathi tādisā amhākampi antepure suvaṇṇamālā. Kuto tassa duggatassa! Nissamsayam corikāya ābhata”ti!! Atha kho āyasmā pilindavaccho rañño māgadhassa seniyassa bimbisārassa pāsādam suvaṇṇanti adhimucci. So ahosi sabbasovaṇṇamayo. “Idam pana te, mahārāja, tāva bahuñ suvaṇṇam kuto”ti? “Aññātam, bhante, ayyasseveso iddhānubhāvo”ti. Tam ārāmikakulañ muñcāpesi. Manussā – “ayyena kira pilindavacchena sarājikāya parisāya uttarimanussadhammam iddhipātihāriyam dassita”ti, attamanā abhippasannā āyasmato pilindavacchassa pañca bhesajjāni abhiharimsu, seyyathidam – sappi navanītam telam madhu phānitam. Pakatiyāpi ca āyasmā pilindavaccho lābhī hoti pañcannam bhesajjānam. Laddham laddham parisāya vissajjeti. Parisā cassa hoti bāhullikā. Laddham laddham kolambepi ghaṭepi pūretvā paṭisāmeti, parissāvanānipi thavikāyopi pūretvā vātapānesu laggeti. Tāni olīnavilīnāni tiṭṭhanti. Undūrehipi vihārā okiṇnavikīṇā honti. Manussā vihāracārikāñ āhiṇḍantā passitvā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “antokoṭṭhāgārikā ime samañā sakyaputtiyā, seyyathāpi rājā māgadho seniyo bimbisāro”ti! Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū evarūpāya bāhullāya cetessantī”ti! Atha kho te bhikkhū te anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum... pe... “saccam kira, bhikkhave, bhikkhū evarūpāya bāhullāya cetentī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā evarūpāya bāhullāya cetessanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

622. “Yāni kho pana tāni gilānānam bhikkhūnam paṭisāyanīyāni bhesajjāni, seyyathidam – sappi navanītam telam madhu phānitam, tāni paṭīggahetvā sattāhaparamam sannidhikārakam paribhuñjitabbāni. Tam atikkāmayato nissaggiyam pācittiya”ti.

623. Yāni kho pana tāni gilānānam bhikkhūnam paṭisāyanīyāni bhesajjānīti sappi nāma gosappi vā ajikāsappi vā mahiṁsasappi [mahisasappi (sī. syā.)] vā yesam māmsam kappati tesam sappi. Navanītam nāma tesam yeva navanītam. Telam nāma tilatelañ sāsapatelam madhukatelam eraṇḍatelam vasātelam. **Madhu** nāma makkhikāmadhu. **Phānitam** nāma ucchumhā nibbattam.

Tāni paṭīggahetvā sattāhaparamam sannidhikārakam paribhuñjitabbāni sattāhaparamatā paribhuñjitabbāni.

Tam atikkāmayato nissaggiyam hotīti aṭṭhame aruṇuggamane nissaggiyam hoti. Nissajjitatbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitatbam...pe... idam me, bhante, bhesajjam sattāhātikkantam nissaggiyam, imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti... pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

624. Sattāhātikkante atikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Sattāhātikkante vematiko, nissaggiyam pācittiyañ. Sattāhātikkante anatikkantasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Anadhiṭṭhite adhiṭṭhitasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Avissajjite vissajjitasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Anaṭṭhe naṭṭhasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Avinaṭṭhe vinaṭṭhasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Adaḍḍhe dadḍhasaññī, nissaggiyam pācittiyañ. Avilutte viluttasaññī, nissaggiyam pācittiyañ.

Nissaṭṭham paṭilabhitvā na kāyikena paribhōgena paribhuñjitabbam, na ajjhoharitabbam, padīpe vā kālavaṇne vā upanetabbam, aññena bhikkhunā kāyikena paribhōgena paribhuñjitabbam, na ajjhoharitabbam.

Sattāhānatikkante atikkantasaññī, āpatti dukkaṭassa. Sattāhānatikkante vematiko, āpatti dukkaṭassa. Sattāhānatikkante anatikkantasaññī, anāpatti.

625. Anāpatti antosattāhaṁ adhiṭṭheti, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, anupasampannassa cattena vantena muttena anapekkho datvā paṭilabhitvā paribhuñjati, ummattakassa, ādikammikassāti.

Bhesajjasikkhāpadam niṭhitam tatiyam.

4. Vassikasāṭikasikkhāpadam

626. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena bhagavatā bhikkhūnaṁ vassikasāṭikā anuññātā hoti. Chabbaggiyā bhikkhū – “bhagavatā vassikasāṭikā anuññātā”ti, paṭikacceva [paṭigacceva (sī.)] vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesanti, paṭikacceva katvā nivāsentī, jiṇṇāya vassikasāṭikāya naggā kāyam ovassāpenti. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khiyyanti vipācentī – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū paṭikacceva vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesissanti, paṭikacceva katvā nivāsessanti, jiṇṇāya vassikasāṭikāya naggā kāyam ovassāpessantī”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesuṁ...pe... “saccaṁ kira tumhe, bhikkhave, paṭikacceva vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesatha? Paṭikacceva katvā nivāsetha? Jiṇṇāya vassikasāṭikāya naggā kāyam ovassāpethā”ti? “Saccaṁ, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe moghapurisā, paṭikacceva vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesissatha, paṭikacceva katvā nivāsessatha, jiṇṇāya vassikasāṭikāya naggā kāyam ovassāpessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

627. ‘Māso seso gimhāna’nti bhikkhunā vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesitabbam; ‘addhamāso seso gimhāna’nti katvā nivāsetabbam. ‘Orena ce māso seso gimhāna’nti vassikasāṭikacīvaraṁ pariyeseyya, ‘orenaddhamāso seso gimhāna’nti katvā nivāseyya, nissaggiyam pācittiya’nti.

628. ‘Māso seso gimhāna’nti bhikkhunā vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesitabbanti. Ye manussā pubbe pi vassikasāṭikacīvaraṁ denti te upasaṅkamitvā evamassu vacanīyā – “kālo vassikasāṭikāya, samayo vassikasāṭikāya, aññepi manussā vassikasāṭikacīvaraṁ dentī”ti. Na vattabbā – “detha me vassikasāṭikacīvaraṁ, āharatha me vassikasāṭikacīvaraṁ, parivattetha me vassikasāṭikacīvaraṁ, cetāpetha me vassikasāṭikacīvara”nti.

‘Addhamāso seso gimhāna’nti katvā nivāsetabbanti. Addhamāse sese gimhāne katvā nivāsetabbam.

‘Orena ce māso seso gimhāna’nti atirekamāse sesa gimhāne vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesati, nissaggiyam pācittiyaṁ.

‘Orenaddhamāso seso gimhāna’nti atirekaddhamāse sese gimhāne katvā nivāseti, nissaggiyam hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam... pe... idam me, bhante, vassikasāṭikacīvaraṁ atirekamāse sese gimhāne pariyoṭṭham atirekaddhamāse sese gimhāne katvā paridahitaṁ nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti....Pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

629. Atirekamāse sese gimhāne atirekasaññī vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesati, nissaggiyam pācittiyaṁ. Atirekamāse sese gimhāne vematiko vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesati, nissaggiyam pācittiyaṁ. Atirekamāse sese gimhāne ūnakasaññī vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesati, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Atirekaddhamāse sese gimhāne atirekasaññī katvā nivāseti, nissaggyam pācittiyaṁ. Atirekaddhamāse sese gimhāne vematiko katvā nivāseti, nissaggyam pācittiyaṁ. Atirekaddhamāse sese gimhāne ūnakasaññī katvā nivāseti, nissaggyam pācittiyaṁ.

Satiyā vassikasātikāya naggo kāyam ovassāpeti, āpatti dukkaṭassa. Ūnakamāse sese gimhāne atirekasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ūnakamāse sese gimhāne vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ūnakamāse sese gimhāne ūnakasaññī, anāpatti.

Ūnakaddhamāse sese gimhāne atirekasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ūnakaddhamāse sese gimhāne vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ūnakaddhamāse sese gimhāne ūnakasaññī, anāpatti.

630. Anāpatti ‘māso seso gimhāna’nti vassikasātikacīvaraṁ pariyesati, ‘addhamāso seso gimhāna’nti katvā nivāseti, ‘ūnakamāso seso gimhāna’nti vassikasātikacīvaraṁ pariyesati, ‘ūnakaddhamāso seso gimhāna’nti katvā nivāseti, pariyoṭṭhāya vassikasātikāya vassam ukkadḍhiyyati, nivatthāya vassikasātikāya vassam ukkadḍhiyyati, dhovitvā nikhipitabbam; samaye nivāsetabbam, acchinnacīvarassa, naṭṭhacīvarassa, āpadāsu, ummattakassa, ādikammikassāti.

Vassikasātikasikkhāpadam niṭhitam catuttham.

5. Cīvaraacchindanasikkhāpadam

631. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapindikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā upanando sakyaputto bhātuno saddhivihārikam bhikkhuṇ etadavoca – “ehāvuso, janapadacārikam pakkamissāmā”ti. “Nāham, bhante, gamissāmi; dubbalacīvaromhi”ti. “Ehāvuso, aham te cīvaraṁ dassāmī”ti tassa cīvaraṁ adāsi. Assosi kho so bhikkhu – “bhagavā kira janapadacārikam pakkamissatī”ti. Atha kho tassa bhikkhuno etadahosi – “na dānāham āyasmata upanandena sakyaputtena saddhim janapadacārikam pakkamissāmi, bhagavatā saddhim janapadacārikam pakkamissāmī”ti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto tam bhikkhuṇ etadavoca – “ehi dāni, āvuso, janapadacārikam pakkamissāmā”ti. “Nāham, bhante, tayā saddhim janapadacārikam pakkamissāmi, bhagavatā saddhim janapadacārikam pakkamissāmī”ti. “Yampi tyāham, āvuso, cīvaraṁ adāsim, mayā saddhim janapadacārikam pakkamissatī”ti, kupito anattamano acchindi.

Atha kho so bhikkhu bhikkhūnaṁ etamattham ārocesi. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto bhikkhussa sāmam cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindissati”ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tvam, upananda, bhikkhussa sāmam cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindī”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tvam, moghapurisa, bhikkhussa sāmam cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

632. “Yo pana bhikkhu bhikkhussa sāmam cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindeyya vā acchindāpeyya vā, nissaggyam pācittiya”nti.

633. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Bhikkhussāti aññassa bhikkhussa.

Sāmanti sayam datvā.

Cīvaraṁ nāma channam cīvarānam aññataram cīvaraṁ, vikappanupagam pacchimam.

Kupito anattamanoti anabhiraddho āhatacitto khilajāto.

Acchindeyyāti sayam acchindati, nissaggyam pācittiyam [[nissaggyam hoti \(syā.\)](#)].

Acchindāpeyyāti aññam āñāpeti, āpatti dukkaṭassa. Sakim āñatto bahukampi acchindati, nissaggyam hoti. Nissajitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṁ bhikkhusa sāmaṁ datvā acchinnaṁ nissaggyam imāhaṁ saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti ...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

634. Upasampanne upasampannasaññī cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindati vā acchindāpeti vā, nissaggyam pācittiyam. Upasampanne vematiko cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindati vā acchindāpeti vā, nissaggyam pācittiyam. Upasampanne anupasampannasaññī cīvaraṁ datvā kupito anattamano acchindati vā acchindāpeti vā, nissaggyam pācittiyam.

Aññam parikkhāram datvā kupito anattamano acchindati vā acchindāpeti vā, āpatti dukkaṭassa. Anupasampannassa cīvaraṁ vā aññam vā parikkhāram datvā kupito anattamano acchindati vā acchindāpeti vā, āpatti dukkaṭassa. Anupasampanne upasampannasaññī, āpatti dukkaṭassa. Anupasampanne vematiko, āpatti dukkaṭassa. Anupasampanne anupasampannasaññī, āpatti dukkaṭassa.

635. Anāpatti – so vā deti, tassa vā vissasanto gaṇhāti, ummattakassa ādikammikassāti.

Cīvaraacchindanasikkhāpadam niṭṭhitam pañcamam.

6. Suttaviññattisikkhāpadam

636. Tena samayena buddho bhagavā rājagahe viharati veļuvane kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena chabbaggiyā bhikkhū cīvarakārasamaye bahum suttam viññāpesum. Katepi cīvare bahum suttam avasiṭṭham hoti. Atha kho chabbaggiyānam bhikkhūnaṁ etadahosi – “handā mayam, āvuso, aññampi suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpemā”ti. Atha kho chabbaggiyā bhikkhū aññampi suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpesum. Vītepi cīvare bahum suttam avasiṭṭham hoti. Dutiyampi kho chabbaggiyā bhikkhū aññampi suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpesum. Vītepi cīvare bahum suttam avasiṭṭham hoti. Tatiyampi kho chabbaggiyā bhikkhū aññampi suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpesum. Manussā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma samaṇā sakyaputtiyā sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpessantī”ti!

Assosum kho bhikkhū tesam manussānam ujjhāyantānam khiyyantānam vipācentānam. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpessantī”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

637. “Yo pana bhikkhu sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaraṁ vāyāpeyya, nissaggyam pācittiya”nti.

638. Yo panāti yo yādiso...pe... **bhikkhūti**...pe... ayam imasmiṁ atthe adhippeto bhikkhūti.

Sāmanti sayam viññāpetvā.

Suttam nāma cha suttāni – khomam kappāsikam koseyyam kambalam sāṇam bhaṅgam.

Tantavāyehīti pesakārehi vāyāpeti, payoge payoge dukkaṭam [vāyāpeti, payoge dukkaṭam (syā.)]. Paṭilābhena nissaggiyan hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṁ sāmaṁ suttam viññāpetvā tantavāyehi vāyāpitam nissaggiyan. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

639. Vāyāpite vāyāpitasaññī, nissaggiyam pācittiyam. Vāyāpite vematiko, nissaggiyam pācittiyam. Vāyāpite avāyāpitasaññī, nissaggiyam pācittiyam.

Avāyāpite vāyāpitasaññī, āpatti dukkaṭassa. Avāyāpite vematiko, āpatti dukkaṭassa. Avāyāpite avāyāpitasaññī, anāpatti.

640. Anāpatti – cīvaraṁ sibbetum, āyoge, kāyabandhane, amsabandhake [amsavattake (sī.)], pattatthavikāya, parissāvane, nātakānam, pavāritānam, aññassatthāya, attano dhanena, ummattakassa, ādikammikassāti.

Suttaviññattisikkhāpadam niṭhitam chaṭṭham.

7. Mahāpesakārasikkhāpadam

641. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro puriso pavāsam gacchanto pajāpatim etadavoca – “suttam dhārayitvā amukassa tantavāyassa dehi, cīvaraṁ vāyāpetvā nikhipa, āgato ayyam upanandaṁ cīvarena acchādessāmī”ti. Assosi kho aññataro piñḍacāriko bhikkhu tassa purisassa imam vācam bhāsamānassa. Atha kho so bhikkhu yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandaṁ sakyaputtam etadavoca – “mahāpuññiosi tvam, āvuso upananda, amukasmiṁ okāse aññataro puriso pavāsam gacchanto pajāpatim etadavoca – “suttam dhārayitvā amukassa tantavāyassa dehi, cīvaraṁ vāyāpetvā nikhipa, āgato ayyam upanandaṁ cīvarena acchādessāmī”ti. “Atthāvuso, maṁ so upaṭṭhāko”ti. Sopi kho tantavāyo āyasmato upanandassa sakyaputtassa upaṭṭhāko hoti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto yena so tantavāyo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam tantavāyam etadavoca – “idam kho, āvuso, cīvaraṁ maṁ uddissa viyyati; āyatañca karohi vitthatañca. Appitañca suvītañca suppavāyitañca suvilekhitañca suvitacchitañca karohī”ti. “Ete kho me, bhante, suttam dhārayitvā adāmu; iminā suttēna cīvaraṁ vināhī”ti. “Na, bhante, sakkā āyatam vā vitthataṁ vā appitam vā kātum. Sakkā ca kho, bhante, suvītañca suppavāyitañca suvilekhitañca suvitacchitañca kātu”nti. “Ingha tvam, āvuso, āyatañca karohi vitthatañca appitañca. Na tena suttēna paṭibaddham bhavissatī”ti.

Atha kho so tantavāyo yathābhataṁ suttam tante upanetvā yena sā itthī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam itthim etadavoca – “suttēna, ayye, attho”ti. “Nanu tvam ayyo [ayya (syā.)] mayā vutto – ‘iminā suttēna cīvaraṁ vināhī’”ti. “Saccāham, ayye, tayā vutto – ‘iminā suttēna cīvaraṁ vināhī’ti. Apica, maṁ ayyo upanando evamāha – ‘ingha tvam, āvuso, āyatañca karohi vitthatañca appitañca, na tena suttēna paṭibaddham bhavissatī’”ti. Atha kho sā itthī yattakamyeva suttam paṭhamam adāsi tattakam pacchā adāsi. Assosi kho āyasmā upanando sakyaputto – “so kira puriso pavāsato āgato”ti. Atha kho āyasmā upanando sakyaputto yena tassa purisassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho so puriso yenāyasmā upanando sakyaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam upanandaṁ sakyaputtam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so puriso pajāpatim etadavoca – “vītam tam cīvara”nti? “Āmāyya, vītam tam cīvara”nti. “Āhara, ayyam upanandaṁ cīvarena acchādessāmī”ti. Atha kho sā itthī tam cīvaraṁ nīharitvā sāmikassa datvā etamattham ārocesi. Atha kho so puriso āyasmato upanandassa sakyaputtassa cīvaraṁ datvā ujjhāyati khiyyati vipāceti – “mahicchā ime samaṇā sakyaputtiyā asantuṭṭhā. Nayime

sukarā cīvarena acchādetum. Kathañhi nāma ayyo upanando mayā pubbe appavārito tantavāye [gahapatikassa tantavāye (ka.)] upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissatī’ti.

Assosum kho bhikkhū tassa purisassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – ‘kathañhi nāma āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissatī’ti! Atha kho te bhikkhū āyasmantam upanandam sakyaputtam anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum... pe... ‘saccam kira tvam, upananda, pubbe appavārito gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjī’ti? ‘Saccam, bhagavā’ti. ‘Nātako te, upananda, aññātako’ti? ‘Aññātako, bhagavā’ti. ‘Aññātako, moghapurisa, aññātakassa na jānāti patirūpam vā appatirūpam vā santam vā asantam vā. Tattha nāma tvam, moghapurisa, pubbe appavārito aññātakassa gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjissasi! Netam, moghapurisa, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

642. “Bhikkhum paneva uddissa aññātako gahapati vā gahapatānī vā tantavāyehi cīvaram vāyāpeyya, tatra ce so bhikkhu pubbe appavārito tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjeyya – ‘idam kho, āvuso, cīvaram mañ uddissa viyyati. Āyatañca karotha vitthatañca. Appitañca suvītañca suppavāyitañca suvilekhitañca suvitacchitañca karotha. Appeva nāma mayampi āyasmantānam kiñcimattam anupadajjeyyāmā’ti. Evañca so bhikkhu vatvā kiñcimattam anupadajjeyya antamaso piñḍapātamattampi, nissaggiyam pācittiya”nti.

643. Bhikkhum paneva uddissāti bhikkhussatthāya bhikkhum ārammaṇam karitvā bhikkhum acchādetukāmo.

Aññātako nāma mātito vā pitito vā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddho.

Gahapati nāma yo koci agāram ajjhāvasati.

Gahapatānī nāma yā kāci agāram ajjhāvasati.

Tantavāyehīti pesakārehi.

Cīvaram nāma channañ cīvarānam aññatarām cīvaram vikappanupagam pacchimañ.

Vāyāpeyyāti vināpeti.

Tatra ce so bhikkhūti yam bhikkhum uddissa cīvaram viyyati so bhikkhu.

Pubbe appavāritoti pubbe avutto hoti – ‘kīdisena te, bhante, cīvarena attho, kīdisam te cīvaram vāyāpemī’ti?

Tantavāye upasaṅkamitvāti gharam gantvā yattha katthaci upasaṅkamitvā.

Cīvare vikappam āpajjeyyāti – ‘idam kho, āvuso, cīvaram mañ uddissa viyyati, āyatañca karotha vitthatañca. Appitañca suvītañca suppavāyitañca suvilekhitañca suvitacchitañca karotha. Appeva nāma mayampi āyasmantānam kiñcimattam anupadajjeyyāmā’ti.

Evañca so bhikkhu vatvā kiñcimattam anupadajjeyya antamaso piñḍapātamattampī.
Piñḍapāto nāma yāgupi bhattampi khādanīyampi cuṇṇapiñḍopi dantakaṭṭhampi dasikasuttampi, antamaso dhammadampi bhaṇati.

Tassa vacanena āyatam vā vitthatam vā appitam vā karoti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam...pe... idam me, bhante, cīvaraṁ pubbe appavārito aññātakassa gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpannam nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

644. Aññātake aññātakasaññī pubbe appavārito gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam. Aññātake vematiko pubbe appavārito gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam. Aññātake ñātakasaññī pubbe appavārito gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjati, nissaggiyam pācittiyam.

Ñātake aññātakasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ñātake vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ñātake ñātakasaññī, anāpatti.

645. Anāpatti – ñātakānam, pavāritānam, aññassatthāya, attano dhanena, mahaggham vāyāpetukāmassa appaggham vāyāpeti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Mahāpesakārasikkhāpadam niṭhitam sattamam.

8. Accekacīvarasikkhāpadam

646. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro mahāmatto pavāsam gacchanto bhikkhūnam santike dūtam pāhesi – “āgacchantu bhadantā vassāvāsikam dassāmī”ti. Bhikkhū – ‘vassamvuṭṭhānam bhagavatā vassāvāsikam anuññāta’nti, kukkuccāyantā nāgamamsu. Atha kho so mahāmatto ujjhāyati khiyyati vipāceti – “kathañhi nāma bhadantā mayā dūte pahite nāgacchissanti! Ahañhi senāya gacchāmi. Dujjānam jīvitam dujjānam maraṇa”nti. Assosum kho bhikkhū tassa mahāmattassa ujjhāyantassa khiyyantassa vipācentassa. Atha kho te bhikkhū bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, accekacīvaraṁ paṭiggahetvā nikhipitu”nti.

647. Tena kho pana samayena bhikkhū – ‘bhagavatā anuññātam accekacīvaraṁ paṭiggahetvā nikhipitu’nti, accekacīvarāni paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmenti. Tāni cīvarāni cīvaravāmse bhaṇḍikābaddhāni tiṭṭhanti. Addasa kho āyasmā ānando senāsanacārikam īhiṇḍanto tāni cīvarāni cīvaravāmse bhaṇḍikābaddhāni. Tiṭṭhante disvā bhikkhū etadavoca – “kassimāni, āvuso, cīvarāni cīvaravāmse bhaṇḍikābaddhāni tiṭṭhanti”ti? “Amhākam, āvuso, accekacīvarānī”ti. “Kīvaciram panāvuso, imāni cīvarāni nikhitānī”ti? Atha kho te bhikkhū āyasmato ānandassa yathānikkhittaṁ ārocesum. Āyasmā ānando ujjhāyati khiyyati vipāceti – ‘kathañhi nāma bhikkhū accekacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmessanti’ti! Atha kho āyasmā ānando te bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesi...pe... – “saccam kira, bhikkhave, bhikkhū accekacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmenti”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā accekacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmessanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

648. “Dasāhānāgatam kattikatemāsikapunṇamam bhikkhuno paneva accekacīvaraṁ uppajjeyya, accekam maññamānena bhikkhunā paṭiggahetabbam, paṭiggahetvā yāva cīvarakālasamayaṁ nikhipitabbam. Tato ce uttari nikhipeyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

649. Dasāhānāgatanti dasāhānāgatāya pavāraṇāya.

Kattikatemāsikapuṇṇamanti pavāraṇā kattikā vuccati.

Accekacīvaram nāma senāya vā gantukāmo hoti, pavāsam vā gantukāmo hoti, gilāno vā hoti, gabbhinī vā hoti, assaddhassa vā saddhā uppannā hoti, appasannassa vā pasādo uppanno hoti, so ce bhikkhūnam santike dūtam pahineyya – “āgacchantu bhadantā vassavāsikam dassāmī”ti, etam accekacīvaram nāma.

Accekam maññamānenā bhikkhunā paṭiggahetabbam paṭiggahetvā yāva cīvarakālasamayam nikhipitabbanti saññānam katvā nikhipitabbam – “idam accekacīvara”nti.

Cīvarakālasamayo nāma anatthate kathine vassānassa pacchimo māso, attathate kathine pañcamāsā.

Tato ce uttari nikhipeeyyāti anatthate kathine vassānassa pacchimam divasam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan [nissaggiyam hoti (syā.)]. Attathate kathine kathinuddhāradivasam atikkāmeti, nissaggiyam hoti. Nissajitabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajitabbam...pe... idam me, bhante, accekacīvaram cīvarakālasamayam atikkāmitam nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

650. Accekacīvare accekacīvarasaññī cīvarakālasamayam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan. Accekacīvare vematiko cīvarakālasamayam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan. Accekacīvare anaccekacīvarasaññī cīvarakālasamayam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan. Anadhiṭṭhithe adhiṭṭhitasaññī...pe... avikappite vikappitasaññī... avissajjite vissajjitasasaññī... anaṭthe naṭṭhasaññī... avinaṭthe vinaṭṭhasaññī... adadḍhe daḍḍhasaññī... avilutte viluttasaññī cīvarakālasamayam atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyan.

Nissaggiyam cīvaram anissajjivtā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Anaccekacīvare accekacīvarasaññī, āpatti dukkaṭassa. Anaccekacīvare vematiko, āpatti dukkaṭassa. Anaccekacīvare anaccekacīvarasaññī, anāpatti.

651. Anāpatti – antosamaye adhiṭṭheti, vikappeti, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, ummattakassa, ādikammikassāti.

Accekacīvarasikkhāpadam niṭṭhitam aṭṭhamam.

9. Sāsaṅkasikkhāpadam

652. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena bhikkhū vuthavassā āraññakesu senāsaneshu viharanti. Kattikacorakā bhikkhū – “laddhalābhā”ti paripātentī. Bhagavato etamattham ārocesum. Atha kho bhagavā etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim kathaṇam katvā bhikkhū āmantesi – “anujānāmi, bhikkhave, āraññakesu senāsaneshu viharantena tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitu”nti.

Tena kho pana samayena bhikkhū – “bhagavatā anuññātam āraññakesu senāsaneshu viharantena tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitu”nti tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasanti. Tāni cīvarāni nassantipi vinassantipi ḍayhantipi undūrehipi khajjanti. Bhikkhū duccolā honti lūkhacīvarā. Bhikkhū evamāhamsu – “kissa tumhe, āvuso, duccolā lūkhacīvarā”ti? Atha kho te bhikkhū bhikkhūnam etamattham ārocesum. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khyiyanti vipācenti – “kathañhi nāma bhikkhū tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasissantī”ti! Atha kho te bhikkhū te anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamattham ārocesum...pe... saccam kira, bhikkhave, bhikkhū tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasantī?

“Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma te, bhikkhave, moghapurisā tiṇam cīvarānam aññataram cīvaraṁ antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasissanti! Netam, bhikkhave, appasannānam vā pasādaya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

653. “Upavassam kho pana kattikapuṇṇamam yāni kho pana tāni āraññakāni senāsanāni sāsaṅkasammatāni sappaṭibhayāni tathārūpesu bhikkhu senāsaneshu viharanto ākaṅkhamāno tiṇam cīvarānam aññataram cīvaraṁ antaraghare nikhipeyya, siyā ca tassa bhikkhuno kocideva paccayo tena cīvarena vippavāsāya. Chārattaparamam tena bhikkhunā tena cīvarena vippavasitabbam. Tato ce uttari vippavaseyya, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiya”nti.

654. Upavassam kho panāti vuṭṭhavassānam.

Kattikapuṇṇamanti kattikacātumāsinī vuccati.

[pāci. 573] **Yāni** kho pana tāni āraññakāni senāsanānīti āraññakam nāma senāsanam pañcadhanusatikam pacchimam.

[pāci. 573] **Sāsaṅkam** nāma ārāme ārāmūpacāre corānam niviṭṭhokāso dissati, bhuttokāso dissati, ṭhitokāso dissati, nisinnokāso dissati, nipannokāso dissati.

[pāci. 573] **Sappaṭibhayam** nāma ārāme ārāmūpacāre corehi manussā hatā dissanti, viluttā dissanti, ākoṭitā dissanti.

[pāci. 573] **Tathārūpesu bhikkhu senāsaneshu viharantoti** evarūpesu bhikkhu senāsaneshu viharanto.

Ākaṅkhamānoti icchamāno.

Tiṇam cīvarānam aññataram cīvaranti saṅghāṭim vā uttarāsaṅgam vā antaravāsakam vā.

Antaraghare nikhipeyyāti samantā gocaragāme nikhipeyya.

Siyā ca tassa bhikkhuno kocideva paccayo tena cīvarena vippavāsāyāti siyā paccayo siyā karaṇīyam.

Chārattaparamam tena bhikkhunā tena cīvarena vippavasitabbanti chārattaparamatā vippavasitabbam.

Aññatra bhikkhusammutiyāti ṭhapetvā bhikkhusammutiṁ.

Tato ce uttari vippavaseyyāti sattame aruṇuggamane nissaggiyam hoti. Nissajjtabbam saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjtabbam. “Idam me, bhante, cīvaraṁ atirekachārattam vippavuṭṭham, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmī”ti...pe... dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

655. Atirekachāratte atirekasaññī vippavasati, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyan. Atirekachāratte vematiko vippavasati, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyan. Atirekachāratte ūnakasaññī vippavasati, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyan.

Appaccuddhaṭe paccuddhaṭasaññī... pe... avissajjite vissajjitasasaññī... anaṭhe naṭṭhasaññī... avinaṭṭhe vinaṭṭhasaññī... adaḍḍhe daḍḍhasaññī ... avilutte viluttasaññī vippavasati, aññatra bhikkhusammutiyā, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Nissaggiyam cīvaraṁ anissajjivā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassa. Ūnakachāratte atirekasaññī, āpatti dukkaṭassa. Ūnakachāratte vematiko, āpatti dukkaṭassa. Ūnakachāratte ūnakasafñī, anāpatti.

656. Anāpatti – chārattam vippavasati, ūnakachārattam vippavasati, chārattam vippavasitvā puna gāmasīmam okkamitvā vasitvā pakkamati, anto chārattam paccuddharati, vissajjeti, nassati, vinassati, ḍayhati, acchinditvā gaṇhanti, vissāsam gaṇhanti, bhikkhusammutiyā, ummattakassa, ādikammikassatī.

Sāsaṅkasikkhāpadam niṭṭhitam navamam.

10. Pariṇatasikkhāpadam

657. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena sāvatthiyam aññatarassa pūgassa saṅghassa sacīvarabhattam paṭiyattam hoti – “bhojetvā cīvarena acchādēssāmā”ti. Atha kho chabbaggiyā bhikkhū yena so pūgo tenupasaṅkamīṣu; upasaṅkamitvā tam pūgaṁ etadavocum – “dethāvuso, amhākam imāni cīvarānī”ti. “Na mayam, bhante, dassāma. Amhākam saṅghassa anuvassam sacīvarabhikkhā paññattā”ti. “Bahū, āvuso, saṅghassa dāyakā, bahū saṅghassa bhattā [bhaddā (ka.)]. Mayam tumhe nissāya tumhe sampassantā idha viharāma. Tumhe ce amhākam na dassatha, atha ko carahi amhākam dassati? Dethāvuso, amhākam imāni cīvarānī”ti. Atha kho so pūgo chabbaggiyehi bhikkhūhi nippiliyamāno yathāpaṭiyattam cīvaraṁ chabbaggiyānam bhikkhūnam datvā saṅgham bhattena parivisi. Ye te bhikkhū jānanti saṅghassa sacīvarabhattam paṭiyattam, na ca jānanti chabbaggiyānam bhikkhūnam dinnanti, te evamāhamīṣu – “onojethāvuso, saṅghassa cīvara”nti. “Natthi, bhante. Yathāpaṭiyattam cīvaraṁ ayyā chabbaggiyā attano pariṇāmesu”nti. Ye te bhikkhū appicchā... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma chabbaggiyā bhikkhū jānam saṅghikam lābham pariṇatam attano pariṇāmessantī”ti! Atha kho te bhikkhū chabbaggiye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā bhagavato etamatthaṁ ārocesum...pe... “saccam kira tumhe, bhikkhave, jānam saṅghikam lābham pariṇatam attano pariṇāmethā”ti? “Saccam, bhagavā”ti. Vigarahi buddho bhagavā...pe... kathañhi nāma tumhe, moghapurisā, jānam saṅghikam lābham pariṇatam attano pariṇāmessatha! Netam, moghapurisā, appasannānam vā pasādāya...pe... evañca pana, bhikkhave, imam sikkhāpadam uddiseyyātha –

658. “Yo pana bhikkhu jānam saṅghikam lābham pariṇatam attano pariṇāmeyya, nissaggiyam pācittiya”nti.

659. Yo panāti yo yādiso...pe... bhikkhūti...pe... aya imasmīm atthe adhippeto bhikkhūti.

[pāci. 491] **Jānāti** nāma sāmaṁ vā jānāti aññe vā tassa ārocēti so vā ārocēti.

[pāci. 491] **Saṅghikam** nāma saṅghassa dinnaṁ hoti pariccattam.

[pāci. 491] **Lābho** nāma cīvarapiṇḍapātāsenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārā. Antamaso cuṇṇapiṇḍopi, dantakaṭṭhampi, dasikasuttampi.

[pāci. 491] **Pariṇatam** nāma dassama karissāmāti vācā bhinnā hoti.

Attano pariṇāmeti, payoge dukkaṭam. Paṭilābhena nissaggiyam hoti. Nissajjitabbam saṅghassa vā ganassa vā pugalassa vā. Evañca pana, bhikkhave, nissajjitabbam...pe... idam me, bhante, jānam saṅghikam lābham pariṇatam attano pariṇāmitam nissaggiyam. Imāham saṅghassa nissajjāmīti...pe...

dadeyyāti...pe... dadeyyunti...pe... āyasmato dammīti.

660. Pariñate pariñatasasaññī attano pariñāmeti, nissaggyam pācittiyam.

Pariñate vematiko attano pariñāmeti, āpatti dukkaṭassa. Pariñate apariñatasasaññī attano pariñāmeti, anāpatti. Saṅghassa pariñataṁ aññasaṅghassa vā cetiyassa vā pariñāmeti, āpatti dukkaṭassa. Cetiyassa pariñataṁ aññacetiyyassa vā saṅghassa vā puggalassa vā pariñāmeti, āpatti dukkaṭassa. Puggalassa pariñataṁ aññapuggalassa vā saṅghassa vā cetiyassa vā pariñāmeti, āpatti dukkaṭassa. Apariñate pariñatasasaññī, āpatti dukkaṭassa. Apariñate vematiko, āpatti dukkaṭassa. Apariñate apariñatasasaññī, anāpatti.

661. Anāpatti kattha demāti pucchiyamāno yattha tumhākam deyyadhammo paribhogam vā labheyya paṭisaṅkhāraṇi vā labheyya ciraṭṭhitiko vā assa yattha vā pana tumhākam cittam pasīdati tattha dethāti bhaṇati, ummattakassa, ādikammikassāti.

Pariñatasikkhāpadam niṭṭhitam dasamam.

Pattavaggo tatiyo.

Tassuddānam –

Dve ca pattāni bhesajjam, vassikā dānapañcamam;
Sāmam vāyāpanacceko, sāsaṅkam saṅghikena cāti.

662. Udditthā kho, āyasmanto, tiṁsa nissaggyā pācittiyā dhammā. Tatthāyasmante pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā’? Dutiyampi pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā’? Tatiyampi pucchāmi – ‘kaccittha parisuddhā’? Parisuddhetthāyasmanto, tasmā tuṇhī, evametaṁ dhārayāmīti.

Nissaggyakanḍam niṭṭhitam.

Pārājikapāli niṭṭhitā.